

סימן א שלומך יגאל לחדא אכובי האלוף מהר"ר משה י"ז אשר דרשתי היאך יש לנוכח בני שמחה אשתו אי ערי לישא אחרת אחר שני רגלים כרבי יודא או כרבנן לאחר שלשה כיון דאיכא פלוגתא דרבנן אמאי ק"ל. דע לך נראה דק"ל כרבנן דפסק הרמב"ם וסמ"ג וכן בהשקפה ריב"ז א' ממש בחור חשונה המיימון שהשיב לרבינו שמשון אחיו באריכות מאד ברוב ז' ומתשובה שיהיה מוכח להדיא דאי ס"ל דעממא הוא כדי שיטכח אהבה הראשונה כדכתיב אשירי א"כ אינו מטעם אבילות וליכא למימר הכא הלכה כדברי המיקל בהבל ולפ"ז ודאי הלכה כדברים וכתב שם ריב"ז א' מטעם זה פי' ר"ת ועיקר. וכתב נמי דכן פסק רבינו חננאל ורב אלפס דהלכה כרבנן ורב אלפס מייחיו ירושלמי דפ' החולץ דקאמר כרבנן ואם כן לא שבקינן כל הני וזולתין בחד סהם תוס' ואשירי וכו' דאיכא למימר דהנהו סהם תוס' לאו תוס' דר"י איוון דכתיב בתרייכו ודברי האשירי סתורים מיהו וביה דאיכו סבר הטעם כדפי' ר"ת לעיל ואפ"ם פוסק כר"י. וסברא רחבה היא כדמוכח בהשקפה לעיל דכיון דאין הטעם משום אבילות ליכא למימר הלכה כדברי המיקל בהבל:

סימן ב ולפי זה נראה נמי דלא אמר ר"ה וי"כ כרגלים הואיל ואין הטעם משום אבילות אלא משום שכחה אין סברא כלל לאחשבי ר"ה וי"כ כרגלים דזמנן קרובים וכו' דיימים סבורים כלל הם ולא נהנו לשמחה כמו רגלים ואיכא למימר הא דפסקו שטולים לרגלים היינו משום דע"כ ס"ל דהטעם משום אבילות מדפסקו כר"י וכבר כתבתי דאין נראה דק"ל הכי וסמ"ק המסופק אם עולה אם לאו דמסקפא ליה עממא מאי היא:

סימן ג ובהאי דאין לו מי שיטמנו כתבו תשובות דלעיל להדיא דאפי' אם הוא עשיר ויש לו משרתים די מ"מ אם אין בתי או כלתו אהו שיטמנו בהפיפת הראש ובכיוצא בגדים שאין ראוי לו להסתמם בחלוצות כה"ג אז ערי. והרבה חילוקים כתבו בחוקן תשובות ע"ש אם בידך מיימון עם כל התשובות:

סימן ד מה ביו"ט ראשון ולא אשתאי נראה דיש לנוכח כדברי הרמב"ם וסמ"ג ומכר"ם ואשירי ומרדכי דקוברין אהו ע"י עממין כדפירש המרדכי בפ' חולין וכן המנהג:

סימן ה אמנם מה שפירשו הסו"ם דמטערין על ידי נכדים מלאו פה תשובה נכריות דמטערין ע"י ישראל וכן השיב פה מהר"ר שלום ונראה דכן יש לנוכח לטור על גבי נסר וזקק שאין לחוש להחיות. ונראה דכיון כבוד המת בכס"ג עפי מע"י נכרי כדאיתא במרדכי פ' חולין דאפי' הכולא למת אין כבודו ע"י נכרים כל שכן אם יטעוהו הנכרים. הקטן והלעזר שבישראל:

סימן ו לחשיב מלחמה עשרה ומרבה המשנה שלום אין קץ אכובי עמיתי מהר"ר מאיר י"ז על דבר הגט שהבטל נקרא ברוב בן יעקב הלוי וכיוונו של רבי יעקב יעק"ל ויש עוד איש אחר בעיר ושמו ברך בן יעקב סכסן ושמו של אותו יעקב לא נחשב יעק"ל ומסתפקא לכו אי לריך לכתוב ברוב בן יעקב המכונה יעק"ל. ו"ל דיעקב ליעק"ל לא כונו הוא ואינו אלא קאור השם ועדיף מילחמא חקי"ן בנימין בוגמ"י שכתב המרדכי וסמ"ק שאין כותבין אותו ואע"ג דכתב אשירי דנוהגין בהשקפה לכתוב וכל שום וחתיכה מפני חתיכה הנכרים שמכנין בן ישראל קרובין ללשון עברי משמע קאם דסבירא כחתיכה הקרובה כהך דלעיל שרצונו לכולל אותו במוסה וכל שום וחתיכה ומעשה במקום דלא כתבו משמע דלריכה לכתוב כהדיא. ו"ל דלעולם לא פליג אהך חתיכות דלעיל כגון יחזק חקי"ן אלא יש לומר דאשירי כגון יחזקאל קהי"ל פתחים להר"י מרדכי עמ"ס חיים קה"ס חיים אלו הכנויים קרובים ג"כ ללשון עברי אכל מ"מ איש ממש קאור ללשון כגון יעקב יעק"ל יחזק חקי"ן דהו מולא איוון ומזה אין להאריך יותר דאפי' הנכרים רגילין להקרות בשם המוכר יעקב ומכנין עממין יעק"ל ואין כאן שום עשות כלל אך כמדומה דיעקב ספיקא שלכם משום דיש עוד אחד בעיר ששמו ברך בן יעקב והיה בדעתכם לכתוב כיוו זה להפריש נראה לי ודאי אי

[תרומת הדשן ח"ב] ב"ת

לאו אחד כסן או לוי שפיר קאמריהון אכל כיון דממנע לוי והשני כסן יש לנו הפרש די כזו דכ"ד מקומות נקראים כהנים לויים ולא בניעין וטעמות ולשון בני אדם. וכדאיא איכא בפ' גט פשוט בשני יוסף בן שמעון כינר יעשה ישלשו ואם היו משולשים יכתבו סימן אם היו מוכומים יכתבו כסן אלמא יש הפרש די כסן וה"ס בלוי. וא"ה דמשמעות התנא משמע דסימנין עדיף להפריש מלוי או כסן מדקת תחילה אלא משום דסימנין דהיינו גון וארוך ופסור ועב וכס"ג אשפר הם בכל בני אדם וכסן לא אשפר אלא בזרע אהרן ואפילו אה"ל עדיף סימנין מ"מ וכול לומר היינו בימיכם שלא היו רגילים לכתוב כסן אם לא להפריש מדקאמר יכתבו ולא קאמר אם האחד כסן יש כאן היכר אכל אהו רגילין לכתוב לעולם כסן וכן הלוי וא"כ אפילו היה כתב המכונה יעק"ל מ"מ לריך לכתוב הלוי וחרתי ל"ל. וכן ראיתי בגארת תשובה שהשיב מה"ר אברהם קלוזנער והוכיח ממחתיין דלעיל דכיומי סתמאם לא היו רגילין לכתוב כסן רק להפריש וה"ד ו"ל די הוא בהפרש הלוי וה"ל לכתוב המכונה יעק"ל וכן הסכימו לדעתיה מהר"ם ומכר"י ברונא ויותר יודעי דה י"ז וטוב. נאם הקטן והלעזר שבישראל. ועוד אומר הגאון אם המנהג ישראל והשני כסן או לוי א"ל לכתוב שום הפרש אע"פ שמחוק הגט לא יכיר שום הפרש:

סימן ז ועוד אומר דזמנן כזה אם לא נכתב כהן בגט אומר לו מהר"ר אליעזר בן מהר"ל שאומר מהר"ר יעק"ל מוי"ה שיש לו לפוסלו אפילו בימי האמוראים כדאיתא פרק שני דכתובות אין מעלין משטרות ליוחסין משמע שכתבו בשטרות כהן:

סימן ח אומר מורי הגאון ז"ל פה בנישט"ט נסג השר לכתוב כל שום וחתיכה וכן הגדולים שלפניו נהגו כן וסוף אחריהם אכל בשטייר"ן ובמערהר"ן ובפולין ובהג"ר לא נהגו לכתוב וכן מקדם באושטריי"ך לא נהגו לכתוב:

סימן ט ועוד שאין שייך לכתוב שום וחתיכה ממקום שעמדה כיון שאין כותבין מקום הלידה או מקום הדידה אלא בגליל העליון לכך אין כותבין שום וחתיכה אחר שם המקום:

סימן י במחתיין פרק גט פשוט משמע דכיומי התנאים לא כתבו כסן ומשמע דסימן עדיף לכתוב יותר מכסן ומיהו לדידן דכתבין כסן בלאו הכי אין לריך לכתוב כסן סימן וכן משמע בתוספות פרק כל הגט:

סימן יא תכתב ותחתם בשנים טובה אהם וכל חנך י"ז אכובי גברא רבא מהר"ר משה י"ז על שאילתך אשר שאלתי מדבר הגט שסדרת אהם בנעמד ועל פי חבירך ונשאלה הגט ממקומו למדינת מרק"א ונתן הגט שם לאשה על פי אדם חשוב ואחר הנתינה כמה ימים ומלא בגט הסוף שכתב קיומו בטעות וכן כתוב שנת חמשה אלפים ושבע עשרה לביראתה עולם ודלג ומאחיס והאשה עדיין לא נשאה וכתבת ובקשתי לדקדק בכל היכולת אם יש להסיר ולהכשיר גט זה. וכתבת כמה ראיות להסיר לכל הפחות אחרי שכבר נתן הגט ויאלץ שם גרוסה על האשה דע אכובי אף כי עתה ימים נוראים ימי תעניות מכל מקום פיתחי לבי וחזרתי על כל יודי לרדים ואלי אפרין דאיתחזקו לן מידמן להחמיר ולא להקל כמו שאבאר בדרך קצרה ואכובי אל תכבד לךך ואל תחוש אם תהיה לשינוי צפה המון עם כי כל אשר בו מעט דעה ובינה לא יחשוב לך לשום פחיתות דלאו מלחא דתליא בטעות הדעת אלא שמדקך שום טען לפיכך שסתמו עיניכם נכ עיני הסוף אדם חשוב שסדר נתינת הגט וקרא אותו פעמיים ואפילו דבר שתלוי בקבלה ולא בסברא אמרינן בפ"ק דגיטין אכנו כל מאן דלא ידע הא דרבי יחזק לאו גברא רבא מזה אין להאריך יותר שהרי אפילו אם היינו מתירין לך מ"מ לא תוכל להמלט מנגנא דעלמא שלא דקדקתם כראוי. עיקר ראיותיך אשר כתבת

כחבת מתשובת הר"ם שכתור אה"ע נ"ל דאין ראיים משם דהתם
 הו דברי הגט סותרים אלו את אלו כדמסיים שם להדיא
 בהשבות ולכך הואיל ומוכה טעות סופר מיניה וביה מוקמינן
 הטעות בטעות בעיבור החדש אבל כל היכא שאין שום הוכחה
 מתוך הגט עצמו לא תלינן בטעות סופר הואיל ומה שכתוב
 לפיכך אין בו שום טעות והי משום דידוע לנו מבחון לפי רוב
 השנים דע"כ דילוג טעות יש כאן נראה דלא דמי למוכה מיניה
 וביה. וזה נראה דאדרבה גרע מה"ט דטעמא דאין כותבין כיוויין
 בגיטין ושם הנקבות וכל שום וחניכה הכל להודיע שזה האיש
 ולא אחר גירש האשה הזאת וסגט הזה של זאת האשה וגם
 ר"ת הנהיג שלא לכתוב וכל שום וחניכה משום דאיכא למוחש
 דלמא ליה ליה שום חניכה ויסברו העולם שהוא איש אחר גירש
 א"כ כ"ד נמי יש לפסול מטעם זיכברו העולם גם זה נכתב
 קודם מאתים שנה ובה ליד האשה הזאת ולקחתו כדי להגדיר בו
 וסכוא חשש ליתא כלל בהסוא נדון דהשבות אשירי בלא טעות
 בדרישי וסכוא דאך דילג לבריאת עולם או אם לא כחב כלל
 האלפים או גם המאות לא כתב ליתא להא חששא משום דרגילות
 היא למשק כלל ולכתוב פרטא כדאמר בהדיא בגמרא וליכא
 למטעי אבל כס"ג אין רגילות למכתב כלל אלפים ולדג מאות
 ולחזור ולכתוב פרטא יסברו בודאי קודם מאתים נכתב והסיה
 דדילג לבריאת עולם מוכח הטעות מיניה וביה. וזה נראה
 מדכתב אשירי בשם ר"י שאם דילג לבריאת עולם כשר משום
 דתלינן בדילוג הכופרים דמסתמא לא שניה וכתב אה"כ והי
 לא כתב כלל רק הפרט נמי כשר ומייתי ראיה אחריתי ע"ז
 מתלמודא ולמאי אלטרין הראיים אמאי לא אמרינן בפשיטותא
 דתלינן בטעות סופר דמסתמא לא נכתב שטר זה לפי כמה
 אלפים לפי סברתא אלא ע"כ כל היכא שכתוב זמן לפיכך
 כהלכה אלא יודעים מבחון שאינו מכון לא תלינן בטעות
 הסופר אה"כ רגילות הוא למשק כללי ולכתוב פרטי כדמייתי
 ראיה מתלמודא. וזה דבמדרי [דבני] רייו"ס דע"ז כתב על שדילג
 חרבע ולא כתב אלא אלפים ומסתמא ג"כ פרט המאות והשנים
 והכסירו א"י בדיעבד וכתב דא"ג דהיה לומר מיעוט אלפים
 שנים וא"כ היתה מוקדמת מ"מ מולא כתב אלפים בשני יודין
 אין לפרש אלפים הא קמן דאי היינו יכולין לפרש אלפים לא הוה
 מכשר אה"ג דע"כ ידעינן מבחון דלא לפי אלפים נכתב וע"כ
 היינו טעמא דכל היכא דזמן כתוב לפיכך כהלכה לא תלינן בטעות
 כדלעיל. אשר כחבת מהנכות מיימוני לשון ספר התרומה הוא
 וראיתי בסה"ס ומבואר שם יפה דר"ל שלא כתב השע מאות
 ולא האלפים כלל רק שנה ששים ואין לדקדק כלל מדשינה מלשון
 האשירי לאו בני הדרי שנו וכתבו. וגם אשר כתבת להקל
 בגיטין משום עיגונא עפי מבטרות חיליה לא חקילו רבין
 אלא בעדים ושלוהים והיינו כדי שתוכל למלא בקל להגדרש
 דלא התענן אם ילך בעלה למדינה הים אבל בכשר פסולין
 ומקראות חיליה להקל שהרי כתב האשירי ממש בסוף הלכות
 גיטין שרבו הדקדוקים בגיטין ובקל לטעות אלמא מחמירין
 ביה טובא. ואשר כתבת להקל בזמן הגט האידגא בזמן הזה
 לרבי יוחנן משום דסתוס' מיישבין אותו בשני דחיקי תמימי
 דהשבת חלת שנוי דחוספתא דחיקי וחו לדידך מאי פריך
 תלמודא ר"ל מ"ע לא אמר כרבי יוחנן זימא משום דבטי
 לשנוי גם בזמן הזה כדמשמע בבביתא אי הוה דוחק לר'
 יוחנן אין לריך להאריך מזה דחיליה לן יתמי דיתמי לשווי דברי
 סתוס' דחוקים. בא"ז דסנסדרין מייתי דר"ת ועוד שני גלוים
 עמו פסלו שטר שכתב בו ככ"ד והיה בכ"ב כהסיה דהשבות
 אשירי מזה לא כהא לאסור יש לך א"י גדול ע"ש טעם הדברים
 ואין בידי אותו ספר :

סימן יב אשר כחבת מסעריי"ן פשיטא לי דהיינו כמו
 ילחק חק"ן ומה בכך אם ישחכה שם שרה רגילות
 הוא כיוויין כאלו ישחכו שם המוכק בנשים שאין קורין
 אותן לקרות בחוק. ומוקי תמיחין דשלש גיטין פסולין כרבי
 חיר ולא אמרינן בהו כל המגסה דאיכא חד מנייהו אין בו זמן :

סימן יג והסיה דהשבות אשירי דכתב האשה שנהגשה בגט
 מוקדם כגון מס"ע לנ"ט אין קדושין מאחר תופסין
 בה באבן העזר כתב נמי להסיה השבות וכן כחבתי למס"ד אלה
 י"ז מאותה השבות כאשר תראה בהשקפה שאני שולח לכם
 ואין תראה דהרמב"ם נמי מודה במוקדם כס"ג שהקדים יום
 הכתיבה דסתמא כתב מוקדם ומאוחר אינו אלא פסול ועמא
 דאשירי נראה דסבר כדברי הסוספות פ' איזו נשך דכשטרי
 מוקדם לא גבי אפילו מבני חורין משמע דכמו הספא בעלמא
 הוא מ"מ לא קשיא מיניה לנדון דידן שהרי כמה חילוקים יש
 דלא מקרי מוקדם כס"ג. ואותו חילוק שכתבת לי דאי חשיבין
 למפרע לשום שקודם מאתים שנה לא נתכוון הימים בחדש ליום
 השביעי אף אינו הלקחו בו בזמן שהשבתו למס"ס אבל הלא לא
 סלקא לן אליבא דהילכתא דליהו משום הכי מוכח מתוכו דרובא
 דרובא לא ידעינן חושבנא :

סימן יד ובשם גרסום שכתב גרשון נראה דאם הוה ידוע
 ששמו גרסום וכתב גרשון לא הוה גט כלל ולא דמי
 כלל לילחק חק"ן כי גרסום וגרשון שני שמות הן אבל חק"ן
 הכיווי לילחק אבל גרשון אין שייך כלל לעשות אותו כיווי לגרסם
 כיון דהאי שם כתוב והאי נמי שם כתוב כי גרשון בן לוי נכתב
 בכל התורה כולה גרשון וגרסם בן משה גרסם. אמנם נכתב לי
 מנורדנבור"ג שאותה האשה עדיין לא נשאת א"כ ודאי לכתלה לא
 תנשא אפילו לא אפשר אה"כ ע"י עדות ששמו גרשון אבל אם
 תסברר ששמו גרסם הוה נראה אפילו אם נשאת הלא וכל
 הדרכים האלו בה דבשינה שמו ושמה אפילו חכמים מודו וכן
 כתב הרמב"ם דאינו גט כלל. ומה שחלקת משום דמאי הוה לה
 למיעבד עשה בזמניו הלא ידעת דפסק רב אלפס ע"פ מייתי
 אשירי דמסקנא דלא אמר מאי ה"ל למעבד אפילו נשאת ע"פ שנים
 עדים דאזכור גמורה היא וכל הדרכים האלו בה :

סימן טו ומה שהמטה עלי בטעום ההרשאה שאני כותב
 ממש לשון סמ"ק דלא כתב וכשיגיע גט זה לידה
 וכתבת דאפשר הסופר דלגו בסמ"ק והבאת ראיה מהשבות
 אשירי שכתב בו אותו וסח יתבר ממה שהמטה עלי הפלא ופלא
 לי עליך לומר דכל סמ"ק שנתפסו בכל נפוצה הגולה תדלג
 בכך ולא כונס בחד מן מיד שום למדן בעולם ועוד אמאי לא
 דייקת באבן העזר דכתב עופם ההרשאה משום תשובת הרא"ש
 ממש בסמ"ק והסיה תשובה שכתבת מונס לא סודר הרא"ש היא
 אלא ששיב לאחר שכתבה ובאותה הרשאה כתב גם כן שהקיס
 לשליח חרבע אמות קרקע בחלרו וכי נכתבו נס אינו הכי הא ודאי
 מיימוני לא שמענו כך. ודע לך כי זה עשה שלשים שנה בחילת
 קביעותי לשבת במרפור"ק שלא מהר"א ז"ל מאוישפור"ק למדינת
 קערנט"ן וכתב להר"י לרפתי שישב שם בחלות זמן לסדר נחיותו
 וכתב לו שכל הגט וההרשאות היו מסודרים כמו שקבל מהרב
 הגדול מוהר"י מולין ז"ל והר"י הנ"ל נעל רשות ממיני לסדר
 נתינת הגט וכתבתי לו שישלח לי הגט וההרשאה כדי לידע
 סידור הרב הגדול וכן עשה ומלאחי וסח ההרשאה בסמ"ק ובאשר
 חכמי כותב ועל דא חיי סומך עפי מעל מנסגס וסדורכס ונראה
 טעם וסברא דכל מה שמוכל למעט ההרשאה עפי עדיף משום
 דאיכא למוחש שמה יאדע קלקול מרוב הכתיבה ומחבטל הסליחות
 והכי אמרינן בריש גיטין אחי למגויים ומה בכך אי גזייה ומחבטל
 הסליחות אלא משום עיגונא חשו להכי :

סימן טז ומה שכתבת למה לא כתבתי הכיוויים ממש בהרשאה
 כמו שכתבת בגט וגם כיוויין לשליח תמימה
 גדולה הלא כתבתי כיוויין טולן להצטל ולהשקם ופתי העתקות
 בידי עדיין פה מעידות כזה :

סימן יז והכיוויין לשליח מדעת לא כתבתי דאין לריך כלל
 דאפי' אם היו לפיכך שני יוסף בן שמעון מה בכך
 אם זהו השליח או חבירו רוב ישראלים קשרים הם לשליחות מה
 שאין כן כיוויין בעל ונראה דאם אחר הוא לא יוכל לגרש את
 זאת האשה שאינה אשתו וק"ל :

סימן יח ושם ידמהיל דע כי שאלתיסו פעמים אם שמו כך
 ידעתי

ידעתי שלא ימלא בכתיבה רק ירחמאל ואומרים להדיא ששמו ירחמאל ודחק בלשנו חסדיק וכן העידו עליו מיודעיו ששמו שפלה לקרות בחורש בשם ירחמאל וכאז אשירי פ' השולח דכסה חליה מילתא דאין לנו אלא שם שמחיק בו לפינו ומה בכך אם לא נמלא בכחובים רק בלא יוד אשכחן נמי איפכה שם נחמני ימלא בכחובים אבל נחמן לא נמלא כלל ואפ"ס אשכחן כמה אמוראים נקראו נחמן ואפשר על ידי שניו שם בחולי נקרא כך אחד מאבותיו ירחמאל לסימן טוב לאמר ירחם אותי אל וכן נחמן ר"ל מנחם לכל וק"ל. נאם הקטן והאעיר שבישראל :

דכא ע"כ טעו דלא ידעו זמן הכתיבה דבדואי אלו ידעו לא היו עדים על מסורה נט זה שכתב בטעות והאין יפקו קלא וק"ל ואע"ג שמכשרין כתב שיכול לזייף על ידי עידי מסירה אפילו אחר כמה שנים לרבי יוחנן דק"ל כותים היינו משום דתנאי מדבר דכרי אינטי וידעו עדים שמזדייק ולכך לא היישין דלמא תנאי כוס בים חייפתים אבל בני"ד דהזיוף והסקר מוזמן לפינו לא מכשרין כלל על ידי עידי מסירה דאל"כ שינה שמו ושמה נמי מכשרין על ידי מסירה משום דאינו ידעי דזאת האשה נתגרשה מזה האיש ולא שמענו שום פה להסיר זה. נאם הקטן והאעיר שבישראל :

סימן יט שלמך יבגא לחדא אסובי עמיחי האלוף מהר"ד אליה י"ו על דבר הגט שכתוב בו האלפים ודינא סמאות

וחזר וכאז פרט השנים כבר אורע מעשה כה"ל מה"ר משה מהל"ה ודרשני על כס והסבתי לו כאשר תראה העתק אות באת למעלה גם על האי עובדא דקמן נדרשתי כבר לפני ה' שבועות ממחר"ע וממחר"ד וראב"ק ומחר"י איינש"ט והסבתי אליהם על כס גם כן מועתקת לך אות באת ושם תראה שלא הזקקתי רק גט אחר כשר ותשך אז תחת בעלה השני וכחבתי ראיות על כס וגם אחר כך מלאחי במיימוני שכל כה"ג אינו אלא פסול אבל לא כתב עליו שאינו גט תורתו כך היא שזריכה גט אחר כשר והשך תחת בעלה ע"ש. והנה דקדקתי בדבריך ובשקלא וטרא דידך וכמעט רובם יתיישבו מתוך תשובתי למחר"ס מהל"ה כאשר מובן בקל לאיש נכון ומיודע כמון. אמנם מקצת דברים חדשת שזריך להשיב עליהם מה שכחתי דלמקדס זה ליכא למיחש לא לחפוי ולא לפירי לפי רוב השנים המוקדמים שכן הרבה וסרבה יותר משנת האשה והאיש הגט עמך אם כן מוקדס בשפ"ח נמי כה"ג אמאי יפסול למאי חיישה שמה יבנה מוקדס אלף שנים והאין יערקו בשטר זה ממשעבדי הלא המלוה והלוה לא היו עדיין בעולם לא הן ולא אבות אבותיו וכו"ה אין הכי נמי דכשר אם כן אמאי אשטריך רבי יצחק לביבא ראיה דאם לא כתב אלא אפשר קטן לבריאת עולם דכשר משום דחלין דספרא שביק לכללי וכאז פרטי כדאיתא בספר הסדרומה ובאשירי ובסגות מיימוני חיפוק"ליה דאין לפסולו דע"כ לא מני למיערף מומן הכתוב שהוא קודם לזנות מלוה ולוה כמו אלפים שנים אלא ע"כ לא פלוג רבנן במוקדמין דהוי כי חובא ואיעולא שאם הקדום י' שנים פסול וסקדום אלף שנים כשר. ואשר כתבתי דאין להאמין לעדים שהתמו הגט שזכו כנט שנתן לאחת האשה המיטי טובא דאפילו הוי איסור קל דרבנן כמו יין נסך וכו' אין אנו לריבין להאמין לשני עדים לאסור לא אשכחן דמאי למימר איני מאמינך אלא בעד אחד אבל שנים אם יבאחו לידי מיתה חמורה לא יאסרו את אשתו ואי משום דימא הואיל והתמו על גט זה אין נאמנים עליו עליו לפסולו דלא משוו נפשיהו רשעים ופסולים שחתמו על גט מוקדס אין לומר הכי כלל דלאו רשעים ופסולים בו שמוטעין הוי בודאי שברי רוב והסופר ע"כ טעו גם כן וכל היכא דאיכא למימר טועים הם לאו פסולים הם כדאיתא באשירי פ' איזו נשך אשטרי חוב המוקדמין דאמר דעטו בשנות המלך. גם שם כתוב בשם הסוספות דסברי דשטרי המוקדמין פסולין לגמרי אפילו לנכות בו מצני חורין דליכא למיחש למידי אלתא חספא בעלתא הוא. וכן נמלא בתשובה מאשירי ובאבן העזר איתא נמי לסיפא תשובה באשה אחת שקבלה גט בזמן ס"ט לפרט וכתב הסופר ג"ט לפרט וקבלה אותה אשה קידושין ע"י גט זה וכאז אשירי דא"ל גט משני לפי שלא תפסו בו קידושין לפי שהגט מהראשון לא היה גט כל עיקר ואע"ג דאומר הוא דהרמב"ם הקיל וכאז דאינו פסול אלא מדרבנן בחומרה דעריה ריגילין למיזל בחר המחמיר. ואשר כתבתי משום דליכא עדי מסירה משום הכי ליכא למיחש למידי דאיכא אשקי לקלא כדאיתא באשירי פ"ק דיטעין וריבין לעולם לאחיי ראיה בין לעיני זות בין לעיני פירי אימה מטא גיטא לידה כמבאר באשירי ובפרש"י ע"כ לא קי"ל כי האין שניויה דה"כ אין מוקדס פסול בגט כלל לידן דס"ל דעדי מסירה כרתי דלעולם לריבין לעידי מסירה ותו דהך מוקדס לא מני למימר דעדי מסירה אפקא לקלא דלא נקן ביום הכתיבה

סימן כ ריחו יחוחים. משיב דברים נוחים. הלא הוא עמוחי מחוחי מה"ר יונה י"ו. על דבריך בענין הגט שדינג

בו ומאחיה חני אשינך ואלך בקרבה אשר השבת לי דמאי דאיתא ראייה דלא אמרינן כדון דידן תלא וכל הדרכים האלו הם אלתא דפסול דיעבד דהים נכתב במורה וסיה במערב איכא מרבוותא סבירא דלא ראייה לומר דק"ל בהנשו דרבוותא ובשינוייה קמא אלא דעתי הים לאחיי ראייה דלא תימא דלא יתכן לומר כלל דפסול דיעבד לא תלא לשוק. ומעשה מכל לומר דבני"ד דחומרא יחידתא היא קת"כ ע"י מודו דלא תלא אמת הוא כי כך היא דעתי ויותר האדרכי למחר"י י"ו מזה כי הוא האריך ג"כ יותר מסתמא יראה לך. ואשר כתבתי דנראה לך חומרא גמור ממוך הראיה שכתבתי מן הכתובים שדינג בס הרבעה ולא כתב רק אלפים יפה כתבתי שלפי השפט הוכחה רווחה היא. אמנם אי בעינן לדוק קלפ"י יש לדחות וימא דהכא בני"ד איכא למימר דהאי ספרא דיוקא הוא ולא רצה לכתוב אלא פרטא ולא כללא ורצה לכתוב שנת שש עשרה לבריאת עולם והים נראה לו דמחוי לגמרי כשקרא דשנת שש עשרה לבריאת עולם לא היה שום תורה בעולם דלא הוה אפשר כלל דנתן גט באתו פרק לכך כתב לכל הפחות האלפים דלא ליסוי למחוי לגמרי כשקרא יאע"ג דאין לא סבירא לן הכי דהא כתב רבי יצחק דאפילו לא כתב אלא הפרט הקטן דהיינו השנים הפחותים ממאה כשר ואפילו אם היה כתב גם סמאות בלא אלפים אחתי לא הוי חורה בעולם מ"מ מכל לומר דהאי ספרא כוס דייק הכי כדאיתא בהנ"ס פ"ק דע"ז דקאמרינן ספרא דוקינא הוה וכאז משנה שמלכו בעולם ואע"ג דאנו לא סבירא לן למכתב הכי ותו דבני"ד הים ללדד קת"כ להקל משום דלמד שניויה באשירי פרק שני וכן איתא קת"כ בחוספות לשם דכל גיטין שאין נמכרין הים דלא פסול בכו מוקדס ואע"פ שדמיתי יפה לך קולא כמו שתמלא בהעתק תשובתי שכתבתי למס"ד אליה י"ו מ"מ אין הדחיה ברורה לגמרי ואפשר חד לך קולא לסיזת סעד לשאר לדין להסירה ונתי נמי דלא נסמוך עליה להסיר בלא גט שני אבל למימר תלא וכל הדרכים האלו טלי האי לא מחמירין. וכדי למשקל ולצטרי במידי דאורייתא אשינך גם על מה שכתב דע"כ הרמב"ם לא כוונר כשינוייה קמא דלא תלא תלך מדכתב דאם לא קראוהו קודם הכתיבה ונעלתו ורקתו לאור דספק מגורשת היא וא"כ מספק תלא וביניהם ספק ממזרים נראה דאין להוכיח כלל דכוונר הרמב"ם דלא כשינוייה קמא דכבר ידעינן דהרמב"ם כתב כל פסקיו רק מסוגיית החלמוד לפי פשוטו ולא מתוך הסדוקים כמו החוספות ושאר גאונים ולכך דקדק בלשנו לכתוב שאם נעלתו ורקתו לאור דספק מגורשת היא דווקא כה"ג דאינו יודע כלל אם נקן לה גט מעולם כרי זה ספק מגורשת דסביל עמא אע"ג דקאמר גט כשר הוא אינו לא מסימן כלל דאין דבר שבערוה פחות משנים אבל היכא דלא קראוהו לא קודם כתיבה ולא אחר כתיבה ולאחר כן נמלא גט כהכחו ביד האשה לא תלא כלל ואע"ג דלא לריך גט אחר אפילו דיעבד וסיהו דפרק האשה רבס הכי דייקין כדדייק באשירי ובחוספות לפי שניויה קמא דוקא נמלא שובר ביד האשה אבל נמלא גט לאחר זמן בידה לא תלא ולא דייקין כדדייק במדרכי ובסנ"ס במיימוני בשם ספר הסדרומה דעמא דנמלא שובר ביד האשה סא נעלתו ורקתו לא תלא דכ"ג סבר הרמב"ם הלא. וליכא לאקשויי אמאי לא דייקין הכי

הכי כיון דלא בעינן לאוקמי דעיילי לבי תרי ואיכא למימר דהלפי י"ל בלא דיוקא כוי הכי למימר דלכך נקט ההוא נמלא שובר ביד האשה לאשמועינן סא נמלא לאחר זמן גט ביד האשה אפילו לא קראוהו כלל לא הלא ואע"ג דאפילו בדיעבד לא הישא מדאזעריך לאשמועינן דלא הלא אבל אי הנה זרקוהו לאור ליכא למידק כולי האי וק"ל. ואל תשיג עלי מדקדוקי התוספות והש"ע בגמרא כי כבר התיבא דהרמב"ם אינו כותב פסקיו אלא מן הפשט דאם יקשה עליו דקדוקים מן התלמוד הוא מיישבם ועשה חילוקים ברואו. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן בא שלום רב לאהב חורס בולגיא דהורא אהובי עמימי מהר"ר ישראל. על דבריך בענין הגט אשיבך אחד אחד פעמים בהרובס ופעמים בקאריס וחלל בהא שכתבתי דאין נראה להתמיר גט זה שדילג בו מאתיס דמשום הכי הלא מזה ומזה וכל הדרכים האלו הם ובהאזי מוסהיא במזרח וכהן במערב ומלא קראו את הגט דפ' שני. דע לך דלא הוה רצוני לומר כלל דבהנהו גטשם גיטין ק"ל הכי כי איך יתכן לי להכריע בימי פנויהא דרבנאחא כמאן ק"ל לא מייסוין לכו אלא לראייה זו דלא יומא דלא השכחן פסול בדיעבד דלא אמרינן הלא וכל הדרכים האלו הם דהא אשכחן כהא למאן דאית ליס אס כן חומרא דב"ד י"ל דכ"ע מודו בה דלא הלא משום דאיכא כמה דקדוקים להקל כמו שכתב לי מה"ר משה י"ז ואס דחיתי אותי היינו להתמיר ולהת גט אבל להתמיר כולי האי דנימא הלא לא ברירא לן דחיותו כל כך. ואשר כתבת לי דיש לה בניס ומחוץ כך רצית לומר דאין להצריכה גט שני שלא להוויא לעז איהן מראה כלל דלא אשכחן דחייסין ללעז בניס אלא היכא דאמרינן הלא כהסיה דפ' שני דיבמות ופ' בשרא דיגיטין זמנין אמרי רבין לא הלא כו' אבל אי מארבינא גט שני יוכא לעז דאמרי רבין לרווחא דמילתא החמירו אבל להוויא מתחה בעלז ודאי איכא למיחש ללעז דאי לאו דה"ל לרבין שששא גמורס לא כוי אמרי רבין הלא דנראה דשלישה גיטין ודאי אפי' שאו ויש לה בניס והפטר לתקן ע"י גט אחר מזקינא לגט אחר דהא קמי רב דפסוליס סן ורב נמי הו"ל לאשמועינן דה"ל גט אחר אס יש לה בניס וכ"ש שלא הלא. ותו הגט עלמך דמאי חיות דחיותם ללעז בניס חילודים כבר ולא נצריכה גט שני אדרבה יחוש ללעז בניס שילדו אחר כך בשביל גט ראשון שנמלא בו פסול אפילו בדיעבד היכא דליכא בניס ומסברא זו לא דמיא נמי כלל להסיה דפ' בשרא דקדושין דאין מתקין אשה איש על היחוד שלא להוויא לעז על בניה משום דהתם לא מתקנין ולא מכשרין מידי במלקיות כי הכא דמכשרין לגמרי מכאן ולהבא וק"ל. אמנם בהא שכתבת היכא דלא אפשר גט שני אי אמרינן הלא נראה דלא הלא כואילי וסחומרא בנדון דידן לא ברירא לן לגמרי דהא אפי' בפסול גמור כתב הרמב"ם ככה"ג דלא אפשר לתקן דלא הלא בעל כרחו ואס יש לה בניס אפילו מדעתו שהוא בותק אל וויא ואע"ג דכתב בפרק שביעי דהיכא דלא אומר בפני נכתב ובפני נחתם ואבד הגט כריזו ס"ל ספק מורשתם ובכל מקום שכתב ספק מגורשתם ה"ל דהלא שהוא פסול דלא בפני נכתב ובפני נחתם גרע משום דאיכא למימר ליופא כדמתלק. באשירי פ' בשרא אדברי רב האי ורב אלפס והתוס' דפ"ק ס"ל נמי חילוק זה לפי האי נמי דפירש דתיבד יעשה שאס נשאת לא הלא ואפילו לפירוש ר"ח דפסק רבני מאיר דכל המשנה הוולד ממזר נראה דר' מאיר גופיה לאו בכל הפסוליס כבר הכי דאס לא כן תקשי לשנוייא קמא דפרק שני דסבר דהיכא דלא קראוהו פסול בדיעבד ולאפ"ס לא הלא אס כן מתניסין דהוצרך דמוקמינן לה כריבי מאיר דקאמר עלה פרק האשה רבס דאיבעיא ליה לקרוי גיטא ח"כ ע"כ איירי בדלא קראוהו מאי איריא בדמלא שובר ביד האשה אפילו הגט נמי הוא נמלא בו פסול ולרבי מאיר כל המשנה כו' ובתוספות פרק בשרא דגיטין בשם תשובת רש"י. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן בר שלומך יסגא לחדא אהובי מה"ר אהרן י"ז אשר דרשתי על אשר מחמירין כהנים שלא ללאת בשערי החירות וסעיר ושער בית הקברות עד שעבר המת חוץ לאותן שערים ופחתים משום דסוף עומאה ללאת כדתנן בפ' קמא דהלכות המת בבית כו' ובפ' קמא ובפרק בשרא דביאס ובפרק סדר מייסוי לה אסא דיש ברירא לב"ה ולב"ש אין ברירא ובכתב מקרוב גא מנהג סוד דע כי לא מקרוב בל כי זה הוא קרוב לרובעים שנס שסיס יוס הועד בארפ"ט וסוי שס ס' וקריס מה"ר איכ"ל מה"ר ליפמ"ן מה"ר רח"ן מה"ר ריחוק"ס מה"ר אברס"ס כ"ך ז"ל ושם נתחדשו אלו הדברים כך סיגד לי באגר"א וגם נמלא פה אליו בנימוקי שנתחדשו לפני שאירי מה"ר שלום שכתב שמה"ר מאיר ס"ל אסר לכהנים בווי"נא שולאו דרך שער העיר שסוף המת ללאת שס עד לאחר שעבר המת חוץ אבל כהן ג"כ שמה"ר שלום ז"ל לא השט לאסר זה וכן נראה נמי דלא נהגו לומר בגבוליו צוה ונראה הפעם כיון דרש"י פירש בפ' סדר דמס שעתא הפתח שסוף העומאה ללאת שס אף ע"פ שאינו תחת האהל של מה הלכה לנמשה מסיני הוא ואין טעם בדבר וכל לומר כיון דמילתא בלא טעמא הוא הכי דלא לוסוף עלה וימא דכך היא הלכה דוקא בראוהו פתח שמוציאין אותו תחילה מתוך האהל אל חוץ האירי הואיל ובראוהו ויחיה נעטר האהל יאמרו על האהל הלכה שראוהו פתח יעמא ולא מכאן ואיך ואין לתמוס על חילוק זה. וכעין זה תיבא בתוספתא על אורח משנה פתח גדול ופתח קטן חשב לטולאו בפתח קטן עסור אס הגדול ויש לי פרישות על המשניות דסדר טהרות. ופירוש בנא זו כגון שיש שער גדול ובה פתח קטן וסאחר אין פותחין רק לסוסים ולגמלים אבל בני אדם הוכנסים והיוצאים אין פותחים להם אלא פתח קטן

לאחר שקרא החזן כהנים וגם במדרכי דידן מייחי הסוא לשון דהר"ר יעקב משפיר"א אבל לא סייס שיחזרו לאחר שקרא החזן כהנים וגם באשירי מייחי גם בפרק בשרא דמגילה סהיא דירושלמי דרבי אליעזר נפק לברא ופי' באשירי הפעם דנפק לברא כדי שלא יהיה בבית הכנסת בשעה שהחזן קורא כהנים שאז הוה עובר בשעה כשלא יעלה כשקורא כהנים משמע שלאחר כשקרא כהנים אין לו קפידא אס הוא בבית הכנסת והפעם דאין נכנסין עד אחר ברכת כהנים משום דאמרינן בפרק אלו נאמרין אמר ריב"ל כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג' עשרס רב אומר אף חוששין שמא בן גרושה וכן חליטה ולא פליגי כאן שעולה לפרקים כו' ונראה דאע"ג דמפרש תלמודא דרב איירי כגון שאינו עולה אפילו לפרקים מ"מ כיון דחייס תלמודא לפגס כהונס משום הכי נוהגים ככהנים סלסול בעלמאן שלא ליכנס כל שעה שהכהנים במדרכים כדי שלא יתשבו עליסן שסן פגומים ע"כ השיב מורי למסר"ס מוי"ך :

סימן בג ואשר כתבת ממגילה שיש בה פרישות פתוחות אי כשרה לדעת מהר"ם בשם רבינו חס דכתב דיש למגילה כל דין ספר תורה וספר תורה פסול אס עשה הסהומס פתוחה ורצית לתק דשמא מסר"ס ורבינו חס לא רצו לומר רק לכתחילה יעשה כל פרשיותסן סחומות משום דקרא אגרת תמיכי עליך מיין לך לכדות טעמי הלכות מלכך ולפרש דברי הגאונים חוץ ממשמעות דאינו כילי שיש לה כל דין ספר תורה חוץ מדבר אחד וכילי נמי סך דפרשיותסן סחומות כדדייכו משמע בפשיטות דבכך מילתא נמי אית לה דין ספר תורה אפילו בדיעבד ואתה הפרש דלאו דוקא הוא ולא קאמר אלא לכתחילה משום דקראת אגרת ויך סברא לא מתרצית היא כלל דסחומס נמי פרשס נקראת ככוליה תלמודא ולטעמא דידך הוה לעשות סמגילה לכתחילה בלי שום פרשס והפסק כדי שיהא כמו אגרת כדאיחא בפסגה"ס במיימון דיש נוהגים שלא להפסיק בקריאותה בין פסוק לפסוק משום דנקראת אגרת אמנסי יש מקילין דמאי אמאי דכתב בהגס"ס במיימון דאין כל דין ספר תורה למגילה מוסהיא דאותיות מטוטטשות ומקורעות אמנסי סמסדריס ומדקדוקים במאות יש להס לקיים דברי רבינו חס ומסר"ס ושליס. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן כד שלומך יסגא לחדא אהובי מה"ר אהרן י"ז אשר דרשתי על אשר מחמירין כהנים שלא ללאת בשערי החירות וסעיר ושער בית הקברות עד שעבר המת חוץ לאותן שערים ופחתים משום דסוף עומאה ללאת כדתנן בפ' קמא דהלכות המת בבית כו' ובפ' קמא ובפרק בשרא דביאס ובפרק סדר מייסוי לה אסא דיש ברירא לב"ה ולב"ש אין ברירא ובכתב מקרוב גא מנהג סוד דע כי לא מקרוב בל כי זה הוא קרוב לרובעים שנס שסיס יוס הועד בארפ"ט וסוי שס ס' וקריס מה"ר איכ"ל מה"ר ליפמ"ן מה"ר רח"ן מה"ר ריחוק"ס מה"ר אברס"ס כ"ך ז"ל ושם נתחדשו אלו הדברים כך סיגד לי באגר"א וגם נמלא פה אליו בנימוקי שנתחדשו לפני שאירי מה"ר שלום שכתב שמה"ר מאיר ס"ל אסר לכהנים בווי"נא שולאו דרך שער העיר שסוף המת ללאת שס עד לאחר שעבר המת חוץ אבל כהן ג"כ שמה"ר שלום ז"ל לא השט לאסר זה וכן נראה נמי דלא נהגו לומר בגבוליו צוה ונראה הפעם כיון דרש"י פירש בפ' סדר דמס שעתא הפתח שסוף העומאה ללאת שס אף ע"פ שאינו תחת האהל של מה הלכה לנמשה מסיני הוא ואין טעם בדבר וכל לומר כיון דמילתא בלא טעמא הוא הכי דלא לוסוף עלה וימא דכך היא הלכה דוקא בראוהו פתח שמוציאין אותו תחילה מתוך האהל אל חוץ האירי הואיל ובראוהו ויחיה נעטר האהל יאמרו על האהל הלכה שראוהו פתח יעמא ולא מכאן ואיך ואין לתמוס על חילוק זה. וכעין זה תיבא בתוספתא על אורח משנה פתח גדול ופתח קטן חשב לטולאו בפתח קטן עסור אס הגדול ויש לי פרישות על המשניות דסדר טהרות. ופירוש בנא זו כגון שיש שער גדול ובה פתח קטן וסאחר אין פותחין רק לסוסים ולגמלים אבל בני אדם הוכנסים והיוצאים אין פותחים להם אלא פתח קטן

קטן ואם חשב להוילא אורו נפתח קטן טבור השער כא קמן דא"ג דכמת עובר דרך תקרת השער הגדול אע"כ טבור היינו כעין שחלקתי ומס"ד שלום ז"ל חלק בעיני אחר אין לי פנאי להאריך. וחו דמאן לימא לן דרך עומאה דסופו ללאח כוי עומאה שגזיר מגלח עליה ובסמ"ק מסיק דהיה חוספתא מתרלת היא דעל עומאה שאין חמיר מגלח עליה אין כהנן מוזכר עליה ודלא כמו שכתבו החוספת פ"ק דכתובות בשם ר"ה דשבתה היא אמנם עיין באשירי בכלכות עומאה משמע דכהן מוזכר כה"ג ע"ש דאפשר יש לחלק מ"מ הואיל ורבנן קשישי חשבו לאיסור זה חלילה להפליג דבריהם והסתמירין כמותם לשמות מנסה המקיל נמי לאו שפיר דמי. אמנם להחמיר בזיה של לרוק הדיו נראה דיפה כתבת דאין להחמיר בו כלל דלדרכה אורו פחה צא לעמאלה אה האלה ואמרינן אין דיון ק"ו מהלכה ואע"ג דרש"י פרק קמא דביא פ' דגזירה דרבנן היא וכן בפי' המשניות פרק שלישי דאבלות נמי פ' דגזירה דרבנן על הפתחים פרק בהרא פ' לדיא דהלכה למשה מסיני הוא וכן מוכח שם בגמ' לדיא ומ"מ אפי' אי גזירה דרבנן נראה דמכל סקן יש לחלק דלא גזרו חכמים אלא נפתח הראשון שבו מוילא המת לאויר העולם ועיין באשירי בכלכות עומאה ותמלא מפורש ק"ה דין זה :

סימן כה אשר כתבת משאלת שלום בבית הקברות. בספר חסידים נמלא דאין שואלין בשלום כשים שם מת

בעיר עד לאחר הקבורה וכתוב דלאפשר פרק ואלו מגלחין קרוב לבסוף כחז דאין שואלין בשלום בבית הקברות כשים שם מת ובשאלין שם מת שואלין ברחוק ארבע אמות מן הקברות. ולא ידעתי מה ראוך לומר ככה דנדון דיון ככפר קטן מם עיין כפר קטן לכאן :

סימן כו שישרי גרוגרות החוספות פ' חלון כתבו בשפוטות

דמוכה פ' המלניע גרוגרת יוחר גדול מכיח ויפי הקושיא שמקטין שם החוספות לא יתנה גרוגרת אלא כמו שליט זילה והזילה היא שני זחים כדמוכה מפ' בהרא דיומא ומפרק אמרו לו כל זה תמלא בפ' חלון לשי מסקנת החוס' כהם גרוגרת גדול מכיח והסיה דכתב המיימוני דכתבת מעט פחות מכזילה ובגמ' פ' אמרו לו איתא דמיתבת היא שני זחים דהיינו זכילה איתא ס' חסם להדיא לדברי רב זבד כמו המיימוני ולמד שזוויא כי הדרי נייעו כותבת כסה וזילה. ואם הקטן האעיר שבישראל :

סימן כח נראה שנסה שחל בשבת מורי דודי וקיין רוב פעמים לא שיה לומר שמו מפארים ביום ראשון

ואינו זוכר רק פעם אחת ששינה. ואם הקטן והאעיר שבישראל :

סימן כט שלומך יסגא לחדא אכובי עמיתי האלף מה"ר אליה י"א.

אשר שאלתי על אחד שבא על א"א והיה אחות אשתו ומהם אשה גם אח"כ בעל האשה מת אי אסורס מעטש שנאכרס לבעלה היא דבלא"ס אסורס לו יפה דקדקה. אמנם דלגבי נכרי דעלה קאי אשירי סיה לחלק שפיר דנכרי ודאי חשיב בלאו הכי אסור ולא שייכא לו כלל דסא אינו בחורה קדושין לגמרי וסבי מחלק כמת דוכתין בין עריות דיש לטן קדושין בדוכתא אחרינא ובין נכרי דלית ליה קדושין בדוכתא אחריני כלל. אמנם דקדקתי במסכת סוטה כהיה דמייתי אשירי ממקינן ע"י נכרי דאשאר עריות נמי קאמר הכי מקינן ע"י כל עריות שנחורה ופריך נמי שפיעא ומשני כמו גבי נכרי דמתו דהימא לא נאכרס לבעלה משום דלא שייכי בו ונטמא לבעל כיון דנלאו הכי אסורס לו אלמא לפי דעם האשירי דייק מהסם דשרי לנכרי הבעל הוא דין דאיכא למידק מהסם נמי דשריא לאחד מן העריות הבעל. אך חימא הוא שסוס' פרק קמא דכתובות בדבור ולדרוש דכתבו בשם ריב"ס דאסורס לנכרי הבעל וכי לא ידעי בגמ' דמסכת סוטה כל עיקר וגם הגליון לשם דמתיר מטעם דנכרי המתגייר קטן שגולד דמי מם נאכר לו ברהיית האשירי ע"כ חו"ק סיה להס דבר אין לי פנאי להאריך. אמנם נראה לחלק בין אחות אשה לנכרי המתגייר דלגבי אחות אשה שייך שפיר שנאכרס לבעל באם תמות אשתו אבל גבי נכרי לא שייך לומר באם יתגייר דמתגייר גופא אחרינא הוא ולהכי מהכי סגרה הנכרי

[תרומת הרשן ח"ב] **גימל**

דקטן שגולד דמי. וכה דקאמר ססם כסועס דעריות לא נאכרס לבעל משום דנלאו הכי אסורס לו לא קאי אאחות אשה (לבעל) אלא אשאר עריות שאין להם היתר ואין זה דוחק כמבואר למדין אבל מה שחלק דמיתס השיבס ממילא בלא מעשה לא משמע הכי כלל פרק שני דקדושין הכי את מקודשת לי אחר שאגבייר לאחר שמתות אחוקך דחשיב אחות אשה מחוסר מעשה וגם ריה המקשה דלאו (בידו) [כ"י מחוסר] חשוב. ואם הקטן והאעיר שבישראל :

סימן ד שלומך יסגא לחדא אכובי עמיתי מוסר"ר יודא אשר דרשתי אה ופלה סמרה באווחא אי נכגינן לסעריף או לאו. דע דנראה לנהוג איסור דכדברי סוס' ורמב"ם ומסר"ם כבגס"ס במיימוני ואשירי וכחז אשירי אצ"ג דיש עופות שאין לטן מרס דתולדותס קך היא אין ללמוד מהס לשפוט אחרים אמנם יש ללחך ככבוד אה יש בה טעם מרס דכתב ראבי"ה נראה דאפילו לדיון יש לסמוך על כסה. ואם הקטן והאעיר שבישראל :

סימן לא ירחיב ס' לך מכל דוחקך ויעריך לחס חוקך אכובי

עמיתי מסר"ר פוחס אשר דרשתי אי נכגינן לספך שבעס דאורייתא דע לך כי שאלתי מפי מסר"ר אגשיל מרפ"ר קבל ממסר"ר שלום דלא נכגינן לספך שבעס דאורייתא ונראה דקבלה זו יסרה וסמכה היא שהרי חתום פ' שבעס דריינים ופ' זה בורר משמע מדבריהם דס"ל דלית הילכתא כמר בר רב אשי ומייתי נמי ס' דס"ל הכי וכל דבריהם דברי קבלה סס וכן ר"ה פסק דלא כמר בר רב אשי במס' שבעס במיפק שבעס וחזורי מחנה ככו ס' כלו הפך לבן אלתא דווקני הוא כהא וכן כבגס"ס במיימון פרק ראשון דטוען ונטען מייתי כמה גאונים דפסקו דלא כמר בר רב אשי במיפק שבעס ומסיק דכן נהגו מהר"ם דלא מפכינן בדאורייתא :

סימן לב ואכתי יש להסתפק בשבעס דרבנן חוץ משבעס

היסה דבעי האקובי הפלא ומספכינן לה לכ"ע אי מצי השובע לומר לא בעינא מייך באקובי הפלא כדי שלא יכאנו עליו שבעס חמורה. אמנם נראה דודאי מצי למימר הכי ומ"ע לא יכא רבאי למחול על דיוו הו איתא פרק זה בורר סיה חייב שבעס לחבירו ואומר לו דור לי בחיי ראשך רבי מאיר אומר יכול לחזור בו והכמים אומרים אינו יכול לחזור בו אלמא רשאי להקל מצבעתו. ונראה דאפילו לאחר שהפכו עליו מצי למימר שבעס אהם שבעס קלה או חיי אשכנע אוחס שבעס קלה דמ"ע לא הא אכתי סבריהם ביד הנחבע ולא יפסיד כלום מנראשונה ולא דמי לכא דמייתי אשירי בסוף שבעס דאם יתחייב שבעס ונראה שמגלגלין עליו וחזר ואמר סריני משלם דחייב לשלם כל מה שרואים לגלגל או ישבע ויגלגלו עליו דהסם סיה השובע נפסד בשאר הסביעות אה ישלם לו חביעס דראשונה ולא ישבע ונראין הדברים שבעביל כך רואה לשלם כדי שלא יהא לריך לישבע על שאר הסביעות אבל נכ"ד דהנחבע לא מפסיד לגרע במידי דעדיין סבריהם בידו דודאי מצי לחזור בהפכו לכ"ע דאדעתא דשבעס חמורה אפיך ולא אדעתא דשבעס קלה א"כ מה טעם סיה שלא יהא רשאי. ואשר כתבת מרבותיו של רמב"ם דסברי דשבעס וטעל מצי למימר שבעס אהם ותיפטר אשירי פרק סוכה גבי הא דקאמר אי פיקח הוא מייתי לידי שבעס דאורייתא לא כתב וסבר הכי ומוכה ססם דאפי' אי טוען סריני כשאר חובע שמשביעין סיהת אפי' סבי אין יכול לספך על חבירו דאם לא כן אכתי הוא נפקותא לענין זה בין שבעס דאורייתא דהסם לא מצי לאפוכי שבעס במידי אבל דרבנן מספכינן כבג"ג וסוס' פרק שבעס דריינין נמי נחלקו בשם הגאונים כבג"ג ע"ש. ובלאו הכי אין כנדון דומה לראייה למדקדק דכא איכא למימר דלא שני משום מספחי דמשבעס חמורה שניהפסה עליו ולכן חוזר ורואה שבעס קלה אבל ססם למה לא יהא רשאי להאמינן לחבירו יוחר ממנו לא סבתי אריכך כפסק מסר"ם על שבעס סיהס כטעמה דריינים דמסר"ם ודאי מצי סובר דלא בעינן נקיטת ספך שבעס סיהס סיהס וכה דלא קאמר איכא ביניינו הא יש לומר דכתב אשירי פ' שבעס דריינים דלא ר"ל איכא ביניינו בגוף השבעס אלא דריינים סיולאים ממנו פ"ש. עוד הארכת דאקובי הפלא שייכי נמי

נמי בשאר שבועות דרבנן לא ידענא מאי קאמרנא דמשכחינא נמי שבועה דרבנן כגון פוגם שטרן ועד אחד מעידו שסוף פרוע ע"י גייבס וגזילס :

סימן לג

מה ששולחין סבלת קטנות חוץ לעיר לחופת והאב אינו כולך עמסה וגם אינו אומר להדיא לבהו אלא וקבלי קדושיך נראה דודאי הוא שפיר טפי לעשות כסלכתי להדיא אכן יש לומר דאין קפידא טולי האי דלחומרא דר"א אין לחוש כל כך דרוב בגאונים בעלי התוס' לא סברי כוותיה וכן מלאהי השוכס ישיה דמהר"ם כחב שעשה בעלמו מעשה בנחו שקטנה ואומר לה לאי וקבלי קדושיך . ואי מבוס דלא קאמרי להדיא נראה האילו ואיכא עדים טובא בדברי שמשלחה לחופתה כדי להפקדש אע"ג דלא אומר כמאן דאמר דמי בקידושין וראיה מהא דארליייה ארלי קמים ושתק וכן היה מדבר עמה על עסקי קידושין ויחיב לה בשתיקה:

סימן לד

על אודות הנשים ידענא כי נשים הקדושים מאושטרייך זק"ל הותרו על פי נכרים ועל פי האנוסות לא שמעתי כל כך מפסקתן בדבר דודאי יפה כחבת דדוקא ששמע מקומטריסין גיפייכו אין משיאין את אשתו משום דאיכא דהעלילו ודנו עידי לחחוקי שקרייכו שהרגו כדון כדפירש רש"י אבל שאר נכרים לא ורש"י הרמב"ם דאם לא בן אמאי נקט ההוא הכי שמו מקומטריסין של אוס"ע ליחתי שמע מן הנכרים איש פלוני מת איש פלוני נכרג בקומטריסין של אוס"ע . נאם הקטן והצטיר שבישראל :

סימן לה

הכתב ותחתם לשם טובה אכזבי הר"ד אברהם מנדל ז"ל אשר דקדקת לסתור השך במוסף שבועה דאורייתא לפי שכתב במרדכי דעמא דבר כרב גרסא אל תתמה על זה כמה פעמים אשכחן דכתבו החיבורים דהיינו הכי ואכן לא נכגיין בן במרדכי פ' אלו עריפות דטובגין מין בניינו לא בטל כרש"י ואכן לא נכגיין הכי אלא כדכחה בסמ"ג דנכגיין כר"ת ונא"ז כתב דהכח ביום ראשון של סליחות להפלה תפלת תענית ורוב היצור מתענין ואין נוכגיין הכי ואני הבאתי ממונה מהר"ם והלקת ודחיה בקש דבוא עלמו נוסג בן אבל לא כתב דהמנוכג בן גם אכזבי לא קבלתי שאומר השך דמנה בכל מקום בן אלא שהוא נוסג בן מפי רבותיו ועל דא יש לסמוך דכל דבריו היו מדוקדקים בקבלה מרבותיו ואחא תביא לי ראיה מכוונת הכוונ דהוו תלמידים אלנו ואין להאריך יותר מזה :

סימן לו

בשבועה דאורייתא אנו נוכגיין בנבוליו ליטבע על הכודלות למסים שהיא שבועה כעין דאורייתא שבועה ששפתין ששבע וישים ידו על הספר חורה כשהיא מונחת לפניו אבל אינו נוטלו בזרועו כמו שכתב ופסק מהר"א פעם אחת לאחרין בשבועה כנגד העד שיטול השבע ספר חורה בזרועו אין אנו נוכגיין אלא כדלעיל אפילו בשבועה דאורייתא ובשאר שבועות כגון אשה ששבע אינה משימה ידה על הספר חורה רק על ספר אחר :

סימן לז

קלוי מזרועי קלוי מלאשי ולא אוכל להאריך בחדשי לוחש אשר כנפשי מחוהני אלוסי מס"ד יונס יל"ו אהך פלוגתא דפגל ועדס ששלחה לי ע"י ליו"א לכחוב ולבאר דעתי אהסוא עובדא בישא דע לך כי עד כיום יוס ב' פרשה ויחי לא דאיתי ולא קריתי אפילו אחד ממכתבך לעתים ל"ע חולי ועמס אבא בקרס ואומר אני דמלתא דפשיטא היא דאין האשה נאמנת על בוס שהוא מאוש אתר וממזר הוא כלל וכלל כי בן כתב הרמב"ם להדיא בפרק ע"ו דאיסורי ביאה דלא האמינה חורה אלא לאב וכן נראה להוכיח יפה מן התלמוד דאמרינן בפ' עשרה יוחסין ג' נאמיים על הבכור אביו ואמו וחיה חיה לאלתר ואמו כל שבעה ואביו לעולם שנא' יכירנו לאחרים מכאן ח"ד יודא בפשיטות דהאם אינה נאמנת לאחר שבעה למידי דאפי' אח"ל דדוקא לבכורה קאי מה בכך הא פירשו התוס' פ' החולץ דלא ילפינן לרבי יודא דנאמן על בנו שהוא ממזר אלא מכא הא דהאמינה לו חורה על הבכורה ע"ש בגיגי בתרא דהוס' והיה דכתב רמב"ם בבכוא פירקא ר"ל בחוששין לרבניה ויהא הבן אסור בקרבות אוחס פלונית ואם אומרם שהוא בן ממזר אינה נאמנת להיות ודאי ממזר אלא ספק ממזר לא קשיא מידי דהסוא פסקא הוא על תלמוד בפ' עשרה

יוחסין דפסק רבא הלכתא כאבא שאיל שהיה קורא לשחוקי בדוקי ומפרש תלמודא שבדוקים את אמו אם אמרה לכשר ובעלתי נאמנת ואחא כתב רמב"ם דל"ל דחוששין לרבניה כואיל ואמרו חכמים בדוקים את אמו אלמא הילא מילתא דביבורה וסעטס סהס כיון דשתוקי לא ידעיין אבוס מאן יסו בדוקין את אמו כיון דאיכא ריעותא ושור שחוט לפינוי אבל אשת איש שילדה ובעלה עמס במדינה דליכא ריעותא ושור שחוט לפינוי פשיטא דרבני האם לאו מילתא נינוכו לנמרי ע"ש במיימוני תמלא בודאי דקאי אשתוקי ומעמס אין אנו לריכין לתרץ כה"ג בפסקים ובסורלות. ומה שספקס מהר"א לרבי"א ודלא להוכיח מאהא דתנן פירק עשרה יוחסין רבי יודא אומר נאמיים מדנקט נאמיים בלשון רבים משמע ליה דתרווייכו כל אחד בפני עצמו נאמיים לאו דוקא הוא כדמשמע לכאורה מפ"י רש"י דפירש במתני' דרבי יודא ארישא נמי פליג כדליף בגמ' עכ"ל משמע דפשיטות דר"ל שלא האמר תרווייכו בעינן אלא ברוב נמי נמי בני כדמתיב ברישא וז"ל פירש רש"י מהכא מ"מ ליכא לדיוקא דטפי קהא אשכחן פ' מלוה הילא דאמר רבא גר דן את חבירו דבר חורה ואם היכה אותו מישראל הן אפי' ישראל ולענין הילאס עד שיכה אביו ואמו מישראל ורבה נקט להדיא אביו ואמו ע"כ לריכין לפירש דנקט אמו לומר דבאמו לחודיה לא בני כלומר לרין אביו ואמו ה"ר ר"ל נאמיים לריכין שיהיה להעיד אביו ואמו אבל אמו לחודיה לא בני וק"ל . מכל הנין נראה דליה דין וליה דין דנאמנת לעדות על ככה שהוא מאוש אתר אחר כואיל ולא כלך בעלה למדינת סוס אשפ"י שהיו העם מרגימס אחריה לא היישינן לה כדכתב הרמב"ם להדיא . אמנת המוכיני על מהר"ד ישראל שכתב שאפילו פרוזה ביותר אין חוששין לבנים משום ממזרות רק לכסונה דלא מוכח הכי כל עיקר במיימוני דמשמע בפשיטות סהס דאפסול ממזרת קאי ואף כי בעינא מפורשת היא במוס' סוטה פ' ארוסה ופי' רש"י שם בהדיא דלישראל קאי וע"ש דמשארה כביעה בחיקו ומיניה כתב רמב"ם פסק שלו . ומה שכתבה מן המרדכי דכתב פ' אלמנה לכה"ג דמי שנתפס עם האשה ואומרם שקדשה בביאה לריבה גט ואם אינו מודה לה ישבע שבועה שהורה שלא הוצק לה מעולם ואינה לריבה גט דע לך דמרדכי בני אושטרייך ליחא להאי פוסקא בשום מקום ואי לא דמספיקא מחבירי יתייב אומר דפוסק תמוס הוא בכמה אפי' חדא אמאי לריכס גט כל עיקר הא ע"כ היירי דלא ראו עדים ביאה מדשבע שלא הוצק לה והמקדש בלא עדים אפילו שיהיה מודים אין חוששין לקדושין ואי משום דראו עדים סיחוד סה קי"ל בפ' הוצק דלא אמרינן סן סן עדי יחוד סן סן עדי ביאה אלא בנתגרשה מן הנישואין שלבו גם כה ואפילו נתגרשה מן האיורוסין לא כל שכן פוים דעלמא ותו כיון דשויח נפסס החיכס דאיסורא הילך מלי להחירס בשבועתו . ועוד שבועה זו לא ידענא מוס טיבס הא אמרינן פ' הסואר בקדושין עד אחד בהכחשה מי מסימן לענין קידושין לפירוש רש"י דאפי' היא עמס מכחשת העד מסימן דאין עד אחד קס אלא לשבועה והכא לא שיהיה שבועה אחביעס קידושין . וכ"ת מדרבנן הא אמרינן בפ"ק דב"מ דלא מתקני רבנן שבועה אלא כעין דאורייתא ואנ"ד נמי יחא בפשיטות דלא משביעין כלל לפג דכתב במרדכי דב"מ בשם רביו שמחה דלא נתקנס שבועה היסח אמילתא דאיסורא כגון נכחה לי ואפי' למהר"ם דסבר דנתקנס שבועה היסח אאיסורא י"ל דדוקא איסורא דעיקר מונח נכחה וכה"ג אבל איסורא דנפקא מיניה ממונא איכא למימר דבסא כ"ע מודו דלא נתקנס עלה ופא דמאן לימא לן דתק"ח לזון בניו כשסן קטני קטנים וממזרים ומאן שיהי לסעמידיס אפטרופוס לקטן על מזונותיו ולפי עעוס ראשונה שכתבה דלא תק"ח לזון הממזרים יתיישבו דברי הגאון מהר"ם ס"ל דהסס פנויה היסח כדמוכה בסוף דברי מהר"ם וק"ל . ומעמס אני אומר שכל המרגיל לשונו ומפיק שום לעו על האיש פג מחוייב הוא שיטכנו נחש ורואי ומתחו על העמוד וייסרסו חיי גבור שנוים וגחלי רחמים . נאם הקטן והצטיר שבישראל :

סימן לח

מורי הגאון סיס מוקדק לומר עד שהוא כשר לדעסו בין בכתיבה בין בחתימה שאם יאמר בכתיבה לחודיה אולי יהיה שום ספק בחתימה ואי עשה הסופר שליחתו כדאיחא בתוס'

בחוס' פ' המקבל נדונו כותבין ונותנין אפילו ק' פעמים וכן באשירי ע"ג ומסתמא ה"ה לעדים ג"כ ואולי אחר שיחתמו יראו שום נדונו בכתיבה מה שלא ראו קודם שחתמו:

סימן לט ועוד אומר מורי הגאון ד"ש לכתוב מנהח המכונה מענדיל שנקרא לגמרי בשם אחר דאביו של מהר"ר משם מענדל קראו אוחו מנוח אכן אמר מהר"י ברוב"ה דמהר"ר טעב"ל לא היה לכתוב המכונה ואמר דקבלה נידו כן ממהר"א. דין שני יב"ש הנמלא בפ' ג"פ ובפ' המגדש. ועוד אומר מורי ד"ש לכתוב שמריה ולא שמריכו. ועוד אומר דאם לא נודע אם כמו אליה או אליהו ש"ס לכתוב אליהו כי ברוב מקומות נכתב אליהו לבד ב"ה מקומות נכתב אליה:

סימן מ מה שנסגו לקרוע הגט שמעתי ממורי הגאון בשם מהר"ל הטעם שלא יבא ליד האשה והבא ל"בית כחובסה אבל מורי אומר דשמא זה הטעם הוא כדאיתא פ' המקבל דבשעת הגזירה הולכו לקרוע א"ע דהאידנא הגזירה בטל מ"מ נהנו לקרוע ככתחלה וכן מצינו בתקיעת שופר שנהנו לקרוע אחר הקריאה משום גזירה וא"ע דהגזירה בטל המנהג לא בטל:

סימן מא מה שנסגו עמה לחתום עדים בגט א"ע דהלכה כר"א דאומר דעדין מסירה כרתה ואין העדים חותמין על הגט אלא מפני תק"ע ועשה אין הגט עומד לראייה שהרי קרעין בגט מיד אחר הכתיבה וראה למורי הגאון הטעם משום דמוקמינן כמה סתמי משניות וברייתות כר"מ יש לנו ללאת ידי ספק ולהקטו ג"כ לדברי ר"מ וכעין זה מצינו בהמגדש דהתקנו בגטא מן יומא דקן וכו' לאפקו מר"י וא"ע דהלכה כר"י יש לנו להכשיר הגט גם אליבא דחכמים וכן פירש"י א"ע דהלכה כר"י בעינן לאפקו מפלוגתא שיהא בגט כגט ואל יא' שום פסול במשפחה וישראל:

סימן מב שמעתי בשם מהר"ל ז"ל דהאסור לעשות גט להולכה כשמגדש מומר משום דודאי מבטל שליח כשישמע דלריך לקבל שלא לבטל אפי' לפי אותן דיעות דל"ה הרשאה לגמרי ה"מ בישראל דמקיים מילי דרבנן דרב מנגיד אמאן דמבטל כו' וכן אומר שכן נוהג מהר"ל ז"ל. אמנם מורי הגאון ז"ל עשה שליח להולכה והיה משביע את המומר בקללות הארורות בהורה שיבאו על ראשו אם יבטל הגט וקודם שעשה השליח להולכה היה מוכח לו לאשה אותו גט ע"י אוחו שליח ואומר המומר לשליח וזה בגט זה לאשתי פלונית ואח"כ עשה אוחו שליח להולכה ודוקא שליח לקבלה קודם אבל אלו עשה השליח להולכה קודם ואח"כ לקבלה נמלא שהיה מבטל כח השליחות וכ"כ מורי בחדושי: **סימן מג** ועוד אומר מורי שאם בלחה האשה ובקשה בני אדם לפתוח המומר ליתן לה גט ופגע בו אחר ובקש אותו עד שפיתחו ליתן כהא' ודאי יש די בקבלה לחודים הואיל וגלחה דעתה וכעין זה כתב האשירי פ"ב דגיטין שאם גילה דעתו לשדכן כו' וכ"כ לסדיא בא"ז בחשוכה משום ר"ש ומשום א"ז אביו דלאו דוקא שדכן אלא אפילו איש דעלמא:

סימן מד מי שנחננו גט לאשתו מומרת כשרואה לישא אשה אחרת כמנהג אושערי"ך ואנשים וכדכתב בא"ז לפי דעתי המנהג שאינם לריבין גט אחר את חזרת לדת יסודית. מורי הגאון כתב בספרו זה הדין:

סימן מה ש"ן ועי"ן שנגט וי"ד תבד"י ושעל האל"ף אם אינם מוגעים אבל כחוצות כל כך בקירוב סמוכים שהסיוק קורא האות יפה בלי גמגום יש קפידה או לא. יראה לכאורה מוכח מתוך דברי הגאונים ד"ש קפידה בכה"ג אפי' לעכב שהרי כתב בא"ז וז"ל ונריך לכתוב כתיבה גסה ולא משי"ע ואפי' קולו של י"ד מעכב בגט עכ"ל ובהגה"ה הגדולה במיימון בסל"ת כתב ח"ל והנה מורי רבינו ש"י פסל לי הפילין כו' עד ותדע שעל מקאמו שאינו תמות ומחוברת תמותה חכמים והולכרו לדרשן ע"כ הגה"ה במיימון הרי כתבו כסדיא בנ"ד לא גרע מקולו של י"ד ובקולו של י"ד פסל א"ז בגט וא"ל אדרבה מדלא פסל ליה מהר"ם אלא משום דכתיב וכתבם בכתיבה תמה ולא שבורה ופסוקה וגי גט לא בעי כתיבה תמה כדאיתא פ"ב דגיטין בחוס' אשירי ומרדכי ומהאי טעמא

מכשרין בגט שאינו מוקף גויל וא"ע ג' דתפילין ומזוזות פסולין ואפי' לדברי סה"ת דפסל אינו מוקף גויל בגט לא פסל ליה משום דבעינן כתיבה תמה אלא משום דלא מקרי אית דלא ידעין כיצד האות כלם כדמפרש סה"ת כסדיא משא"כ בנ"ד דמכרת האות אפי' לחיוב כדפריש"ה ר"ל דמהר"ם הרי טעמי קאמר וכך ר"ל חדא דלא גרע מקולו של י"ד ובעינן לכתוב האותיות כמו שמיחנו לנו מסימי שיכיו כל האותיות מחוברים גוף אחד חוץ מן הס"א והקו"ף דלדרשא אחיא ודאיתא פ' הקומץ רבה ופ' הנוגה ועוד אפי' אי כוס קולו ש"י לא משכב כהא' ומעכב בתפילין משום דבעינן כתיבה תמה ולא שבורה ופ"ז בגט נהי דמשום כתיבה תמה לא מפסיל מ"מ פסול מטעם ראשון דבעינן לכתוב האותיות כמו שנמסרו לנו מסימי וס"מ באשירי דכתב בסוף גיטין בסדר כתיבה הגט וז"ל ויזכר שירחיק רגל הס"א דלמחך דלא לשחמט כי חוכא וכל רגל הס"א לריך להרחיק כדאיתא פ' הקומץ מ"ע שלי כו' אלא הס"א דלמחך לריך יותר ע"כ נראה דר"ל דלריך לזכר שירחיקו יותר. והשתא נראה דע"כ סובר אשירי דפסול דבעינן דאם הדביק רגל דשאר הס"א דאי לא"ה מה לריך לפרש דלריך להרחיק יותר בס"א דלמחך יומא דלעולם דא"ל אלא כשאר הס"א ואפי"ה שפיר מזהיר הלמודא טפי עליה משום דפסול אפי' דביעבד אי אחא בטל ומערער אפי' לדברי רב האי ובעל הטיטור כדאיתא באשירי אלא ע"כ תלמוד לומר דאפי' בשאר הס"א פסול דביעבד אם הדביק הנפרדים ס"ה נמי אם הים מפירד אותן שדיים להיות נדבקים. אכן בחוס' פ' המגדש משמע איפכא דכתבו שם וז"ל ולורי וי"ו פ' שמה א"ל להאריך אלא כלומר שלא יעשה קצרה ששהא נראה וי"ד וכן רגל הס"א דלמחך שמה א"ל להרחיק אלא שלא יתחבר בגט ושמא לריך להאריך כו"ו ולהרחיק רגל הס"א שלא יעשו העולם. וזה ונהנו להאריך ולקרחיק ומימי ודאי אין הגט פסול אם לא האריך והרחיק יותר מדאי עכ"ל. והשתא לפי מאי דקאמרי מעיקרא ר"ל דתלמודא בס"א דלמחך רק שלא יתחבר מאי איריא כך ס"א טולה נמי בעינן סני אי ס"ל הדביק הנפרדים פסול אלא ע"כ אין קפידה לכה"פ לעכב וגם כמדותה שלא נהנו לפסול בקולו של י"ד אם חסרים הם מטעם בגט וא"ע דכתב בא"ז כסדיא דמעכב אפשר דר"ל קולו של י"ד לפירש"י פ' הקומץ דהוא רגל ימימי וס"ג מיימי א"ז בבל' תפילין פירש"י ג"כ לפסק הלכה כמו אידך פירושיו ועוד האריך וסוף דבריו הואיל ונמלא ראיות לכאן ולכאן נכון להחמיר ולהסיר דאפי' דיעבד לבי נוקפי משום דעעות בגט מביא לידי מנזרות ואף כי אשירי כתב בבל' ס"ה שאם לא הדביק אלו יודי"ן באותיותיו נשתין לזרקן אלמא דפסול משום שימי אות ולא מטעם כתיבה תמה א"כ בגט נמי יש קפידה ע"כ כתב מורי הגאון ז"ל:

סימן מז מודעת זהה לכל על דבר הגט ססדר מהר"ר משה מהל"א י"ו לגדליה בן שלמה נדרש בו ארוסחו דבורה בת גדליה שעדיין קטנה ונתגרסה בו ע"י אביה וכתב הגט כמנהג שאר גיטין בדרך נוכח כנפי המתגרסה כגון ופעריה ותרוכית יסויי לויי איה ארוסתי כו' כמו בשאר גט היתן לשליח לקבלה ודרשמי מהר"ם ה"ל ע"כ ככה עתה לאחר שתתן הגט וכתב לי שהיה מסובך קודם כתיבתו ונחיתוהו אל לכתבו כך ופשט הוא וחבריו בני סמכא בכל מקום בתלמוד ובפסקי הגאונים ונמלא לו וחבריו לפי כל הדקדוקים שאין לכתבו אלא כמנהג הגט שתתן ע"י שליח האשה לקבלה דכ"ע מורו דכותבין אוחו בלשון נוכח כלפי האשה ועמד מאן דהוא וערער וקרא תגר על הגט ואומר דדינא לכתוב בלשון נוכח כלפי האב הואיל ולידו נתן הגט. ונריך לכתוב ותרוכית ארוסתי בתך פלונית וכן בכל מקום הגט שכתוב נוכח האשה לריך לשנות נוכח האב ול"ד לשליח האשה דהתם האשה היא עיקר והשליח אינו אלא מכהא אבל האב בבחו הוא עיקר אפילו בנערה וכ"ש בקטנה דלדעת מקלה רבננא ד"ה אביה ולא היא. ועתה את אשר עמדי על עיני גט זה איני נוחב ונראה לפי הדת והלכה דיפה כיון מהר"ם ה"ל וחבריו ססדרו והניחו לכתוב הגט בלשון הוה בדרך נוכח כלפי האשה כמו בשאר הגט היתן ע"י שליח האשה לקבלה ואין לשנות גבי האב וראייתו מפרק התקבל דקאמר הנה במאי קמיפלגי רבנן סברי יד יחרתא רבי ליה רתמנא ור"י סבר דידה במקום אביה לאו כלום היא הוה

וכנס נראה דבין לפירש"י ופסק רב אלפס שם דסברי דכ"ע מורו בקטנה דאביה ולא היא בין לאידך פירש"י דיש יד קטנה אליבא דרבנן שני הפירושים מפרשי הגמ' כמבואר שם באשירי ומוכח בלשון התלמוד לכל הפירושים דיד אביה דידה היא דקאמר יד יתירה רבי ליה רחמנא הא קמן דלדידה זכא ככתוב וכן מפורש באשירי בהירא וז"ל כשתינת קטנה לא הוה לה כ"א יד האב וכשנעשית נערה ניוחסף לה יד עממה עם יד אביה וכ"כ באידך פירושים וז"ל יד יתירה זכא ליה רחמנא היינו שכוסיף לה יד האב ע"י עממה וכיון דמוכח דיד אביה דידה הוא ח"כ ודאי שפיר דמי למיכתב בלשון נוכח כלפי הבת המהגרת שהרי מה שנתן נכח ליד אביה כאלו נתמו לידם דידו לדידה זכי ליה רחמנא וכיון כיד הפערופא לגבי יתומים דידו יד יתומים הוה לענין לתופס לג"כ כדכתב אשירי בפ"ק דב"מ הסם נמי חט"ג דיד יתומים לגבי הפערופים לאו כלום הוא מ"מ ידו אינו חלל לידו. עוד נראה לדקדק ק"ת מדקאמר התלמוד יד יתירה זכי לה רחמנא ולא קאמר עוד יד אחרת זכי לה רחמנא דהו"ל משמע דתרווקה יד אביה אם תרצה זכא היא גידה לגמרי בלי כח יד אביה ומדלג קאמר הכי ע"כ לא תתרווקה יד אביה והלא ידה עדיין נכח יד אביה וזכו שלא חוכל לעבות עליה כדמסיק בפ' האיש מקדש והשפחא מר נומא דכשהוא נותן נכח ליד אביה לריך לכתוב נוכח כלפי דידה וא"כ תתרווקה כח יד האב וא"ל דא"ל בענין אחר כואיל זכא לה רחמנא בידה של עממה מ"מ לר"י לא הו"ל לריך למימר תלמודא דכמוקם יד אביה דידה לאו כלום היא נומא לעולם דהיא כלום חלל לא היא כ"כ להתרווקה יד אביה ולכך ח"א ביד עממה חט"ג כשנתמו ליד אביה אינו נוכח ג"כ חלל כלפי דידה וא"כ לא היתה תתרווקה במידי חלל דיש לה זכות לקבל ולכך ז"ל לר"י דאפי' לזכות בעלמא ליתא. ואם נאמר דדעת המערכת דהואיל ואשכחן גבי שטר קדושין בתר מקודשתה לי בתר מוארסותה לי ה"כ גבי גט משום דאיתיהם יתיהם לכוויה לאו מלתא היא דתלמוד מפורש הוא בפ' האיש מקדש דסובר ר"י מהלוקה לענין גירושין חלל לענין קידושין ד"ה אביה ולא היא ומפורש הסם טעמא דר"י בתרי גוויי ובאשירי פ' התקבל מפורש נמי טעמא לר"י ומסיק בפ' הא"מ דלוחו ר"ל בני מדרשא ככרובי וילאס ויתיה ויהא דאשגח ביה חלל כל חבורתה טולה כר"י ומכאן טעמא דר"י נראה לחלק שפיר ג"כ בג"ד בין קדושין לגירושין. וכל סלון נראה דשפיר עבדו מהר"ם וחבריו שכתבו נע"ז בלשון נוכח כלפי הבת המהגרת וכשר הדבר ותעשה כן לכתלה ולמעורר מחיר גזירת הקדמונים ר"ת והרבה גדולים שהיו בימיו שהחרימו חרם חמור שלא להוליא שום לנו על הגט לאחר שיתן ואומר אפי' כי פורץ גדר זכי ישכחו נחש ויהא מוחזק לי למותרם גמור מאן דהוא ואיך שהוא שמו המוליא ומחזיק וכל בית ישראל יהיו נקיים. נאם סקטן והלעיר שבישראל :

סימן מז כתב ותחת לשם עובד אהובי הר"ר יוסע יצ"ו. דע לך על דבר טכרס אשהך נחתי לבי וקראתי אלי עמייתי מהר"ר יוזמ"ן כ"ן ומהר"ר אייזיק לוי וסקלטו וטרינו דבדר ומה שעלתה בידיו אכתוב לך. אשר כתבת שיש לך סוכה שיש לה עהרס אך שאין ידוע אם מולאה דם ודאי חד עד לחוד לא מהני דבהדיא כתב במרדכי דבעינן דידעת שהמכה מולאה דם אז חולה במכה חלל אי לא ידעת לא חט"פ שהיא אומרת שבודאי יש לה מכה. אמנם בעבודת דין מלאה ב' לדין להחיר ולטיר חדא כמו שכתבת שכ"ז שהיא בודקת בכל הסורים וסדקים אינה מולאה אותן כחמים ושערות דקות בזה המקום נראה דר"ל במקום אחד מאלה לעולם ח"כ אם אורו מקום בלדין ק"ת יש סברה לטיר דמוכח דמן הלדין מן המכה בא דלכאורה פשה הסדר לשרודור באמצע פרוזודר הוא ובדיקה שפופרת אומר תנא דברייתא אם נמלא דם בראשה של מכהל בידוע שהוא מן המקור ואם לא בידוע שהוא מן הלדיים משמע שאם ידוע שנמלא ללדיים מהר"ם וא"כ בג"ד שבשום פעם אינה מולאה רק במקום אחד מן הלד דיש סוכה דלאו מן הסדר בא חלל מן המכה שבלדין וכ"ש אם מרגשה בשעת בדיקה כשהיא נוגעת בלד מקום שהוא כואב לה ק"ת ובשאר חורין וסדקין אינה מרגשת באב כלל שיש סוכה שמן המכה

בא. עוד כתב במרדכי שהיא ברייהא הוואה דם מחמת חשמים דתנו בם ואם יש לה וסח חולה בוסח פי' ואם יש לה וסח זמן קבוע שהיא רואה נדה חולה בוסחה שיכולה לומר שהיא שהיא רואה עסור הוא דעדיין לא הגיע וסחה ופולה במכה טו' אלמא דס"ל דאין. אורח בא אלא בזמן מהני דתולין במכה מה שאין תולין בלא זכ וסחה אחס כחבת שלאשחך יש לה וסח כסגון וכדרך כשנים ח"כ מועיל ג"כ להחיר ולטיר חט"ג דרש"י פי' סברייתא בע"א מ"מ וכל ללרך דיעות במרדכי ג"כ לשאר לדין לכן נר' אי איתכחו לכל הני לדין לעיל אשר הוכחה לעיל חוכל לסמוך עליהו להחזיקה לך עטורס ועל המיעד קסה לסמוך חדא כי מה תעשה כמה שלא בא בדרך שערות ועוד דלא נראה כלל דמועיל אם לא יעמחו טון. גם אשר כתבת דר"ל דספיקא דרבנן היא כואיל ותמיד רואה היא בלא הרגשה אין סברה לעולם לומר הרגשה עד הוא אין נראה דרואה מחמת חשמים נמי אין מרגשה דאי מרגשה דנפתח הסדר שפיעטא דעממה חלל אמרינן הרגשה שמש הוא חט"ג דכל פעם בלא חשמים אינה רואה כלום בלא הרגשה ותשיב ליה ספיקא דאורייתא. אשר כתבת דסומיין חספק ספיקא חפי' הויהא דאפשר לבבר ע"י בדיקה נראה דודאי סומיין כדמוכח בזה דהחיר ר"ת בזאב שכתב לעדר מכה ס"ס ור"י נמי הוה מתיר מכה ס"ס חלל דסבר כיון דספק הרשון הוא דאורייתא וגם הוא דבר שבמנין לא בטל הא לאו הכי משום הא דאפשר לבדוק לא הוה אורח והתוס' פסקו חפי' סוי דרוסה יש לה בדיקה :

סימן מח ושיעור פדיון הבן שמשתי שמהר"י מול"א ז"ל שיער בערך שני זהובים רייו"ס. נאם סקטן והלעיר שבישראל :

סימן מט אהובי מהר"ר אשר שאלתי אי מהני לכתלה גלוי מלתא בזה דאומר אדם לכתו קטנה לאי וקבלי קדושין וסבחת רחום מהכחו תרי דהוה שחו חמרה חוטי יאפי דבדיעבד מהני גלוי מלתא להא ח"כ נומא דלכתלה נמי לא מחזורי לן דברין דח"כ מאי מספקת דלא תיכוי ג"מ הא מסקינן הסם להדיא דמהני לגבי המקדש דפריך ודילמא ארזיי ארזיי קמי' ושתיק כדפירש אשירי יע"ש חלל משום דאיכא למימר דאדרבה מדמינן להאי דהאב לבחו לג"מ בניטין דק"ל כאביי דלאו מלתא היא ובמקדש איכא טעמא דזכין לאדם שלא בפניו וחייה מעטט שליחות אחריו וא"כ מתי רחיה בהאס מהסיח דהוסי יאפי דמהני כשנתרס האב חט"כ דילמא הסם נתרס להדיא ובפירוש ולכך מהני דאמרינן תחלה הקדושין ארעמא דהכי נתנו שאם יתרס האב הסם מקודשת חלל לעולם גילידיעסיה ל"מ כמו בניטין חזנס נראה אחרי דאשירי כתב בתחלה דבריו בפ"ק בזה דאומר אדם לבחו קטנה טו' ותידן מה קמ"ל דר"י שפיעטא במקדשים ואמסיק דקמ"ל דאורו כח זכות שזכחה לו חורה שיכול לקדש את בחו אורו כח זכות יכול לתת לבחו קטנה שנקדש ארעמא וא"כ דאיכא למימר דאורו נתינת כח זכות לריך ליות להדיא ולא בגילוי דעתא כמו שוייס שליחות דחל בקל יותר ממוסרת כחו וזכותו דמוכח דביני כהרש"א וחט"ג דאשירי מסייס דבדרו דהבס מהקדשת בשליחות האב הא כתב נמי כך בתחלה ולריכוח לקיים שניסם לכל הפחות לכתלה :

סימן נ ואשר שאלת אם לריך עדים בואמר האב לבחו שחמלא ותקבל קדושין לא ידענא מאי חבני לך הא פוסק מהר"ם בהדיא שלריך עדים בשליח קבלת קדושין כמו בגרושין שנתמנה שליח ובסמ"ק מחמיר טובא בשליח לקבלה ח"כ אמאי חספק אדעתך לסקל בקטנה מכ"ש בגדולס דמתמירין בזה כרמב"ם ומשום חומרת ח"א אין מביטין ראש בפלונתא דרבוותא :

סימן נא והסיח דנסגו העולם היתר לישא אשה חוך ג' רגלים בתשובה בניימון ממש בסוף הסבובת תמלא חסובת ריז"ב"א ששביב לחציו ולדד עובא לסתיר וע"ש. ומ"ש בפשיטות דסלכס כר"י דסגי בב' רגלים לא פ"ל הכי דרמב"ם וסמ"ק וכן בתשובת ריז"ב"א דלעיל מייחי דר"ה ורב אלפס פסקו כרבנן ויראה דסומיין העולם אלוותס לדין שלדד ריז"ב"א להסחיר. נאם סקטן והלעיר שבישראל :

סימן נב שלומך רבא מן שמיא לבחירתא דאחליא . עינא דמיא חייל . גברא דהכורא מעליא . אסובי עמימי מהר"ר ישראל י"ז ע"ש כל הגללים חליך שלי"ט . אשר שאלתי על עובדא חמיסא דאיתעביד מקרוב בסמוך לך שהיו כמה ישובים שלא היה להם רק אחרונא ח' למזוזא בנהו וסיסא להם שעת הדחק שלא היו יטולים להוציא להם יותר וסיו דוליס כל הישובים ללאח י"ח ועמדו וחתכו האחרונא האחת לכמה חתיכות ושלאו לכל ישוב חתיכה אחת וקודם שהגיע מקלח חתיכות ליש ישובים כבר נלעמקו ונתמעטו לפחות מכביזא ואף עפ"כ ברכו עליהם ביום ראשון ודרשתי אי שפיר דמי למיעבד הכי הלכא למעשה ולפ"ד לא כשר הדבר ולא העשה כן וגם לא שמעת כס"ג עד כס . דע לך עמימי כי גם בעיני הרואה תמוה היה ולא שפירא באשאי ואבאר לך סברתי וטעמי על ככה בדרך קצרה ונראה דלע"ג דראבי"ה ופ"ד במרדכי פסקו דחסר ושאר פסולין בשעת הדחק מנכרין עליהם אפי' ביום הראשון נראה לדיכא למיגמר נד"ד מהתם מחרי טעמי חדא דהא דשריין בשעת הדחק חסר ושאר פסולין איכא למימר שטייט דווקא חסרון ופסול הנעשה מאליו ופולין ומנכרים עליו בשעת הדחק ולא חיישינן דחפוק מיניה חורבא לשמא אחרינא דאיכא רווחא דלחי נמי למישק בחסר או בפסול משום דודאי לא שביק כבר ושלם ויכול חסר או פסול כדאיתא באשירי האי טעמא דברי הראב"ד היבט ולא ונראה טעם הדבר דלא שביק משום דמסבר אנפשיש שלא הוה חסרו חלה מפני הדחק דמי קלח לדיעבד ואע"ג דשריין ליה לברך עליו לכתחלה אבל אי שריין ליה לכתחלה לחסר ולחוקך איתו אחרונא כדי לברך על אותה חתיכה איכא למישק לחורבא דחסר אי לאו דאין פסול כלל באחרונא חסר לא שרו רבנן כ"כ לכתחלה גמור . וכ"מ מנא תימרא דיש חילוק בין האי לכתחלה לאידך לכתחלה נראה ראייה דומה לנ"ד מהא דאיתא בשמעתא קמייסא דגטין דקאמר אי מסיחא ס"ל דיעבד קמ"ל משום ימירה דאפילו לכתחלה דקאמריס החוססות וס"ל משמע לכתחלה כהתיא דאין הסומד לריך כו' . ומתהללים דתלמודא ר"ל דיעבד כגון שלא ראה כתיבת הגט וחתמתו כדי שיוכל לומר בפ"ג ובפ"ד קמ"ל דל"ג . ונראה דהתם נמי משום ס"ט הוא דס"ד דלריך לראות דחי לא מנכרתא ליה אחי למימר דודאי ח"ל כ"כ לומר בפ"ג אפי' במד"ה מדרשינן כולי האי בא"י אפילו לכתחלה גמור אי לא ס"ט תקשה לן מאי אינעריך לאשמעינן משום ימירה דא"ל אפי' נראה אמאי ניכסך אדעתין כיון דהנא דתהיין לו לכתחלה וא"ל לומר בפ"ג אלמא קיס לנו לרבנן דגמירי ושכיחא ופ"ג אמאי אינעריך לראות כדי לומר אע"כ משום ס"ט דלכתחלה גמור הוא ונתי נמי דמסיק התם דא"ל כלל איכא למימר דהכא בנ"ד חיישינן עפי לחורבא וק"ל . ותו נראה לחלק דל"ד נד"ד לחסר דר"ח דשריין ביו"ט עי ובשעת הדחק דהסווא חסר איירי שחתך ממנו או שחתך ממנו אפי' לכתחלה כדי לאוכלו ולטבול בו ומינח השאר כדי ללאח בו י"ח כס"ג כבר משום דשירי מזוזא הוא כדאשכחן נמי כס"ג דלכ"ה פ"ג כשר בדיעבד גרדומי הכלת וגרדומי אובז משום דנשתאר מן הכשר ונראה קלח כוכחא דדוקא משום ס"ט הוא דאל"כ מאי טעמיסו דא"ל ואשירי דפסלי כל הפסולים ביו"ט שני חוץ מחסר ואע"ג דדייקין לה מתלמודא קשה לתלמודא גופיה מאי טעמא סה נראה וזווסבר לכל שאין מוס גדול באחרונא ממה שהוא עבור ומחסר אע"כ היינו טעמא משום דשירי מזוזא הוא ובא מן הכשר אבל ניי שבא לחתך מן האחרונא חתיכה אחת ורואה לברך על אותה התיא ולא שירי מזוזא מיקרי אלא חתיכה אחרונא מיקרי וס"ה כשבאין מחתלה לחתיכה לחתיכות ולחלק ביניהם כגון חתיכות אחרונא מקריין ולא אשכחן מזוזא דכס"ג כבר וק"ל . ואף אה"ל דאין הראיות ברורות לגמרי מ"מ הרואה תמוה זאת לכתיר וכתוב בהגה"ה במיימון בס' ת"ח שאסור לכתיר דבר התמוה לרבים וכ"ש אם נלעמקו החתיכות לפחות מכשיעור דהיה ודאי אסור דכל פחות מכשיעור כאלו אינו הוא וא"ל ראייה לזה . הא דכתבת דר"י חולק וסובר דאין להשיר אחרונא הפסול אפילו בשעת הדחק נראה שאינו חולק אלא שדמה אותה ראייה אבל מ"מ סבר דיש לדקדק להשיר מהא

דקאמרי רבנן אין שעת הדחק ראייה כדמסיים באשירי שם ונראה דדברי הסו"ם הוא איתו סיומא עד וכ"כ ס"ר ישעיה דכשר אם יש . נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן נג שלומך יסגא לחדא אסובי מהר"ר משה י"ז אשר שאלתי על מי שגדר ללדקה באסמכתא כגון שאומר אם לא אעשה או אם אעשה דבר פלוני אמן כך וכך ללדקה ושאלת אי חזינן בחר דעת מהר"ם שפוסק בהפוכה פ' שור פגה ד' וס' ופ' בני סעור במרדכי דמהי אסמכתא ללדקה או אי חזינן בחר דעת מהר"ח דפסק בהגה"ה באשירי פ' ז"ב ופסק דלא מהי וכן הן דברי הסו"ם הן דברי מהר"ה מ"מ נראה דסוגיא דעלמא בחר מהר"ם חזיל כהאי מילתא ונפשיטות דרך ומנהג הוא שהגבאים חובעים על"מי שמעמיד על עמזו ככס"ג קנסות ללדקה וכן יש בידי תשובת ס"ד יעקב כ"ך מנורע"הוין על אחד שסווא ואשתו העמידו ע"ע קנסות ללדקה אם לא יעשו גירושין ונפשיטו וכתב עלם ופטר אותו מתביעת הגבאין מטעם אחר משמע בפשיטות דחי לא היו ס"ט הים מחייבים . ואף כי הרמב"ם ואף תשובת הגאון סברי כהר"ם כדאיתא במרדכי פ' ד' וס' דלעיל אבל מטעם זס אין חייב משום דמיזיל לחומרא בפלוגתא דרבננה בנידי לדקה דפ"ד מיי שמת בני תלמודא הקדים נכסיו הפקיד נכסיו חלק נכסיו לעניים וכו' תיק"ו ופסק בה"ז התם דלאוקי ממונא בחזקת מריה ולא זכו עניים וסקדש כיון דסלקו בחיק"ו וכו"ם בפלוגתא דרבננה ואשירי דפסק התם דזכו עניים היינו מטעם אחר כדמוכח התם :

סימן נד ואשר שאלת על מה שרגילין העולם ללוות זכב בזכב אע"ג דבגאונים פסקו דזכב הוא כפרי וא"כ הוי סאה בסאה כבר לפני זמן רב נדרשתי ג"כ על ככה והשבתי דחזא דהסו"ם לא סברי הכי עוד יש לחלק דכיון דבזמנינו רוב ב"א יש לן מטללין ברשותא דשוס זכב ואם היו רואים למכרם בזול אי לן מודכן כהאי מתא מודכן במתא אחריתי וא"כ סוה כמו מיי שלום סאה בסאה ויש לו משום מזומנים דשרי משום דמ"ל הן מ"ל דמיסן כדאיתא בתוס' ובסג"ה ובאשירי פ' איזבו נקח משום דיוכל ליקח מיד חייטין עבור הדמים ס"ג יוכל למכור מיד המטללין עבור הסכב ואם יש לו רק זכב אחד יכול ללוות עליו כמה זכובים כמו סאה בסאה כדאיתא נמי התם ע"ש אבל גבי סאה בסאה לא מסני מטללין רק מזומנים דאין דרך לקנות פירות רק עבור מזומנים אבל דרך הוא למכור מטללין עבור זכובים . עוד טעם אחר לחלק יפה דאשירי פ' סוהב כחב דבבא דכספא טיבעא הוי לגבי זכב משום דאיסו חריף וגם חשיב אבל נחשת אע"ג דחריף הוא מ"מ הואיל ולא חשיב דדבבא הוי טיבעא לגביה וא"כ עכשיו בזמנינו שכל מטבעות כסף שהמה ברוב ארץ אשכנז פיהם ופולין רובם דרוכה דנחשת הן ומעט כסף בן ולא חשיבו כלל לגבי דבבא דליסוו אינון טיבעא ודבבא ספרי אבל בימי הגאונים ואפי' בימי החסופות ואפי' רק קודם מאה שנים הוי המטבעות כסף טובות מאד ורובן מכסף ומעט הערובת נחשת ואפשר בזמנים הסס נהגו איסור בדבר . נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן נה שלומך יסגא לחדא אסובי הגביר מהר"ר יצחק הילג"ב בורג י"ז על דבר ר' שמואל הנרשם למעט במכתבך אשר שאלת עליו אשם על אשר חלל את השבט כדמבואר למעט הים הליע דברים רבים לפני וכלל דבריו שבשביל סכנת נפשות חזקק לברוח משטעג"דיל ואומר שבידו לבאר בעדות גמורה שכן הוא גם הראה לי עדות ע"א ושמו הלל בן מהר"ר משה ז"ל אינו מקויימת לי גם כתב בלשון אינו מכון יפה אך מוכן ונראה מהוח כתבו שבאותו הפרק שברח ר"ש משטעג"דיל היתה שם סכנה לברוח איש על נפשו ולפי כ"ל כן הים הענין נתי שלי היתה סכנה מבוררת מ"מ פחד סכנה הים ולפ"ז אין להענישו כל כך בני דיתוי היא שבת אלל סכנת נפשות אע"פ שאין סכנה מזומנת לפינוי אלא שיש לחוש שיבא לידי סכנה מותר לחלל שבת לכתחלה כדכתב בה"ז במ"ם שבת ובעירובין דמותר לכבות את הדליקה בזה"ל בשבת ומדמה לה לעיר הסמוכה לספר ע"ש מוכח דאין סכנה מזומנת כלל אלא פחד סכנה ומ"מ כי סיני דלא אחי לזלוני בחלול שבת דתמיר טובא מחייבינן להסוקין

להזקיקו לכפרה. והנה יש בידינו כעתק מפסקי רמ"מ ז"ל על אשה אחת שהלכה חוץ לתחום בשבת וכתב שהיתה נרדפת וביה קלה אנוסה ושם שהתענה מ' יום אינם רלופים אלא ה' ב' בכל שבו עד שישלמו מ' יום וכתב עוד שם שאפי' הלכה שבת כה"ג אפי' בהבערה דהוי איסור דאורייתא די הים בכך כ"ש בג"ד דאפי' למאן דכונן תחומין די"ב מילין דאורייתא הן מ"מ אין כאן כרת ומיתה ב"ד כמו בהבערה דהא קי"ל לחלק יאחזה ואע"פ שהלך במקלו ובחרמילו וכו' ויחליף וסכנים וסעביר כמה אמות בר"ם מ"מ אין כאן רק חילול דרבנן לדידן דל"ל ר"ם דאורייתא כל עיקר. אמנם נרפתי כל אלו גם אה אשר זלזל באיסורי שבת לקבול לשלמות לזוהי שיעש לו דין נעב באזהרה ממנו הפיך ודבר דבר שקלתי כל הני לאחד נגד רוב מלאכה ושמתו עליו כופר להשמות מ' יום כמבואר לעיל. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן נו שלומך יסגל לחדא אהובי ס"ר מנשה י"ו אשר שאלה אם מרחילין קטן ביום השבת שהוא יום שני למילתו או יומא דוקא בשלישי מרחילין כדמשמע קלה לשון החיבורים דלא נקטו רק יום א' ויום ג' אמנם י"ל דנקטו יום א' דס"ל איהא בגמ' בשניו דרבא ובדרייתא דמיא כוונתה משום דמי להדיא לפני המילה וההיא דרז"ל איירי ביום ראשון ואחרי שרש"י פי' להדיא פר"א ח"ל אלא א"א ס"ק נמי קאמר מרחילין בשני הימים ולא פליג ר"א אלא בשלישי ולשון ס"ק אינו בפירוש"י שלנו. ולא תקשה לך מכאן היום דמאי לא כוליא חמה מנרתיקא בשני דה"כ תקשה לך ראשון גמיו דלכ"ע מרחילין וכן גבי שם למה לא באו עליהן להרוג בראשון אע"כ לריבין טעם אחר ליישבו. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן נו יוחנן י"ו דמסקא למד בחולה שאינו יכול לעמוד אם יתפלל בשכיבה או בישיבה וכתב דרש"י לא הוה מתפלל בחליו רק ק"ש קרא והרמב"ם כתב דהחולה מתפלל בשכיבה על ידו וסבירא לך דפליגי דרש"י סבר דאין מתפללין רק מעומד אין נראה כלל דליכא מאף דפליג דאנוס מצי להסתפלל מיושב כדמוכח פ' תפילה שהאר במתיתין בגמרא הוה יושב בספינה ובעובדא דלוי ואזוהי דשמואל ע"ש ונראה דרש"י (איירי דהי') הוה כ"כ שלא היה יכול לכיין בהפילתו ובקריאת שמו שאין לריך לכיין רק כפסוק ראשון קרא והרמב"ם איירי שאינו חולה כל כך וכן מוכח מהם:

סימן נח מי שנשבע בקריעת הפך שלא לגרש את אשתו או דבר ערוה או אי אמרה מאים עלי וכו"ג אין להחזיר דאשירי במסכת נדרים מיייתי נמי תשובת רב האי גאון כמו דמיייתי לה במרדכי וכתב עלה נמי דחומרא בעלמא הוא שהחזירו בגאונים ומסיק שבאילו הארלות ראה שהיו פרוצות ביותר בשבועות ואם לא יתירו להם לא יבקשו טוב החרס הסניג להסיר כל השבועות ועל דא יש לסמוך לזרז מלוה או לשאר אורז גדול. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן נט תתב ותתחם לשנה טובה אהובי ס"ר מנחם י"א הכה אהובי מה תעריחתי בשאלות שאיך לריך לשולחם כל כך למרחוק והלא ידעת כי ידי עלילות למכתב. אך בקלרה אשיבך שאלתך הראשונות פשיעא שאין לריבין לומר אשירי וקדים הואיל וכבר עבר זמן המנחה אם כן הוה כלה והולך לו שלא אמרו אשירי שלש פעמים ולא מלינו שיש השלומין לזה וכיון שלא אמרו אשירי על מה יאמרו קדים ואפילו אם מקלמם כבר התפללו בשבועות אין שייך לומר קדים בשבילם כיון שנתחדש יום אחר שהפסיקו להסתפלל. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן ס אריס בן אריס שמו לעולם יחיה ובשמש יען אהובי עמיתו האלוף ס"ר אברהם. אשר שאלה על דבר הדליקה גם ארזות הריביבה בשבת שאלתי את פי א"א הגאון וליזה לי להנשיבך משמו הנה מחמת הדליקה אשר ילחא בשבת בעירכס והפרתם גומות והשויתם גומות ועתה אכנים ועפר יחד כמו בנין נראה לא"א י"ו שאיסור גמור הוא זאת מכמה עממים דהא על עסקי מומן הוא ולא דמי להא דכתב א"ו פ' מי שהוליא דבזמן הוה שאלו דרים בין הנכרים מותר לכבד הדליקה דמיו לעיר

הכמוכה לספר כאשר הנה שוללים וחוטפים היינו דוקא לכבוד הדליקה משום דעיקר החטופה והשלימה אשר בא בעבודה סכנה נפשות אוחס חטיפה בא מחמת כדליקה וכשמכבד הדליקה אינם יכולים לחטוף עוד אבל אותם שלא כבו הדליקה והפדו וכשוו גומות לא הקנו כזה שום דבר והסכנה במקומם עומדת ואדרבא כרבו סכנה בדבר זה בשלא ימלאו המון במזמן להם ולא נתן לדחות בדבר זה. ומו דליכא לעימד דדוקא דליקס הדין הא"א שהיא מלאכה שאינה ריבבה לגופה וקי"ל בר' שמעון כמו שפסקו הסו"ם וכמה גאונים אבל חפירה ובנין דהו מלאכה דאורייתא איכא למימד דלא כותריה בשביל חשש סכנה כזה ע"כ נראה לא"א י"ו אותם בני שונטין אשר חללו שבת בהפירה ובשווי גומות ובשפחה שהוא כמו בנין יעטרטו להשמות הרבשים יום חוץ זמן כמו מ' מאייר עד ר"ה ושלא לחטול בשבת ולשחות יין כמו שכתוב בהשבת מהר"ם ז"ל גבי בא על נדה בשוגג' ונגס למה נדקה כל איש אשר חלל שיעור חטאת בדנקא ושיערו מור"ם ז"ל שהוא י"ח פשיטין ואם ירלה אדם לפחות מוקלח התעניות יתן עבוד כל יום י"ב פשיטין כאשר כתב מור"ם ג"כ בהשבתה לעיל ואע"ג דליכא דיעות הס דמהמירי טובא עכשו דהדורות תש כח יש להקל כדברי המיקל. גם כתב רא"ס ח"ל ואף איסור הבערה דאיסור דאורייתא די בהרבעים יום שלא רזופין דנגרדף הקילו. ואשר בהפסקת אס יש לדחות התעניות עד לימי החורף נראה לאדוני אבי פשיעא דסיחור הוא לדחות דאפי' אס הוה נדור ובה להשמות הוה יכול לדחות. ואשר כתב מחמת הריביבה חוץ לתחום נראה לאדוני אבי אס הוה סכ"ל בדבר איוס לריבין שום כפרה אבל אס אין סכ"ל כלל אז יעטרטו לעשות ג"כ כמו שכתבתי לעיל על הדליקה כי כן כתב רא"ס על אשה שזאלה חוץ לתחום ח"ל אשה שזאלה חוץ לתחום חומין דרבנן ותתענה ארבעים יום אך לא רזופין רק ס"ב בכל שבו עד שישלמו ארבעים יום זה השיעור עלה ממש לזמן אשר כתב מהר"ם מעשרה דאייר עד ר"ה. נאם פתחיה בן הגדול שבישראל:

סימן סא מהר"ר יוחנן כ"ך אמר ששמע ממורי הגאון ז"ל ששני ימים ושתי לילות הוה נראה לו להשנותם נגד אלו הארבעים יום. ועוד אמר מהר"י כ"ך ששמע ממורי ז"ל שטוב יותר לרכוב מחוץ לתחום מלהלך בגלג דשמוס בעל חיים לכ"ע דרבנן וכתבתי לו מאותם שליו כמה וכעס עליהם רבינו תם אף הולכי בגלג משמע דהולכי בגל קיל עפי מדקאמר אף בר':

סימן סב שלומך יסגל לחדא אהובי ס"ר מענדל י"ו אשר שאלתי על הקטן שקלל את אביו בינקותו בהיותו בן י"א שנה עוד עבר עבירה אחרת באותו פרק שהעיד ערוס שקר על איש כשר שנכז ודולה לקבל תשובה על כס. נראה דלקטן אפילו כשהגיע למינוך לאו בר עונש ואזכרה הוא כלל ועיקר אפילו ששם אהם קודם שהביא שתי שערות כדמוכה להדיא פ' ארבעה אחין דקאמר דאייתי שתי שערות בשבת ע"ש וצ"פ חרש נמי מוכח דאפילו עונש כל דהוה ליכא עליה מדאמר קטן אוכל כבילות אין ב"ד מלווין להפרישו ואי הוה עליו עונש ב"ד אמאי לא מחייבין להדיא אהיה דפ' חרש. ומה דאייתי קרא דאכרה סוריה דלא ליספו דהתם אהיה דפ' חרש. ומה דאייתי קרא דאכרה סוריה דלא ליספו ליה בידים יש לומר הטעם דקפיד רחמנא שלא ירגיל אותו לעבוד עבירות וכשיגדל יבקש לימודו וצ"פ החובל נמי משמע להדיא באשירי דקטן שחבל או הויק פטור אפילו לכשיסיס גדול משום דלאו בר עונשין וליפינן מהם מי שאינו במשפטים איוו במזות וחקים אמנם צ"ג שם כתב דחייב לשלם לכשיגדל. ונראה נמי אי דייקי תלמודא בכמה דוכתין דסימן רעה הוא לקטן שנעשו מכשולות מתחת ידו לכך נראה טוב הוא שיקבל איזס כפרה אפי אינוי רגיל כל כך להעריך כפרה והשבתה בעשקל וכדי הוא מס"ר ווייבש שעל פיו יעשה. וכן אותו שטובר על שבועתו שנתבע שלא לשחוק יקבל תשובה על פיו. וששאלת על האחין והאחיות אינוי משביך דבר ביטען גונע הוא דריני ממונות וכן כהנו אבוקתיו ז"ל לבלתי השיב אפילו דרך תשובה ובאלה בעלמא. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

(במקום אחר השיב לאוהבו ולא לאחר):

סימן סג ציטן אשר ראיתי מועתק אלי הסכמת סוקן המופלג מס"ר מאיר ס"ל אשר תולדותיו מאריך ריב"ו וידע כל שרשי דמים ומנהגים והסכמתו על ידו הרב הגדול מהר"א קלוזנער מו"ה"א ומס"ר פסח מקרימו"א ונכדים לי דברים אמת שהחתימות ישורו ובפרט החתימות מס"ר פסח אינו מלוי כלל בהסאה גלוי וידוע לי בצרור שהחתימה כך והסכמים הסאה זקן הנ"ל וכח שכן שמע וקבל מן הקדמונים שלא להכריח כלל בני גליל שהחתימו אשר מעולם היו אנשי פס מלוי בתוכם תמיד קבולות תלמידי חכמים אנשי אמת שונאי בלע מ"מ כיון שהיה גם שם בגליל שהחתימו ב"ד לא הוה שום כח גם לקבולות שו"ס ובתי דיינים שלהם להכריחם לדון על פיהם ובבית דיינים. ומשמע ק"ח מתוך דבר הזקן הנ"ל דאפי' גערס ומיפס לא יעילו עליהם כל שכן ק"ו עתה בזמן הזה שיש שם ב"ד מומחה לרבים וקבולות ת"ח וכן ירבה שאין להכריחם כלל וכלל ואומר אני שהעובר על זה פורק גדר ובורס גבול שבגלו הראשונים ואין לשמוע אליו כלל וכלל כן אם יחיד הגוזר והמעניש כן אף אם רבים יסכימו על ככה לא יחול שום פונש נחש ולא שום גזירה או חומרא ובעלין ומבטלין כן מעיקרן כגור או המעניש כתי הוא בכלל המנהגים אה חבירו שלא כדון והלמלא מלאהי יסוד מיסודי ארץ שהיו גלויי סוד לא מלאהי לבי לבנות ולסחור כל כך בעינין זה וכל שכן עתה אנכי נמנע לכתוב בדרך נדוי וגזירה אף בסמוך לי כל שכן כ"כ למרחקים אמנם מלך החיוב אשר נעטיתי לנאח בעקבי האלף ולרעות על משכנות הרועים אומר לי לבי ככל הכתוב למעלה. נאח הקטן והעשיר שבישראל :

סימן סד שלומך יסגא לחדא גברא רבא דלבוש מדיא ארסובי עמייתא מהר"ר אליה אשר כתבה דהלכתא רוחא בישראל שהחובע לריך לילך אחר הנהגת דוכסי דאויניש איוון ערבאין בים מתוך כך ריזים לומר דשלא כדון עיכב לך אה שלך שבמקום אחר אלא היה לו ללכת אחריו לא כן הוא כי אשירי פ"ק דב"ק כחב בסדיא דדין גמור הוא אם אחד בא לב"ד ואומר פלוני חייב לי ויש לי ממון במקום ידוע וירא אהי שאם יבא לידו יבריא אותם ממנו שלא אוכל מאז להיות נפרע ממנו יכולין בית דין לעכב ולזווח הממון אם נראה בשייחוס שיש לחוש לדברי החובע ונ"ד הדבר נמי ידוע שאם סי' לריך לילך אחריו לפראש אשר אהם לשם רב ומנהיג ואב"ד שהיה קשה וקשה להביא לדין אה"כ לדעתך ורלוין. והכיה דהשבות מהר"ם על המלמד כו' ליכא למילף מיידי לנ"ד דהתם איירי דרוסא ראוין להוליא מעות המלמד מיד הכפק לידו ועל כס"ג ודאי אמרינן וכסי דאויניש איוון ערבאין ולא יחבע אלא הוה תחילה דאמרינן נמי בגמרא שהם פ' ג"פ הסוא דיינא דנחית לנכסי דלוי אבל לזווח הממון במקומו ולעכבו עד אשר יעשה דין עבדין אה ערבי דדין ראוה שיש לזכך כדכתב אשירי לעיל. וכיון דהתעכב ממון כדון במקומו שהוא מונח אה"כ לרייסי לדין עליו במקומו דשרי ממון הנחב על אהר כתבה כה"כ שחשבת בחולי עוד לי שיטומא בלבי עליך על אשר כתבה חוזה דברים לסיוע לשאירי מהר"ם כאשר הוה עלי בעיני השוחט אה"כ שכבר נכתב לך משמי שמחלתי על ככה לגמרי חשש חוכו היה לך הילגה והם לי אחרי שאמרתי סלחתי ללקוט בלבי כעס והייתה אף דאגת ולא ידעת מה כי רבות תלוות ותרטעוונת נכתבו עליך אשרי החורס אשר בראותי אותם עמדתי מרעיד וסודי כספק עלי למשחית ועתה הכני פוערס ונחבס אליך הדברים אהך משפטים עליה. הראשון אשר כתב כנגד הרב לורי"א שכתב להם כחצת וגזרת על אהת אהין ז"ל שהוליא כל אשר בידם מעבזון אהין לחון ולא פנתה לגזירתך באשר החזיק יד הרב הנ"ל. אה"כ הוספס לגזור וכתבה שכל מי אשר לא יפנס יד גזירתך ולפונקך לזוכך למסור אותו בעלמך למלכות כך כתב לי עתה הרב לורי"א. הפלא ופלא אה ימלא כן עליך עוד אחרת מהר"י ברוב"א יו"י כתב לי ויחר מפ"א קבול נא עליך אהך נסגת אותו שלא כדה וכשורה ובפרט על אשר שמת לבך וחזרת אחר הסרשאה מאחרים כדי לזווח ולעכב ספריו בכה מלכות. השלישי קל מהשמים אשר מס"ר משה מהל"א יו"י כתב לי מקרוב שגזרת לשירו חרמות לתה לך ל' זכובים שגדרו לפדיון בת מס"ר פלעיאל ז"ל ולא הולרבו לך כי אחד פדאה מביחו ושלחת ידך לתפוס כו' זכובים לעלמך

מכת חרס ושמתא דידך דסיינו כמו דלנקט לכוכסא עד דשקל לגלומא ועל ב' הראשונים אי חזר אה"כ הוא ממאן גמרת או סברת לנהוג שררות סרבות של חורס בכה שלטוני סאוונות ובי עדיפת מנשיאי א"י דשוו רק מחוקק ולא שבע ולא היו רודים אה העס במקל כדאיתא בתוס' ובאשירי פ' ז"ב בשם ר"ח ואם העטוף באחד מהשבות הרא"ש שכתב זה שגזר על אחד לקיים דברי הפס"ד בקים אהך זכובים למלכות שוא הסיתוך בזה דהתם לאו לגורך עלמו גזר כי אם לקיים פס"ד לאחרים ועוד דלא רזס לשמוע לד"ת כל פיקר אבל בד"ז שהגזור רזס לייית דינא אלא שאינו רזס לשמוע לבע"ד עלמו מי יעלה ע"ד אפי' לגזס לי ולמסרו למלכות ח"ו אם כן יהיה דרכיך שדע כי לא חוכל לעמוד חסא נמסר ביד מבקשי נפשיך. גם טעריהמי להסיק אחי לכתוב ולסחור ולשבור אה דבריו אשר אין דעתו וזה בזה כלל לכן חיקר דברי בעיניך וסרפס ידך ומכילא בזה ועשית לך שם נישבס ובחכמה ויטי באלה סחילתיך ולא בחקופות ומחזקות כי יסודות רעועות סמס ואחריתך כיום מר. ובבנין החמר הרע לטוב ויטן לשמחה לנו יומר. ושלום כנפש אהובך הקטן והעשיר שבישראל :

סימן סה כשבקשו קטלות קדש דלולמא ובראשם מהר"ר ברוך יו"י. דינא קאמרי דכיון דיש להס בית דין נסמך בעירס חול"ס שקבלו עליהם אינו דת ודין כל עיקר לכוף שום אדם מן הקטלים להוליא מבית דיינס לב"ד אחר ואפי' הים ב"ד אחד שמוחק להס לב"ד חשוב גדול יותר מבית דיינס כדמוכה במרדכי פ' זה בורר בססיה דרב הוגא ורב חסדא דלמר לים מאי ערמנא כו'. גם מה שכתבו קהילא קדישא ומנהגם הני' שכל סביבותיהם שהיכים לבית החיים שלהם יהיה דיינס ותורתם כמותם לעיני ב"ד דלכון גם בזה שפיר קאמרי וכן הוא מנהג בתי דיוני כדדומס לי בכל מקום. וכן קבלתי ממורי דודי הקדוש מהר"ר אהרן זק"ל הלכה למעשה שכן הוא מנהג בתי דיינים. נאח הקטן והעשיר שבישראל :

סימן סו על הכשר שומלח ולא הודה ומלח שנית לא ידענא למאי ייחוש לה אי ייחוש שהמלח השני יבליע בתחילה לחלוחית דס שעליס עיני אשירי פ' כל הכשר בדיבור האריך שפירש דין מליחות בשר על גב בשר כתב שם דאין דרך המלה להכליע דהם אלא להפליעו ולמשכו אליו ותו מעטס הליך כמו שכתבת ע"ש יתבאר לדין לסתיר. נאח הקטן והעשיר שבישראל :

סימן סז שלום לכס ר' מרדכי ור' משלם ב"ר משה. קבלתי כתבכם מלדכס ובקארה אשיכס כי א"ל להאריך דבר זה כי דקדקתי בכל הכתבים ובכל העדיות עדיות הכשרים לסעד ושאינן כשרים להעיד ולא מלאהי שום לשון קדושין לפי דת משה וישראל מה שנמלא במקאח כתבים ועדיות שרבי משה דבר והיחא לכתוב בלשון אשכנז ד"ש ע"ר הו"ע גיבור"ע מו"ט מר' זימלן אין לשון זה בלשון קידושין אפי' בלשון אשכנז כי מתי שמקבלין קנין ומשימין קאם על השדודין זה קורין בלשון אשכנז הייר"ט אבל הקדושין קורין הנכרים גמעסיל"ע ואם בחר לשווינו לך קורין גסיר"ט זה חיוון בל"ק אה"כ היה לריך יישואין ולא קידושין לבד כמו שהוכיח ר"ח בפ' נערה בפסק דנדויית חתמים דלשון איחשוני הוא יישואין אבל קדושין קרי לים הקרובי דעסא. לא מלאהי יותר מזה :

סימן סח אשר שאלתי על אשה שיושבת חתה בעלה ואינה בת גנים ומודרת ואינה מקיימת ובעלה רזס לגרסה בלא כתובה דכיה מן היוזאים בלא כתובה ומשמע מדברי מהר"ם דגם בזמנינו נוהג דין זה אלא שהיא עושנת דסואיל ואינה בה גנים לא הפסידה כתובהה דעמאל דלודרת משום כלוי גנים וסרי היא אינה בת גנים או דילמא מלי למימר שמה היענה היא בשאר פורענות וילקס גם הוא עמס. לכאורה בלד הראשון יפס חלקה דכתי דייק מהר"ם במרדכי אהיכא דשובר הוא על החרס. אמנם נראה דיש לחלק ואיכא למימר דאיכא דאוינה בת גנים מלי עיני אלו לא פשעת ונדרת ולא קיימת הוי מתרחש לי יוסא כמו שבעס לאמנו שרס ע"ס וסכי אשכחן ממש בתלמודא דאיכא דמלי למימר לים דהוס לך למעבד מאי דמחייבת ולדידי הוי מתרחש יוסא מלי עיני כדאמרינן

בספר המדע פ' שמי דאם נפל דיו על השם מותר למוחקו דאילו מתכוין רק לתקן וריתתי לדמותו לזה גם כ"ד אך לא כדירא לי דאפשר דהתם איירי שנתעטעש האות לגמרי אבל כאן אינו מחוסר רק דקדוק אחד או יומא איפכא דהכא ח"ל למוחקו רק הרגל שסוף נכתב בטעות ובגוף האות שנכתב האות בדין ח"ל יוגע ואם בדרבנן הסי' בשמות שכן נדבקין אין נראה עוב לתקן אותם. גאס הקטן והלעזר שבישראל :

סימן עג שלום ושלום אחרית ותקוה אהבה וחדוה לאהובי האלוף מהר"ר משה יל"ו ועמייתי הר"ר יוסעב ובכללם עמייתי הר"ר פנחס יל"ו מס מאד העמסתם עלי והערתם עלי דבריוכם הגדלתם והפרכתם מאמרות עמוות ותשובות שלש על שלש שלשה על שלשה אשר העורר רב עלי עד מאד אמנם את אשר כתבתי לכם כבר מקרוב שלא יכדד עלי מלבאר לכם דעתי יפה בקן ובנרא כאשר כתבתו אלי פנים אל פנים דברי אלה הקיים לכם. ואבא בחילה בארוכה בתקון היסוד ואח"כ בעשיית הבנין דרך קצרה. כיסוד הוא שער קטן מה הוא ומה יהיה לפי הדם ודין. והבנין הוא היסוד יסוד הקשר מכאן ולסבא בתשובה הפשטה ורואה אנכי וכן דעת הכל מוכרת שאם דת ודין שהשטר קטן והשטר ראוי להיות באשרו ובקיומו ח"כ ראוי וכתון הוא לי מאד לערב הפשטה בדרך מועט יותר לחפץ הר"ר המזכר למעלה מלהספך מהר"ם המזכר למעלה ואם יטו דת ודין שהשטר המזכר למעלה ראוי להתבטל ואין בו ממש מאז החערב הפשטה מועט יותר לחפץ מהר"ם המזכר למעלה מלהספך הר"ר הכ"ל. והנה דקדקתי וריתתי בדברי מהר"ם המזכר למעלה שלפי דעתו השטר המזכר למעלה בטל הוא ואין בו ממש בשביל ארבע פנים האחד רואה לומר שבתחילה ע"י אונס התמונה חשבויה רואה לומר במוכח מחוזה שלא נתקשר זולתי שפיהם להר"ם המזכר על הר"ר יוסעב ולכ"ר יוסעב עלמו וכיון שהשטר הר"ם בטל הקשר והשלטי רואה לומר שמוכח מתוך השטר שהוא מועט ומשובש מיידי וזיה לכך אין בו ממש הרבועי ר"ל שהדבר יוכר וידוע שלא שפדד וקשר את עלמו בחרס אלא בשביל הר"ם ואומדנא דמוכח הוא לפי דעתו דלא נשתעבד ונתקשר אלא כל זמן שהר"ם קיים. מעתה אבאר דעתי עכ"ל ופנים על ראשון ראשון ספיקו הראשון דר"ל דתחילה הקשר באונס הוא לפי שהיה לר"ר לבדו מפי"ר"ד ולא מלא לו מקום מנוחה זולתי בפז"א והאריך להסביר פנים דמתוך אונס זה נזקק להתקשר ודעתו דמ"ס לא חל החרס מעיקרא ורזו ראייה לדבר דאפי' בשביל קבלת טובה מלינו שנקרא שבעת אונס וסר"י השיב על כל זה ג"כ באריות מה שהשיב נראה דפנים הללו לא מחוורין לי כלל דבשביל כס"ג יתשב חרס או שבעת או נדר אונסין שהרי אף לפי דבריו לא היה אונס נפשיה שהרי היה יכול לקבוע דירתו בקל"ש או בעיר אחרת אלא אפשר אותן מקומות לא היו נכונים וראיין לשיבתו ולמחייטו ולמחייט בניו מ"מ לאו אונס נפשות הוא ולא דמי כלל הא דכתב מהר"ם בתשובתו שבמיימון השייכים לספר הפלאה ובמדרי ג"כ מאלא מקל"תן בפ"ג דשבועות ומקל"תן פ' הניזקין דר"י היך אמאי לא חשיב שבעת שקבלו עליהם בערבות מואב שבעת משום דשבעת אונס הוא שהיו יראים פן לא יכניסם לארץ ישראל שהיו באים שבו גולים זה וזה פנים עקרו וסיו גולנים מחמת רעב ופשיעא דכס"ג חשיב אונס נפשות ועשרא דגופא טובא וראייה לדבר דהנביאים סבתיחו מאלא הקב"ה שחזר להם אותו חסד דכתיב זכרתי לך חסד נעורך אהבה כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרושה ודע ע"כ דכן הוא שהרי תיך ר"ה הדיא דפ' השולח דמתירין הגדר שלא בפני סיחומים אהא דקאמר בפ' ר"א בנדרים דאין מחוורין הגדר אלא בפניו וילף ממש ששבעת יתרו ומדקדקו ששבעת לנכודולר דהתם עין להם טובה יתרו וכן בחו למשה בשביל השבעת ונכודולר הויה לנדקיס פטור בשביל השבעת כי היה מסור בידו להורגו והשפח אס בשביל קבלת טובה כ"ד חשיב שבעת אונס ח"כ אמאי הלא שבעת כל עיקר הלא היה בורח מחמת מרדין ויתרו חשיבו אלו ונתן לו בחו והויה ליה למחשבים

דחמדין פ' המקבל אהא דקאמר שמואל לא שנו אלא שזורעם ואכלה חנב אבל לא זרעה כלל מצי למימר הוה מהרתש ליה ניסא לא יבושו בעת רעם כו' ופריך עלה מרועש שפיה עדרו כו' ואמאי לימא נמי אי הוה התם מתקיים כי גם את הדוב גם את הארי כו' גם שאירע לרוד המלך ומשי כדאיתא התם אלמא דמני למימר הוה מהרתש לי ניסא הכי נמי מצי עיני הוה מתקיים כי הופלא מה דבר וגו'. אמנם לא כדירא לי לחלק משה"ה אלא דהאידנא בלאו הכי אשית ונשיה פרוזים בנדרים לר"ך דקדוק הוהב לטוליא אשה בלא כחובה משום נדרים אמנם דכתבתי דמני למיטען שמה תיעוש הוא בשאר פורעיות אין נראה כלל ושגגה הוא בידך דאשירי כתב דאפי' אס אכלה דבר איסור חלב ודם אינה יאלה בלא כחובה ואת"ג דודאי איתנהו עושין מרובין על חלב ודם אין להאריך יותר מזה. דע לך שסוגד לי בנסתח איך קלקלה השורה נגדי בכתבך ואומרך דברים בעיני ההנגדות מהר"ם אלי לא קבלתי עליך ליטעא ביטא אמנם אס היית עושה חתם ופסעה על דת נגדי וקילגא למטרפסאי על אשר אטמתי אזוי משמוע דיבה עליך מכמה מבקשי רעתך רבנים ותלמידים ובעלי בתים מ"מ אחרו חו"ל הנעלבים ואינם עולבים עליהם הכתוב אומר ואיכניו כאלה שמעם בנבחרו. גאס הקטן והלעזר שבישראל :

סימן סמ שלומך יגאל לחדא אהובי עמייתי הר"ר יוסעב יל"ו ע"ד הספרים מברעסל"א כבר כתבתי לך דקשה עני להתוך הדין דקמאי לא עבדו זיה עובדו ולא ירדו לדקדק ולנודד להשיטען ביד הקונים אותם מן הנכונים אפי' שכמה פעמים היו מפקקים בדבר וכמדומה לי שכבר כתבתי לך שסדר הגדול מהר"י מולין ז"ל לא ראה כלל לפסוק שזכרתי הקונים הספרים מלאשערי"ך לכבוש אותם מן היורשים אמנם להפריך ראוב לך על דברך בדרך קצרה מה שראית לדמות לדיני סיקריקון נראה דלא דמי דהתם הסיקריקון היה בא לענות אותו קודם שנוטל ממנו הקרקע וכיון דמחמת אונסו גמר ומקנה נמלא בסיחור בלא לידי הנכרים אבל בעובדא דידך וכן באשערי"ך היה פן לקחו הספרים דרך אופרית וגול כשאר ממון שלקחו מהם בגזל גם לא הזכירו הספרים שימחלו עליהם לפדיון נפשם היה ממש כגא מחמת חוב ומחמת אנפרית שלריך להחזיר לרש"י בחרס ולר"י נראה כפסק דיניו גרשם כדאיתא באשירי ובהגה"ס שם פ' הכונס ע"ש אינו יודע בטוב סיבות הפדיון דבני ברעסל"א אבל לפי ששמעתי לא הוצרך לסת מעולם שימחלו על ממונם שלקחו מהם כדי שימחוס פטורין וא"כ היך שייך לומר אבב אונסיה גמר ומקני. וסא דכתבת ושאלת אס אין ממון לבעלים עלמן אלא לבנו או לקרובי אס יש כאן תקנה כבר כתבתי הך מילתא לא דמיא לתקנתא דסיקריקון ולא ילפינן עליה מסיקריקון. ואשר כתבת כיון דידעין היורשים ולא פרו הספרים אמרינן מסתמא אחולי מחלי עליה מאן לימא לן דמחלי אחלי דילמא המחזיר ושכו עד שימכרו לכן בזול יותר וכדי שיראו הנכרים שלא יוכלו למכור ביוקר כל כך לא ריגולו הרבם לשלוח יד לגזול הספרים של יה דים וכעין זה תקנו חכמים פ' השולח. סוף דבר אינו אומר בענין זה לא חיוב ולא פטור בכללות אך אס הויה נדרש בפרטות בענין זה איש נגד חבירו בעטעם ותשובה אשים הדברים אל לבי לדון כהלכה כאשר יורוני מן שמים :

סימן ע ובני רבי קשהר"ל עדיין לא בא הנה לתלמוד סומן הוה וריתתי מתהנך אשר כתבת לו משאלתך ואשיבך עליהם ראיתי את דודי מורי הקדוש מהר"ר אהרן זק"ל שהורה הלכה למעשה בהדיא דתשובה בא"ז שאין לקרות בספר תורה אחרת אס נמלא עטות בקריאת התורה וכן אנו נוהגים אחריו :

סימן עא וס"ה דכרעיה דס"א וקו"ף נוגעים פכולם היא אפי' בדיעבד עד שיחקן כי כן כתב אשירי בהדיא בהלכות ס"ה כרעיה על דס"א וכתב עליה ג"כ דין קו"ף וע"ש :

סימן עב ואם מותר לתקן הסכ"ן שבשמות הקודש כבר נדרשתי ג"כ על ככה מאחרים. אונס השבתי בספיקא דנראה דשרי מהדיא דכתב בהגה"ס קטנה במיימוני

למחשבים עפי לשבועת אונס ואם חשבוני תקשים לטעמים אמאי חלה שבועת דלדקיה הלא ההם ודאי אונס גמור דכרי סכנה נפש הוה אלא ע"כ עממא אחרינא הוא לא קשה מידי דלדרכה מקום דהוה אונס מבורר בלי ספק להריגה נפש חלה השבועה משום דאנב אונסין גמור ומקמי כהסיה דסיקריקון כדאיתא בהשבעה דלעיל ולא הקשה אמאי לא מקשה מהר"ם לנפשים מגזירה מליעתא דסיקריקון דלא הוה אונס מבורר כל כך ולהכי מתרץ נמי ההם בענין אחר. אבל גבי דקיה דהוה האונס מבורר לגמרי להריגה פשיטא דמתורץ הוה כדך עממא וק"ל. והענין השני שר"ל מהר"ם דמשום דנכתב בשטר אחי שיאמרו אלא שיעקור דירתו כי לא יהיה קשר אלא א"כ יאמרו שיהיה וכו' כנ"ש מה ונראה דלאו מילתא היא ענה זאת ונראה דודאי אם מלינו למימר דלא נתקשר א"כ יאמרו שיהיה כדבעי לפרש לקמן ובלשון הזה בלא לידו כבר העתקה אבל כיון דכתב כנ"ש או חתו כנ"ש א"כ דכיוצא בזה הכי בדבור אחר לא סהייקן משום הכי מה דכתב לעיל דמסא קראי אשכתן כס"ג וא"כ או אשה כי יהיה בעור בשטר וכו' וע"כ ר"ל ההם בעור של כל אחד ואחד וכן א"כ ואשה כי יעשו ויגמרו כולוהו אהפך כל אחד ואחד א"כ דכתב כלל אחר פרט כנ"ד אבל אי כתב בהחילה בלא או וכיוצא בדבור אחד כמו שבארתי לעיל שפיר הוה דייקן דוקא עד שיאמרו שיהיה ולא הוה דמי כלל לפלוגתא דרבי יהושע ור"ג דפליגי באביו ואמו קלל וכו' אביו ומה בנו מדמינן לפלוגתא דשור ושה לא תשקטו וכו' השואל מדמינן לה וכו' יתאל וכו' או מה ופ"ג דשבועות ולפרט ולהטיב דהכי כולוהו לא כיוצא בדבור אחד דלא תשקטו על השבועים קאי ולא אשיר ושה ומש"ס פ"יג דדמו ללא החרום בשור וחמור אבל כל הוה דכיוצא בדבור אחד כנ"ד ודאי דייקן עד שיעשו שיהיה וכו' מוכח בפי"ב בן סורר ונורס דתן הוה אביו ונראה דא"כ הוה אמו ולא אביו אינו אינו נעשה בן סורר ומורס הוה אביו חגר או גדם או א"כ או חרש כו' ודייק עלה בגמרא לימא דברים ככתבם כו' אבל לא דייק מידי ארישא דבעינן אביו ואמו לימא דלא כרבי יוחנן א"כ סיינו משום דהתם כיוצא בלאביו ואמו בדבור אחד ותפשו בו והוליו ואמרו. וכן פ' מי שמת דהניח רבי אומר מהלך לאכרן ומחלה לבניו משום דכתיב וסיהם לאסרן ולבניו ואכלוהו ויליף מינה ההם לזוואות ולשטרות וליכא מאן דמסיק אדעתיה שיתפרש לאסרן או לבניו ואפילו לרבי יוחנן ויפסו כהן גדול ואנשי משמר דלכאורה הלכה כר' יוחנן דרבה סבר כווסיה פ' השואל ואביו כר' יאשיהו אלא סיינו עממא משום דכיוצא בדבור ואכלוהו במקום קדוש מ"מ יליף מינה ההם לזוואות ולשטרות משום דבדידה ולא שייך למימר או לזה או לזה ולא יליף מינה אלא דאמרין מחלה לזה ומחלה לזה בשוה קאמר. פנים השלישי שר"ל מהר"ם דהשטר משוכם מינה וביה וסתם דבריו נ"ל דר"ל משום דכל השטרות נכתבין בלשון עדים שמעידין בהתימחו שכן נתקשרו פלוני ופלוני וכן קבלו עליהם בהתחייבותם כן של עלמן סוכרים נקשרים וקבלו וסיהם לכל הפחות לריך לכתוב בסוף וכל הדברים דלעיל קבלנו פלינו בהרס כמו שכתוב בשטר קשר גדול וכו"ג הוה קיימי בהתימחו שפיר נראה דהאי גברא הוה למשדי בהאי הגרס ויש לומר דהתם שטרס בהכי דהא כתיבה ותימח סחרי אהדדי דכתיבה משמע כאלו אחרים מעידים עליהם שכן נתקשרו וקבלו עליהם ובהתימחם כן עלמן חתומין כאלו מעידין על עלמן. ואין להביא דאיהם דלא איתרע בכ"ג מהא דתנן במס' שבועות הוה כפרצובל ובפ' השולח מייחתי להם דיימחם חתומים למטה או העדים ומפרש תלמודא דהכי קאמר לא שנה כתוב בלשון דיימחם ותימחו עדים לא שנה כתוב בלשון עדים ותימחו דיימחם כש"כ ופי' רש"י כתוב בלשון דיימחם ענון דכתבי במוכתב כי דינא הוינא ותימחי עדים אלא פלוני עד כתוב בלשון עדים דכתבו דוכן פתגמא דהוה באגפא ותימחי דיימחם אלא פלוני דיון דהתם נמי כתיבה ותימחם מכתבי אהדדי ואפי"ה כשר. לא דמי כלל דהתם מ"מ בגוף המשפט לא מכתבי אהדדי דבין כך ובין כך מעידים שפלוני זה מסר שטרותיו

לאו דיימחם אלא שהלשון משתני משא"כ כנ"ד דבגוף המשפט מכתבי אהדדי דהא כתוב בלאו מעידים כדפרישית לעיל וכ"ש לפי' הסוס' דמפרשי בענין אחר כתוב בלשון דיימחם ותימחי עדים שהיימחם מוכרים בשטר או אין מוכרין בשטר דהתם לא סתרי אהדדי כמידי כמבואר התם ולדרכה ק"ה ראייה משם דכנ"ד לא איתכשר מולא מפרשי כתוב בלשון עדים דכתבו כי דינא הוה יתבא ואחא פלוני ומסר להם שטרותיו ותימחי דיימחם דכמו שפרש"ס ק"ה מילתא דפשיטא הוה כדמבואר שם א"כ כנ"ג לא הוה כשר. ועם שהשיב הר"י דל שטרס מהכיה מ"מ מהר"ם בעלמו יודע שקבל לאו השוכם חדא שמהר"ם מכתבי בזה ואומר שלא קבל רק מה שהתם ואפי' אם יודע לו שקבל מ"מ איה ליה מינו על כל טענותיו שהוא טוען שגדרו לו להחזיר אחר שנתים הוה שואבס לקבל עליו או להפקשך מאיזה ענין שהוא נאמן במונו דאי בעי אימא לא קבלתי עלי כלום רק מה שהתמתי וידעתי שבטעות נכתב ולכן התמתי לכתוב. ומש שהשיב עוד הר"י שבעל הבית כתבו לשטר לאו השוכם הוה כלל שאין קיום שטרס אלא בהתחייבו והתחייבות לאו מצעלי בחיים הם. הפנים רביעית שמהר"ם רואה לומר שלא קבל ושהעבד אלא בשביל כנ"ש ואומדנא דמוכח הוה שלא היה דעתו מעולם להפקשך אלא כל זמן שהוא קיים הוה אביו אה דבריו בזה ולבן השטר משמע נמי הכי שכתב ראשית הדבר שנתרם כנ"ש ה"ל שידור מה"ר משה פה פוזנ"א א"כ דכתב לכסף כי בהנאי זה נתרמו אלא י"ל דלא סתם בהכי לישאל קמא לריך הוה לכתוב נתרמו לפי שכבר כתב שיש כח ביד שנייהם אחד ואחד לומר לו לעקור דירתו ולכן ופ"ל שפיר לשון רבים אבל לעולם מלינו למימר דלא נתקשר אלא כל זמן שהכנ"ש קיים הוה א"כ והיה בעיר הן א"כ יהיה חוץ לעיר מ"מ הוה בידו להטיב ולהרע וכיון דמשמע מתוך הבלשון דלדעתא דהר"ם נתקשר יש לדמותו להא דאיתא במס' נדרים פ' ר"א אחר ר"מ יש דברים שסם כוולד ואינם כוולד ותכונים מודים לו קונים אשה שאני נושא מפני שאביו רע ואמרו לו מה או עשה חשובה א"כ ההרס ומפרש ההם דהוה כמפורש להדיא כל זמן שאביו רע ומסיק אצ"י שם דהכי הילכתא דר' יוחנן איתוהב וכן פסק הרמב"ם וביאר יוהר באותו פ"ה דהלכות נדרים שאפי' לא פירש כלום בשביל מה מודר אלא שמוכח הדבר על איה דעת נדר ונמלא טעות בטל כנדר הוה הדין נמי אם מוכרס יפס על מנה מאי נדר או נכדע דהוה כמפורש וכו' נמי מוכח בהשבעת מהר"ם במיימוני סמוכה להשבעה דלעיל דמקשה אהא דפ' מי שמת שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו וכו' אם עמד חוזר או לאו אמאי לא אמרינן אמירחו לגבוה כמסירתו להדיעו והאיך יכול לחזור וסירך כיון דאומדנא הוה שלא הקדיש אלא על מנה שאם יעמוד וחזור הוה כאלו פירש בהחילה הקדישו נכר וא"כ דאיתא התם בגמרא דאומדנא דשכיב מרע לאו מוכח הוה לגמרי. ומעתה נראה ק"ו לנדר ותרם דהא לקמן לכ"ש אפי' הקדש טעות הקדש ואלו כנדר ושבועה לא אשכחן דפליגי ולכ"ה דין אחד להקדש ולנדרים כדאיתא פ' יש מוחלין ומציעא דלעיל הקדיש כל נכסיו מהו שמעינן נמי דלא אמרינן בהקדש ונדרים הוה דאיתא למימר הכי או הכי מיזיל להחמיר דלדרכה נמא אוקי מנוגה בחוקת מריס כדפסק א"י וכן מוכח נמי בהשגרי שם ולא כראב"ן דפסק במרדכי דהפק איסורא לחומרא ונראה דס"ה לענין בעל השטר על התחונת דאיהו לריך ראייה להוליא מה לי ממון מה לי שטבוד וקשר וק"ל. והנה בארתי מכל הלין בסרי אפי' בהתימחם שהדין מועה ששטר קשר בטל הוה ולא יתקיים עוד כלל אמנם מפני שאנו מדמין לא נעשה מעשה ובעבור זה באתי לערב בפשרה עם הדין וסגני מבאר לכם הוה יסיה כתב הקשר שיתחדש וכן תכתב ואות באות בלי דיהוי כלל כאשר תראוהו רשום לפניכם בהתימחי. נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן עד שלומך יסגא אסובי עמיחי ה"ר פנחס יל"ו העמסתמי בשאלתך ולולי רוב הספרותך לא פמיחי להשיב לך על טיבן אמנם אבוא ק"ה בקצרה על כל דבר ודבר על הסבולות אני משיב לך כבר שמתעממי שגדרתי להקל ולסירי בסבולות משום דהוכחתי

רגילין החתמים ללא מצבכ"י קודם רשם כרי שיוכלו לומר וכו' רחום ורחמים :

סימן פא על המילה שאינם בבהכ"ל אלא בבית אחר אי אמרין ספויטים בבהכ"ל דע כי ידעתי שזקן מה"ר מאיר מבולר"א ס"ל כששב בווינ"א אמר חתימה בבהכ"ל ביום המילה אבל לא הלך לבהכ"ל של הקהל אל המילה דודי מורי הקדוש ז"ל היה רגיל לילך לבהכ"ל של הקהל אל המילה ולא אמר חתימה. מדברי שניסם נראה ללמוד היכה דאין הסיוק יומול בלאו"כ לא עבדין ולא שבקינן מידי בשביל המילה ואין סברה לומר דתפילת הליבור תהא נגדרת אחר המילה שבבית אחר וכ"ש פויטים שבברכות דק"ש שבטורה חתמו הגאונים לומר פויטים להפסיק בברכות ובטעם מועט דחוקין לה :

סימן פב הסיף הדשים מלאים לב"ד חדשים של חיוק דכתב במדריכי בשם מהר"ם דבעינן מלאים מלאחי אותם השונת מהר"ם בחשובות מדויקות של מהר"ם וכתב בחתים וז"ל כבר עשונו קמאי דקמאי רבותינו וקבעו בה מסמרות ויחד שלא תמוע דמניקס שמה בעלה דק"ל דלריך לסמתינן כ"ד חודש חדשי הלכנס כסדרן ח' מלא וז' חסר כו' אמת כתב בסוף התשובה אי לא מסתפיה מחבריו לחלוק על רבותינו וחי נפש דעבדו בה עובדא הייתי אומר כד"ח מלאים בעינן להחמיר בו. ואזו אדרבנן קמאי סמכין אפי' בשנה פשוט נראה דכן המנהג כ"ש בשנה מעוברת דאין כאן מקום כלל להחמיר. נאספקטן והלעיר שבישראל :

סימן פג עליכם החיים והשלום אהובי עמיתו ס"ד מנשה שוח"י ובה"ר טעבל ש"י ושאר מחותנים וגוסי ק"ק דקרו"מ נהי וכללם ר' העט"ל ור' יוסף אד"ל. קבלתי הטענות ועדיות וזכיות ולא ראייתי בשום עדות שום אומדנא דמוכה כלל שהחבר הלל נתן המשפט על ר"י הכ"ל אך מה שילאו מפי השופט ומלבן כתבו וראיתו בעדים שאומר השופט להדיא שטעבל נתן לו בעלמו השופט ביום השבת על יו"טא וכבר כתבתי שגרה ומבורר לעינים שסודם שקר שהרי ביום השבת היה כשנפתם בחתלה ומסחמא לא חדא אה"כ עליהם אחרת ומדברי ר' יודא נמי מוכח שקר היה דבר השופט שהן המשפט ביום השבת ואין לחשוך אפי' רק שבדקים בכך ומדעת ליחא הו' נמי ליחא כמ"ש כבר וכן בחשובות המיימוני בשם ריב"ם אם עני תובע עשיר ויש כאן הפלגת עושר אל עוני שאין להעלות על הדעת שאין להשגיב העשיר שבעת היתה כ"ש שאין להלךרך לעשות נקיות ע"פ העכו"ם אשר פיהם דבר שוא ודבר הנרא'

שאיין להעלות על הדעת ואף כי מוכח מילתא קאת במה שהביא ר"י החון וע"א עמו לפני השופט להגיד לו על מה תובע ממנו הזהב וי"ג גדולים מהוך אותם שאלות והשובות של השופט ויוסף יכר שקר נחלש ויוסף לחת הקנס לשופט ע"מ להגיד לו מה שהגיד ולא תתמוסו שאנכי דן דינין כי האי כי כמא וכמה זמנין אחא לקדמנא ממש בעינן זה הרבה פעמים העידו השופטים לפני. נאס הקטן והלעיר שבישראל :

סימן פד שלומך יסגא לחדא אהובי מה"ר יודא יז"ו השלוחה אלה לדרסה ע"כ אקאז על שאלתך שבין ראובן ושמעון שבה ראובן מחמת ירושת יעקב מורישו ושמעון משב שמופס ממנו זם בשביל יחא אבי יעקב שיהיה חייב לו והממונ בה ליעקב מאביו יחא ומספקא לך אי אמרינן מנו דנראה דשפיר אמרינן מנו כס"ג דלא עדיף ראובן ממורישו יעקב דאלו היה יעקב קיים ותובע משמעון היה שמעון נאמן לומר אני תופס ממנו זם שאנכי חייב לך במקום אחר שחייב לי אביך שודשת אותו דכיון דק"ל דשעבודא דאורייתא ומלוא ע"פ גובה מן היורשים מן דינין היכה דאיכה עדים שלא פרע א"י אפי' היכה דליכה עדים שחייב או שלא פרע אי איח ליה מנו במקום עדים קאי. ואע"ג דבמדריכי פ"ק דב"מ כתב בחתלה דלא מני למתפס חפך אחד במקום מלוא ישנה יש לו עליו ומיית: ראייה על זם מירושלמי ומכמה דוכתי הו' כתב לבסוף בשם רבינו יואל ובשם רבני רענגשבורק דלכס דרוחת בישראל דיכול לתפוס כס"ג ל"ש מלוא ל"ש שקדון וכן מסיק במדריכי פ"ה המקבל וא"ח דכ"ג אין אמנו טוב דתו לו לומר אביך חייב לי דבעתה זו אין חבירו מכיר בשקרו ואלו עושן לסד"מ או פרעתי היה מכיר בשקרו. ר"י מוכיח

דאוכחתי דסבלותם אינו אלא חששא בעלמא ולא חזקה גמורה ולכך נתון לגדד להקל וכו' דמוסיק תלמודא דבאתרא דמסבלי וסדר מקדשי לא היישיבין ובדורות שלנו אין רגילות כלל ומלל לקדם רק בשעה נישואין והחופה ולאחר נישואין לא שייך שעה סבלות א"כ ברור לן דכלל המדיות ומקומות שלנו סן אחרי דמסבלי וסדר מקדשי מ"מ לא ראייתי בפשיטות לסמוך ע"ז להסיר אלא א"כ איכה נמי זד אחר להסיר וכאן נראה נמי זד להסיר לפי דברי העד האחד שלא רשח לקבל מכה החתן אלא מכה האם או מכה השליח היו הוכחה שלא קבלה לשם קדושין וגם שלא תחקדשה כבר אע"ג דכתבתי בחשובתי שעל הסבלות דאיכה למיחש שמה מחמת כחופה עבדה דלא קבלה בעמטה היינו היכה דשחקת וסקיחה לקבל איש או אשה אחרת אבל כאן דהזיקה לומר בפירוש שלא תקבל מכה החתן אלא מכה אחר כולי האי לא תלינן בכחופה אלא שבדעתה היה לומר מקידושין אלא כך תהא הסבלות בשאלת אם היא אימרת כעד הוה ומכחשת דברי העד השני שהעיד שקבלה הקרענ"ל בעמטה בסתם מתימנא היא כדאיחא פרק האומר והסברה ע"א מי מתימן אפי' בקידושין גמורין כ"ש בחשש סבלות :

סימן עה ועל דבר גביית הכתובה מנכסים מועטים שנתרבו כבר ידעה אותה תשובת רבינו שמשון במדריכי פ"מ"ט בחשש שהייה לה בעלה רק ע' סאין חייטין וראה היאך מסיק ההם אע"פ שיש לי קאח לחלק לפי מנהג ממונ בנכסי יתומים ע"פ ב"ד מ"מ לא אכתוב גמר דעתי כלל לפסק הלכה בדיוני ממונות אלא א"כ בשתלה אלי בדרך טענה ותשובה :

סימן עו ואשר שאלת אי שרי לכתולה לאלות כד בתנור עם הנשיל למ"ד ריחא מילתא היא נראה דאין כאן בית מיוחד דכל דם כחוש הוא כדמוכה בהיחא דבי דוגי שמתננין בדם שף למעלה ואומר כל דבר כחוש לאו מילתא בריחיה דיליה כדאיחא להדיא פ"ב דאשילו בשך כשירה דאין טומנין עם נדלים היינו משום דאילי האי ומפטם האי וחחר האי ומפטם לאודך והאי חששא ליחא גבי דם הנבלע בכבוד וכו' דבר קלוש לא שייך ביה למימר תבשיל יפטם אותו וכו' דהללייה דרסה להוליך דם ולירד למטה מיד ואיך יתכן נדחוש לריחיה בשעה שנוטף על הגחלים וסריח השולח מן הגחלים עשן הוא מקרי ולא ריח ובעוד שנבלע אינו מוליח ריח אין להאריך וסדר מוס הבלח ראייה מכבדא תוחי בשרא :

סימן עז והיחא דמדריכי בשם רבינו יואל סלוי דבשר ששהה ג' ימים שלא יוקר דע כי קבלתי ממורי הקדוש ז"ל דלא נהיגו כר"י בהא דלא חייטין לה ואח"כ מלאחי בחשובות אשירי דכתב דאין לחוש כלים על החלב מאחר שהוא אינו נבלע בכבוד וס"א יחא בחוס' פ"ק דחולין גני הו' דלא להקף כסלי ע"ג בשרא ואחא סמכין וכתבתי בשערים שלי לפסק הלכה :

סימן עח היחא דבדיקת אשם ב' נקיים עד מקום ששמש דע כבר שמועתי מדקדקין בזה אך בשאר חיבורים לא כתבו רק בדוקת יפס לחורין ולסדקין וכו' דא"ל לנשים כולי האי אין להחמיר עליהם ביוחר וסנה להם לישראל כו' :

סימן עט והיחא דהפלת ערבים שעה ורביעות קודם הלילה דכיינו פלג המנחה כבר הארכתי בזה התשובה בחתילה ספרי וישבתי קאת להאריך פלג המנחה לפי אורך הימים וגם הבאתי ראייה מאשירי בחתילה ברבות כתב ר"ס גאון לא היה יכול לעכב הציור שלא יתפללו תפ"ע וק"ש קודם זמנה והחוס' כתבו נמי סס דתפילה הקילו למעבד תרי קולי דסתרי אהדרי גם ידעתי כמה גדולים שהקילו בענין זה ואין למחות בציבור בענין זה ואפי' ת"ח המתפלל עומסם אם אינו פרוש בשאר מיולי דשמיא לא יפרוש מן הציבור :

סימן פ ואם י"ל חתימה ביום ו' בשחרית כשהחתן בבהכ"ל נראה דאין לומר שחנה האיל ובאותו יום נכנס לחופה כולי ימנא חדא מלתא היא ומועד דיניה הוא וראיה מע"פ דא"א למנחה משום שחיעת פסחים אע"ג דאין פסחים אלא לאחר הלוח גם לאמר לי עמיתו מה"ר אייזק שוטה"ן ברי"מ"וס אפי' ביום ס' מוכיח

מוכר מפי"ב דכחובות כהא דקאמר שד"ז של אביך היסד ולקחתי (ממך) [סימן פה] דאמרין כה"ג מנו כדאיתא במרדכי בהשבות מור"ם פרק ח"ה בהשבות אשר על ההגורס וביה נפש :

סימן פה ועל דבר השכונות נראה לפוס ריבועא דאין לך זכות להנזע. ומה שר"ת בא"ז דמתי שנתפייס גמר השדכן פעולתו הא"ז איירי להדיא היכא דאיתיה צפירות בע"מ שנתפייס לכונסה וכיון שנתפייס גמר פעולתו אבל בסתמא אין מוהנין בגבוליו לנכות שום שכר שדמות אלא א"כ יגמרו הנהוין. בגליל העליון נוהגין לנכות מיד אחר שדמות הקנס משא"כ בגבוליו. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן פו עליכם החיים והשלום עמימי רבני מרפרו"ק י"ו והאלמנה מרת רעכל"ן. ע"ד ה' ליערע זמנע השליש

של כסף שניד מרת קיל"א ואומרת מרת קיל"א שהח"ד משה ז"ל כשנתן הממון לידה אמר צפירות שהוא של שתי ילדיו שיש לו מאשתו בה מ' רחל וצירופה נפל לה הממון מזקנה דבר פשוט הוא שהממון היה רק של היתומים הנ"ל הואיל ומ' קיל"א הושלשה לך השליש נאמן אפי' בלא שבוש ל"ש השליש אשה ל"ש איש דמוכח להדיא פ' ז"ב בהסיה איתתא דנפק טערא מתוהי ידע ואחר החוב על האופס ששמו מיישטע"ר י"ד זכובים שאמר הח"ד משה החוב על שם של שתי ילדיו שישן מאשתו ראשונה ואשתו מ' רעכל"ן נהרסה ונודע להם קך העידו עידי הלוואה נראה דגם ממון זה ודאי ליתומים הנ"ל ואין למ' רעכל"ן בהחובות כלום בהן דכיון שאומר שהחוב הזה הוא של שתי ילדיו ולא אומר שהוא נתן להם במתנת ש"מ אלא שהודה שהוא שלסה וגם היא הודת לדבריו וא"כ ודאי אינה גובה כחובתה מן שתי הילדים לבעלה שהיו שלו אלא של ילדיו דאין האשה גובה אלא מנכסי בעלה וכל הילדיו דאמר להקל במתנת ש"מ לא שייכה בהא דכאן הודה ומסר דבריו שהחוב זה של ילדיו אמרינן מנכסים שנפלו להן מאת אמה נתקנתו והלא הח"ד משה ואשתו ע"ו החוב כאשר הודו שיהיה צבת הלוואה וא"כ אפי' אם ימלא שאין השבטון מכוון י"ד זכובים שיש פחות או יותר וצב או צ' און קפידא בך דלאו לא דקדק ופה אף שהזכיר הנכרי בסימנים ידועים ויכריעו. אף מה שטענה מ' רעכל"ן שרצתה לברר שהיא הלוואה המעוה לנכרי מידה מגדן שלה מה בכך הואיל וכודית שהוא של הילדים אמרינן דילמא אח"כ נתנו לילדים אותו חוב ונעלו ממון אחר במקומם הודלת בע"ד כק' עדים דמו דהודת ש"מ לאו כמתנה והוא גופיה במקום דלא קימא מתנה קימא הודתה היכא דמתכוין לזכותו של אותו פלוני שמודה שהממון שלו ובגון היכא דלא שייך לומר שהודה כדי להשביע א"ע כגון כ"ד דכל מי לדין איחנסו ביה ומ' רעכל"ן הודה לבעלה כמו שהודה א"כ אבדה זכות כחובתה בממון זה. אמנם מה שנתן לבנו ולבתו במתנת ש"מ דהיינו ללול קטן וכל השאר בלוואה ומסיים בלשון הזה ובאלו מחנות לא היתה מסרבת אשתו בדבר עכ"ל זה אינו מבואר ופה אם שאלוה בדבר והאמרה אינה מסרבת או ר"ל לא שאלה אלא ששמעה ושתקת ולא אמרה לא הן ולא לאו ונראה אם כה"ג הוא ששמעה ושתקת לא אבדה כחובתה מן דמור"ם פוסק להדיא במרדכי פ' י"ו דכחובת והנאי כחובת נגזין ממתנת ש"מ ואף בפנים חלקה ושתקת לא הפסידה כלום בשתיקה וא"ע"ג דהשבות ראב"ן פ' מ"ט מוכח איפכא דכתב דהיכא דלא מיתתה כששמעה הלוואה אבדה כחובתה וכל לומר דב"ד כ"ע מודו דשתיקתה לאו כנתרסה דמיא מדנתרסה בדברים הראשונים להדיא וכאן שתקת ולא אמרה להדיא שנתרסה אלמא שתיקתה לאו כנתרסה היה ואי משום דה"ר שמואל בן ה"ר ברוך פסק דמתנת ש"מ מפסיקת מידי כחובתה. ונראה כיון דפסק ר"י דאינו מפסיקת וכ"פ מור"ם בנכס השבות פ' מ"ט ופי"ב ובפ' נערה דאינו מפסיקת לא חיישין לה דרבינו שמואל. ותו דאיכא למימר דכא דבר"ש לא איירי אלא במתנת ש"מ לאחרים אבל מתנת ש"מ שהוא לבניו ולבנותיו שכן יורשין גמורין אינו אלא כירושה וירושה ודאי אינו מפסיקת כדכתב מור"ם בפ' נערה וי"ל דבר"ש מודה לו בכה"ג א"ע"ג דקתת משמע מדבריו דל"ל חילוק זה מ"מ למדקדק יש לו ליישב דמודה הוא במתנה לבניו ולפי"כ לא אשר לזה במתנת ש"מ ומתנת מיתת ביום

שני קודם מיתתו כל אותה לוואה אינו מפסיק כלום מידי כחובתה שהיה נכנסה ויואלה היסד אפשר שלא שמעה מה אומר וליוס ועל כל מה שהעידו הנשים אין אני דן עליהם דלאו בחורת עדות יונסו אונס מה שהעיד הכר ר"ש על המקום שבבב"כ של האנשים שהיה של מ' רחל תמיהני אם לא נמלא עוד עד עמו מחושי הקהל שיעיד ג"כ של מי הוא המקום ונראה שזה יעידו ב' עדים שהמקום הוא של מ' רחל לא היה להח"ד מקום ז"ל חוקק בו דפשיטא דדרכה של המותו להשאיל לחתנו מקום בבב"כ של האנשים ולא שייך לומר כאן כלל מדלא מיתתה יש לו חוקק וק"ל. וא"כ המקום לניני מרת רחל ועל אותה רחל ועל אותו כתב שלום הח"ד משה שילכו בניו ויקיימו אותו כתב נראה אחרי שאין הכתב לפנינו ואין אנו יודעין אם נתקן בהלכתה און לסמוך עליו כלל. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן פז שלומך יבגא לחדא אכובי עמימי הח"ד יהושע י"ו. מה שכתבת שיש שמבקשין הרבה פעמים דחיותה לעניו הדין כאשר הם נחבעין עבור דבר מועט משיבין לאמר נעטון למרחקים עבור זה ונמלא שהיה מוליא מאתים על מנה. אומר דמילתא דפשיטא דאין להניח להם לדחות ולענות דיון ע"י פענות הללו וכל כה"ג און לדין אלא מה שעינו רואות וכס"ג אמרינן פ' ז"ב מי שמוסר בחבירו יוליא מנה על מנה :

סימן פח ומה שכתבת לי עוד ממעלייך לארץ לבי ולעיר הקדש שיבנה במהרה בימינו אי מלוא הוא עתה אפי' ח"ה הואיל ואין לנו בעמות קבון בחורים ות"מ לשם. דע לך דבדואי שבה גדול ומעלה יש לו לאדם חדר בא"י וכ"ש בעיר הקדש להועלת לעס"ב וגם לעס"ז אמנם שמענו כמה פעמים שיש לשם בני ברית מערביים נחשבים לרשעים גמורים מוסרים מפורסמים וחס עורדים ומבלבלים האשכנזים שחס שומרי תורה וגם כי המזונות דחוקים ומזומנמים לשם מאד והרווחים קשים מי יוכל לעמוד בכל זה מלבד גדול רשעת הישועאליים אשר לשם לכן כל איש ישער בעלמו בהשגת גופו וממוטו באיזה דרך יוכל לעמוד ביראת השם ובשמור מלתו כי זה כל האדם :

סימן פט מרן דנשמיא יהא בסעדתו ויהן ארבע לשיבון אכובי עמימי ה"ר אברהם מענדל י"ו וה"ר יהושע י"ו אשר דרשתי על דבר האשה שבת לנכות כחובתה ושטר כחובת בידים וכחוב צו ג' מאות שו"ק ובחסה כל כחובת שבמדינה אין כחובין בהו רק ר' שו"ק ואין על הכחובת הזאת רק ע"א כשר והשני פסול מתנת קורבס אבל התנאים שצין אשה לבעלה עדיין הם קיימין בשטר שאין בו קיין וכחוב בתנאים שקבל עליו בקנס גדול לכתוב לאשה הזאת ג' מאות שו"ק כחובתה. מכל הנין נראה לכתוב למיזל בחר אומנות להגנות לה כל בג' מאות שו"ק און ב"ל כלל דהאי כחובת חספה בעלמא הוא דמזויף מחובו הוא ואפילו מסר לה ייהלה באיפי סהדי כשרים דלאיתא בהדיא באשורי במס' מכות ובדמייתי דאיה מתלמודא להדיא דפ' ז"ב וא"כ במאי תגבה האשה הזאת ק' דוק"ט הנותנים ובמה קתה און במעשה ב"ד לכן כיון דאינה מן הסנהת או מן המיחסה אלא שבאקראי לפי עושרה פסק לה לכתוב כחובתה יותר מן המנהג בגבולת און זה לא תנאי ולא מעשה ב"ד כלל וא"ע"פ שיש אומדות רבות שבדעתו היה עכ"פ לכתוב לה שלש מאות מ"מ לא קתה האשה כלל ולא זכתה במה שבטעיה לקיים לה לעשות ולא עשה בהכשר ואפי' אם היו עדים לפנינו מעידים שאמר הבעל סמוך למיתתו ונודע בפניהם שגדו וקיים לאשתו לכתוב לה ג' מאות כחובתה מ"מ לא קתה וכתה האשה בזה הואיל ולא הודה לה לה שכתב לה כאשר הבטיח דבדברים בעלמא לא קיין ולא מקיין. ול"ד כלל להסוד דמשד בגדלו מה שראה בקטנו שילתהם בסימנא דתתה מהני עדות גרושים כשדי הריב דאורייתא א"ע"ג דאיתרע רובא קתת משום דאמרין גילוי מילתא דבתולה נשאת ויש לה תנאי ומעשה ב"ד דהוי כמו שטר כשר אבל כאן ב"ד התנאי וע"א הכשר החתום כחובתה ונלוה לא מוכיחים אלא שהמתן בן שכתובה נכתבה ונתת בקיין ונלווי הבעל והא לא מהני מידי דודאי בפני אותם עדים החתומים קבל ג"כ קיין והאי קיין וחתמה לאו כלום היא

היא דקנין כזה ודאי לכתיבה עומד ודוקא אדעתא דכתיב נקנין קנין כדי לתקן והתקנתו לאו מילתא היא. והא דקנין לא בעי עדים כיוון בקנין מן המזכה לזוכה אבל קנין כה"ג שאינו אלא לחתום בשטר ככתובה כדי לגבות בו פשיעה ללא מילתא היא אלא ח"כ בעדים כשרים וק"ל. בלא"ס הרבה יש לחלק בסיי אומדנות דליכא למיסמך כולי האי עלייהו להפיקי ממון מחזקה יורשין:

סימן צ וחתם אביו סר"א אשר שאלה על האלמנה שנתת לשי ונתגרשה אם טהבין לה כתובה שלישיה ארמלתא ומתרכתא או מתרכתא לחודא פשיעה דכותבין מתרכתא לחודא לאורך הוא יותר מפני תקנת כתיב וארמלתא למאי אחיה ומתוך כן הים נראה ק"ת אפי' אי הוה גרושה מן הראשון ומן השני אלמנה אין כותבין רק מתרכתא:

סימן צא ואשר כתבה שמואלה דדרשות מסר"י מולי"ן על לב שוף שאין לומר כן שיש צורך כנגדו ס' א"כ א"כ סוף שלם כולו ראשו ורגלו כבר שמעתי חילוק זה ג"כ אבל לא בשם הגדול ז"ל ולא חשתי להחמיר דמסתמא הגדולים לא שיערו בלמאז כולי האי. וגם הבאתי ראיה מזה דמסרי"ן הראש כאשר כתבתי ואע"פ שאינו ראיה גמורה זכר לדבר מיהא איכא נאם הקטן והלעזר שבישראל. ובהמכתב מאין לי ראיה שאין הקנין מועיל משום דלכתיבה עומד עיין במוס' ריש א"פ דדיבור מהנת שכ"ב מרע שכתוב בו קנין בדברי הריב"א על פי רשב"ם ימלא לך ממש כסנרא דידי דאמרי"ן שאין דעה שיגמור הקנין אלא ככתובה השטר ומסירתו והדבר ידוע שכל המקבל קנין על הכתיבה אין דעה להקנות אלא ככתובה ככתובה ובמסירתה והאשה לא סמכה דעתה אלא ככתיב. ומש שכתבה משום דכותבה דאירכסא היא או לא כנרא הוא דכיון דקבל קנין על שנייה מחלה כה כתובה הראשונה דמסתמא לא בא לכתוב שתי כתובות מ"מ כבר כתבתי שהם היא מוחזקת בנכסים אינוי מנגרע בה כתובה כלל. זה הסיב לפעם שני ושוד האריך:

סימן צב שפתי כהן ישמרו דעה אביו מס"ד שמעון כ"ן אשר דרשתי על אשה אחת שנתפסה על נפשה מחמת גניבה וכו' וכו' ע"י עניו שנגנב ובכן היתה הסכמת הכל שדחה להנחת ומ"מ ע"י פעולה הקהל כולו יולאו רבות שפדח ושאלה אם מותרת היא לבעלה ישראל וכתבה דבכמ"ק כתב דע"י נפשות כגון ע"י גניבה כ"ד אכורה אפי' לבעלה ישראל. יפה כתבה דכן כתב סמ"ק וכן כתבו הסו"ס פ' שני דכתובות וכן פי' רש"י ע"י דחיישין שמה נהרית מחמת הללס וא"כ אכורה אפי' לבעלה ישראל וכ"כ סמ"ג בשם ר"י וכ"כ אשירי ומרדכי וכן סר"י דאור"ל"ש מדיוקא דמהני' דכסוף בנא ע"י נפשות אכורה אפי' לבעלה ישראל לא ידענא שום גאון דכתב בעיני אחר זולתי הרמב"ם ואיך יתכן למשכך כל הני ולמיסמך אדרמב"ם לחודים. ואין נראה להסיר מטעם דעדיין לא היה נגמר דינה להדיגס אע"פ שהסכמת הכל היתה אחת דהא להמית מ"מ לא נגמר ונפקס הדין בפליגיס ופסק אשירי כדחוקים לגבי דר' וחתן דבעיני נגמר דינה להדיגס דנראה דכסוף קאי דוקא אנשי גבוי ורולחיס דמחמת פשע בעליסן מפקדין נשיס כדפי' רש"י להדיח שם ונראה דמש"ס בעי חוקי' נגמר דינה להדיגס דמקמי הכי לא מפקדי נשוחיסס אבל היכא שהאשה נתפסה ע"י נפשות מחמת פשע דידס י"ל דלא בעיני נגמר דינה. אמנם מפ"י רש"י במתנותיו משמע ק"ת דאפי' משום פשע דידס בעיני נגמר דינה דפי' ע"י נפשות אכורה כדיון דעידות למות אף כולל לומר דרש"י אפירושא דגמרא קאי דמוקי אנשי רולחיס ור"ל יודות משום בעליסן. עוד היה ללד ק"ת להיתר מתשובת רביו שמהם שבידי דכתב כ"מ שהיה סגורס לחזור ע"י פדיון מותרת וכן נמי אחרי שהקפל פעלו להיילה וכן עלתה בידס ימא דאיכא בעח על ככה ולא המיילת נפשה להטרות לזנות בשביל הללס נפשות דכבורס היא לינלל ע"י פדיון ושחדיס ואמת הוא שסוכריס באשכח אפי' בפליגיס חיס על כפסיס אפי' ישראלית ומתפשים זכס בשביל שחדיס להילל ממות מ"מ לא מלאחי לבי להסיר מאדיון שהן נראין כמו סנרת סכרס ע"כ שאל נא לרבתי' הקרובים אל כחלל המס יורו בנדון זה ובחשך יבארו דעתס אם חפץ אחת מאו להודיע בשלמות דבריהס אשיב לך ג"כ מהקנתה

דכל כה"ג יוח לבון דלומעיים לכל שיבה מכשרת:

סימן צג ואשר שאלה על הס"ת שמואלה כס ככמה מקומות שכתבין חוק לךף שלם אוחיות מתיבה גדולה בת שבע או בת שמונה וגם לפעמים מתיבה בת חמש אי שרי לקרות בה. נראה דאין להקפיד דיעבד שכבר יכתבה הס"ת אפי' כתיבה בת חמש דלכ"ע לא יכתוב דסגמ' וכל החיבורים כתבו בלשון לא יכתוב ולא קאמר לא יסיו כתיבים משמע דדוקא אסופר קאי שלכתחילה לא יכתוב כך וכ"כ באשירי להדיח לא יכתוב לכתחילה ואם כיוון מועיין לקרות בה אפי' כשיש אחרת כשירה כיוון פוגמים את זה והיו כמו דיעבד כדאיפתא ביומא פרק ב' לו דפריך וייתי ס"ת אחריו א"ר הוה משום פגמו של ראשון וס"ת אס לא יקרא בה כלל הוי פגס. ואע"ג דכתב אשירי בשם ר"ם אוחיות השם לריבין שהיו שלם בחוק השיטע מדנקט לריבין משמע אפי' דיעבד מזה לא קסמ מיד. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן צד שלומך יכנא לחדא אביו עמיית האלוף סר"ד טע"י"ל י"ו אשר דרשתי על חתן הבא בשבת של עניים סוערס מס מפטירין. דע לך דכמוזמה לי כי מרדכי שלוו חלוק בלשון משלם בספק זה לבון מרדכי שלוו כך הוא וחתן שבה בשבת של רני עקרה יפטור שום אשים ובשבת של עניים סוערס יתחילו רני עקרה ואם בא חתן בשבת של עניים סוערס יפטירו שום אשים שכבר אומר עניים סוערס דהפטרס דרני עקרה עכ"ל. בלשון דשכ"ר מגומגם מ"מ שמעיין מינס דלעולס דוחין הפטרס חלו מפני הפטרס דחתן מפני שום לסס תשלומין כל אחד בשבת של חברתס. אמנם תמוס לי ק"ת על חתן הבא בשבת דרני עקרה ששביל כך יתחילו שתי שבתות מקודס שלא כסדר ולא חיישין להא דליכא כתובה דלא רמו ביה סגרא ודילמא סרדי כסו וממלא הפטירו שלא כדיון אבל איפכא שפיר דמי וק"ל. וכן נראה בודאי שלא כסו בארלינו להחיל רני עקרה בשבת דענייה סוערס בשביל שיבא חתן ברני עקרה אבל איפכא כסו כמוזמה לי ובלאו הכי ה' המוגס בכל אושטרייך כשהיס בא חתן אפי' בארבעס פרשיות או בר"ח שהיו מפטירין עס הפטרס הראויה לאותו שבת הפטרס דשום אשים מקלחס עד ישיס עליך אלוך והיו מדלגין מביא לביא. ושמעתי שהקדמונים אמרו ה' דאין מדלגין מביא לביא כיוון דוקא בימיסם שכל ספייסם היו כותבים בגליון ולא ראו להאריך בגלילה משום כבוד זינור אבל האידנא דהפטרס שלוו כותבין בקונטרס ואפשר לסיימן שימאל מהר מס שיריח וא"ל להפסיק בכדי שיפסיק המהורגמן שפיר דמי. ונראה דטעם זה אינו מספיק רק לדברי רבב"ם אפי' הטעם שאין מדלגין משום כבוד שלא יעמדו בשתיקה כדאיפתא במרדכי אבל לפי' רש"י דטעמא משום שירוף הדעת אין ליישב הכי גם פס בנייט"ט לא ראו מוסיגין הראשונים לנסוג כמו באושטרייך אלא כשהיו בשני נביאים לא הפטירו רק באותו הפטרס הראויה לשבת לבד ונראה כשהן בנייה אחד כגון חלו הפטרס דרני וסערס וספטרס דשום אשים וגם הדילוג הוא מתחילתו לסופו דהפטרס דשום אשים כהר הרווייה הוא בנייה אע"פ שהוא יותר מכדי שיפסיק המתורגמן יש לבחוק אחילוק הקדמוני אושטרייך ויש להפטיר שתיסן רני עקרה או ענייה סוערס קודם ואח"כ שום אשים כוליה. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן צה שלומך רב לאביו שאירי מס"ד יעקב שי'. אשר שאלתי כמה שראית בסמ"ג דמאורע כשנכנס לבס"ג עושה לו מחילה נכוס ברוח ד' אמות וכנס ראשון ואלא אחרון והבנת חלו דברים דמשום קדושת תפילה כן לריבין ולא משום טומאה כלל דאל"כ מנ"מ ביואל אחרון וכנס ראשון לא הבנת כשורה פי' משנה זו. אמנם דע כי יש לי פי' ר"י מסומפוט"ט מכל סדר לטרות ובדקתי במסכת נעיס פי"ג ומלאתי פי' משנה זו דאינה אלא מבוס טומאה ומוכח הים במשנה הסמוכה לס דהוקס טומאה דמאורע ממומלת מת ממוס גוויס במוקף למיד פחיל ובכלים שבתוך נור ורוס שבתוך הבית ולענין חלל דמאורע אם סכלי או האדם ברשות אחד מן המאורע וכמו מחילה מפסיק ביניהם אע"ג דבאכל אחד ותקרה הבית מאסלת על שניסם עכורים

טורים האדם והכלים וכן לעמין ישיבת המורע ומי חלוקים
 הם דלגני מה לא בעינין שישיב העושה כמו באבן המנוגע. ומעשה
 אפרש לך משנהך דעושין לו מחילה גבוה עשרה כדי שפסקים
 בינו לבין העם שלא יעמאו לפי שהן ברשות אחד אע"ג דהתקרה
 מאסלה על כולן אין קפידא כדבארתי לעיל ומה שאריך רוחב
 ארבע היינו כשיעור גופו של אדם כשהוא יושב ומתפשט כדאיחא
 בעירובין. ונכנס ראשון ויולא אחרון היינו משום דאין המחילה לא
 מגעת עד הפחה ונמאלא כשהיה סולך מן הפחה עד המחילה לא
 היה דבר מפסיק בינו ובין העם ויעמאו ולכן נכנס ראשון ועדיין
 אין אדם שם עד הנישו תוך המחילה ויולא אחרון גמי מהאי
 טעמא כל זמן דקדקתי מפי ר"י מהימפוג"ט :

שזה אביו שישלם אותו מנכסי היתומה והאשטרופא גם הוא
 הביא עדות שאדרבה יוכה אותו חסלומין בשכר המרחק כמבואר
 בעדות. הם פסקתי ביניהם כפי הגרסה בעיני ודח"ל. הראשון
 נראה דלריבין להאמין לכל דבר קובל"ך בנכסי היתומה שהיו
 מסורין בידו בחזרה אשטרופא שמינהו אבי היתומים ומה שנתקרב
 אליו ר' בירך על פי מעשה בדרך ריזיו ופארה ולא נסתלקה בך
 מינוי אבי היתומה וקיי"ל אשטרופא שמינהו אבי היתומים לא בעי
 שבוטע ואפי' אי בעי שבוטע כמו אימיה דעלמא דנאמן בשבוטע
 על מה שבידו מ"מ בנו כה"ג לא בעי אשחובעי שבוטע לא פקדני
 אבא דהא איה ליה סכרי דפקדין שיהא חייבם כך ואין אדם
 מורש שבוטע ממון שהייב עליו שבוטע לבניו לא שייך כאן
 כדמבואר ל"פ פסקי הגאונים. ואין להוכיח שאינה חייבת לו מדלא
 גילה לשמאים החיובים כמו שטען האשטרופא כיון דאיכא למימר
 כיון שהיה בדעתו שאם יזכה להשיאם היה רוצה לנחול לה גם
 להוכיף לה מדיליה כמו שאמר בשעת זואחיה א"כ לא אבה לשקר
 בשומא לחשוב חיובם שאינה ברורה לפחות בשביל הסכום בלאו
 הכי לא ברורה כלל שחיובא שאינה עומדת ליתבע מכו שפוחתין
 בשבילה הסכום מה אין להאריך. ואשר נחשפתה אה שבקשם
 זואחיה או לאו נראה הדעה נטע דזואחיה גמורה היא ומה שאמר
 בלשון בקשה כדי לזרזם ולקיים הדבר שישיאנה בעין יפה ולא ע"י
 מריצה כאשר לבנו חפץ לנמרי בדבר ואע"פ שאין ראה לדבר
 זכר לדבר הכתוב אמר קח נא את בך את יחידך וגו' ודרשו
 רבותינו אין נא אלא בקשה שאמר הקב"ה עמוד לי בזה שלא
 יאמרו הרשעים לא היה בך ממש אע"ג דמלוה גמורה היתה
 וכן ילף מיניה פ"ק דפסחים דרזיזים מקדימין למלוה מקרא
 דוישכח אברהם דכתוב גבי עקידה כדאיחא ההם בתוס'. ומה
 בדמחנה שביב מרע לא מלריבין לא לזון זואחיה ולא לזון עתה
 אלא אמירה בעלמא כדאמרין פ' השולח פלונית שפחתי עשה לי
 קורס רוח טופין את היורשין לשהררה. מ"מ לא ברורה לי הני
 ראיות לאפוקי עלייהו ממון מחזקתיה אמיתה אי בדידי הוי כי סך
 עובדא לא היתה מחזיק בממון כזה כלל כי היתה מושג לגזל
 יתומים שהיה סך כהקדש ביהמי מילי ואי לדידי לייט סכ"ר יוסף
 לא יבעל כלל מלוה אביו הנכבד שאמר בשעת פטירתו אלא יעשה
 ממש כמו שאמר מתי שזדמן זיווג יפה ליתומה שהוא מקובל
 לרוב חכמי הקהל יתן לה כדמי החיובא בעין יפה וע"ד השטומי
 מזומת כדי שלא יהא יתתי עדים מנחשין זו את זו אמיתה דה"ר
 מושי"ל והס"ד טרופשי"ל שמשו מפי סכ"ר קובל"ך חזרה הזואחיה
 שנית כאשר הוא מבואר בעדות הס"ד ערושטי"ל וכשחר הזואחיה
 נמלך הוה וחשב גם השטומי מזומת לכבוד נגד שכר המרחק שאין
 אכילה חיוניות הוה מעלה ומוריד כ"כ בנית שהיו חמירי בה
 לזכרונם מרובים וא"כ בתר בתרא אזלין בש"מ דקיי"ל דייחיקי מבטל
 דייחיקי וכאשר הוה סכ"ר קובל"ך שכל החיובות כתובות בליטוי"ל
 נראה דמה שהוא ניכר כתיבת ר' משה בורב"ז או כתיבת אנשים אחרים
 שלא היו בניוויאשט"ט מזמן פטירה סכ"ר קובל"ך עד היום לריבם
 היתומה להאמין לר' יוסף בלתי שום שבוטע ואם נמאל עוד כתיבת יד
 אנשים אחרים שהם בניוויאשט"ט אריך ר' יוסף לקבל בהרם שלא
 ישהנס כתב זה בידיעמו אא"כ יש לו עדים מעידים שכתב בימי
 אביו ואז פטור חף מן החרם. הגרסה לע"ד כתבתי. נאם הקטן
 והלעיר שבישראל :

(א) החיל לכתוב כ"ד תשובות שהשיב מורי להר"ר בנימין ב"ן י:
סימן ק במודים דרבנן אם יש הזכרת השם משום ס' זוקף
 כפופים נראה דיש בו הזכרת השם כמו שהוא כתוב
 בגמרא ובחבורים ובתפלות ואין להקפיד על זוקף כפופים ונראה
 דלא הקפידו חכמים על זה אלא בסוף ברכה ותדע דכתב בסג"ס
 במימוני וביסר חיבורים דנוסגין בר"ה ויו"כ לומר בכדיעם זכרנו
 ומי כמון ובכן ובכן וכן והמדקדקים זוקפים בסוף ברכה אלמא
 דלא קפדין אלא אסוף ברכה שסרי כמה שמות יש כאן ובכנן
 ובתמלך ואמר נמי בתלמוד המלך משתא טרע בחילת י"ח טוב
 אינו זוקף עד גמר י"ח :

סימן

סימן צו ואשר שאלת אם חולה מותר לדרוש במכשפים ובקסמים
 דע כי לא מלינו איסור מפורש בדבר דשאל אוב
 וידעויה דהזכירה תורה עליהם נראה דוקא אוב וידעויה דאיתון
 חמירי טפי ואין שאר מכשפים בכלל לחומרא והכי מוכח בשמעתא
 קמייתא דינמות דבעין לחייב המכשף סקילה ולא ילפינן לה מכלל
 אוב וידעויה ולא אשכחן דהזכירה תורה לשואל שאינו עושה
 מעשה בעלמו כי אם בעינין אוב וידעויה. וא"כ הרי עובר לפני
 עור כו' אפי' שואל לנכרי לדברי ר' ישמעאל פ' ארבע מיתות
 דבני נח מוזכרין על הכסף נראה דלא קי"ל כו' ישמעאל דכולי
 תלמודא אמר דשבע מלוה נטעו בני נח ועפי לא עיין פ' ארבע
 מיתות וריב"א ואשירי נמי פסקו דלא כחוקים דסבר בני נח מזוין
 על הסירוס וא"כ אין כאן רק איסור עשה דתמים תהיה כדכתב
 רמב"ם ע"ג נראה מדבריו דאין איסור ממש קאמר. נאם הקטן
 והלעיר שבישראל :

סימן צא כתב לשנה טובה שאירי מה"ר יודא על דבר
 סירקות המבטלות בקדירה חולבת בה יומא והגיהו
 בה בכף של בשר בה יומא ושמיס מוקוחות יפה מספקא לך אי
 אכריין כדברי השערים אי פריין כדברי אשירי. דע שאני מורה
 ונא לאיסור כדברי השערים וכ"כ בספר הפרומה וכן כתבו
 הסוספות פירק כל הבשר והחמירו אדרבה יותר משערים וא"כ
 להאריך בזה :

סימן צב ואשר שאלת על חר הכבד שלא יבעל הקרום ונתבטל
 עם שאר הבשר מי אמריין חתיכה עלמה נעשית
 נבילה וכחבת שהעידו לך שאכיו וסג לסקל בזה. דע כי המעידים
 טעו ושגו ותלו בי בזקי סריקי אדרבה כמה פעמים סוריתי הלכה
 למעשה לאיסור ולא רזיתי כלל לסמוך אהפסקת הקרום כ"א [דשארין]
 (דערי) דבסמ"ק כתב דהנסי תרי שמוי דבוליה בחלבא הוה וגדי
 כחוש תרווייהו ליתנהו אלא כילכית בחילפס הוה וא"כ אולא לה
 טעמא דקרום מפסיק גם איכא למימר דלריך בדיקס אי מפחית
 הקרום כדאמרין פ"ק דחולין אידי דמשמש ידא דעבחה מפחית
 וכיון דימא דאפי' בתלייה אין לפסוק על הפסקת הקרום א"כ
 כ"ג בביטול דלא נסמוך אפי' לבי האי גזונא לשויה אותה שדבוק
 בה רחוקה מבליעה כמו האחרות. נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן צג כאשר ברא לפני לדון מורשה של ס"ר יוסף בן סכ"ר
 קובל"ך ודני בירך אשטרופס של היתומה ל"ה
 בת אחיו ר' יחזקאל ז"ל ואנעלר של האשטרופס עמו ודנו על
 דבר הזואחיה שליו סכ"ר קובל"ך מעיין נכסי היתומה בזואחיה
 שכיב מרע דמנו אשטרופא בראשונה דנו כי האשטרופא ר"ה שלא
 נאמין לדבר סכ"ר קובל"ך שהיתומה חייבת לו כמו שאמר ואם
 ונתן לזה כמה טעמים והעיקר בשביל כשגילה סכ"ר קובל"ך
 לשמאים נכסי היתומה כמו שהי שנים קודם פטירתו לא זכר כלום
 מחיובתה שחייבה לו היתומה. עוד על דבר הזואחיה שליו סכ"ר
 קובל"ך ואמר אל בנו אבקשן שאם יזדמן השם ליתומה זו זיווג
 נאם ויפס שתייה לה כל החיובא שהיה חייבת לך כי אם הייתי
 זוכה שהייתי משיאם הייתי נושא לה עוד יותר ור"ה מורשה של
 ר' יוסף שאינה זואחיה שכיב מרע אלא בקשה בעלמא והאשטרופא
 רוצה שהיה זואחיה מעליה. עוד דנו על דבר השטומי מזומת שאכלה
 היתומה עם סכ"ר קובל"ך כמה שנים והביא ה"ר יוסף עדות

[תרומת הרשן ח"ב] וא

סימן קא כשיש חתונה יחיד החוזר הסדרה איזה הפערה הוא מחזיר ביום ששי שום אשים או הפערה דבוע אע"פ שאין חובה לחזור הפערה מ"מ מנסג יט . וראה דיש לו להפטר הפערה דבוע דמה שזכרנו לחזור הפערה היינו טעם כדי שידוע בכל השנה מה שמפטרין כמו שידועים מה שקורין בחורה ע"י שחזרין שמו"ם ואם היו חזרין שום א"כ אם יארעו הרבה חתונות בשנה שבת אחר שבת וכו' יחזרו בכל שבת שום אשים טורה זו למע א"כ להאריך מזה יותר :

סימן קב אשה אליה כביא ז"ל או אשה ריב"ל אם יכולים לישא לאיש אחר כ"מ לדורות ג"כ אם יזכר אחד כמו הם . ומסתא עובדה דקאי אליהו בביה הקברות כו' משמע קלה לאיסור תמיכה טובא למע טרחה לשאלו שאלה כוחה הלא ידעה דאיתא בפרק תימקום די"ב דברים שאלו אנשי אלכסנדריה אח ר' יוסע בן הנניא ובסן שלשה דברים נורות אשהו של לוע מוס שמתמא בן השונות מוס שיטמא מהיס לעמיד לבא כו' ופשוטא לכן מה מטמא ואין גליב מלא מטמא מה מטמא ואין החיים מטמאין אע"פ שודאי אשהו של לוע מהה אלא שספקה לגוף אחר ובן השונות היה מה אלא חזר ויחי אע"פ אחר שאין מטמאין ס"ג י"ל אשה רעה האוסר ולא אשה מלאך שכולן רוחני ולא נופטי . ומה שכתב ראייה ממה שעמד בבית הקברות דפשיטא דאליהו ז"ל שמר כל החורס עולה כדאיתא להדיא פ' מי שהויתאובו דאפי' תחומין דרבנן מנטר לכו :

סימן קג מחבת של חלב חמה הקדירה של בשר שכתב ברא"ש שזיעם עולה ואוסר כמס שיעור הרחקה וכן מה שכתב המרדכי פ' גיד הכסף שאסור לשפוך שומן כשר לנר הדולק ויש בו שומן טריפס אי איירי דווקא על ידי נזוק ומבוס חיבור או בכל ענין וממה שיעור הרחקה הסוד דכתב ברא"ש במחבת של חלב נראה שיעור האם אין חיד סולדה בו בקדירה של בשר מחמת הזיעה אפי' אם היה הזיעה עולה אפי' טעה אהת אפי' שהיה אין איסור בדבר אם לא בסקדירה רוחמה בפני עצמה ותדע שכן מוכח פשיטא שהוליס בשר לייבש למעלה מן הכירה שמבשלין עליה חלב תדיר אע"פ שהזיעה עולה מן הכבשול כל חלב האולי ואין חיד סולדה בבשר מחמת חום אהת זיעה אינה אוסרה כמו שראיתי בהג"ס ביש איסור ויהיה שהזיעה אוסרת ומייתי ראייה ממחבת מכשירין והשיבה זו איינס באשירי ולא בירה דיעה . והביא דמרדכי דכתב דאסור לבפוך לנר של חלב במרדכי שלנו ליתא ומאלו בתשובת הגה"ם מהר"י מולין ז"ל שהשיב למהר"ר אליעזר בן מה"ר נתן ז"ל שכתב שנים מרדכי ומלא פסק זה פ' כל הבשר וכתב הנאין בג"ל באותם תשובה דנראה לו שאין שייך נזוק בשאר איסורים אלא לגבי יין נסך והאריך בראיות וטעמים גם נראה לומר דלא שייך נזוק אלא לגבי יי"ג ולענין עומאה וטברה ומבוס דהיי מילי הולין בנגיעה ולא בנתינת טעם יי"ג אסור במגע וטמא מני בנגע וטברה אשכחן מני ע"י מגע כוון בהשקט וע"י עירוב מקוואות בקליפת הסוב אבל שאר איסורין דלא הוו אלא בנתינת טעם אין נזוק אסור בהן וגדולה מזו אמרין גבי בני מחבת דחם מקלחו חם כולו ואע"פ פסקו רבותיו דלא אמר מוליך בליעתו ככולו קבלס ממורי דודי הקדוש מהר"ר אהרן ז"ל דהיי נסיגי והשקא ק"ו אפי' כלי מתכות דחבור גמור הוא יותר מן הקילוח דמשקין אפי' אינו מוליך בליעתו מלך זה ללך זה וב"ש האו ופסק המרדכי דלעיל אינו לפני שהייתי יכול לדקדק בו מה טעמו אבל אינו משום נזוק כל כך כהב טהון בג"ל בתשובה גם כן :

סימן קד ראובן נעשה ערב לשמעון מחמת הנכרי בקרן וריבית שכל עת שיחבט את שמעון יאכל עם כוס שקורין לייבט"ן ועסה אומר ראובן הקרן אשרך והריבית לא אתן לך ושמעון משיב איני הוצע שום דבר רק אצילת הסוס כמ שתקשרת ונדי חחה חוחס נכרי אי סוס נקיע בטובסיה כו' אין מעשה לפנינו רק הדין איני חפץ לדעת . לא ידענא מאי קא מצטיא לך כהא כיון דאסור ליקח ממנו ריבית גם הליישטוננא אסור להביל ממנו מכל מקום מאכילת הסוס דהריות לעלמו היינו נשך

והרביה ואפילו אם כהאס וריות נכרי אחר מ"מ אסור כסדיא שפסקו כהוס' ויחר חבורים דאסור לומר לחבירו אלוים לך מנס כדי שחפן ד' דיגרים ללדקס :

סימן קה אם למרוט נזות לאחיות חיים אי דומה לגיזס ככשים או אי כוו לער בעלי חיים גם לחתוך לשון העוף כדי שידבר ואזנים וזכב מכלב כדי ליפוחו נראין הדברים דאין אסור משום לער בעלי חיים אם הוא עושה לאורכו ולתשמישו דלא נבראו כל הסריות רק לשמש את האדם כדאיתא פרק בתרא דקידושין וחדע דבפ' ב' דב"מ חשיב פריקס לער בעלי חיים וא"כ היאך מותר לתת משא כבד על בהמתו להוליכו ממקום למקום הא איכא לער בעלי חיים וכ"ס אין הכי נמי הא אמרין סהס דרבנן דר"י הגלילי סבדו דאפילו חחה משאו שאין יכול לעמוד בו חייב לפרוק וכו' ברש"י עסיקין ואמרין נמי פ' שמונה שרלים דאמר ר' יוסי הווא סיהסרס תרנגולתו יעול לברבלתו וסשהא תיפוק ליה דאסור משום לער בעלי חיים ואמרין נמי פ' אין דורשין אמרו ליה לבן זומא מוס לסרוסי כבלא משמע הלבוך דלכחילת קבטו וסשהא תוכל לומר דמשום לער בעלי חיים מותר . ואל תשיבני מוס דאמרין פ"ק דחולין מהא דר' פנחס בן יאיר עקרינא לכו איכא לער בעלי חיים דהסס לא קטעד לתשמישו וליפוחו אלא כדי שלא יציקו וסיהא כיוקא לא שכיחא כ"כ דמסתמא רבינו הקדוש לא סוס מגדל מזיק בחוך ביתו כדאיתא שיליה פ"ק דב"ק מנין שלא יגדל אדם כלב כו' ת"ל לא תשים דמים בביתך אלא דרבי פנחס בן יאיר מחוך רוב חסידותו סוס קפיד . ומחוך הלין ראיית סוס נראה קלה דליכא איסור בכס"ג אלא שהעולם נזכרים ומנעיס ואפשר הטעם לפי שאינו רואה העולם [לכסוב] מדות אכזריות נגד הסריות שראים דילמא יקבלו עוגם על ככה כדאשכחן פ' הפועלים גבי רבינו הקדוש בהסוד עגלא דחלא לרישה כנפיה דרבי אמר זיל לכך נולדס ואע"ג דהיחר גמור סוד לשחוע העיגל לאכילתו אפי"ה נענש וקבל יסורין על ככה . אח"כ הגידו לי שמנא כן בפסקי ר"י בפי' שיעור דליכא איסור לער בעלי חיים אפי"ה דאין לו ריות וסיוני דלעיל :

סימן קו נהם שלם וכו' דבוק פרוסה איך לעשות לברכת המזיא אם טוב יותר לכניה בו מחובר שיכא הפת גדול או טוב לפרוס הפרוסה מן הסלס כדי שיכא הככר שלם לברכת המזיא . לא נראה יפה דעמך אם הוא בענין זה כשי גלוסקאות הדבוקין יחד שנאפות ונדבקו בתור כך ומחך מן האחת וסשנייה נשארס שלימה כס"ג ודאי טוב יותר לספריד החתיכה מן השלימה כדי שיהא נראה שלימה ממה שניחנס דבוק בס כדי שיהא נראה גדולה דקי"ל שלימה קטנה עדיפא לענין ברסס מפשיקין גדולים :

סימן קי חפילין בחוס"מ לסמ"ק שכתב ועוב להייה בלא ברסס אותן סוסיגין כי אם מדברים בין חפילין לחפילין נראה דאפי' שאין מברכין אסור להן לדבר ולהסוח בין חפילין לחפילין דאמרין במס' סוטה סה בין חפילין לחפילין עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה ואין הטעם דוקא משום דמביא עולמו לברכה שאינה נריס לו אלא בלא זה יש עבירה לססיה כדמוכח באשירי פ' בתרא דראש השנה בתשובה המחלתה שאלו מקמייה רבא ריש מחיבתא וכן באשירי בהלכות דהא דמייסתי ירושלמי דמפרש טעמא אמאי חוזר עליה מעורכי המלחמה אהאי עבירה עפי מאחריו ע"ש . טיין פ' כיסוי הדס בתוס' ושם מוכח דאסור לדבר אפי' בלא טעם דמרבה בברכה וכן באשירי פ' כיסוי הדס משמע קלה כמו בחוספות :

סימן קיא לפי טעם סמ"ג מכה שני עדים מי שמתו אחיו מחמת מילס יחם חפילין שכתב נראה דאין לחלק כלל בשביל טעם זה דמפרש כמ"ג דרך הגדה בעלמא ולא מחלקין משום איותו טעם כי הא דאמרין פ' המפלת אמרס תורס מילס לשמנה פרש"י אבל לא לשבעה ומפרש הטעם שלא יכיו הכל שמחים ואכיו ואמו עלזים פי' שהן אסורין בהשמיט המטה ולפי זה אם ילדס בוזס שלריכה ז' נקיים לאחר שבעת ימי לידס וכו' ס"ד שיכא סכן וימול להרבע עשר וכאלס רבות בתלמוד :

סימן קמז מי שמתפלל בלחש בעת ששליח ליבור חוזר ובעת שביים שליח ליבור ברב שיש לענות אחרים אמן באותו פה לא סיים היחיד תפלתו שהיה לו לענות אמן אך ערס שסיימו הקהל לומר אמן סיים תפלתו אם יוכל לענות ג"כ אמן. נראה דאם סיים תפלתו קודם שכלתה עניית אמן מפי רוב הליבור יכול לענות אמן עמם דעניית אמן מן הברכה היא כדליתא פ' שלשם שאכלו דקאמר תלמודא מ"ג מפי רוב השוין משום דאכתי לא כלתה ברב ופרש"י דעניית אמן נמי מן הברכה היא וכן שמעתי מפי מורי הקדוש מה"ר אהרן ז"ל שהקפיד על הכהנים שהיו עוקרים רגליהם קודם שסיימו הליבור לענות אמן אחר ברב שיש שלום משום דאמרינן פ' אלו נאמרין שאין הכהנים רשאין לעקור רגליהם עד שסיים שליח ליבור ברב שיש שלום והיה סובר דקודם אמן לא נכתיב הברכה כדלעיל :

סימן קי החזן כשמחזיר י"ח בקול רם קודם שהתחיל אם אומר שומע תפילה נראה ה' שפתי הפתח יש לו לש"י להחזיר ולומר משום דאמרינן פ"ק דברכות כיון דהקטיו רבין כתפילה אריכתא דמי אבל שומע תפלה הואיל וכבר אמר קודם תפלתו אין לריך לחזור ולומר תפילה במחשבה ובמוסק מחמתא הוא סדין שמרתי וערביתי שלא אמרו בתפילה קודם תפילה עלמנו דלא מפלגינן :

סימן קיא אשירי פ' גיד הכסף אומאי בישי ומזרקי פלוגי רב אחא ורבינא בכל התורה רב אחא לחומרא ורבינא לקולא והילכתא כרבינא לקולא בר מהכי תלת דרב אחא לקולא ורבינא לחומרא והילכתא כרב אחא לקולא ולמה לא אמר בקיבור הלכה כרבני המקיל. לא ידענא מאי קשה לך אשירי ליטעא דתלמודא נקט כדליתא להדיא הסם בגמרא ותלמודא גופיה לא קשה כלל אמאי לא נקט בקיבור דיש לומר דמש"ס מפרש דכל דוכתא דרב אחא לחומרא ורבינא לקולא כ"מ למירמי דידים אדוידים כסהיא דשילטי מס' שבת דפליגי במוקלה מחמת מילואם דרב אחא אוסר ורבינא שרי אי אשכחן שום דוכתא דוכתא דסבר להד מייביה איכא כדלשכתן כמה אמוראי דאירי בעמיני דמוקלה קשיא דידים אדוידים :

סימן קיג כשהייתי קטן שמעתי מדודי מהר"ך שהגיד לבחורים לפי הנראה משם מה"ר זוסל"ן עשה לוי לרב אחד וא"ל הורש מחבירו ועשה גם כן הפרוש ממני תא אנמרך מה לריך רבה לומר ובכולי בעי דלכפריה ולא כבר אמר אין אדם מעיז להשמיעין דחוקה גמורה היא וסמכין עליה מדאורייתא כמו חוקה אין אשה מעיזה פנים בפני בעלה דסמכין עליה להחזיר אשה איש לעלמא ואח"כ אמר רבה ובכולי בעי דלכפרי' והא דלא כפר ליה משום דאין אדם מעיז בו' אלא דאוס סברא בעלמא דאין אדם מעיז בו' מ"מ דחינו מהנו משום אותו סברא דאמרינן אין אדם עושן ברעון כדסהיא דחוקה הבתים בעובדא דרבה בר שרשום דאמר לקוחה היא בידי לא מליא אמרת בו' כדמפרשי הסוס' וכן באשירי ובמרדכי :

סימן קיד בני יודים עד ואונן וימת עד ואונן לפתוק לגמרי מער ואונן כמו כן אלה שמות בני אהרן בו' וימת נדב ואביהוא למס הוכרו מה נפקותא יש בהם. שאלם זו אינה לריבה אשי' בנות החילון דאם באנו ליישב כל הספוקים שבתורה שם כס"ג ומעין זה לא הסתפק לנו מגלת עפה. אמנם כך יש ליישב שפיר דמשום חיבת זרע יודא לפני המקום ב"ה שממם יאל כזר מלכות וכן משום חיבת זרע אהרן שממם יאל כהר כהונה כתוב בתורה לידתו ומיתתו של אותו זרע שאפילו שלא לארך וכס"ג פרש"י בפרשת תולדות יחאק דיפס שיחת עבדי אבותיו לפני המקום ברוך הוא מחורתן של בנים ע"ש :

סימן קמו קידש על סמים וסבר שהוא יין אם יקדש על סוין שנית או די לו בברכה כס"ג אחרי שקידוש על סוין הוא דווקא דרבנן. כבר נעשה מעשה כס"ג ונשאלתי על כהם ואמרת בפשיטות דחומר יקדש שנית על סוין דמש בכך אם קידוש על סוין דרבנן הוא כמה מזה דרבנן כן ואנו מברכין עליהן ומחייבין בהו בלאו דלא תכור בו' ואנו אם תקע בראש השנה בעשות גאון בחקיעות שמעומד שאין לריך לחזור ולתקוע בדין

הואיל וכבר יאל ידי חובתו מן החורס בחקיעת שמושב ומהי איך אלא מדרבנן הא ודאי ליכא מאן דקאמר סבי :

סימן קמז יום טוב של גלויות שהוא הול ואינו אלא מכה מכה החפילה שאנו עושין למה לא מייחז כשקרא להזכירו בלשון ימים טובים וזמנים לא ידעין מאי קאמר בהא דכיון שנה לשנות מנהג אבותינו אם כן מדרבנן קרויין ימים טובים מאי מייחז כשקרא איכא הכא דיש כח ביד חכמים לעשות יו"ט חול או חול יו"ט מאשר תקראו אותם קרי בים תקראו אחס :

סימן קיז בראש השנה מלבד עולת החודש ט' באיזר מקום יש לאומרו קודם ומנחתה או אח"כ כי כמדומה שאין במקומינו כמו המנהג שכתוב במנהגי קלויזנע"ר וכל הנוסח מקודם ועד אחריו חפץ אני לידע כך שמעתי ממורי דודי הקדוש מה"ר ז"ל מתפלל במוסק בר"ס וכן אני מוכה מפי כבודך כאומר בו' עד ועשייתם עולה בו' ומנחתם. ונכתיבם בו' עד ועשי שיערים לכפר ושני תמידין כהלכתן מלבד עולה החודש בו' אע"ג דבמנהגים וז"ל כתוב עולה החדש קודם ומנחתה נראה דלא אחי לאשמעינן אלא הזכרת הפסוקים שמוזכרין במוסק בראש השנה ולא לאשמעינן אח סדרן. ומתוך כך נראה דסדר דלעיל שפיר עפי לומר מלבד אחר ומנחתה דאי כיו אומר מלבד קודם בו' היום לריך לדלג בומנחתה ושני תמידין כהלכתן משום דכבר הזכיר שני תמידין בפסוק מלבד דכתוב בים עולת התמיד ונכתיבם ומנחתה ונכתיבם כמשפטם שבו כלול שני תמידין והלכתן אבל כשאומר ומנחתה קודם אינו לריך לדלג בפסוק ומלבד עולת התמיד ומנחת' הואיל וכבר הזכיר ושני תמידין כהלכתן דקרא דכתוב הוא מזכיר מה שאין לומר כן במוסח דמנחתה. ומלאתי אח"כ דין זה בפירוט מן המחזור :

סימן קיח וכן חפץ אני לידע נוסח מן על העלמים ט' כך אני נוסח על העלמים שאנו חייבין עליהן עולה וע"ה שאנו חייבין עליהן העלמה וע"ה שאנו חייבין עליהן קרבן עולה ויורד וע"ה שאנו חייבין עליהם אשם ודאי ותלוי אלו רובם שאין לכפר על הסוגג וכך הוא מסודר בפרשת ויקרא. ושוב אומר השושבין על המזיד וזה סדרן מכה מדרות מלקות ארבעים מיתם בידי שמים כרת וערירות ארבע מיתות בית דין החומר חומר אחרון דניחא עפי לפרט בתפילה חטא הקל מחטאים החמורים דאמרינן חזיק עלי איניש דמפרש חטאים :

סימן קיח בעניייה לספר תורה על המגדל אם יש לעלות בפחה העומד במזרח או במערב וכן לירד מן המגדל. כך אני נוהג לעלות על המגדל בפחה שהוא לי בדרך קצרה במקומי בבית הכנסת ויורד אני מן המגדל בפחה אחר שהוא בדרך ארוכה לי עד מקומי כדאמרינן הכנסם לעזרה נכנס בקצרה ויואל בארובה :

סימן קכ מי שפושט תפילין על מנת להחזירם מיד אם לריך לברך שנית בהחזרתו להניחם דלא גרע ממשמש או לא כיון דליכא היסח הדעת דבמשמש עלמו איכא מלה כמו גבי לץ. וראה דאין לריך לברך הואיל ודאם לחזור ולהניחם מיד בלי טוב היסח הדעת ודאייה מהא דכתב אשירי בהלכות ליתא דמי שפושט עליה זו וחזור ומתעטף עליה אחר לריך לברך וכתב הטעם משום דחייב לעשות ליתא בכל כדו משמע הא חוזר ומתעטף באותו עליה אינו חוזר ומברך ודין עליה כדון תפילין דמייאית הסם ראייה מברכת תפילין אברכת ליתא. והסויל דכל אימת דממשמשו בסן מברכין יש לומר דמייאיר בהיסח הדעת חדע שהרי פירש אשירי בהלכות תפילין דאייירי שמשמשו ממקומן ודאם להחזירן למקומן וע"כ הסיח דעתו שהרי לריך למשמש בכו שלא יחזו ממקומן :

סימן קכא מי שהייר או שנג ולא בירך עליה או תפילין ביום עד אחר תפילת ערבית אם יניחם בלא ברכה או בברכה או לגמרי לא. איכא דעדיין הוא יום נראה דאינו מברך כלל לא לזייתא ולא לתפילין אע"פ שעדיין יום וזייתא דליכא קפידא אם מתעטף בלא ברכה מתעטף אפילו הוא לילה גמורה אבל תפילין שאסרו חכמים להניחם בלילה אסור ג"כ להניחם אחר תפילת ערבית הואיל ועשה לאותם שעה לילה בתפילתו תרי קולי לא עבדינן וכתי פסק מהר"ם לעיין אבילות ב"מ שאין מוין לאחר תפילת ערבית

ערבים למקאת היום הואיל וכבר הסתללו חפילה של לילה ע"ש :
סימן קרב בחלפס סוף הלכות שמחות אין מושיעין מן כל דבר מאימתי המחילין להו למוות משנתיאשו לשאל אבל לא מנגב שכל הנוגב כאלו שופך דמים ועובד ע"ז ומגלה עריות כך הוא במרדכי איך הפשע. נראה לפרש מלבי דה"פ דאימתי מושיעין להו שבעה ושלשים משנתיאשו לשאל כלומר לאחר שנתיאשו מלבקש למלכות שיניחוהו לקבורה מושיעין אבל לא מלגנוב כך כתב הלשון באשירי גדול ובאשירי קטן מלגנוב ולא מנגב ור"ל שאם נתיאשו משאל אבל עדיין רענן לחזר וללדד אם יוכלו לגנוב אותו ולקבורו אין מושיעים למוות על זה כדמסיק בחלפס כל הנוגב כאלו שופך דמים ר"ל הרי נגב שבה במחמת חשבים ליה תורה כאלו שופך דמים ובע"ז כתיב ארור האיש אשר יעשה פסל ויש בסתר שנגב ומחבא פעולו וגילוי עריות הכל דרך גניבה הוא במסתרים וכדכתיב מים גונים ימתקו דדרשין אהבת איש פי' דאין מושיעין מן ומאימתי מושיעין לכן תמלא בפי' בחלפס קאת סותרים שם סדברים זה את זה :

סימן קרב המשכים ללמוד אם נוסג כמו האורה חיים משם הרא"ש או כמו שכתב הר"מ סוף פ' קמא דברכות במרדכי דשל החמול פוטר עד של שחרית אחרת וביאך מר נוסג . מורי דורי הקדוש מהר"ר אהרן הגיד לנו בישיבה שהוא היה נוסג לברך כשהיה משכים קודם אור היום וכן אני נוסג אחריו :
סימן קרב שלומך יסגל לחדא אהובי הר"ר בנימין כ"ץ שאלתך הגיעני ונערתה לך להשיבך והף היה עלי לעורר כי זה יותר מירח ימים ששחתי בעיני ל"ע וקשה לי לראות ולדקדק בנמרא ופירש ותוספות ונחנינדיס כי אם מעט ורוב אשר השבתי לך מבחון וסייתי קורא אל הכופר אשר לפני והוא כתב נפשי וכו' תדקדק מעלמך וגם חדרוש מפי אחרים בכל דברי אלה אם ימלאו נכוים וישעים וסדרתי אותם פרשיות פרשיות ונחתי ריח בין פרשם לפרשם על כל לשון שאליתך על כל אחת תשובתי תחסיס כחשך הראש הכתוב למעלה . נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן קבה כתב לשם עובד אהובי עמיתי מהר"ר יוזמן כ"ץ שאלה אשר שאלתי שנסתפקה בדבר מתוך שתי תשובות דבפרק בחרה דב"ק במרדכי נראה דאין עיני אותן תשובות לנ"ד דאונסו מיירי בשותף חולק שלא לדעת חבירו וכשנועל את חבירו ולא שייכי לך מילתא ונראה דנ"ד בזה תליא אם בתחילה כשנתן ראונו לשמעון העשר זכובים א"ל בשירות קבל אלו העשר זכובים לפרעון הקרן שלך שהיה בתחילה ועוד ישאלו לך העשרה זכובים בחוב הזקופה א"כ אחרי שיש אומדנה דמוכה שסמך פער הזקופה ולא הקרן הפסיד שמעון שברי בירר לו ראונו חלקו וסנה חלקו נפסד עם חלקו בזקופה אבל אם פרע לו בסס העשר זכובים וחלקו משני חלקים שהיה לו בחוב שישאר לו עוד חלק שלישי מחמשה עשרה שלו אחרי שפסק מהר"ר בפרק ריביים שאפילו זקופה שעדיין לא הגיע זמן חשיב קרן יכול שמעון לומר העשר זכובים קבלתי בקרן זקופה בעיני זה שיהא לי עוד חלק בחוב דהיינו חמשה זכובים מתוך שלישים ואם אירע לנו הפסד אקבל לפי חשבון ואפילו אם בדיא פער סמך את הזקופה אני אומר כי אלו חמשה זכובים שלי עדיין מקרן שלי הראשון והזקופה כבר קבלתי ואידך אומר איפכא וחולקין לפי חשבון ונכלל הכל יחד ותו לא מיד . נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן קבו שלומך יסגל לחדא אהובי ק"ק רענגנשפור"ק ותלמידים חבורא קדישא מסודענא לטיבותייכו שזה כמה ימים כתב לי מחותני פטיס החוק מהר"ר ישראל ברוג"א וקבל קדמונא שמהר"ר אגשיל נקט בלבו לזולתי ביה באומרו שהוא לבדו ימלך בסשהמשו בכל מני דרבות בניעין ובחליטה בבוראות וכי האי גונא והעלה על לבו לדחות מהר"ר יצ"ו המיד היה חשובתי אליו שיהא כמחריש ויהא מן העלבים כי קייתי למרפא ע"י אנשי אמת רודפי דק ותוחלתי נכזה כי כי לא נשתנה הדבר למעלותא רק לגרועותא וסיון דחזין דהכי הוא לא מלינו למחזי בנשתיס ובחילותיה של מהר"ר ברוג"א דמסתפינא ראוני

מעונס כדאיחא פ' השוכר את הפועלים בעודא דרב אליעזר בר שמשון ובשניל האמת וסדון וספלוס שלא ירבו המחלוקת אכתוב דעתי כיון דסקל לא בררו לכם מהר"ר ברוג"א ולא מהר"א ותרווייכו לריבים ליתן מסים ושולים כמו אחד מן הבעלי בתים אין לאחד מהם שום חזקה יותר מזה ואע"פ שמהר"א יצ"ו היה ברענגנשפור"ק קודם דירתו של מהר"ר יצ"ו בזה לא יפה כח חזקתו כיון שהקבל לא מינו אותו עליהם לא לראש ולא לקצין הרי הוא כאחד מן הבעלי בתים שדר בעיר ובה בעל בית אחר לגור אלו בראתה סעיר לא יוכל בעל הבית הראשון לאמר כבר החזקתי כיון דבזמן הזה אין חרם ישב נוסג כדאיחא פ' לא יחפור ואי שייך בכרגא דהכא לא מני מעבד ביה אם רואה להיות שייך בכרגא דהכא כדאיחא במרדכי . וגדול מזה כתב האור זרוע וזה לשונו אם הוא תלמוד חכם ולריכין בני אדם לתורתו אפילו אם בא מממשלה אחרת שאינו נותן מן למשל סעיר הזאח לא מני מעבד עליהם ודאי חזקה כה"ג לא סמכים ר"ג מאור הגולה לאסור שום ישוב לה"ח ואפי' אם יש ת"ח אחר בעיר כי קאחא סופרים תרבה חכמה ואם אינו יודע להשתכר אלא לומד תמיד בני העיר מאויים לעשות מלאכתו ואם הוא עשיר התורה פוטרנו ממש עכ"ל . הרי כתב בהסא אפי' אם יש ת"ח אחד בעיר ולא חולק בין אם בני העיר קבלו עליהם ת"ח הראשון לראש ולקצין בין אם לא קבלו עליהם אלא בכל ענין לא מני מעבדי ואם הוא עשיר התורה פוטרנו כ' אלמא שיש לה"ח שתי חזקה כמו לה"ח הראשון וכן ראונו בכמה מקומות שהיו שני רבנים דרים בעיר אחת ולא שמענו שהיה לזה חזקה יותר מזה ברוג"א היה מהר"ס הלוי ז"ל ומהר"ר קלוזנער ז"ל בקרימז"א היה מהר"ר יוסעף איגר"א ומה"ר נחליפא בנורנבער"ק היה מה"ר ישראל ומה"ר קופילמן בנג"ץ היה מהר"ר רונקיל" ומה"ר חודרום ואני למדתי בישיבה של מהר"ר רונקיל" ולי סעיר מהר"ר מולי"ן לסושיב ישיבה לבד בנורנבער"ק אע"פ שהיה מהר"ר כ"ץ ז"ל כמה ימים ותיס קודם שבאתי לשם אבל לא ריאתי לקבל עלי . מהני עעמי שכתבתי נראה לי שיש חזקה למהר"ר ברוג"א כמו למהר"א בכל דבר ויכול מהר"ר ברוג"א לנסוג נשאלותו ברמיס הן לקבוע ישיבה לעצמו הן ליתן גיעין וחיליות ולמורס הוראות ולברך ברכת אירוסין ושואין וסוס אדם לא ימחה בידו ואשר יפסס לבבו לבתלי שמוע אלי הן בלענא הן בפרססיא אחני אדרוש מעמו ואפקינא למילתא מראש מאוריס ואחס תלמידי סהרו בעלמכס שלא תעברו על דברי אלה וגם סהיו זכירין בכבודי וסחבוננו על נתיבות עולם חלקי אינו מתיר כל מס שתלמוד מחוייב לעשות ולקבל מרבו תעשו ותמימיני שאתם רואים וסחקיס סיה לכס למשקל ולמטרע ולמיעבד שלמס בניייהו דלא ליפוק חורבא מיניס ח"ו וכבר ראונו קטילות שנחברו מתוך מחלוקת רדפו לך בקשו שלום וש"ל שלום ישיב עליכס שלום כנפש סוכנסס הקטן יעקב ווייל"א :
סימן קבו שלום בלי דופי לכלילת יופי אהובי קטלות קש רענגנש"פורק ש' לעד . נא מכבודסס שפעמו מנגד דלא ליפוק חורבא ח"ו והעשו שלום בין ראשי ישראל כאשר תראו עתה דיין עם סאלוף ה"ר ישראל ברוג"א שית' לכוג תיאות בכ"ד כמו מהר"א סאלוף שית' כמ"ש לכוג גאונינו מהר"ר ווייל"א שית' וסביא ראונו ברורות ע"ז ומעסה מי יכניס ראשו בנייהס אם יסיו מחולקים והף שאינו כדי לסכניס ראשי מ"מ לזילוסא דרבנן לא מלינו למחזי וגם תספי לכבוד אדוני מהר"ר ווייל"א דסוי ליה ג"כ זילוסא בקר דסח סמכים למהר"ר ברוג"א ש' ולכן סיו מסרין לנסוג כבוד למס' ישראל ברוג"א ש' שלא ימחה ולא יסייע לכשנגדו סמכוויס לזולו אע"פ שמהר"ר מוחל על כבודו אפי' לר' יוסף דס"ל סבי לזולתי ביה מודס דאינו יכול כדמוכה מססוס עכסח דחספקר ברב טובא כ' עד אמר אחני סיה ליעביד כ' לישרי ליה כ' לא סוי מני א"כ בסח אסתפיס כדאיחא ססס וכ"ש לאניי כך כתב רבניו שמתה ואמת וסולס שפעו בעעריכס וסכנא שלומכס כנפש משרתכס הלעיר הקטן דוד שפרינג"ץ :

סימן קבח שלומכון יסגל לחדא עדיס יקרס אס בישרל קסלל קדישא דרענגנש"פורק אלייתא תרבא ומסכא אורך ימים השבעו . בעסתקתן דלעיל מזורק לאשר נכתב לו בר מן דין ראוני

ראוי שעתה חולדה עם בין השיש מה' אנשיל ובין עמיתי מה' ישראל י"ו נכסליה ושחמומתי מה' דחזינא דלסיק מהר"א י"ו ה"ל אדעתים וקעביד מעשה להשפיל ולסוריד את מה' ישראל י"ו ה"ל ולשוויס כאלה מן החלמידיס למחות בידו לישב בישיבה לזון ולסודות איכס יעלה על לב ככה סלא נמשח בשמן זך דהשיש מהר"ך . ובשמן רען יפה פרי חואר מה' יעקב . ובשמן מדושן דמה' דוד הו"ד . גם משמתי ילקחי על ראשו כאשר ידעתיסו כדאי ראוי לכך בגמרא וסכרל ולמה יגרשו כמו ושמנו ואי מטעם השנה גבול מהודענא לזון סקבלה שיש בידי שמעתי מפי הס"ר יונה במה"ר שלום השיש קרובי שאמר בשם אביו אני ואבותי ישבנו בישיבה לזון לסודות בנויא"שטט אס סיס בל אחר אללי להיות מנסיג כמוי לא סייתי מעבד ע"ו והיס המיס מאין הרגלים שטועים המנהיגים השנה גבול ככה"ג ובשספרתי הדברים הללו למס"ר אנשיל מר"פורק אמר לי סזקן מה"ר מאיר סנ"ל אמר כס"ג מי נתן או סודיס לי סגבול שלא ישיגו אחר עכ"ל סגדולים ז"ל . ונראה נמי דסמדרקק בסוס' פרק לא יספור ימאל משמעות עובד דאין כה ביד ס"ח זס למחות בחבירו שיקבע דירתו אללי ולקחת חורס חבר עיר וכן סודיס למסר"י י"ו סנ"ל בכוותו אללי בנויי"שטט כאשר מה"ר גד"על מאורג"בורק רלס לקבוע דירתו אליו לנבוג"א . וכ"כ דכל מס דאסרו חכמים סלא ירד איש לאומטו בידו להשיג גבולו ולסרחיק מהזיקו סיינו דווקא בכל מידי דאית ביה פיקוח פרנסות ומיעוט רווחין וחוסר מחייתו אבל כס"ג דחד עביד סררוחא דמחא ואיך קאחי למיעבד נמי סררוחא דמחא כוואיס ואין כזה סכרון כיס מאן לימא לן דאסור ככה"ג דכל חד וחד בעי למזכי בשכר פרנסו ישראל ססוא סכר שאין לו שיעור ולא דמי למי ססחזיק במאוס כמה שניס דמשמע מלבן מהר"ס במרדכי פ' חז"ס דאית ליה בה חזקה סלא יוכל אחר לדחותו בכליס מנסיג- דבאני ססס דרגילין לקנות חזקה כס"ג מן סגזור וליסנות דרקות וסקדישות על ככה להיות לסס וליורשיסם לחוקס אבל כתר סורה ונכרתה דידס סיינ סיא מונחת וסוסקרת לכל מי סרוזס לזכות כס ואי משוס דיש פיקוח פרנסס כדבר מחמת ספרס שספול לכיס סמנהיגים מניטין וחלילה וסשענת נשים וסכר כרכת אירוסין ונשואין וכס"ג כמס טלדקי על קיבול פרס זס אנו כושים ונכורה למאוס סיתר לרובן והאיך נחזיק אותו כולי סאי לסחשינו פרנסס ומחיס לבחלי ישיג אחר כסס . אין סכאי להאריך יותר וקולר אנוה לסכיס ככל סוקק אשר כחב מופס סדור מהר"ו ופי כפיסו ידי כידו בעיין אשר כחב ממש באין בין ואחס אנשי חיל יראי אלכיס אסכליית עם עלייא סרדופו סלדק וססלום ספסיטו ידיכס לבזוט לא סחגודדו ולא ססינו קר"ח בין עיניכס . גדול סשלוס סכוא כלי המחזיק אס סכל וגס אי סיתב למסר"י י"ו סנ"ל סיחוס לכבוד סזקן ככל מאי דלפטר ליה לסבולי וסיה זס שלום על דיני ישראל . ואס סקטן וסלערי סבישראל :

סימן קכט חולדה מים מבארות עמוקים כל רז לא אנס ליה ועמו נמוקים סוא מה"ר ר"ג סגאון מסר"י י"ו .

נא ארוני יוריני נא מר על ספק ג' סעיריס סולדו מנ' עזיס אחת ילדה וולד אחד ואחת ילדס סתי וולדות ולא סודע איזס וולד ראשון מן ססניס וסעזיס סס של ס"ר מייסטר"ל לוי סוא כקטי לכחוב לך חוכן סעיין וסחמייתו וסנס עתס מקרוב כססך למרפוק"ק בזמן סחורף סעבר נתן סעזיס לנכרי ב"ח סלו לגדלס ולטפל כסס זמן סקין ובסעפס סנתן לנכרי אמר סכרי כפירוש אין אי מטפל כסס כ"א כסבר סייסו סולדות עלי ככרי וס"ל ר' מייסטר"ל אין אי מניח לך סולדות אך אחן לך דמיסן ואז אמר עוד סכרי סלא רלס כלל כ"א כסבר סולדות ובכן סך ר' מייסטר"ל לדרכו סכרי סניס ביד סכרי ואמר ר' מייסטר"ל סכוונתו סיס להכריח סכרי ליקח כמעוט ולסחזיר לו סולדות ולא סיס לו ספק בזס כ"י כודאי וכדור לו סיפק אותו לכך עבד ססוא ב"ח סלו ולכך לזיס לחמיו כשעפס סליכחו למכור סולדות לנכרי כדי להפיקעס מנכורה וסחמו סיס סחרשל ולא מכרס עד סיוולדו סולדות וסעזיס לא ילדו מקודס כרשותו אך סיו חולכיס סלקחס וכססוגד ליי סכרי לזייתו

זיין

לר' מייסטר"ל סיחוקר כנכרי סקס מסס עד סגינדו לפ"ס אס ילדו קודס וכן עפס וסנידו לו סככריס סילדו מקודס וגס אמרו לו סס סככריס אשר מכרו להס סגדייס ססס . ונא אמ"ך ככר יס לי ססך מכ"ת שיש לסמוך על דכרי סגאויס סמחיריס פרס מולכת סככר דנכרי מס"ס ויכר מתוך דכריו כן סלא לסכניח מקחו סככר דנכרי אס"ג וכו סייקר דרש וסאל מר אחר דכר זס אנשיס נחכוון או כס"ג וכו סייקר דרש וסאל מר אחר דכר זס אנשיס ונשיס סכקיחין כדבר זס ואמרו שמעולס לא סמעו סוס פרס סחלכס זמן ארוך קודס ללידס הרבה חלב כמו כעד ב' או ג' פשיטין וא"כ כסמות סלנו חלוקות סס משלסס כעיין זס עכ"ל אך קרתי . ונא אדוני גס אלו סככריס סס"ס כדבארתי למר ואין לומר סכוונו להכניח מקחס סכרי לא סכניחו כשעפס סמקח ומססמאל לא סייך למימר דלסכניח מקחו קמכוון אס לא מס שמשכניח כשעפס סמקח ועוד יכר קיח סססמח אסס סכרי סנידו לו סמות סככריס אשר מכרו לו סגדייס לכך אין דרך שמשקרין כדבר שאפטר קיח לברר דאס סיס מכיר סככריס סיס שואל אס פיסס . אך לפי סכרלס שמעתי ממר על פס שסמעפ ססוא קיח דרך סעזיס להיות מילכות קודס סיוולדות לכן מסספיקחא אס יסיר מר מנח טעמיס וסכרות אלו אך יבאר לי מר אס יס לסחיר מטעס זס מאחר ססכרי עומד כדבורו מחחילס ועד סוף סלא רלס ליחן לו סולדות ואפי' עתס כסחור רבי מייסטר"ל אמר סכרור לו סיוכל לסלקו כווי מ"מ כל כמס דלח מסלק ליה סיעבד דנכרי על סולדות סוא ודומס קיח לכסמות ארנוחא דפסור מן ככרות אע"ג דמני מסלק כו' . ועוד יס לכביח קיח ראייס מן סיו"ד כסכתב מסס סרמב"ס ז"ל סמקבל לאן כרזל מן סכרי בדמיס קיוביס ופוסק עמו סייסיס ססכר כנייסס ואס פסחו פסחו לישראל כו' עד ירלס סר"ל סאין לנכרי חלק כלל כולדות אלא סנותן לו חלק סרויס כדמיס אפ"ס מס סילדו סולדות פטורין ומס סילדו ולדי וולדות סייבין עכ"ל וכל זס נמאל כמשאס ככרות . סרי ככתב אע"פ סאין לנכרי חלק כולדות ולא כמס סילדו סולדות מ"מ ולדי וולדות פטורין מטעס דפירש ססס סואיל ואס לא ימאל סכרי מעוט לגבות ממנו יככס מן סולדות וסיו יד נכרי באמלע א"כ ס"ס כנ"ד איפכא סנתן ישראל לנכרי אס לא ימאל סכרי מעוט לגבות סכר טיפולו סגיכס מן סולדות ססס כרשותו . וא"ל דסאי ככא משוס דכוא ב"ח סלו וא"כ ככר יס בידו של סכרי מעוט לגבות מסס דר' מייסטר"ל אחר לי דיודע לו דלח סוי מני לסלקו מן סולדות רק כמעוט מזומניס כו אחס ססיוכס שיש לו על סכרי אינו סלו כלכד אך ק"ל כמס זכס סכרי באיתו סיעבד סרי ר' מייסטר"ל לא נסכוון להקנות לנכרי אלא סולדות אי דמי סולדות וסולדות לא סיו כשולס וכ"כ סגאויס אס יקיס לנכרי און סעבר אין סקיין חל לפי סאין סעבר כשולס וספרט לרש"י דפי' דמעוט קנות ככרי לא מועיל כלום כסרי לא נקן לו סכרי מעוט אס לא סנאמר דסואלח טיפולו סוא כמקוס מעוט . ועוד יבאר לי מר אס יס לסחיר סכ' ככרות מעו סחזת מטעס ס"ס סמא זס לא ילא ראשון אס סמ"ל דינא ראשון מן סמרדכי פכ"ס . אך קיח ל"ל דוחק כוז דמ"ע דמ"ד דחלב פוער משוס דרוב כסמות אינכס מולכות אכ"כ יולדות וא"כ סכל סס חד ספיקא סוא סמא ככר ככרס חס לא ילא ראשון או סמא י"ל סואיל דספיקא אחס מנח רוב ומיעוט מקרי ספיר ב' ספיקות וכ"ס סלא ר"י ל"ל ס"ס סיכא דספק ראשון דאורייתא כפ"ק דביילס ובסמ"ק כמאוס סלא לאכול עריפס ובסמ"ג כמאוס סלא סכפל ובא"י ובסג"ס באשירי ס"פ ג"ס ובסערי דורא . סא ליסח דדוקא דספק כראשון עומד פ"א כפ"ע דאלו סיו כוונתאות כרת סיו ספיקא אכס חלוי ולסכי לא מועיל מס סנחערב אכ"כ דומיא דביילס וסכי מנמע לזון סמ"ג ולזון א"י וסג"ס דאשירי אבל כס"ג דמעולס לא נסכרר חד ספיקא זולת סענייה איכא ס"ס ובאשירי פנ"ס איכא דדיעות גורמות סכר בין לאיסור בין להיתר כסמ"ק לא חשיבא ליה ס"ס כס"ג כיון דב' סספיקות מענין א' כמאוס סלא לאטיל כשר כחלב ע"ס ובפנ"ס איכא דככס"ג איכא ס"ס מפרק ססערובת פ"ס . מיסו נראס אפי' ס"ל לר"י דלח סוי ס"ס מ"מ איכא ללד לסיתרל

לסיחורא כיון שסיחא חולבת ואע"ג דמהר"ם פסק כר"ם דחלב אינה פוער היכא דאיכא עוד ספיקא אחת מודה ר"ת שכרי טעמא דר"ת משום דחייסין למיעוט לחומרא לר"ת כיון שהחזקה מסמיך למיעוט ומיכו למיעוט דמיעוט לכ"ע לא חייש וככא מכה ספיקא איכא אייחור המועט והו"ל רובא דרובא ודאי רובא עדיף מרובא וחזקה דחשיב ליה רבא ס"ס פ' בתרא דיבמות וכו"ג בסמ"ג מוכח דס"ס עדיף מרוב דכ"ס אפי' דבר שבמינין וצריא בעי להחיר :

סימן קד

תרב הללח ויפיש לך שלמא אסובי עמימי הס"ד יומ"ן כ"ץ יל"ו. ע"ד ספיקי בכורות אשיבך ראשון כאשר כהנת וקבלת ממני שיש להקל בפרה חולבת שילדה אח"כ להוציא הולד מספיקא דכבוד לפום אשר אחידע לי מפומא דלויבי עובא דפרות שלמו לאו אורחייכו כל עיקר להיות חולבת אח"כ יולדות ואפ"ס לא הוי סמיכין אהך טעמא לחודא אלא היכא דאיכא בהדס נכרי מסל"ת ונראה דלא אכיון להשכיח מקחו כן הדבר שך אני מודה ובא. אמנם מעיזים דרשתי כבר דרגילות הוא קלה שכן חולבות קודם שילדו לא הוי סמיכין אשהיחא דלעיל ויפה אחסן וצ"ח מה שקבלת ממני בזה ע"כ לא צריא לי כלל להחיר הוי ספיקי בכורות דעיים מס"ע דחולבות היו ואטעמא דנכרי מסל"ת לא מלאה לבי לסמוך עלם לחודים ואע"ג דמשמע שפיר באשתי פ"ג דבכורות דהא דלא מהמינין נכרי מסל"ת ה"ע משום דחלין להשכיח מקחו קמטוין הא איכא דמוכה מלהא דלא איכוון לכך מהימן מ"מ צו"ד כתוב סהם מסל"ת לא סמיכין עליה וכו' דאמר פ' הגזול בתרא דהין מסל"ת כשר במיילי דאורייתא אלא בעדות אשה בלבד וז"ע בדבר. ואשר כהנת אי יש להחיר מטעם דנכרי הוה ועמד דיבוברי ע"ז דהיו מטפל בכו אלא ע"מ שיהיו הולדות עממן שלו ולא דמיין וכו' ה"ל הטוב שבדבר הזה כמו שאבאר אח"כ. אבל ה"ם שאף אם הים נשאר ברזו של מיישער"ל שיתן לו דמיין אפ"ס כל כמה דלא מסלק ליה שיעבודא דנכרי טילויס וידו באמנע ודמיא אוהו לבסמות ארנונא דפסק רב אלפס כאיכא דאמרי ופטורה אפי' מני מסלק ליה לא דמי דהסם הארנונא מועיל רק על הולדות עממן אלא שך הוא דבר המלך ודחו שכל מי שיראה להחיר דמיין יקבל במקום הולדות ולכך סבר דכל כמה דלא סילק ליה ידו שייכא בנזיל כנ"ד דלפי תומו של מיישער"ל לא הו"ל לנכרי מעולם שותפות בולדות כלל רק שרריך להחיר לו דמיין איכא למימר דכה"ג לא מקרי יד נכרי באמנע. ואשר הבאה ראייה ממקבל ז"ב מן הנכרי דכתב וי"ד דמוכה מדברי רמב"ם ואפילו אין לנכרי חלק בולדות רק בשכר ודיוח מן הדמים ואפ"ס פטורין הוה מחמיחין דבכורות מייחי לה תלמודא פ' ח"ג ומסיק רבא סהם דטעמא הוא דמשום דאי לא ייבז ליה ישראל וזוי אחי נכרי ודפיס לה לבסמה ואי לא אשכח בהמה תפיס לה לולד כו' ומקשין עלה הסו"ם שם דמ"ם מבהמת ארנונא דפ"ק דפסחים לל"ק דרבא דהיכא דמני מסלק ליה חייבת בבכורה ולא פטריין לה מה"ע ומחריין דהסם שאני לפי שגוף בהמה של ישראל הוה אכל הכא גוף בהמה של נכרי היחה כל כמה דהוה ליה לנכרי דז"ע בזה"ל בגזל פטור בבכורה ע"ש כי קרתי וחלוק זה איחה נמי כנ"ד וק"ל. ואע"ג דכתב צו"ד בקיור או נכרי שקבלה מושראל משמע דאין מחלק הוי אין צדיקו פה מיימוני מה' קדשים לדקדק בו ובעירך מלויין הרבה דקדק קס. ומ"ם להחיר בולדות מטעם ס"ס והבאה ראייה מן המרדכי כל שעה כמו ששמעת כבר ממני. טעיה בזה בכמה גוויי חדא דלא סיימי לורך כלום לראיה הוה דמרדכי דאפי' אי ליכא תאן דסבר דקי"ל חלב פוער מ"מ ליכא דפליג דספיקא הוא שמא ילדה כבר וא"כ איכא ס"ס שמא ילדה כבר ואלו גדיים עמיסם פשוטים הם וחת"ל לא בכרה כבר איכא למימר אבל אחד אינו זה הכתוב. ומ"ם דשם חד ספיקא הוא ליחא דודאי אם ילדה העו זכר ונקיבה והוי מספקא לן איזה נפק תחילה כהאי עובדא אירע מקרוב קודם זה בטרות"א ושאלני מה"ר משה על הדבר ורואה לומר גם הוא דשם חד ספיקא הוא והבאתי לו ראיות דחשיב שפיר ס"ס אפי' כה"ג וקף לפי דבריו לא דמי לס"ס דורך דהסם הספק סתהרון אינו מוסיף ומחיר כלום יותר מן הראשון וכן הראשון יותר

מן האחרון דספיקא שמא ילדה כבר ונפטר כבר רחמס קודם שילדה עכשיו הוי האומים וכפך האחרון נמי יייוו מעין זה דשמא הנקיבה ילדה תחלה ונפטר רחמס קודם ילדה סוכר דנקיבה גופא אין נפקותא אבל כ"ד דהספק הראשון מחיר טפי מן האחרון דאם ילדה כבר א"כ אילו התאומות שיהיה פשוטות וכו"ג חשיב שפיר ס"ס דב' הספיקות אינם מעינין אחד. אמנם נראה דודאי לא מהי ס"ס כה"ג כלל כדאיחא כהדיא בשע"ד אהא דבא זאב בתוך העדר ודרם בהמה אחת דכתב ר"י דהין להחיר מכה ס"ס שמא בשן דרם וחת"ל ביד דרם שמא אינה זאת פיון דספק הראשון דאורייתא אינו בטל אפי' ברוב כ"ס חד בתד ע"ש. אמנם נראה אחרי שהנכרי עמד דיבוברו ובתנאו לטפל דוקא בשביל ולדות עממן ומיישער"ל הוה לו העיזים על דבריו נהי נמי דמיישער"ל הוה בטוח להכריחו שיתנם לו אפ"ס מן הדין היו של נכרי אלא שבא זה לטוב ממנו ע"י איוס ובחזקה והיה כאן משיבס ומשום דכיון דברשות הנכרי הוה בשעת התנאו כמו שגראס מ"שון מכתבך וקנה לו רשותו במקום משיבס ומשום נמי נתן כמה שקבל עליו להאכילה לטפל בהם כמו שכתבתי מאי לך לומר דבר שלב"ל הוא יש להביא ראיה ע"י מפרק המפקיד בתחילתו דפריך מהא דקאמר דכפילה דשומר הוא וזה אין אדם מקנס דבר שלא בא לעולם ומשנה נעשה כאומר לו לשחגנובו כו' עד הרי פרה קמייה לך מעכשיו וכ"ס ל"ד דכבר הוה סעיזים מעוברת ומלהא דעבידא דהא הוא דאמרו נעשה כאומר לו קנה בהמה לולדותיה דמהי כעובדא דרב מרי בבכורות וקרא מוכה הכי גבי יעקב אבינו ולבן שקנה הולדות כמו שהסנה עמו בשכר טיפולו וטרחו. ואחרי דכמה גאוים פסקו דחלב פוער ואיך לן נמי הוי לדין להחיר המקול לא הפסיד מ"מ דהקדקו בעלמייסם בעירכס עם כל יודעי דת ודין כי הוי דיממייסם לכל חד וחד שיבא מכשרא. נאס הקטן והצניע שבישראל :

סימן קלא

שלוש רב לאסובי עמימי הס"ד יומ"ן כ"ץ אשר דרשתי אם מברכין שהחיינו הרי זמני הקידש"ן ואמערע"ן וכו"ג מלאחי בדרשות שנכתב בשם הגב דלא אמריין דמברכין. כבר נראה לי ג"כ בדרשות ולא אשכחנא בכו כהא מילהא משום דדומה לי קנה דודאי שמועתי איפכא מהס"ד יום בן השב בשם אביו וכו' דאספר חסידים קסמינין וידעתי שהסבר נכב מאד אחר אוהו הספר וסיאך אחרמי מילהא דפסק כננדו וגם הס"ר אברהם מענדיל"ל כשלמד פה אלילינו היו לו חדשים מועתקים ממנהר"י מולין והיה כתוב בכו לריך לברך הרי זמני וכו"א סלקין דכן קבעתי בחדשים שלי :

סימן קלב

ועל הנשים בשעת גדותן אחם הסרחי לסם בימים הנוראים וכו"ג שרבות מחאספות לבכ"ג לשמוע תפילס וקריאה שילבו לבכ"ג וסמכתי ארש"י שמתיר בה' נדה משום נחה רוח לנשים כי היו לכן לעצבון רוח ולמהלת לב שהכל מחאספין לכוות בצבור והמה יעמדו חוץ ואשכחן נמי דשריין להו סמיכס בזוקפן ידיהו אע"ג דנראה כמו עבודת חלול בקדשים משום כ"ד שלכן כדאייתי רבותינו מיינה ראייה על הקיעת שופר בר"ה במס' ר"ס ע"ש. ועיין גם בה' נדה של מורי דודי הקדוש מהר"א ז"ל תנאלא שהסנה מא"ז גדול בשם הגאוים דמשמע דאיסור גמור הוא וכו"א קטן כתב רק דיש נשים שמונעות ויפה סן עושין הא קמן דהין להבין אלא דריווח ופרישות בעלמא הוא. נאס הקטן והצניע שבישראל :

סימן קלג

שלמא יסגא לתדא לאסובי עמימי הס"ד יומ"ן כ"ץ אשר כהנת לי מן הקיבן שהעתיק מספר הגודס דשיעור גערה נכטו ג' חדשים וכן סורס מס"ד יעקב ס"ל ומס"ד נתן ס"ל ומי יבא אחר המלכים לסתור דבריהם אמנם מלשון מהר"י ז"ל שהסרה למהר"ו ז"ל משמע קנה שלא היה לבו מוטס ק' אלא שהיה משיב לשואלים כס' הגודס וכ"כ מהר"מ אגשיל בפסח שלבו הוה מוטס להדבר אלא שהיה משיב לשואלו פלוגתא דרבותא היא :

סימן קלד על דבר האכל תוך ז' אי שרי ליה ללכת לבכ"ג ביום ראשון דסליחות. שאירי הס"ד יולד כתב לי ג"כ מזה ואמת כי כבר הסרתי כן ביטור בריה ונראה שהוא לורך קטע

שעה הרבה יותר מנהחלה הסליחות שהוא יום העמים לכל וכתבו החיבורים שמשום לורך שעה הסירו בליל יום כפורים לומר פיוטים לאור סוד אבל היכא דליכא לורך שעה הניכר משמע קלה דאכור וכה"ל אבל בליל ט' בליל הולדו החיבורים להסיר ללכת לבה"ל מקום דנלאו הכי גולם אבלים הם משמע אי לאו מהאי טעמא הו' אכור אף בלילה שהרי הזכירו בפירוש לילה ויום והסם נמי לורך שעה קלה הוא לשמוע קריאת איכה בלילה ואי שריקן בכל לילה משום לורך קלה לא היה לכתוב אלא שהאבל מותר לילך לבה"ל אפילו ביום וגרסא העעם כיון דסולך הוא בחוק חבורת בני אדם לא מקרי מתבודד והוי לילה כמו כיום שאכרו חכמים ללכת מפתח ביתו כדי לישב בדד. נאם הקטן והלעזר שבישראל:

סימן קדה

המקום יחסי בשורף אכזבי עמיחי סה"ר יוחנן כ"ף ראיחי וידעתי מנאכזבך ומה אעשה כבר ידעם כי גם לכבודי ולכבודך לא מקתתי להלחם בעירך בשוטים רק במילי ואף כי ידעתי כי בדברים לא יוסר עבד מ"מ הראיתי טובי על פניך ואני כותב כאשר תראה. ואשר קרא לך כמו ממזר עד אשר תגדר אין נראה לי לדון עליו שיהא כמו שהיה קורא לך ממזר כאשר תקום בעלמך דאף לפי כל ראויותיו אין להאשים אלא אם אמר אהם עושה כמו ממזר או שהתגבג כמו ממזר אבל בדרך הנאי והטובה זה יש לתקן דבריו וליישב רואה לומר שאם לא תגדר אהם כמו ממזר שרגיל להיות חזף ושקרן וכס"ג אבל אם תגדר כשר אהם וק"ל מזה אין להאריך יותר :

סימן קדו

ואשר שלחתי מהסווא יחוס שתובט בעל אמו אין נראה כלל לחייב הורשים אלא שבעת יורשין שלא פקדנו ולא מבעיא היכא דרודס אביהם שלא בפני ב"ד ללא הודאה היא אלא אפי' הודס בפני ב"ד והייבוסו ב"ד שבעת יורשין נשבעים שבעת יורשים ונפטרו דמאי סו"ל למורים למיעבד דאונס הוא עכבו דלא הוי מני לאשחבזי וכתבו הסו"ל ריש פ' הפרס דכל היכא דלא הוה מני למיעבד לא אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם ויורשין נמי מס"ט פטורין מן הסורה כדתי אמי שבעת ס' חסי' בין שיהס ולא בין היורשים ואע"ג דק"ל דאין אדם מוריש ממון שחייב עליו שבעת לבניו היינו דוקא לכו"א כדאיתא בסם אבל להחזיק פשוטא דלא. כתבתי בנחילה נראה דדינא קאמינא. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן קדז

היכתב לבנה טובה אכזבי עמיחי סה"ר יוחנן כ"ף י"ך אשר כתבת לי מהסווא דעשן חדיר שפסקתי שאפי' לכתחילה לא מני מעכב בעשן שאינו חדיר ומאזי מהסווא שובדא דירושלמי ועשה דחקתי ליישב הירושלמי דאיירי דוקא לענין דיש חוקא לעשן שאינו חדיר אבל לעולם לכתחילה מני מעכב כדאשר כתב בהדיא בהמב"ן בעור חוש"ן. דע לך כי לא על לשון הירושלמי לחודים סמכתי דהוה אפשר שקילג בלשונו כמו שהוא רגיל אלא גם מלשון המרדכי בשם השו"ב רב מתתיהו גאון אהיבא דרובין בקם פורני כו' מוכיח בהדיא ובפשיטות דעשן שאינו חדיר ומאזי לא מני מעכב אפי' לכתחילה שהרי כתב שבקש לעשות פורני חביריו מעכבים עליו משום דהזקא רב ומאזי משמע הא לאו הכי לא מני מעכב והסווא השו"ב מייחי נמי בהגה"ם במיימוני פ"א בהלכות שביעית. ועוד מוכח מנייה דאיירי לכתחילה דכתב שמינו יכולין לעכב מפני שהזיקו מרובה ומאזי מחמת העשן ועל המחזיק להרחיק את עצמו אפי' לר' יוסי כו' וסך דר' יוסי לא איירי אלא לכתחילה ואפי"ס לא חייב להרחיק אלא משום דהזקא מאזי ומרובה ואע"ג דמסכים בחר הכי ופורני זה הזיקו מרובה ומאזי ואין לו חוקא אין לדקדק דאיירי לענין חוקא זו ואף זו קאמר משום דבעו לאחוי על הסווא דקועני דאיירי לענין חוקא נקט הכי. עוד דקדקתי עכשיו בהגה"ם בלשון משם מהר"ח דע"כ עשן שאינו חדיר אפי' לכתחילה לא מני לעכב דכתב אהא דתני חמת שבתור יכול לעכב כו' עד אבל עושה כלים ומוכרין בשוק ואין יכול לומר כו' וכתב עלה גרסא דאפי' אם רואה להחזיק בהומות אלו מחדש לא מני לעכב דהא דאמר רב אין מחזיקין לגזיקין מוקי לה רב זבד בקוטרעא ובית סבסא אבל שאר מיקין לא ע"כ הוה קמן דמייתי ראייה אמיליהא דלכתחילה מהסווא דקוטרעא ובהכ"ס

סימן קדח

הכתב ותחסם לשם טובה אכזבי שאירי משר"ר מיישטר"ל י"ז ועמיחי מהר"ר יוחנן כ"ף י"ז ועמיחי סה"ל י"ז. אכזבי מדוע כוונתם האשם הזאת לכתב רגלים הנה גם אחי הערחה ללא עה לויכנס במלחמה של חורס כאשר אין כלי מלחמה בידי כי כל ספרי גיטו מנדי"ל עדיין כמה בגרע"ץ והספרים שלי שחס בידי פה אינם לפי חלי אורכי ואף כי כמה לקטחים מכמה בעלי בתים מ"מ אשיב לכם דעתי בדרך קלס. אשר כתבת אהם שאירי שיש ללדד להסיר כי היכא דלא חסי לירי תקלה ובך ש' ביאר יותר והביא ראיה ממאי דכייפין מאים עליה כדי שלא תלאתה בנות ישראל לתקלה נראה דאי מבוס הא לא איירי וראיה ממה שמתלתי לפני כמה שנים בקובץ שהיה לס"ר מנדי"ל אבי מס"ר משה ש' שסוכיח מסא דאמר באגודה פ' הנושא שאמר רבינו סקדוס בעת פטירתו בדרך נכונה דר' אחא בר אבשיים שמתינהו להנסו דאקפו פירי בכורא וחלוו שבה ואשתמוד משום דשמתינהו וקשה מאי אשמועינן תלמודא בכך מילתא ורבינו סקדוס גופיה למאי סילכתא יבא דבר זה אלא לאשמועינן דאפי' אם נראה לחכמים שמפני סגן מנדין ומחזיקין מאן דהוא ובשביל כך ילא לתרבות רעה לא ייטו בעבור זה מלדון ומלעשות כהלכה כמדומה לי שכתבת מקרוב שראית ג"כ כמה בקובץ בערווי"ז שהיה ביד הס"ר שמשון ז"ל והסתחא קו"ח הדברים ומה הסם שגאין לדון ולהוכיח על מה שעבד כבר אין מבטלין ההלכה כ"ס שלא לעבור על הדת והלכה לכתחילה וכפיין דמאום עלי כמדומה לי דהרמב"ם פי' טעם שאין אלו שזכרים דברי תורה באותה כפיהם כיון דכופין אותו עד שיאמר רואה אני דאין ססדי דגמר בדעתו לגרש ברטין כדי לשמוע דברי חכמים ע"ס וכס"ג סמיכין אלוהו טעם שלא חלאף בנות ישראל כו' הואיל ובהיתר נגמר. ואשר כתבת אהם עמיחי כ"ף דיש להסיר מהסווא דכתב שאירי באין לוו אלא שם שהוא מחזיק לעצמו בפנינו אפילו אם נמלא אח"כ שאין שמו כך וכתבת דזה נמי מחזיק שמו בפרישפור"ק יותר משלשים יום קודם נחיתת הגט אלים בן דן. דע כי הביאו ראיה זו מהר"י ומהר"א מארץ סגד והשכחתי להם מנפשי הכי"מ בשם של עצמו אבל שם של אביו לא ידעתי מה שכתב א"ס בשם השו"ב אביו שכתב ג"כ כמה אמנם שובדא דידן וכפי מה שכתב מהר"ר טעב"ל י"ך סוף הוא שם אב והיכתה יש לחלק מעט כדבעינן למימר לקמן. ואשר באת ללדד להסיר מעטם דמשקרא קידושי טעות הוו משום שסעידי עליו שהיה מימר שתי פעמים ולא עשה השו"ב כהוגן כלל כאותן הריקים הסובבים שהמירו ופעמים חוזרים ומחזיקים עצמם ביהודים ופעמים כזכרים לפי חומתם וי"ל דמש"ס נחשב עדיין מומר גמור ואדעתא דהכי ודאי לא נתקדשה לו והכתב ראיה מדברי מור"ם שהביא ראיה לדברי הגאונים דיבמה שנפלה לפני מומר ללכת בלא חליצה ומתשובת מור"ם במרדכי סוף יבמות דחשיב ריקים כאלו כמו מומר גמור וכתבת עוד דמוכח סופו על החילתו שלא יתהו בו להלותית השו"ב לפי שבתר מיד כששמע שבלו מנכריו נראה דכל דבריך הללו אינם כלל דברים של טעם אלא המוסין למיזין דמס

שייך לדמות מי שהוא שכ ויכנס ללכת לרת האמת לכל הפחות
 בפרסכסיה ואפילו אם בדרך רמיא ועקיבא למלאות תאוותו אלא
 כדי הוא משמר שבתות ושאר מצוות וזוהי נדמו למומר
 שעומד בדתו בפרסכסיה ואינו מכניס עלמו לא בכלל ישראל ולא בכלל
 דיוקס ודאי בדידי' אמרינן דאדעתא דהכי לא נתקדשה כמו
 שכתב מור"ם להדיא דאין סהדי דלא יוחא ליה להחייבם לו כי
 יעבירוה על דת לבוא בגיזה והא לא שייך כלל בניו שכנס לרת
 האמת אפי' רק בפרסכסיה דודאי לא יבאנה בגיזה וקשה לי
 דאי נאמרי דידך מאי הוי לריך מור"ם לער' לבוא לגיזה יומא דודאי
 לא יוחא לם לסיחא אשה מומר מה לריך תשעה דיעבירוה על דת
 ותשובת מור"ם דפ' בתרא דיבמות נמי מוכח מדברי מור"ם דריקום
 כחזקים כ"ג לאו תורה משומדי' . הם הלא כרי הם כרעיים ישראל'
 שהן פסולין לעדות מן הכהונה דכן הוא לשון מהר"ם דכיון דנתמדת
 וכפר בעיקר פסול לעדות משום דמובל במים לא הוכשר לעדות
 ומייתי ראיה מפרק זה נזיר אהבא עבחה ט' וכל כהן דמייתי אינו
 אלא רשעי ישראל ופסולין לעדות ומאי עממה לא דייקתו מיני כבד
 כתבתי למוהר"א ז"ל ח"ל דמהר"ם סבר דאינו אלא פסול מדרבנן
 כס"ג מדכוורך לומר כסוף התשובה דאלין בהרוב דיעות
 בפסולי עדות ואי מומר גמור חשיב מאי לריכא לרוב פשיטא
 ופשיטא דאינו נאמן לאיכור ולא ליתר ואפי' אין שם עדות
 כנגדו וכתבתי כ"כ ראייה מהא דעל מנה שאפי' לדיק ואמרינן שמה
 כהר תשובה ט'. האמת נחלק עלי וכתב דפסול לעדות מדאורייתא
 וכתב דעל מנה תירך דמשום הומרא דאשה איש אמרינן דהפק
 מקודשת היא אבל לא נחלק עלי כלל לומר דעדין מומר גמור הוא
 כ"ג ושיש חילוק בין רשע למשומר גם מה שכתב דאנלא מילתא
 למפרע דלא שב כלל מעולם מדברח וערק לו תמייה רבה אדרבה
 איפכא מסתברא דבשעת פנים הוין לו ומשום כיסופא הוא דברח
 מפני מכירו וראיה ששכח דרענגשפור"ק יוחר משלשים יום בחורה
 יסודית ואי יתה כוונתו גרועה ורעשה מי חזקיקו בפשיטור"ק
 לסדר לו גט אין להאריך מזה יוחר דהיה נראה קולא רבחה ונפיש
 טובא להפקיע קידושין מטעם זה ואפי' לכהד בעלמא דהדרבין
 נראה אשה פחותה כזאת ענייה ומטופלת היתה בארבעה בנים ואין
 לה גואליה וקרוכים אפי' היתה יורעה שהמיר כבר פעמים אפשר
 היתה מתרסה להתקדש לו אם נכנס לרת האמת היתה חושבת
 ע"י אהבה וחבורה עמו ישוב בתשובה גמורה ויניה רשעתו . ואשר
 כתב עמיתי סג"ל לדין להחיר משום דבשם האב א"ג בגט ולכן
 גם השינוי אינו פוסלה והבאה כמה ראויה ששם האב לא פסל
 בגט אשיב לך שני חילוקים ברורים האחד משום דהעד יוכי בלא
 שמו בכתב ידו וכן הוין חותמין כמו שסתקין רבן גמליאל רק אי
 עד בלי שם כלל והוין מקיימין מחוך כתב ידו עד שתיקון רבן
 גמליאל שיפרשו שמוסין כדחק פ' השולח ולכן די בשמו לבד
 משא"כ בשם הכעל שהיתה אס יעשו בעד . האחר הוא ששמו כשמו
 מה בכך כולי האי רובא דעלמא כשרים הם לעדות אבל אם יעשו
 כבעל שהוא אחר ששמו כשמו ומלא שהוא פסול לגמרי דכ"ע פסלי
 להאי גיזא חוץ מבעל . ואשר כתב שכתמה משמע כך דדין שם
 כבעל ושם העדים שוין בזה מדמיירי בכל הבבא בעדים ותנא א"כ
 הויכחו והויכחה דאיירי בשם הכעל ושם האשה משמע לך דשוין הן
 תימא כפלה ופלה כיון דע"כ רישא לא איירי אלא בעדים ולא
 כבעל דתנא כהדיא איש פלוני עד וסיפא לא איירי כלל אלא כבעל
 ואשם מדתן הויכחה ומשום דערבויכו תשעה הויכחה דומיות
 מלבד לפסוק ולהורות מהם חף מה שינוי כל כך יש בהא דערבויכו
 כיון דהריוויכו איירו דדין סוכרה שמוח . ותו אייתית ראייה מדאמר
 תלמודא בפ' גט פשוט שם האיש הוא הדין שם האשה ואולי שם
 אביו לא קאמר אחמסה אמאי נקיטת ברייתא הוי לך לאיתויי
 ממחיתין דר"פ כל הגט שמי כשמן ושם אשתך כשם אשתי ובסיפא
 תנא מקום האיש והאשה ומקום הזמן ובפ' הורק שניה שמו ושמה
 ושם עירו ושם עירה בכלהון לא מדבר שם אביו אלא ודאי לריך
 לומר שם האיש כמו שכתבין אותו בדיו וכן סקתיה לנפך מאי
 פריך תלמודא לשני יוסף פן שמעון ודחיה בקנה רוחא לומר סימנא
 בעלמא הוא ופירושו בעלי שהי רחל וכן הויה דלקמיה וליחוס

דילמא שני יוסף בן שמעון פירשה הכי תמוס לרבים איך הדעת
 סובלת דחקים הללו בכמה דוכחין בפ' גט פשוט תלם זימני ובפ"ק
 דבבא מיעטא ובפ' כל הגט וכו' וכו' שבוזקו שני יוסף בן שמעון בכל
 הני דוכחין לסימנא בעלמא ובפרט בכך דקאמר רב שני יוסף בן
 שמעון אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה אי כפירושך דרז"א
 לומר שני יוסף בן שמעון ושתי לאה אמאי קאמר נשותיהן אין עושין
 גירושין אלא אלו בפני אלו מבעי ליה . ומה שבאה לכוונה מכל
 דכל שהחזק בעיר ל' יום ודקרי ליה לאו הוכחה כלל דמסיק
 לאבוס שמה אחרונה דהוא הויפוחא טובא אלא אשם עלמו שמו
 ודלמא הסיק לשמים יוסף בן שמעון איוסף קאי ולא אשמעון ור"ל
 היכא דיוסף בן שמעון ורז"א בן שמעון בעיר אחת דילמא אזול
 דרז"א בן שמעון ורז"א בן שמעון כיון דאין עדות ברורה
 דאין שמו דן תמימי וכי אין עדות די כמו שכתב מה"ר טעב"ל
 דורך שדוע לו שהיה שמו דן נהגאל והויכחו דעלוי . וכהיא ועדי
 בלד אסתן עיין פ"ב דכתובות במרדכי ה"ך מפרשין עדים בלד
 אסתן כמדומה לי שגם התוס' פ' גט פשוט מפרשים כמו במרדכי אין
 להאריך יוחר מזה . אמנם חרתי לחד מעט מועד ראיה וחילוק
 להחיר ואומר אי שרואין הדברים שאותו המגרש הם המוסק של
 אביו הויה שמה ונעלם ממנו אפשר לפי רוב השנים שגפרד ממנו
 אבל הויכחו דעמליין וזורה לו וכל שכן דינו לכתוב דעמליין כמו
 וז"ל ומונדי"ל שאנו רגילין לכתוב ון באמצע חיה הרווק היה
 רוצה ליחס לו ע"פ שם אב כשאר בני ישראל ובה מלבו בחילה
 שכתב הכתובה נתן שהוא קרוב דעמליין כמו נהגאל אלא ששם
 נהגאל לא שכיח כולי האי כמו נתן א"כ כשרצא לסדר גט רמא
 אנפשיה עפי משום דכן מילתא אפי' ריקים ועמי הארץ יודעין
 דיש נפקותא גדול בניטין בשמות כבעל והאשם ולכן דקדק מחוך
 הספק ששם אביו דן הויה שהוא קרוב יוחר להיכתב דעמליין וכן כ"ג
 החזיק את שם אביו דן וי"ל דמעתה דכיון דמחוך הספק דקדק
 בסברא מן החיוב והלחזיק שם אביו כך וכו' על כרחך הולך
 לבדות שם מלבו והואיל ולא ידע האמת ויכל לומר דכ"ג יכול
 להחזיק שם לאביו אע"פ שאינו כן . ולא דמי לתשובת רמ"א דלעיל
 דהתם היה יכול לכתוב שם אביו המומר אלא שלא רצה ולרואה
 נמי לכתב למיחש כדחייש אשירי בתשובתו דהא דהרואה שכתב
 דין יוכל להבין ג"כ מדעתו שעי' הספק מחך מחוך החיבה ולא
 יאמר אחר הוא מה שאין כן בעובדא דאשירי או ינוח הכי דלוחו
 רווק הואיל ומכופק היה ללורך בגט רמא אנפשיה ולא רצה לכתוב
 שם אביו מספק והחזיק את עלמו בשם אביו ושמא היה לפי האמת
 שמו דן ולא היה ליה בוס כיוני ולכן זכר שמו ואי הויה כס"ג
 שפיר דמי כמו שהבאתי ראיה כבר מן המקראות לכן בן נחור
 ומפיבשה בן שאל וליכא למיחש דכדורש מהר"ט שיחי' אי ידע
 ליה לשמים דאבי אביו כס"ג יש לו עדים בלד אסתן כמו שפירש
 לעיל במרדכי . ומסקת דעתי איני כותב להחיר אפי' עם אחרים
 אפי' דילמתיים ליה שינא מכשורא אבל אם דעתכם נוטה להחיר
 איני קורא חגר ומערער ואפי' להיות כותרין לא אחיה וזה דעתכם
 להטיל על מהר"ם כ"ך באב"ן חוכלו בודאי לכתוב לו משמי שלא
 אחיה קורא חגר ומערער ומתמהם כלל ועיקר . נאם הקטן
 וכלער שזישראל :

סימן קל"ב על דבר האשה מרת קטנו"ך שהיתה בשכר אשה
 יחחק מולגשור"ק שגפל בס ספיקא חי שריא היא
 לאיכושי לעלמא וסחירה מחותני הישיב מוסר"ר טעב"ל לאיכושי
 לעלמא מטעם תרתי שריותא חדא מחמת שנתגרסה ממנו ע"י גט
 לפני המטפט באב"ן כאשר מבוחרת אותה סיבה ומסוטה בכתב
 מוסר"ר טעב"ל ומחוך הסדיות הכתובים בכתבו והאריך הרב
 הזכר למעלה ברואות וטעמים להחיר מחמת אותו גט כמבואר
 בכתבו . ואיך שריותא מחמת העדות שנתקבל מן הכרי שהגיד
 על מיתתו של ר' יחחק הזכר למעלה שראשו מת והרוב כמבואר
 אותו העדות בשולי האגרת הזאת הושתק אות בלות מן ההשתק
 ששלה לידי מהר"ר טעב"ל וכתבו מחמת לעדים הושתק אות בלות
 מגוף העדות ואשר שריותא נמי האריך הרב הזכר למעלה בכתבו
 ובראיות ובטעמים כמבואר שם . וסנה אשירותא קמא מחמת הגט
 קר"ה

קארס רוחי יגאל וליתן בהנחו לרדיון כי כמס מיני תיוהא קא' חיונה כסו ואם סיינו באים ללדד כזכון להסחיר לפעמים סיינו לריכין למיטא פילא כזופא דמתקף ואפע"כ קלה לא סיה מספיק ושמה יראו תלמידיהם ויקבשו הלכס לדורות על כן לא קאמינה אלא אשיריותא תניינא הגדת סוכרי ממייתחו דליה בה אלא חד תיוהא שסגיד ע"י שאלה בר מן דין לכאורה גראה דסיה עדות מספקת לענין החרת אשה מנכס עינוגא ואסא תיוהא דשאלה חלק סרב הסוכר למעלה ככתבו דבהך עובדא דידן כ"ע מודו הכבלי כמו הירושלמי דמחזי מסיח לפי תומו משום שסיה סוכרי מראה פנים לדבריו יותר משונדקיה לפי שסגיד כמה מאורעות וסימנים שאירעו בגופו כסריגוס הסיח אבל פונדקיה לא ראהה רק מקלו והרמילו ומשמע כחוס' שילבי יבמות דלא הוי הוכחה גמורה לא מהוור לי חילוק זה כלל וכלל דאדרבה פונדקיה סיחה מראה פנים לדברים יותר מעובדא דידן דהסס אלו רואים ומכירים פנים אמת כדבריה שסרי הוליהא להס מקלו ותרמילו אלו סיה חיי וק"ל לדרבו לא ס' מניחו כחן וגם קבר הראהה להס ורלו בו קלה כוכחה ממש משום דבכתה אבל נדון דידן שסישראל שאל העדות מן סוכרי לא ראה קום הוכחה על המיתה ועל הסריגיה רק לפי דברי סוכרי כיון דלא הססירו חכמים עדות של ככרי מסיח לפי תומו רק בלא שאלה א"כ סדרינן לכלל דלוריותא דחסנין כל עכו"ס פיסס שוא ועיקבה ורמיה כל דבריהן ואמרינן דכל הסוכחה והסימנים מענין סריגיה כדס מלבו כדי להטעות או עתמת שסדים או כמה ענדקי ואיכא למימר דאפי' לר' אחא בירושלמי מודה בכא דלא מיקרי מסל"ת. וחו נמי דשאלה דידן גרוע משאלה דליס חבירו דהסס לא סזכירו המיתה כלל אלא ששאלו סייק הוא ויהא ססיה המיתה לפי תומה אבל כאן שאל ששאל כסדיא אחר מיהס וק"ל. אמנס נראה אחרי פסיעים מה"ר עטב"ל סחיר זאה האשה קסע"ן וגשאה על פיו וסרב סוס מורה סיראה סיה כמה וכמה פנים וסמך לבוראה מן הגדולים הראשונים מה"ר אג"ר ומורי דודי מהר"א ז"ל. אומר אחי דכך איתתא שרי למיחב תותי גברא דנסבס דכסי מסיק תלמודא פרק בתרא דיבמות דהא אמרינן פל למיס שאין לכן סוף אשתו אסורה סני מיילי לכתחילה אבל דיעבד שפיר דמי וכחב בתשובת סמימנוי הועתק מספר אביהסך דכל סיכא דלין האשה מוידס לעבור על דברי חכמים שרינא ולא מנדין נמי לא להדה ולא לבעלה דנסבס כי סהוא עובדא דהסא דהסס לא סתירה סוס חכס אלא שפעתה כדבורה דר"י ואפי"ה שרי כ"ס נ"ד שסופרס על פי חכס כבר זמן מרובה קודס שבא מה"ר פרך ואסרס דכ"ג לא מקרי כלל מוידס. וא"ת שאני עובדא דהסא דהסס סוי מסל"ת דהסא דפל למיס שאין לכן סוף ומפרשים הסוס' וסחבוריס דרובן אין נמלנין אלא חשו חכמים למישט משום חומרא דאשה איס ובמרדכי כשילבי יבמות כחב דאפי' מישט שאינו מליי הוא ואיכא למימר דמס"ה אמרי רבנן דיעבד שפיר דמי כיון דמדלוריותא שריא חלוקין בתר רובא כס"ג אבל נדון דידן אי לא חסבינן כך ססודותא דהא נכרי עדותו כשריה בעדות אשה א"כ מוקמינן איתתא אחזקת אשה איס ואסור מדלוריותא ואפי' דיעבד הלא מ"מ דכסי נמי איכא לסחיר כיון דנפיק קלה דלא פסיק שרבי יחך הסוכר למעלה מה ויסרג או טעוהו ובעל סס סיה וישנו לו קרוביס סרבה כמס מדניית זה כמה פנים כנסתקע שמו ואבד זכרו ובעומותיו סריבס עכשוו כנלוסונו אלו מפורדים ומפורדים מעט ככל מקום ואלו סיה חי כרחוק מאתוס או שלם מאלה פרסה סיה נודע ונסמע לנו. וכס"ג מיקרי רובא דכסיחי טובא אפי"ה שאינו בא אלא מכה סתמא סוי כמו ססס סופרי דדייני נממר גמירי ורוב מליין אלל שחיטס מומחין סן דלוינו נמי מכה סתמא קאחי. ובמרדכי כשילבי יבמות סשבאחי לעיל מדמי לכו לסדרי מוס שאין סוף וסוי רוביס וכס"ג קאמר תלמודא לרבה מדרבנן קלה אית ליה אס איתא דהוס סליק בו' וזוכה מססס כתשובס כמרדכי פ' בתרא דחליגין בתר אומדנא דרעיתא ואפי"ג דמסיק תלמודא לא שגא לרבה מרבנן ונ"ש איניש דעלמא סיינו לכתחילה כדמסיק דיעבד אין לכתחילה לא משום

[תרומת הרש"י ח"ב] חית

לכתחילה אין לנו לחלק בגמירות חכמים כדמסיק נמי כתשובה לעיל דאין לבדות חלוקים מלכנו אבל דיעבד שפיר דמי למיז: בתר אומדנא דמוכה טובא כי כן. ונראין סדבריס כזמינו אפי' ארס כיווני אס איתא דחי הוא עדיין סוס ליה קלה זה כמה פנים עפי ועפי מקלה לרבה מדרבנן כזמן חכמי תלמוד שסוי ישראל עס רב כמס וכמה מקומות וכו' דאיכא למימר דמיס שאין לכן סוף ליכא חזקת דאשה דייקא ומנסבא כדפסיק רביו סנאל ועד אחד לא מסימני דהסס משום דאמרי כדדמי וכל סיכא דאמרי כדדמי לא דייקא ומנסבא כדאיתא להדיא בתלמודא אבל כג"ד דייקא ומנסבא וכך מרע לפזקת אשה איס וסרינן לה למיכל אפי' בתרומס דלוריותא מהאי טעמא כדאיתא פרק שאשה שלם. ועוד דחס דכר קלה לגרומי סאי ססודותא דכרי מעטס ששאלו ממיס שאין להס סוף ורבי אחא בירושלמי לא קפיד אשאלה ומ"מ בתלמוד דידן מחיר אפילו מחבין להסיד וכמיס שאין להס סוף ליכא מאן דשרי מכל סלין נראה דכיון דאיניסבא כך איתתא קסע"ן על פי חכס לא תלא ושריא למיחב תותי גברא :

סימן קמ

ומה שנעשו ברכותיו בלא עשרה ולכאורה סוס כלס בלא ברכה ואסורה לבעלה כוידס. אמנס מלאחי בתשובת הרשב"א ובתשובת סמימנוי דלוינו מעכב דיעבד כלל וק"ל. ועוד דמסכתה דכלס בלא ברכה אסורה לבעלה כוידס סיינו בלא חופס אלא דיקט בלא ברכה לפי שטוין ברכס כשעה יטוואין ובפ"ק אמר רב יודא חך בניס סאירוסין מברכין אותס לפי שמיידין אותו קודס כניססה לחופס וזיכודא שכו דקאמר ססס ועיקר דבר בחופס תלוי דכל ביאת אירוסין כביאת זונה סוא כל זמן שלא נכנסה לחופס אבל משנסכנסה לחופס סרי סיא כאשתו לכל דבר לירשה ולטמא לה לספר נדריס ואפילו בלא ברכס כדמוכה ככתובת פ' נערה ססס חזר דידס לניטוואין ובסוס מקום ברכות אין מעכבת אה סמלית וכי ס"ד אס אין כמדניס עשרס שלא כנסתא אשה משום דכרכת חתיס בעשרה ועוד אמר כגיוזקין מעטס כלרוס וארוסתו כשכבו לבין סוכריס והסילרוס זס לוס אמריס ליה לא חגע בי שאין לי כחונס מומך אבל משום כלס בלא ברכס לא נמנעס וכו' לא מידי שמעון כ"ד אברסס ז"ל ס"ה עכ"ל.

סימן קמא

יברכך ה"י ברכת אביך הכסן הראש אכובי עמיסי סה"ר יו"מ כ"ך. כאשר כתבס לי מלומט סגידין דשוף אמס סגיד לך עמיסי אליעזר שאחי רגיל לסער כפי רלות סעין כי סוכר חני אכרי שיש חילוק בין סור סגדול ובסוסס דקס גדול לפי גדלו וסקטן לפי קטנו אס כן ס"ה כשוף לפי קטנו ואס מהר"ל ז"ל שיער כרוחב אצבע כזווי משום דכשיעור מבורר לעוף עביד ליה מילתא דפסיקא. הללעד"כ. נאס סקטן והלעיר שבישראל:

סימן קמב

אשר שלחם אלי ודרשתי היאך כותבין גיטין במקום מושבך רועי"נ בורק ונסתפקת בשמות האיס והאשה וכסס סעיר וססר ואיסו נסרוס כותבין או לא וכתבה שדרשת וחקרת ככל סביבותיך היאך נסגו סס מנסניגוס הראשונים ולא מלאה כקשחקר זולתי זקן אחד סמעיד לך גס ממע"ן שלא לך סרב סססן טופס אחד מועתק מטופס גט ישן ככתב על סס רועטכור"ק וככוב על סטופס סהוא סכוא מסודר מפי מור"ס מרי דאחרת סדיין ומלאתו טופס עלו לך ספיקות כמקלה דבריס סל"ל גס נפשטו לך מקלה ספיקות כדבריס סל"ל ועתה סניי משיבך על ססדר וכלשון קרר כי סליד נחוך לדרכו. אשר כנסתקת אי לריכין לככוב סס סלידס באיס ובאשה כאשר מלאה כטופס סל"ל סך כחב מור"ס מרועטכור"ק נראה דמע"ה לא כותבין כלל דכספר מלוס קטן כחב דמנעו לככוב מקוס סלידס מפני סטועיס לשון נמנעו משמע כפשיטות דסגו ככר לככוב ואח"כ נמנעו מפני מישט ידיעות סרור וסכלו וממור"ס אין להביא ראיס ססיה מופלג ובקי לא סיה כדורו כמותו ואף כ' כסגס"ה כמימנוי כחב להדיא שאין לככותו מפני העשות וכחב שאס נלעריך לכותבו יותר יסא סעווה מן סחיקון מפני סטועיס ע"ס. גדולס מלאת מקוס סוידה ססגו לככוב כל סקדמוניס

דבריו בקצרה. והנה לא ידעתי שאף רבני קמחי כתבו דלי אפשר
 לבין דין תורה ממש בעיניי מסיס אלא לריבין אלו לפסוק בדין
 דומה קלה לביצוע. ולכן נראה לפסוק לכם דודאי סבר"א כ"ל חייב
 ליתן מס וכל העולים מהחובות אלו שיש לו איזה מסן שירצה
 לעשות יאושם יתנם לזיבור ויהא חורקם כמנהג הקהל עם וכל
 אוחס שלא ירצו לעשות יאושם יחבוב הקרן בלא רביח מעולם
 והסך שיעלה מסן יתן ממומס לפי הערך שעל שאר הקהל אמתם
 אחרי סבר"א אומר בחומר שאין לו לפרוע כלום במזומנים וגם אין
 בידו לא כסף ולא שום כסף כמבואר לעיל שיוכל למוכרן עבור
 מזומנים לבד העניינים המבוארים שאינם מחוייבים במס על זה לריך
 לישבע אותה שבעה כמו שרגילין הקהל לישבע. בשבועות הולאות
 שאין לו לא כסף ולא זהב ולא אבנים עובות ומרגליות ולא מזומנים
 ולא שאר עניינים המחוייבים במס שיוכל למוכרם עבור המזומנים
 ובאותה שבעה יפרע ויפירם כל חובותיו עם כל אחד ואחד וסך כל
 אחד ואחד ואז מה שיעלה לו לפירעון לפי סכומו יפרע להם אותו
 סך מן חובותיו כגון אם יעלה לו לפרוע חמשים דוק"ט יתן להם
 חוב אחד עם זכויותו שהקרן עולה לכל הפחות לאותו סך ויהיה
 לקהל ברירה בכל חובותיו ליקח איזה מסן שירצו ואם יעלה אותה
 סך הרבה ממה שיעלה לו לפירעון כמס אז יהא אותו החוב מונח
 ביד האמן בחזקה שיהיה ואלו ישתדלו שיבא אותו החוב ופרע מן
 הכרי עמו או אם יוכל למצוא מי שקונה אותו ואז יבררו שיהיה
 מהקהל שסם נאמנים והם יקבלו עליהם במס שלא יזלזלו
 בקבלת הפרעון מן הכרי עמו או דמי מכירה החוב אלא יעשו
 כאלו היה של עצמם ואם יקחו חוב שעלה עליו רביח זמן רב והם
 מבקשים לקבל רק הקרן ולא יחוש אם יופסד הריבית טולו או רובו
 לא יהא נח בידם לעשות זה כפי רצונם והפסד רק יעשו כן על פי
 החרם כאלו היה של עצמן. ואם הקרן והשעיר שבישראל :

(אחיל ליקוטי מהר"ם ודעת מורי"ע ז"ל)

סימן קמ"ה

אחיל ליקוטי מהר"ם ודעת מורי"ע ז"ל :
 אחריו קמ"ה ז"ל וכן לאסור מלס כפלה במזר
 באפייתם ונראה הענין דהאש אין שולט בין
 הכפולים כל כך מהרס והדחי מהמין. וכס"ג אמרין בפ' כל שעה
 לא לחלוט איניש כו' עד ולא סליק דיקולא דמיא מד' רוחותיו סני
 נמי דילמא לא שליט חוס בכפילות ועיין בסמ"ק בענין דלאסור
 תחת הערפא דמשמע שם שסאפיית שולטת בין הכפילות כשיעור מיל
 ונראה לע"ד דלא נהו שיעור מיל לבצק הנהון בחוס החמור וכן
 כתב להדיא במדרי"פ פ' אלו עובדין בשם ספר יראים דכתב ז"ל
 ושיעור זה בביה שאין בו אש ובאר חמימות אבל לפי יחרון חמימות
 ממהר להחמיק ע"ש. אמנם בערב פסח וסג שאם הכפל וסע"א
 כך שיש ס' במלוא כנגד הכפל פורסין מקום הדבק ומשליך וסע"א
 מותר אבל בפסח שחמץ במשכו אסור כל המלוא לעולם ע"כ :

סימן קמ"ו

בסמ"ק כתוב בסלכות פסח במלות אכילת מלוא
 שמוסגין בהרבה מקומות לברור החמין מאותן
 השוכין מעבדריס וכמה בסלכות שלא לאכול חמץ שאם נתלא חמין
 בתוך הכרי שלמחו מלחלותיה הארץ שקורין גיירמ"א שאין בעלים
 אפי' אם נעמן קודם הפסח כיון שכוה יבש יאיב טעמה בשעת
 אפייה בערב פסח בס' ובפסח במשכו וא"ו כתב דשפיר מתבטל
 קודם הפסח ולא חשיב מתבטל איסור לכהחילה כיון שאין מזיין
 לבעלו עכ"ל. ובכל גבוליו לא נהגו לברור חמין כלל בדיוק רק
 מרקדין אותו הישיב ובורדין אותם בעיוני בעלמא ולפע"ד נראה
 אע"ג דאין מרקדין בדיוק רב כל כך מנהג של טעם סמיכין אכמ"ג
 דכתב בלאזין בסיומן קל"ח במלוא חלב דקמה בקמה מתערב יפס
 ומקרי עירוב לה בלה כמו שסוכים כבוכמות גמורות מוסכת
 מנחות ומוסג עירוב הוא להחיר לה בלה שנתבטל קודם הפסח
 שאינו חוזר ומיעור בפסח ואעפ"כ לריך לברור ולרלות שאין בו כל כך
 הרבה יותר מס' וגם בכרירה מוכתה שאינה מכוון לבעול ובהוסר
 גמור מתבטל אפילו אם ישר שלא נמלאו בכרירה שוב אינו חוזר
 ומיעור בפסח ואעפ"כ לריך לברור ולרלות שאין בו כל כך הרבה ועיין
 במדרי"פ פ' כל שעה כפסוק ראב"ה על שבואש שירד עליה דלך דמשמע
 הסם קלה חובתה להא דכהיבנה אבל לפי הרקדוק יחייב שפיר :

סימן קמ"ז

מהר"ם מהר"ם הנהיג להחיר תפירות השקין לטעמים כסן

קמה לפסח וסביא רחיס מפרק בחרא דע"ו דקאמר ודכיתא מיישן
 ואי אית בסו קיערי שרו לבו אלמא מה שבחך סקפריס אינו
 מחיישן ומתנבב ס"ה שאין מחכבם סוך סתפירה. ולרלה לע"ד דרחה
 ז' היא לדחות כדחתי ליה במדרי"פ כל שעה שאין רחיה
 ממש שלא יפלוט ע"י הגעלה מה שחחה הטלחים משום דין נסך
 ללול הוא אותו שבקיטרי :

סימן קמ"ח

בע"ד הוריתי לאסור שלא להוליך השקין שבסן
 הקמה על גב סוס אל"כ שיש עליו לזכף תחת השק
 מפני שהקמה מחתמם בגוף הסוסים ונחמץ :

סימן קמ"ט

מרגלל בפומא דאיניש לזכר שלא לדבק יייר
 קרמי החלומות בנצק סמוך לפסח סוך שלשים
 יום אבל קודם ל' יום אמרין דכבר הוקש בנצק ועשה מאוסם
 ואינה חייבת לבער. ודודי מהר"ר אהרן זק"ל סחירו ודרש כן ברבים
 והביא רחיה מן הרמב"ם שכתב בנדים שבכסו בחלב חטים וכן
 ניירות שדבקו בחמץ מותר לקיימן בפסח לפי שאין לזרע חמץ
 עומד. ואשירי ומדרי"פ הביאו דבריו לפסק הלכה ולא חלקו כלום
 בדבוקים סמוך לפסח או מופג כדפליג ספר הסרוואה ומדרי"פ בוחן
 עיסה בשולי החבית לדבק הנסרים שאם נתן סוך שני החדשים
 סמוך לפסח אמרין שעדיין העיסה רכה ומותנה טעם ביין ואסור
 מן היין סוך הפסח וסמ"ג במלוא שלא לאכול חמץ כהב שאם נתן
 סוך שלשים יום סמוך לפסח יש לחוש ומשם נראה לע"ד קלה לדקדק
 בכל עיסה שטוחין אותו כל כך דק כמו בשולי החבית ובקרמי
 החלומות אין חובה לבער דאל"כ מאי אייריא משום דנותן טעם
 העיסה ביין חיפוק ליה דחייב לבער כיון דסוך שלשים יום הוה
 לפי סמ"ג יש לדחות דהתם פחות מביה במקום אחד כיון דעשוי
 יותר מביה כל כדדבק זה בזה לאורך הדבק. ועוד י"ל דהתם
 איירי בביה בטיט ואפי"ה אסור בנתנית הטעם ביין מה שחח
 הטיט לכך נראה לע"ד דלריך לזכר לעשות בליס רכה מאד
 ולהכנישו לגמרי בין סדבקים שלא יבלבץ כלום וכס"ג אומר הרמב"ם
 שאין לזרע חמץ עומד והמחמיר לטוח פניו בטיט חמ"ב :

סימן קנ'

בסמ"ק במלות שר בחלב כהב דהגעלה לריכה מים
 רוחחין שמעלין רתיחתה ולא מסני אס סיד סולדת
 זו. ובמדרי"פ כתב פ' כל שעה שאין מגעלין כליס הרבה בבת אחת
 אלא בזה החר זה והאזיר הרב מהר"ם כשמכים אח"כ כלי לריך
 להמתין קלה עד שיחזרו להעלות רתיחה יפס ובמדרי"פ בע"ז כתב
 דוירס מרוחחה סעעבירו מן האש חמ"ג שפסקה רתיחה חשיב
 פלי ראשון לעיני הגעלה ואשילו אס בואבין בכלי חמר מן היורס
 בעוד שהיחה על האש דרוחחה חשיב מה שבלוחו כלי ככלי ראשון
 לעיני הגעלה וכן כתב האשירי פ' אין מעמידין בדיק ר"י להגעיל
 ע"י כלי ששואבין זו מן הרתיחה. מ"מ נראה לע"ד דהסיד
 הגעלה דמדרי"פ ואשירי קאי דוקא אמילתא דסני הגעלה ע"י
 עירוי שמערין מן הרוחחין על הכלי כמו לגבי יין נסך דליוו לנו
 להחמיר ולהלריך לערות עליו מן הרוחחין אבל כליס שנתחמטו בסן
 איסורי חמין שזריכין כלי ראשון להגעילן איבא למימר דכ"ע מודו
 דבעיין שמעלה רתיחה בשעת הגעלה וחדע דאשירי גופא כתב
 פ' כל שעה שזריך לחבר המגעיל כליס שלא ימחו מים מרוחחה
 ונראה כמו שחלקתי דהסיד איירי במגעיל כליס שנתחמטו בו חמין
 בכלי ראשון וס"ג מחלק באשירי בשם מהר"א פ' כירס לעיני הגעלה
 בכלי ראשון לעיני עירוי :

סימן קנ"א

מהר"ר איזיק מקרימ"א דרש ואסר להגעיל לזרך
 פסח כליס של כסף המזויירים שקורין בארזינו
 גשמעל"ט ובארציה אחרים לעזים גפלאכמאל"ט וקבלתי הטעם
 לפי שידוע סא ע"פ האומנים שאין לעשות יזור זה כלל כי אס
 ע"י זכויות. וכתב בסמ"ג דויבג שלא להשתמש בשום כלי זכויות יסן
 בפסח דחלמודא מדמי ליה לכלי חרס דאינו יולא מידי דפיו לעולם
 וכן כתב במדרי"פ פ' אין מעמידין בשם רבינו יחיאל חמ"ג דתשמיש
 בלזין מ"מ לפעמים שורין צכין פחיתים ונכשטין בחוכה וסוי כמבוסל
 וא"כ הליור שנתעשה מחכותיה כל מה שנכנס בחוכה ע"י כבושה
 אינו

אזנו פולט ע"י הגעלה כדון כלי חרס והכי נהגו כמה גדולים
 מאשתדלתיך וגם מהר"ן מאגר"א נהגו כן לאיסור. אמנם נראה לע"ד
 דאם היורד מבחוץ רק על הכיסוי או על הבית יד דכולי האי לא
 חסרינן כיון דליכא למוחס כה"ג דשרו שם פתיחין ואע"ג דרמב"ם
 במדכ"י פ' כל שעה מנריך הגעלה לכלי כסף משום דלפעמים
 מרחיחין בו יין ובשמים ולפי טעם זה אין חילוק בין מנפמים
 ומבחוץ על הכסוי דאם כסו הכלי בשעת הרחיחה עולה ונגלת
 בכלי מ"מ נראה לע"ד דהאידיגרא לא שכיחא כלל להרחיח הכל האם
 בכלי כסף החשובים כל כך שגששו בליורים וכל כה"ג נסמוך דבריו
 ראב"ם דפ' אין מעמידין דמחיר אפילו כלי זכוכית עלמנו בעירוי
 משום דשביע ולא בלע כל שקן יזור זה שנעשה רק מחיטוך כלי
 זכוכית והתערב בעינינו אחרים שאין לחוש לאקראי דלא שביח לומר
 נהי דלא שביח כולי האי שמרחיחין אלא האם כה"ג מ"מ יש לחוש
 שמה הרחיחו יין ובשמים בכלי אחר שאלל האם ועירו מאורו
 כלי היין ובשמים אל כלי הכסף כזה וק"ל דעירוי בכלי ראשון
 לחומר ולפי זה יש לחוש גם בבית יד או בכל מקום מבחוץ
 דמינה כשבלע מן החמץ הולך בליעתו ככולו אפילו במקום דלא נגע
 בחמץ דבסמ"ג במזות חמץ פסק בכל איסורין שבתורה חוץ מקדשים
 אם בשל במקלח אין לריך הגעלה אלא במקום בליעתו והגם"ס כתב
 בשערי דור"א דלע"ג דקאמר כלי מהכה חס מקלחו חס כולו לא
 אמרינן דהולך בליעתו ככולו. וכן בסמ"ג במזות כשר בחלב והכי
 נהיגינן ולא כה"ל והגם"ס בסמ"ק דסברין דכלי מהכה חס מקלחו
 חס כולו ומשערינן כנגד כל הסף אפי' לא נהחב כי אם מקלחו
 הרחיה דבסמ"ג יש לדחות דמה שאין טעון הגעלה אלא מקום
 בליעת הטעם משום דאמרינן כבולטו כך פולטו וכן טעמא לא מהכי
 סגא בכלי המזוייר דאם בלע היורד חו לא פליט כדון כלי חרס
 וע"כ לריכא לתימר דטעם הכי הוא דהל"ב חקשה לה"ז והגם"ס
 בסמ"ג מהסו"א דאם לא בלע במקלח כלי דאין טעון הגעלה בכל
 הכלי דהכי איתא בהדיא בגמרא בזבחים ואכלי נחשת קמי' הסם
 וה"כ אמאי לא ינמא דחס מקלחו חס כולו וע"י כך סולך בליעתו
 ככולו אלא ע"כ מטעם כבולטו כך פולטו. ומ"מ משערי דורא
 וסמ"ג מזות כשר בחלב יש רחיה מבוררת בהדיא באשירי פ'
 בתרא דע"ז :

וא"כ ע"כ עדיף הוא מהגעלה ומסחמא לא סו מלבינן הכלי
 למרי ע"י מילוי גומרי אלא שהיו עושין כמו היסק החמור כדמוכה
 הסח והיינו כמו שנהגו לשבח במדוכה שמיחין בנחלים הלוחשות
 כעין היסק ואפי' ע"י ספחה מדוכה אינה יוסוק בשעם מועטה :
 ולע"ד דליתר יד ימיו מיסב בשמאל של כל אדם והיינו טעם
 משום דרשב"ם ור"י פירשו שמה יקדים קנה לושט ויבא ידיו
 סכה בסכינה ימין אע"ג דפי' ג"כ טעם אחר דלריך לאכול
 בימין א"כ אימר הוי לריך להיסב על ימין מ"מ טעם הראשון
 הוא עיקר כדכחב הרא"ש משום דחמירא סכנתא מאיסורא כדמסיק
 פ"ק דחולין רמב"ם והג"מ כתבו אימתי לריך"ה סכינה בשעה אכילת
 כזית מלא ואשירי ומרדכי והג"מ מנריך הסכינה כשאוכל בחילה
 כזית מלא וכן כזית אפיקומן ולע"ד מדברי כולם משמע דכזית ראשון
 של המזלח לא בני סכינה :

סימן קנב

מהר"ם הורה והאמר שכן מלא בחשובות ישות מי
 ששעה להספלה מנחה בע"ש עד שענו הקהל ברבו
 ועדיין לא עברו זמן המנחה שאל יתפלל מנחה באותה ברכ"י שבו
 הקהל והש"ך מהפלגין אחרי שסקלו קדשו היום לא יעשו חול
 אלא אלא ילך לחוץ אורו ברכ"י ויתפלל מנחה של חול וכן סורו
 תלמידיו אחריו דודי מהר"א ז"ל ומכר"י ז"ל. ונלע"ד דלריך להשייב
 הסיח דכתב מרדכי פ"ב דשבת אם שעה להספלה מנחה וברר ענה
 עם הקהל ברבו הואיל ועשבו קודם לא יעשו חול אלא יתפלל ב'
 של שבת וי"ל דלא פליג דיפה דקדק בלשונו דכתב וכבר ענה עם
 הקהל ברבו דדוקא כה"ג דהוא עלמנו עשבו קודם צמיית ברבו
 חו ל"ל תקנתא אכל חס לא ענה עמם כגון שלא היה ברכ"י
 סמוך לברבו לא ימחין מלהספלה עד לאחר ברבו כשביל עיית ברבו
 דכיון דשעם עוברת לתפלה מנחה כדפי' אין להקפיד אם לא יענה
 ברבו והכי איתא בהדיא בסמ"ק במזות תפילה. ולע"ד אין להקפיד
 אמאי דמתפלל תפלה חול אלא הכבוד שכבר ענו ברבו וקדשו היום
 הואיל והתחיל בהיתר וכה"ג אשכחן טובא לתק דדוקא בשלה ידעו
 שלא יוכל לגמור קודם ברבו כגון שסבור שאלו מן הקהל ישיבו
 סחן מעט מ"מ אם היה יודע שלא יוכל לגמור א"כ התחיל באיסור
 כדאיתא ברכ"י במרדכי :

סימן קנד

נראה לע"ד דבשבת שרי להקיש בגודלו באצבעו
 לשחק בו את התינוק אע"ג דחנן בפ"ב דבילה
 אין מספקין ואין מטפחין בשבת וכו' מ"מ כה"ג שרי ורחיה
 מדחק פ"ק דיומא בקם להסנוס פרחי כהונה מקיפין לפניו
 באצבע לרדס כדי להפגי שיחו דהיינו כה"ג כדמקשינן סחם ולא
 מידק עלה משום דאין שבות במקדש התיירו כדמסיק במגרי"ך גלח
 בפרק א"ל המנונס דהא אפילו במדינה שרי אע"ג דרש"י לא גרים
 ליה בפ' א"ל המנונס הא משום דאין שבות במקדש התיירו חוס'
 ואשירי גרסי ליה סחם :

סימן קנה

כתבו האוס' פרק אלו קשרים וכו' אשירי שם
 דאסור להרבות בשיהה בעילה בשבת כדמוכה
 בירושלמי כשנודא דלומיה דרשב"י ואפילו שאילה שלום התיירו דוחק
 ומכאן יש חששה שנהגינן אדרבא בשבת טפי מנחול להתאסף ולספר
 שמועות מענייני מלכים ושרים וארצותיהם דהיינו שיחה בעילה אם
 סיו כולם מהענינים בספור השמועות לא הוי קפידא כדמוכה בסמ"ק
 דמחיר לפסוק פסועה גסה לכתורים המתענינים במרוצתם ונלע"ד
 הטעם דכיון דמהענינים נכך חשיב דבר מזוה וחספי שמים כדבר מזוה
 דמותר לרין בב"ה ולהרבות שיחה דעלם קאי הסמ"ק ולדבר מזוה
 שני. ול"ד לשאילה שלום אע"ג דמני מזוה הוא מ"מ לא התיירו אלא
 בדוחק כיון דלית ליה עונג לשאל ולתשאל נמי לא קפיד כיון
 דמיחו בשביל כבוד שבת בדוחק התיירו אכל מקלסם אינם מתענינים
 בספור השמועות אלא שששין לרין כדריבס איסורא קעבדי ואף
 רוב העולם אינם מהרין בכך :

סימן קנו

מהר"ם פסק על הא דאמרינן נכריה שאלו על
 עיירות בזמן שכלו על עסקי נפשות מחללין עליו את
 השבת אכל על עסקי ממון לא וכו' אפי' על עסקי ממון מחללים
 ידוע הוא דבאו על ע"מ אם לא יתא היתראל לשגול ולבז ממנו
 וסרגו והוי עסקי נפשות ומטעם זה היתר גמור הוא גדליקס
 גמולת

שנפלה בשנת אפי' בבית נכרי לישראל ליתך ולכבוד דהאידיא
 כשיש דליקה הנכדים הולכים והורגים ח"ו ישראל אם לא יכבו
 כמותם וכו' הוא ואפי' במקום שאינם הורגים מ"מ שוללן ובחזון
 והיו סגת ממון דשריין אף בבאו על עסקי ממון כדפי'. והם דרש
 מה"ר אהרן הקדושכפי רבים בפני קהל ועדם והודיע שיש לישראל
 לכבוד הדליקה אפי' בשנת דלא אחי לאימועי ח"ו והיו סכ"ג
 ואמר דהדרבה מזה הוא דהוי כהלת נפשות והשגאל הרי זה מגונה
 כלומר שלא הודיע כבר ואף כי יש נגמגמים ומערערים לומר דוקא
 בפל הדליקה בביתו של ישראל תחילה דלא איכא סגת נפשות
 דדרכם להשליך סיודי לטוף הדליקה בני שולח בביתו אבל
 בפל בבית נכרי לא מחלליק דליכא סכנה כלל וראייה מכמה
 עיירות שהולקו ולא נשמע כדוד סכנה מ"מ משם אין ראייה
 מהנסו דפונא אשכחן דיש סכנה אפילו נפל בבית נכרי תחילה
 ופשיטא דמחללין. אמנם הכל לפי ראות עינים והזמן לפי מה
 שיתקרב לביתו של ישראל וכן לחכם ויחכם עוד :

סימן קנז פתילה שלא הוכנסה דכתב במרדכי שאם הדליקה
 בשנת וי"ט בחד בשנת אסור להדליק ביו"ט

דאין שם מנין ליו"ט וראב"ה פסק דאסור לטעלם מכאן פסק
 מורי הגאון מהר"י דאסור להדליק אפי' בחד ניסא דאי מותרת
 א"כ אגלי אסורם לפעל ודוחק לומר דראב"ה איירי דכבר
 הולקת משני דדון וגם אמר מורי דאפי' אם הפתילה צפי סכ
 ואיך לנר דאסור לפותחו כיון דפסק ראב"ה דאסור להטעל :

סימן קנח וסיכא דכבו הכרות בסוכה בשנת גראה דיכול
 ליתך לביתו ולאכול סעודתו עם וראיה מהא

דאמרינן פ' ע"פ רב הונא קדיש יבטי למטעם אהעקד שרגא עיילו
 לבי מאני בו ע"פ דדרך הוא ליתך מדירה לדירה סיכא דשכיבו
 וכתב מרדכי פ' ה"שן מיי שאינו בקי ישער הפער אם היה יולא
 מביטו בשביל לער כזה וא"כ ש"מ דלעז מקרי וכו' לכבוי גרות
 דאיכא נמי לער והוי כמלעז ופטור משמע נמי הסם דאין דרך
 ורגילות בשנת לאכול בלא נר דקאמר הסם טעמא מתעקד לבו
 שרגא בו' וכתבו הסו' הסם ואשירי דמה שלא אמר כן הסקפיד
 על הקידוש ועל הסעודה כיון דיוכלו למחר לאכול ג' סעודות
 וללאה י"ח בשבת בסעודה לא לא סקפיד וא"כ ל"ל דאין רגילות
 ודרך לאכול בלא נר דאל"כ למה לא יאכלו ויעשו קידוש בלא נר
 דלגבי קידוש לא ליתך נר כדאיכא באשירי דיכול לקדש אלא ודאי
 ל"ל דאין סעודה בלא נר וא"כ מותר ליתך לביתו כדי שיאכל סעודתו
 בנר וכ"כ מתוך פרש"ב. ואע"ג דכתב במרדכי דסקפיד על
 הקידוש ולא על הסעודה כלל משום דיכול לאכול סעודתו בלא נר
 ומשמע דלא ליתך נר לסעודה מ"מ כדי לקרב הדיעות מכל לומר
 דלעם לומר המרדכי כלומר ללאה י"ח בני סעודות בלא נר יכול ללאה
 דלא מצינו בשום מקום מלעז לא יאל י"ח שבת אבל הקידוש לא
 חיקו אלא בנר וע"כ לאו מלעז הוא דאפי' לאכילה לא בעינן
 נר כ"ש לשתייה לכן נראה קאם להחיר דאפי' חבירו אלא בסוכה
 בשולחן א' דאינו חייב ליתך אלא דניחא לו לאדם בשלו ולא בשל
 חבירו מידי דהוה ללאה מביטו לדירה אחרת דהוי לער לפי שמה
 לו לאדם להיות בשלו ומייה דחק דהסם לעקור מביטו לדירה
 הוי עירחא אבל האי לפי שעם עד עבור סעודה לא דמי כלל :

סימן קנח בסמ"ק וא"ל ככבו דנשאר הימים אינו יולא בגזול
 נראה דאפי' לפי סירושלמו יוכל אדם לברך אלוכל

דחבריה בשאר ימים בלי ידיעתו ואע"ג דאמרינן דשאל בלא
 דעתו הוי בגזילה אפי' כהא שפיר דמי כיון דלא מחסר ממוניה
 מידי ויחא ליה לאיניש דלעבד מזה ממוניה והא דאמרינן דלא
 יוחא ליה היינו כשמחסר ממון אבל בלא מחסר לא וראייה מעלית
 דאדם נובך בה בלא דעתיה דחבריה ואם היתה מקופלת יחזר
 ויקפלו ואע"ג דאמרינן בפ' אלו מציאות מלא ספרים לא יקרא כסן
 ספרים שאני דמטעמי ועשיין להחלקלל וחסר ממונו ובא"ל נמי
 מחלק אהא דלא יחא ליה בו' דוקא בביר אבל בחבר יוחא ליה
 דיליגוד בחוכם אלמא דלא יחא ליה איש כלל דלישתמע לגמרי לא
 יחא ליה :

מית

סימן קס

פסק בסמ"ג ובאשירי דליילס ראשונה של סוכות חובס
 הוא לאכול בסוכה אפי' ירדו גשמים דלישין ע"ו
 מט"ו דמלוא בו' מה הסם לילה ראשונה חובס מכאן ואילך רשות
 אף כאל לילה ראשונה חובס מכ"ה רשות בו' אלמא ר"ל אפילו
 ירדו גשמים דאי לא ירדו גשמים היכי קאמר מכאן ואילך רשות
 הא אינו כן דכלא ירדו גשמים ליתך ביו"ט למטעם פת משום
 כבוד יו"ט וממילא יתחייב בסוכה אלא ודאי ל"ל אפי' בירדו
 גשמים. וכתב רב אלפס פי' בע"ה דר"ל דאיכא דירדו גשמים וסלך
 ואכל בביתו ופסקו דחזר ואוכל כוונת בסוכה וכו' אמרינן מכ"ה
 רשות ונראה דאין לומר דסמ"ג ואשירי ר"ל בעינן זה דירדו גשמים
 בעת שרויה לאכול סעודה יו"ט ופסקו אה"כ אבל לעולם בשעת
 ירידת הגשם אינו חייב לאכול בסוכה אפי' ירדו גשמים כל הלילה
 דמדמתסיק בסמ"ג עוד טעם אחר משום דומיא דמלא ומלא א"ל
 ליפטר כלל א"כ משמע אפילו ירדו גשמים כל הלילה חייב לאכול
 כוונת בסוכה ובסמ"ק ובא"ל מוכיחים אדרבה מכאן מדקאמר
 מט"ה רשות ע"מ דאין חובס ביו"ט לאכול פת אלמא דלא ס"ל
 דבליילס ראשונה חייב בירדו גשמים דאל"כ מל"ל לסוכה דלא
 מחייב ביו"ט לאכול פת וקיי הא דקאמר מכאן ואילך רשות בירדו
 גשמים. ומתוך כך נראה דאם ירדו גשמים לילה ב' דלא מחמירין
 לאכול כוונת בסוכה וסמכין אסמ"ק וא"ל וכו' אם ירדו כל הלילה
 דסמכין אשירי דמשני בשם ר"י בחו"ס רב אלפס כיון דבאי
 בקביעה דירחא בירדו גשמים דאינו חייב לאכול כוונת דהוי מדרבנן
 כיון דבקייע בקביעה דירחא ולא באשירי דכתב דלדין יוס ב' כיום
 א' ודמו להא דמביא בסמ"ג דהיטי הגמלאות במשי דתרגולת בפסח
 דמותר ביו"ט האחרון כיון דיו"ט האחרון מדרבנן מותר וה"ל מדרבנן
 ואינו חייב לאכול בסוכה או דמי לפסולי אשירי וולג' דיונא ביו"ט
 שני ע"כ מלאחי נמוקי הגאון מהר"י. אמנם שמעתי שדרש בבבב"ג
 דכלל א' וב' ליתך לאכול כוונת בסוכה אפי' ירדו גשמים :

סימן קסא

שלוש יסגא לחדא אסובי עמיתו מס"ד טעב"ל
 יל"ו ואסובי מס"ד דוד ור"ק וכו' זמן
 סג"ל יל"ו. על דבר העדות של האשם מ' געלי"ן בהם של מ'
 פעסן שפיהא אשה ר' וכל מעבדו"ל ששלחם ליד דקדמי בהם
 אינו ונבריי ש' קרייה אוחס שיהי ושלשתי ומלא דעתי במקלח
 העדות נטה יפה לשירותה דהאי איתחא ובעיקר בעדות ר' יונה
 בר אלחנן שהעיד וז"ל איך שמע מעירון פה שאמר בפס מלא
 אל האמינו שיהודי הפוס אף הוא נכר וסמלא בו' עד זה אמר
 כנס פעמים כאשר יהודים רועים ליתך ולדרוש ולחקור אחר
 היסודי אם הוא הפוס או נכר ובכל פעם אמר אותו העידון כי
 הוא נכר אף לא אודה בפני השירים כי לא אחיה שום מסור
 וכל זה אמר בקרב אחר שנאבד עכ"ל. עדות זה מספקת לדעת
 יותר מכל העדות מכמה טעמים חדא שהנכרי הנ"ל סח דבריו
 בקרב אחר שנאבד בעוד שהיו מסופקים בו אם עושה חי ופוס
 וליכא למימר עליו דקאמר בדדמי כמו באיך עדות שכל מה
 שסחו הנכרים היינו לאחר שילא קלא דל"ס דנכר דאיכא למיחס
 שסחו בדדמי כדמשמע במרדכי פ' בתרא דיבמות דאיכא למיחס
 בנכרי מסל"ת דנכר דשמה אמר בדדמי. וכו' דעירון זה מיושבי
 טעו"ה הוא ומסתמא ידע והכיר אחר אינו יהודי חוקרים היסודים
 שם שסרי אביו ואמו ואשתו של הנאבד מיושבי העיר הסם ועל
 אותו יודי אמר שסכר משא"כ בשאר עדות שלא העירו
 אלא שסחו הנכרים היסודי הנאבד הוא יסודי מעכו"ה ולא
 סוכיו כלל יסודי פלוני וסיינו לריבין דקדק היסר מתשובת מור"ס
 מתשובה שב' המיימון טעובה המתחלת חזרו על כל דדין ולדי
 לדדין בו' שכתב אה"כ שלריבין לבדוק שלא נחסר שום איש בלוחו
 מקום שילא ולא חזר או שיש הוכחה מבוררת מתוך דברי הנכרי
 שזכו שסגידו וסח עליו כדאיכא הסם. וא"ל דהדרבה עדות זה
 של ר' יונה משום הא דהעיד דכמה פעמים כשחקרו ודרשו אחר
 היסודי אחר בכל פעם שסוח סרוג משמע לפוס ריכטא דע"ו
 שאלם ודרישה אמר מה שאמר נראה דלשון העדות לא משמע
 שדרשו וחקרו היסודים בלוחו עירון" אלא משמע כששמע הקול
 בעיר

צביר שדבריו וחקרו אמר אז מעלמו מה שאמר וכו' מיקרי פסיר
 מכל"ה הואיל ולא שאלו כלום מאותו נכרי המסל"ח אפי' נדפק
 קול דשאלה כדאיתא בברייתא בשבועה מור"ם דלעיל וכו' כיון
 שאמר אותו עירון כפה מלא שהוא סרוג לא דייקין בתריה איך
 ידע שהוא סרוג אלא אמרינן ששמע בברור מהורגיו או מאותם
 שהיו עם סורגיו שסרג. וכו' כתב מהר"ם בשבועה דלעיל וכו' וכו'
 ראיה מהא דאמרינן בגמ' מאן איכא צי חסא כו' ומסא דאמרינן
 ווי לפרש' כו' דלא הוי דייקי בהרייבו ה"ל בנ"ד והי' דמטמע מהוך
 דברי הנכרי דלא הוה משקר מדקאמר ותמלאו אותו אלא כפר
 פלוגי ואי הוי משקר הוי מוכחש כשיבדקו ע"ס ולא ימלאו כדבדיו
 וכעין זה כתב מהר"ם בשבועה דלעיל דה"ל מהימנ עפי משאמר
 סתם וסרג. ועוד נראה קצת דע"כ מוכח מהוך דברי העירון שדברים
 כבירים ידע מדקאמר אבל לא איניד לפני שהי"ס כי לא אהיה שום
 מסור משמע אלו הוה חולס לסיית מסור הוה בידו למסור הדולה
 וה"ל ע"כ דבר ברור ידע דאי לא"ה אין דרך נכרי למסור נכרי חבירו
 בדדמי בעלמא. עוד העיר ר' יונה הג"ל וכן העיר ר' יחיאל כחוחו
 איך ששמעו מנכרית אחת שהסל"ח ואמרה וייר לנגן אלהיה אין אייבם
 גילוייט די הבן איין יודן דר מורט נון כוט מן אין דרייבוק
 גילובט דם זי זולן ווייזן וואו ער איז דר מורט ווארדן עכ"ל. גם
 עדות זס מספקת די שהרי אמר אין יוד פון עכווא אייז דר
 מורד ווארדן אפי' פלא סוכירס שמו יבדקו שלא יא' מעכווא
 שום יהודי שדך עס שלא חזר כ"א זס ולכי כתב מהר"ם בשבועה
 דלעיל ממש כה"ל. עוד הוה לנו לדקדק היתר מעדות אחרים
 אך היינו לרייבין לדקדק ולפספש יותר מבאלו העדויות אמנם בעדות
 הנוך בר' מנחם שהעיר מה ששמע בו: זע"ק מפי הרב עירון שם
 אין נראה לסמוך עליו משום דאותו רב עירון שהעיר וכו' ע"י שאלה
 ששאלו הנוך ואמר אם אמנת הוא שהודס בעיניו שהרג יהודי אפי' פ
 שאר נכרים נניי אמרו פמי שמעפט שהודס שהרג יודי וואתם לא
 סחו ע"י שאלה מ"מ זס הרב עירון לביחמו דוקא מועלת לפי שהוא
 אמר שהודס על יודי אלא עכווא וסוא ע"י שאלה סח וכעין זס
 כתב מהר"ם בשבועה דלעיל אפי' לקולא לא מקרי שאלה אפי' כ
 נשאלו אותו הנכרי עלמו שהוא סח אפי' שאלה הקול בכל המקומות
 ומסתמא כמה נכרים נשאלו אפי' לא נפק מידי מסל"ח הואיל
 ואותו הנכרי עלמו לא הוי ומסתמא ה"ס איפכא לתומרא וק"ל. וזס
 שהעידו על שהי"ס שפי"ס מהס בלאמע שורה של להי העליון הוי
 גדולים משאר שהי"ס שבפי לידים נראה דהאי לאו סימנא כלל
 ולא מביעה דלאו סימן מובהק הוא אפי' למ"ד סימנים דאורייתא
 לא הוה מהני משום דבדקין בהרבה ב"א ומיניו דרוכס בני שניים
 האמצעיים בשורה העליונה גדולה יותר מהנכו שבפי לידים ואף
 אם הוה אלו שהי"ס מופלגים קצת בגדלות מ"מ אחרי שרגילות הוא
 שסם גדולים לא מהני אם הוה מופלגים קצת דמיא להא דקאמר
 תלמודא צפ' בתרא דיבמות ובפ"ב דב"מ סימנים דגופא דהריך וגו'
 דלא חשיב סימן כלל אפי' למ"ד סימנים דאורייתא ונראה דמסתמא
 לא איירי דהריך ברוחב אצבע משאר ב"א בינוני דשפיעה דהאי
 לא הוי סימנא כלל ולא אייטריק לאשתמינן אלא ודאי איירי שמופלג
 קצת באריכות ואפי'ם לא מהני והיינו טעמא כיון דרגילות הוא
 בהרבה ב"א מהס ארוכין וגו'ין מבינוני ולכך אפי' אם הוא קצת
 בהפלגס לא מהני וכל העדויות שהעירו על סימני כלים לא דקדקתי
 כלל בהם ללדד בהם שריותא אפי' ללרפן לסעד ולסיוע לשאר
 אומדות כדמשמע בדברי סדר מס"ר אליה י"ז שכתב וז"ל וישאלו
 אם יש סימנים בבגדי ואו כתונת שמאלו וכמה כתונת נשא עמו ח' או
 שנים או אם הכירו הכתונת בע"ע עכ"ל. נראה דודאי לא הוה דעתו
 דנסמוך ענ סימני כלים לחודים דתלמוד ערוך הוא בפ"ב דב"מ
 ופ' בתרא דיבמות דחיישינן לשאלה רק טבעת כים ואריקין ואוכף
 כדנפרש בכו תלמודא טעמא אמאי לא חיישינן בכו לשאלה אבל
 שאר כלים דלא מפרש תלמודא מסתמא אין לנו לבדות סברא מלבנו
 וטמר דאף בכו ל"ה לשאלה הלא מסתמא דעתו הוה ללרפן סימני
 כלים לשאר אומדות וכן שמעתי כבר לפני כמה שנים שמורי
 הישום המופלג מהר"ר נתן הנקבר באדמת קודש ז"ל מלא בם'
 אחד וקמו מה"ס דמגרפי סימני גליו לשאר אומדות. אמנם לכן

מהסס מאד על שריותא דא דנראה דמוכה מתלמודא דקך חששא
 דשאלה דכלים הששה גמורס הוה ולא מהני אפי' ללרפן מדפריך
 תלמודא פ' בתרא דיבמות ובפ"ב דב"מ ומי חיישינן לשאלה כים
 ואריקין וטבעת כיכי מהדרינן פי' הוה מיהדרינן על ידס ואי
 אמרינן סא דחיישינן לשאלה לאו חששא גמורס. ואי אית לן עוד
 אומדות אחריתי לא חיישינן לה אפי' מאי פריך מנט דמסדרי' ליה
 לשליח שאבד הגט ול"ה לשאלה לימא דסתם ה"ע משום דאיכא אומדנא
 אחרת שזס הגט של זס השליח הוא כיון שזס האיש שואל הגט
 ויודע שאבד הגט ואין אלו מבידין אחר ואין לחוש שמה יש אחר
 ויפול בימנו כמו כן כאן אבל גבי עדות אשה שמה בעלה ואין אלו
 יודעין אם זכו בעלה שנמלא מה אין ע"ס שום אומדנא שהוא הוא
 ולא אחר וכו' מהלקין סתום' לסדיא לפי שיווייה בתרא פ"ק דב"מ
 ובפ' כל הגט אליבא דאביי דחייש לתרי יאחא אפי' לא הוחזקו
 ומתני' קאמר גבי גט דיחזיר ול"ה לתרי יב"ש. נראה דקשה
 לקבץ הלכה לדורות להחזיר א"ה ע"י לרופ כלים לאומדות אחרות
 דכל חד חד וחד באפי נפשים לא מהני ולא מועיל אפי' דמשום
 שגיגוס מקילין טובא בעדות אשה סא אמרינן פ' יש בכרך כי
 אקול רבנן ס"מ בסופו אבל בתחילתו לא אקול ופרש"י בסופו
 לאחר שכיוונו יפה שזכו הקילו הנכמים בכוף עדות להחזיקו אפי'
 דשפחה ועבד אבל תחילת העדות דהיינו ראשית שמה לא אקול
 עד שיברר יפה עכ"ל ונראה דכל הסימנים שהוא הוא בעלה של
 אשה זאת בכלל תחילת עדות ניכסו ולא אקול ביה רבנן וכן מוכח
 בברייתא במימון פי"ג דגירושין וכן במרדכי פ' בתרא דיבמות
 דחשיב כה"ל תחילת עדות דאיתיה ראיה מהא כי סיכי ללדיך
 אחרתים ניכסא כו' אימא איניס אחריתא אחי לאלולי כו'. סיומא
 דמילתא דנראה וכן הסכימו חבירי דעתי דהאי איסתא מ' געליין
 דהי"ס אשת ר' זכאל מעכווא שראו לאכסוני לעלמא לכל גבר די
 מייבין ואחס האכובי חבירי ששלתחם אלו הסכרים לעיל העיינו
 בדברי בראיות ובסברותי אם מקובלים לכס וגם תשלחו והכתבו
 לעמיתא מס"ר אלי' י"ז אשר החלל בגבול בית דינו אם נראים
 ג"כ דברי תמידים בפירכוס ואם לאו דעתי מבוטלת לכס. ואם
 סקטן והעיר שבישראל. וכן עשו והסכימו כולם להחזיר :

סימן קסב שלומכס יסגא לחדא האכובי האלוף מס"ר ליב"א
 י"ז והס"ר אברהם שטן והס"ר לז"ן והס"ר
 שמואל י"ז. על דברי ביצוע ופסרה ששלתחם בין יורשי עזז"ל
 מעריני"ע והפדהם בפיוס ובפסרה איש מעל אחיו לתועלת כולם
 כאשר כתבה ישר כחכס ויפה עשייתם אף אם הפדחתם במקצת
 מלד זס ללד זס בשביל השקט ריב. וכו' משמע פ"ב דב"ק דשני
 לב"ד לוותר בממון היתומים חון מן הדין כדי להשקטם מריבות
 וקטנות מהסיוא דאמר ר"ל להנסו דבנו אפדנא אקיקלי דיתמי זילו
 פייסו ליחמי ולא אשגחו ביה ואגבי רב נחמן לאפדנא מינייכו ופי'
 שם אשירי דמן הדין הוה חייבים ליתומים לפדוע כל האחת לפי
 שהסרו אותם מעט ואפי'ם אמר בתחילתו שפייסו היתומים במאי
 דיפייסו ולא גבה מנן לפי הדין לגמרי במקום היתומים עד
 שסירבו לפייסם :

סימן קסג גם מה שסכמתם לנזור ולהסרים שתחזיקים
 הפסרה ושלא יוכלו היתומים לחלוק ולמחות
 לכשיגדלו דינס סכי הוא דיש כח ביד ב"ד על היתומים כל זס
 דקי"ל כר' נחמן דאית ליה דא"כ מס כח ב"ד יפה. ומס שבקתם
 להסכים על ידכס אין לי מילון בזה אף שלבי מנגמס קצת שלא
 ראיתי ליורשי ר' מנחם איש עומד במקומם כמו לפני האדדין
 האחרים וחושש אני שמה יא' לי מזה הפרעות מקרובי יורשי ר'
 מנחם. ושלוס מאת האכובי סק' והעיר שבישראל :

סימן קסד שלומך יסגא לחדא האכובי עמיתי שאירי מהר"ר
 יודא י"ז אשר דרשתי הטעם שנמלאת בהרנגולת
 בפסח אם לריך לשורפה או ישליכס במקום הפקר. דע כי מנסג
 הוא לשורפה כדכבס מרדכי פ' קמא דסכחים בס"ס ר"י דהטעם
 בהרנגולת לריך שפייח כלי כדי לשורפה בחוס"מ ואין נראה דלחתם
 גופא קאי דפחות מכזה א"ל בייער כדאיתא פ' אלו טוברין ור"י
 מיייתי ראיה משום דקי"ל אין ביטור חמץ אלא שריפה ע"ש. מס
 הסוג

שכונד לך משמי שהתרחי חמץ מוקסא בנותן טעם לפגם אפילו במקום שמהגין איבוד לא ידענא מהאי מילתא כלל אע"פ שגראס שיש לחלק משום דלא מהמירין בלא פלוג כמו בנוף הגזירה דמשו וסא קמן דאפי' בחמץ גמור רוב הפוסקים הסכימו להסיר נט"ל דלא תלין וקמן טעם לפגם בטעם משבו מ"מ אני זוכר דאיתא סאי עובדא לקמן ולא כוריתי בס לא איבוד ולא היסר :

סימן קסה סכר טעוין באשכנז הוא הסך גמור וכן ספר מלות גדול במלות חמץ וכן תוספות ש"ך בריש פסחים . ולא סקטן והצטיר שבישראל :

סימן קסו שלום לאחזבי נכרה רבא הכ"ר חיים י"ו אינו כדי ששלחה וגם קשה לי להשיב על עיני זה כי

כבר כתבו חיים ומתים בדבר זה המחלוקת בכבוד וכמה דיוואות משתפסין וקולמסין משתברין וסקיפוס הלכות כחמור של עכנאוי גם אני זכר שפעלים כתבתי אז עניות דעתי על אוהו כבוד ועוד חוששתי שלא יתקיימו דברי כי כן נעשה לי בטכנר ג"כ בעיני כבוד אחי במדינה היתה דאחרותא דמי הארץ היה וקלים בדעת וינסו כמו שכתבתי בעלמך ולהסתבר לא אשיב פיך ריקס אך בקולר . עגל הראשון אינו פוטר אף כי כרוך אחריה דכל בני כרוך דפ"ג דבכורות פרט"י מניקה וקי"ל דחלב אינו פוטר כר"ם לחומרא אף כי יש חולקים עליו וע"כ עגל השני ספק כבוד הואיל ומניקה וסא ודאי ישראל יכול לקיים ספק כבוד לעגמו דקי"ל תקפו כסן מויליין מידו כדמסיק בריש ב"מ גבי מחבתא חבן הכסן כששולחים לו סבכר אינו רשאי להחזירו דגראס דמבזא מתנות כהונה כ"כ הרא"ש ואפי' בספק החמיר מהר"ם על הכסן בזה שרצה לזול . וא"ז כתב לא כייפינן ליה איפשר דלא פליג עליהו וסבר לא כייפינן ליה לקבלו מיסו מודס דאסורא עבד וחת"ל פליג סיי בתראי וינסו . ומה שכתב א"ז במ"ס יוס טוב דשמע מפ"י רש"י דכייפינן ליה וכתבו כבר דלא קשה דידים ארדידיס דסיהא איירי כשרוצה לקבלו לאחר זמן כדמוכח לשונו וכי יביי דסקפיד מהר"ם על הכסן שאינו מקבל ס"ג הקפיד על כמכוין להקניט כסן או שלחו לו כדי לנקום ממנו דכתב דכמה עבירות עשה כמבואר בתשובתו להר" מאיר כסן ודון דידן בספק כבוד הוי כדלעיל וסכרי אינו נאמן במסיה לפי חומנו שכבר ילדה ואסימנים דקריים לא סוכיין אע"ג דמהר"ם החמיר שלא יזול בו סכסן מ"מ הואיל וגם בע"ס אלו ידע שיכול לעכבו לעגמו לא הוה משלחו לשום כסן בעולם א"כ בטעות שלחו ויכול לחזור בו דקי"ל תקפו כסן מויליין מידו כדלעיל וכה"ג בנדריים לא חשיב קיום ביום שמעו כי לא ידע סבבל שיכול להסר וגם סכסן לא קבלו עד שיחוקר כמו שכתבתי מדאס לע"ד כל הכא דאית ביה ספק בחוקת דישאל בעל ספרה קאי וכן פסק מהר"ם על הסולה מעות לחזירו ליחס לנכרי ושכחו דסדרי וזי למרייכו דאדעתא דסבי לא שלח ורתייתו מרב ספרא אדעתא דמרא אפקדיס פ' הגוזל בהרא ומייחי לה במדרכי פרק אלמנס ניזונת וכן כל קיין בטעות ומחילה בטעות חזר ס"ג כ"ס סיי רבותא דסקרי דחלב פוטר קמאי ובהראי אע"ג דלענין איבוד מהמירין כר"ם כל כס"ג כדי לסמוך עלייהו וישאר בחוקם בעלים הראשונים משרתך ק"ל הוי . הועתק מפסק מהר"ם ועליקמן אהרן :

סימן קסח ומה שכתבתי אי כייפינן ליה לכסן כה"ג לקבלים הואיל ואית ביה כמה ספיקות . דע לך כי כבר

נדרשתי על כס"ג לא ידעתי בפעם שהוא מתשובת אשירי שכתב שמהר"ם סקפיד על כסן שלא רזא לקבל אפי' ספק כבוד וחסבי ליה מוזיל במתנות כהונה לפי שאם היה ישראל רוצה שלא לתתו לכסן כרשות בידו הואיל וספק כבוד הוא כדקי"ל דאפי' תקפו כסן מויליין אוהו מידו ואיך יתכן שיבא כה ביד ישראל לכוף הכסן לדעתו מתי שירצה אם רוצה לקיימו מקיימו אם רוצה שיקבלי יתוף אוהו לקבלו אחרים כה"ג איכא זילול כהונה אלא שלא באתי לחלוק על דברי מהר"ם מ"מ סבו דלא לוסוף ענה וגימא דמהר"ם לא איירי בספק דלא תלי בפלוגתא דרבותא אלא בספק שולד מעגמו כדאשכחן כמה ספיקות במס' בכורות אבל כה"ג דאיכא כמה ספיקות דפלוגתא דרבותא אם אמו סולכין להמיר משום איבוד כרת כדי ללאת ידי כוין לא יזיל כולי האי להמיר בבביל זלול מתנות כהונה וק"ל . ואשר דרשתי אם שרי להסכיר כבוד לנכרי כדי לגדלו נראה דמשמע בפשיטות בא"ז בתשובה דשרי שכתב וז"ל כבוד שמסרו ישראל לשומר נכרי בו וכחז עלה פסק שחף אם הטיל בו השומר מוס דשרי כמבואר סה"ע . משמע בפשיטות דשרי למוסרו לשומר נכרי דמסתמא לאו בעצריינא כתב דבריו וכו' אי הוה אסור למסרו לשומר נכרי וזה הישראל עבר ומסרה לו לא הוי שרי ליה במומו שטעיל בו סכרי כמו שיש לדקוק קלח מדברי א"ז גדול כשהוא עובדא וגם נראה כן קלח לדקוק מדברי א"ז קמן ע"ש . בתשובה הגאון מהר"י מוילין דקדקתי וז"ע היטב כהא דכתב בסתמא נכרי מכל"ת אינו כשר לעדות כבוד משמע קלח מדבריו דאפילו אי לא מלינו למימר דלשביח מקחו קאתי לא מסימן וז"ע ע"ז באשירי פ"ג בכורות . גם מ"ס דעגל הראשון אינו פוטר משום דכרוך היינו מניקה וקי"ל דחלב אינו פוטר לפי קולר לשונו משמע דכרוך ומניקה היינו מטעם דחלב פוטר וסא ליתא כדאיתא להדיא לפירש"י בגמרא פ"ג בכורות דטעמו משום דלין מרחמו אה"כ ולו ז"ל דשרי מילי קאמר וקלר מאד בלשונו במתנתא מיך חדרות ותבסק

שלפעמים הם חולבות ד' או ה' שבעות לפני הלידה וא"כ אפי' אי אשכחן פרס אחת מני אלה הוי מיעוט דלא שביח ומיעוט כס"ג לא אמרין כמון מיעוט לחזק אפי' לר"ם כדאיתא בחוס' ובאשירי ובמדרכי פ' בהרא דיבטות אע"ג דתלמודא פ"ג דבכורות לא חשיב סך מיעוטא דחולבת אלא לחד מיעוטא ולא מיעוטא דמיעוטא י"ל דבסמות שלנו משוים הם מבהמות שלהם וכס"ג איתא להדיא בחוס' ובאשירי פ' אלו טריפות לעיני פרס בה שלש ודאי לכסן ולעיני עינויתא דוורדי עיניו רואות דבסמות שלנו משוים הם משלכן . כל זה נדרתי להקל אך מ"מ לא מלאני לבי לסמוך על דרשתי וחקירתי נגד מה שפסק מהר"ם דמסתמא לאריותו ולדורותיו פסק כן אה"כ הוי לו אומדנת הוכחות אחרות מלבד החליצה שכבר הכר הייתי מזרפן לעממא דלעיל להסיר אבל בג"ד אין נראה לי לזרף קיין הכסף לעטם דחולבת ולסחיר מבייחיו דשייכס לא שייכי אהדי כלל דטעמא דחולבת מחיר משום דמוכח מילתא דכבר בברה וקיין אדרבה מחיר מטעם דלא ביכרה אלא משום שחפות סכרי . ומו נראה דכמה גרגא אית למשרי בקיין כסף דכ"ד חדא דרוב הגאונים פסקו דקיין לא מהני אלא דוקא במשיכס כדמסיק באשירי פ"ג בכורות . ומה שכתבתי לדברי סה"ז מהני קיין כשמקיין העובר אפי' לפר"ם כבר כתבתי בתשובתי דסא לא חס מהר"ם לדברי סה"ז ומלריך משיכס וכסף ג"ל טעמא משום דכל עגמו של א"ז אינו מחיר אלא משום דאי אפשר למשוך הוולד ומשיכס סה"ס לא מהני להוולד משום דר"ם פסק דעובר לאו ירך אמו הוא כדאיתא במדרכי פ' סוכב וכנס החוס' פ' שור שנגח את הפרס מסקי דקי"ל בכל דוכחא עובר ירך אמו הוא לבד לענין טריפה כיון דעובר ירך אמו הוא יש כאן מה למשוך וכו' אין קיין כסף קוים לר' יוחנן . ועוד נראה דבג"ד לפי דעתי כמו שכתבתי שספק הוולד משמע דלא הקנס הכהונה לעוברס וא"כ אין הקיין כלום ואין אדם מקנס דבר שלא בא לעולם כה"ג לפי ר"י כדאיתא בהנה"ס באשירי פ' מי שמת אע"ג דלפי' רשב"ס מהני מ"מ מו יכניס ראשו בפלוגתא דרבותא כ"ס דרבו האורחין :

סימן קסח ומה שכתבתי אי כייפינן ליה לכסן כה"ג לקבלים הואיל ואית ביה כמה ספיקות . דע לך כי כבר

נדרשתי על כס"ג לא ידעתי בפעם שהוא מתשובת אשירי שכתב שמהר"ם סקפיד על כסן שלא רזא לקבל אפי' ספק כבוד וחסבי ליה מוזיל במתנות כהונה לפי שאם היה ישראל רוצה שלא לתתו לכסן כרשות בידו הואיל וספק כבוד הוא כדקי"ל דאפי' תקפו כסן מויליין אוהו מידו ואיך יתכן שיבא כה ביד ישראל לכוף הכסן לדעתו מתי שירצה אם רוצה לקיימו מקיימו אם רוצה שיקבלי יתוף אוהו לקבלו אחרים כה"ג איכא זילול כהונה אלא שלא באתי לחלוק על דברי מהר"ם מ"מ סבו דלא לוסוף ענה וגימא דמהר"ם לא איירי בספק דלא תלי בפלוגתא דרבותא אלא בספק שולד מעגמו כדאשכחן כמה ספיקות במס' בכורות אבל כה"ג דאיכא כמה ספיקות דפלוגתא דרבותא אם אמו סולכין להמיר משום איבוד כרת כדי ללאת ידי כוין לא יזיל כולי האי להמיר בבביל זלול מתנות כהונה וק"ל . ואשר דרשתי אם שרי להסכיר כבוד לנכרי כדי לגדלו נראה דמשמע בפשיטות בא"ז בתשובה דשרי שכתב וז"ל כבוד שמסרו ישראל לשומר נכרי בו וכחז עלה פסק שחף אם הטיל בו השומר מוס דשרי כמבואר סה"ע . משמע בפשיטות דשרי למוסרו לשומר נכרי דמסתמא לאו בעצריינא כתב דבריו וכו' אי הוה אסור למסרו לשומר נכרי וזה הישראל עבר ומסרה לו לא הוי שרי ליה במומו שטעיל בו סכרי כמו שיש לדקוק קלח מדברי א"ז גדול כשהוא עובדא וגם נראה כן קלח לדקוק מדברי א"ז קמן ע"ש . בתשובה הגאון מהר"י מוילין דקדקתי וז"ע היטב כהא דכתב בסתמא נכרי מכל"ת אינו כשר לעדות כבוד משמע קלח מדבריו דאפילו אי לא מלינו למימר דלשביח מקחו קאתי לא מסימן וז"ע ע"ז באשירי פ"ג בכורות . גם מ"ס דעגל הראשון אינו פוטר משום דכרוך היינו מניקה וקי"ל דחלב אינו פוטר לפי קולר לשונו משמע דכרוך ומניקה היינו מטעם דחלב פוטר וסא ליתא כדאיתא להדיא לפירש"י בגמרא פ"ג בכורות דטעמו משום דלין מרחמו אה"כ ולו ז"ל דשרי מילי קאמר וקלר מאד בלשונו במתנתא מיך חדרות ותבסק

ותבקש לדרוש בכל גזולך מיודים וארמאים אם ימלא שום אדם או אשה שראו מימימה שום פרה שסיחה חולבת קודם שילדה ומה שתעלה בדעתך סודיעוני עי"מ. האם הקטן והלעיר שבשראל: **סימן קס"ט** שלומך יסגל לחדא אהובי מס"ר משם ס"ל י"ו אשר דרשתי ע"ד הכבוד שכתבתי לך עליו כבר

ידעתי בלשון מבורא הוא בידך. והנה עתה נחחדם שנלמד אנו דהכוא בוכרה ובעינא לפרושי לך הסיא מילתא לקמן אמנח שלחה עתה הנה העתק מוסק מהר"ו כ"אג"א י"ו קחינא זיה דברים חמוקים. חדא מ"ם דמונכ וסוגיא דעלמא כוא להקמות העובר רק בכסף כדברי רש"י ורשב"ם דלא מזריכי רק קנין כסף משום דנכרי כל קניינו בכסף מנהג ודך כפושא הוא לא שמייע לי כלומר לא סבירא לי אדרבה ראייתו כל רבנותיו הגדולים שהיו מורים הלכה לנעשה והיו מזריכין קנין כסף ומשיכה לרשות נכרי או לסמטא וכו"ג מהני משיכה אפי' בבהמה גסה ע"י שכירות מקום כדכתב באשרי שזה המחור שכתבתי וכ"כ סו"ר ד משום דלית ביה חילוקים כמו בקנין כסף ומשיכה. ופליאה גדולה לעשות מוכר וסוגיא דעלמא נגד דעת רבנא קשיטי רבנא בחראי בעל הסלכות ורב האי גאון עסקי דמשיכה בנכרי קונה ולא מעוה כדאיחא באשרי פ"ג דבכורות וכן הוא מסקינא החוס' שם וכן מהר"ם דבחרהא סוה כתב במדברי משמו שהיה מחמיר ומלריך משיכה וכסף כדי להפיק נפשיה מפלוגתא ולא ידענא מס דקדק מדברי מהר"ם דלא ראה לומר כ"א חומרא בעלמא לכתחלה דבכמה דוכתי בהלמוד אשכחן דכתב דבאותו לשון להחמיר ולשון לחומרא ר"ל דאפילו בדיעבד כדמוכח החס וכן האשרי דבחרהא סוה מסיק בבכורות וב"מ וכו"ג דהלכה כר"י דמעות אינן קונות ואין יתכן לעשות מנהג להקל נגד כל הגאונים הללו באיסור דאורייתא שיש בו כרת. ומ"ם בלוי לדידים נגד דעת מהר"ם דעדיין טפי קנין כסף לבד מקנין כסף ומשיכה משום דאיכא למוחש שמה דעת הנכרי אמשיכה ולא לקנין וצדא על בעינין ז' וגזירה זו מדעתו והביא כמה ראיות לדבריו וגזירתו דברים חמוקים הן דכמה וכמה פירכי איחנהו על ראייתו ועל דבריו קתא פירכי לא ראי זה כראי זה וחד פירכא מדל הסוס ככולהו אין לי פנאי לבאר אפשר מובנים הם למדקדק בראייתו ודבריו. והסיא דא"י כתב להחיר אפי' בקנין כסף לחדא אפילו לר"ם וחביריו דפסקו כר' יוחנן משום דאין כאלו למשך וסגד עובר לאו ירך אמו הוא. כבר כתבתי לך נגדא רבא אהסוה שרייחא מן החוס' פ' הפרה דפסקו להדיא דק"ל בכל החלמוד עובר ירך אמו הוא לבד מטרופס ומהא אין להאריך יותר. מעתה נעשה מזה פרישה ונחזור על הדרישה על לרס און הבכור הלז שכתב שבהכרית הסיחה דוחס לפ"ת שיודי אחד לזוה לאמה שתעשה לרימה באון הבכור ויותר ובבביל כך לשחוט ובכן אחס בהכרית זוחס לכהה לעשות לרימה וכן עשהם בזה א"כ הוא לית דין ולית דיין להחיר אפילו בבכור שיש בו הפיקוח דבעשיית מוס כס"ג אין שום לד הפק להחיר לשחוט עליו דהוי כאלו לדעתו ממש דמשנה שלימה היא בפ' כל הפסולים זה הכלל כל שדעתו אסור שלא לדעתו מותר ופד"ש שלדעתו של המטיל בו מוס מתכוין להחירו אסור ובגמרא מפרש דזה הכלל שלא לדעתו מותר מרבה מסל"ה להוכרי משמע להדיא מפרש"י שם כשמזוין נכרי להדיא דאסור וכן מוכח שם בגמרא להדיא ואין חילוק אם הבעלים מזוין או ישראלים אחרים דאסור ואין זו לריך פנים ודאי אם נראה לך ספק בדבר כואיל ואין איסור זה אלא קב דרבנן אפשר בבכור כנ"ד דאית בזה בל"ה ספיקות אם הוא קדוש בבכורה כל עיקר אם מחמירין באיסור דאורייתא שיש בו כרת לא נחמיר באיסור דקנס דרבנן כולי האי:

סימן קע

אשר שלח את חייב אדם להשלים פרשה של יו"ע ביום מקרא ואחר תרגום כבר דקדקתי ג"כ וגרסא דלא נכחו רבותי להשלים והבאתי קתא ראייה מדברי רבינו שמחה בהגה"ם במיימוני שכתב וז"ל אע"פ דעיקר מזהו כל פרשה ופרשה בשבת עם הליבור אם לא עשה כן ישלים מוס בשמיני עזרה שבו גומרין הליבור ובלבד שלא יאחר ולא יקדים יום אחד מן הליבור עכ"ל. ומכאן היה נראה דקבע היום שמשלימין בו הליבור ה' חומשי חורס בכל שנה ושנה משמע דעיקר חיוב דאזכרו רבנן להשלים

עם הכבוד היונו שכל יחיד ויחיד יקרא לעצמו כל החורס מראש ועד סוף בכל השנה כיון דטעמא הכי הוא לא לריך אלא שיעלים פרשיות של כל החורס רק פעם אחת בשנה וז"ל פרשיות של יו"ע אין לריך להשלים שכבר השלימו כל אחת בשבתא אע"ג דלפי פי' ר"ח דפליג אר' שמחה ומעט משמע מפי' רש"י בפ"ק דברכות דפי' ישלים אדם פרשיותיו של כל שבת ושבת ויאלו יו"ע לא סוכרי דההגה"ם דכתבת לי מונה קשה לי מאד להכין דרש"י פי' ביום' מגילה הסיא דמאחרין לבא וממחרין לאלה בנתי גוויי בפנים אחרים ואף האי דמיימי מרב דלא מוקים חומרא עליה מיומא עבא לחגריה ומפרש בגמרא דלאחר חיליה קאמר דטעמא משום שכרות ולא קאמר אשכות בבב"כ כלל ע"ש:

סימן קעא

ואשר שלח את מותר למחוק סכככים בסדרות והפילות בגרשמים בשני יודין ויו"ע על גביהן גרסא העעס דנכתבין הכי היינו משום דעולים מיינים כ"ו כשם המיוחד וגם שני היודין שם לבד כזה י"י וגם יש טעמין שני ויו"ע כזה ויו"ע ונסתפקת שמה יש בו קדושה או שמה עושין הו"ן למעלה ושכובה כדי שלא יבא בו קדושה נראה דמטעם גימטריא אין לאסור דא"כ הודאי נמי לא יהיה נמוק שהוא גימטריא שם המיוחד ומעט שהוא רמז לשם ונכתב כדי להורות לשם אין נראה לאסור בשביל כך שהרי אמרין בפ' שבעה העדות דכל שלמה שדיר כשירים קודם ונכתב ג"כ להורות על שם אפי"ס כתבו החוס' דנמחק הוא אך ככה מסתפיקנא כיון דזה השם יו"ד בתחילה והיינו שהחלה שם המיוחד כנתיבתו וכיו כמו רלש התיבה. והחוספות פ' שבעה העדות כתבו בשם רבינו הנה"ל דא"ד מהד"ג' אינו נמחק דהוא השם בקריאתו ואע"ג דפ"ד משדי נמחק ול"ב מלבוש נמחק הכל בא"ד משום דמשם המיוחד סוה יש להחמיר יותר כל זס איחא בחוס' אע"ג דא"ד הם שתי אותיות מהשם וגם דלא כתב אחרים מיידי משא"כ כנ"ד דאין כאן אלא החלפת אות אחת וחו"ד כתב אחריו אותיות וסימנים שאינן מן השם מ"מ אולי י"ל דהואיל והוא מן השם המיוחד בנתיבתו יש להחמיר יותר ואם אין לורך גדול בדבר למה נחיר למוחקי:

סימן קעב

ומה שהקשיה בדברי הספר מזה גדול בשניות באשה אחי האם בין מן האב או מן האם. דע לך כי בדקתי כמו ב' ספרי סמ"ג ובשלי ועוד בלחד הים כתוב בן כמו בלשון המיימוני בלי גמגום אבל ברוב מלאתי כמו בשלך דאשח אחי האם מן האב בלבד אשת אחי האם מן האם אין לה הפסק ולא ידענא עליה פיזוקא כלל ואין חסרון בפשט הסמ"ג אפשר דסבר משום דאחי האם מן האם כיון דודאי משני לדין היא יש להחמיר בה יותר. והכי עביד לריכותא פרק הבע"י אלא דהא קשה דהוא בספק מוסברת החלמוד לגמרי דהא אשת אחי האם מן האב תניה בשריא בנרייתא לאסורא ואשת אחי האם מן האם מבעינא ליה לחלמודא או אסורה אי לזו משום דליכא לד אב ונסי דפשט ליה לאסורא מ"מ אך יתכן דהיבוי גריע טפי מאיך דאיכא לד אב ואפילו אי בדורות האחרונות גזרו כדאיחא בחוס' מ"מ קשה המתי לא גזרו מכ"ס דאיכא דאיכא לד האב דלא יחא לה הפסק ותי דע"כ אי אפשר לומר דאשה אחי האם מן האם אין לה הפסק דא"כ אשת אחי האם אסור ואמימר מכשיר אשת אחי אביו אע"ג דאיתא בהסוה דר"א ערוס דאורייתא. וגרסא דסמ"ג כבר להלכה כאמימר מדלא מיימי ומונה שניות ידיה ומהאי טעמא נמי נראה להוכיח דאפילו אי הוי הסמ"ג כתב אשת אחי אמו מן האב ומן האם משני לדין שאין להם הפסק אפי"ס א"א להעמידו דא"כ אשת אחי האם אסורא מן האב ומן האם משני לדין היתה אסורה ואלו אמומר מכשיר באשת אחי אביו אע"פ שהוא ג"כ מן האב ומן האם משני לדין ואע"ג דאיחא בדלא ידידי ערוס דאורייתא דאין לומר דאמימר וכ"ע מודין כיון דהאסור משני לדין אסורא דא"כ מתי מוקש לאמימר פ' החולץ סיכי מוקים לה לוקי באחי אביו מן האב ומן האם משני לדין דאסורא לכ"ע. ותו דאין יתכן דאחות אב אמו דלמטה ידידי ערוס דאורייתא שריא לאמימר כדמוכח בחוס' פ' בילד דהיינו אחות אביו אביו ואשת אחי האם אמו דע"י קידושין באם תיבוי אסורה לדברי סמ"ג דכתב

דכחב דאשת אחי האם מן האם און לה הפסק מכל הלין נראה ליה
נגד ובר נגד דפרקיוניא וזר ישראל יאיר עיניו בחורתי . גאס הקטן
והשעיר שבישראל :

סימן קעג

שמועך שלומך יסגל לחדא אסובי מהר"ר שמואל י"ו אשר
שאלתני על דבר קנין סודר שנעשה בין איש לאשה
שיעשו גירושין וגם העמידו קנסות על ככה מי שיעבור שיחייב
קך וכן והארכת הרבה בדוים אכמכחא . דע כי אינו רגיל להשיב
בדוים עמוות אמנם גרסינא בעלמא אי משיב ודע דאשירי כתב
במסכת נדבין דהוף פרק השופטין דכל קנין דמקמי ביה לאחרא זמן
ז"ל כסדיא מעכשיו ואי לאו הכי לא קנה משום דכבר חזר סודר
למריה והיכא דמקנה סתמא ולא פירש לאחר זמן נראה דהו ממילא
מעכשיו דמסתמא לא שקנה מימי דכדי הכי משמע כמדומה בחום
ובאשירי ומדברי פרק איזהו נשך . מו נראה לפקפק אהאי קנין
סודר שהקנה בעלל לאשתו שיגרשנה והאשה אין שום קנין חל כלל
כדאיתא במימון להדיא פרק ה' דמכירה דאין שום קנין נחפס
על זה א"כ י"ל דאף על הקנס אינו חל כיון דקנין אחד נעשה הו
כמו קנה את וחמור דמסתמא ליה פרק מי שמת ע"ש . גאס הקטן
והשעיר שבישראל :

סימן קעד

הנה זעקת מה"ר דוד י"ו גדלה עליך עד מאד
איך שלחם ידך בו בענייני מסירות בכמה גווה
קנה ילאו משך וקנה מפי אחרים כראשון על ענייני מסים בתחילה
ביאחו לשם גס א"כ ואף בענין הלוואות העירוים גמרה לו
סהורג לאויה הון רב הוא ואחרים בשבילו לכבות דליקתו כפרע
האידנה שנתגרש ונטרד מביחו ע"ד הסגמון ואומדנא דמוכה הוא
שהוא הכל בכלך ובעתך הרע ועל ידך בגרמתך נעשה הכל כי
הדבר ידוע שאין לו שווא כנורנב"ע אך וכל פרוסה כי אם אורך
והמאורפים לך גם קלל"ר העיר מייסטרמרטין אמר כנורו איך
שהסגמון אמר לו שיודי עשיר מנורנבער"ק הסיחו על דבר זה לרדוף
מהר"ר ה"ל מוסף על כל זה עתה בעת הליכתו משם והתה לא
ידעת שהלך הסכמה לדברי עירון שחפץ ואמר שהוא מן הראוי שיחפשו
אותו העירוים ויסקרו אותו שלא ירדוף העירוים וכל המיושבים
שם כי גברא מבלבל הוא וחסד דיעה הוא ואם יהיה מנלע ובלבל
כל העיר . כל הדברים הללו ה"ע לפי והדבר מפורסם כי מוחק
הוא לאיש חס וישר לא מנלע בשפי עולג ושקר והרמיה וכשמעי
את דבריו נספך לבי בקרבי לראות כי יבולע לדיק על לא חמם
בכפו ולא אהיה לו לעזר ולמשען ואמרתי אמרו רבנן ח"ה עבד
דינא לנפשי לעושה ולגדות אפי' לכבודו אם ביזוהו כל שכן אם
ירדפו וטורדים אותו על גופו ועל ממונו והיה בדעתי להשיאו
שיחמיל הוא לנקום נקמתו כסלוא דלא מבע דמא ובחייא דרבנן
ואבא למלאות דבריו דתא ורדין אך מפני לוח שפתים מהמון העם
אמרתי לו שיחפש אחר זכותו על מקלם דברים ה"ל שיחראם
מתוכן אומנות מוכחות מאו ישלח ידו כך וישסה כך נח"ש ושך
ותהיה מאו ידי עמו בכל חוקף וגזירה עד אשר תתקן עווקר כחורה
וכסלסם שיחלקו מעליו והזיקות . גאס הקטן והשעיר
שבישראל :

סימן קעה

שלומכם יסגל לחדא אסובי נכבדי ופרנסי מורנבר"ק
הנה אסובי זעקת מהר"ר י"ו גדלה על הסוא
גברא סדר עמכם וקנה יכריס דברים דברי אמת והנה ידוע שאימת
אותו גברא מוטלה עליכם לכן הנני גוזר עליכם שתוקף גזרתי בואם
לא יגיד שכל אחד מהם יגיד לו ולהבא מכחו כל אשר ידוע לכם
מזכותו ותכחו לו עדותכם ביחודי כל אחד בפני עצמו מה שידוע
לו . ואל תחמה על שאני מוזיק אחכם להעיד שלא בפני בעל דין כי
ראב"ן כתב מדקבלת עדות פשר לפתחיה שלא בפני בעל דין מחמת
אונס ש"מ דבידעבד כשר בלא אונס וגם כתב דאם אין שום
לסתמין עליו מקבלתין אלמא מקילינן בדבר היכא דאיתא דז ועם
ובנ"ד נמו כיון דידעינן שיחעבב קבלת העדות ע"י כחות ואלמות
אם יודע לו מקבלתין שלא בפניו ואף כי עקן אינו אלא לברר
אמיתות הדברים לפי אומנות מוכחות . ושלוס מאם אסובכם הקטן
והשעיר שבישראל :

סימן קעו

הנני אשיבך על אשר כתבת למסרד"ו דרך משא
י"ד [תרומת חרש ח"ב]

ומתן ושלחם לידי כדי לראות שהוא לפי הדומה בעיניך לדיק וישר
לפי דעתי לא ימלא כן . כתבת שתלמוד ערוך הוא בפניו כפ'
המפקיד דאין מקבלתין עדות אפילו על האלם שלא בפניו מדברין נראה
שהכנת הגמרא דסו עדים דחלי רק להעיד בפניו אבל שלא בפניו לא סו
דחלי . והאי מלתא לא כסוכחה ולא כדמיוז לא כגמרא ולא כפירש"י
ולא בחום' אדרבה כגמרא משמע להדיא שהאח אמר לר"ה
כפני מרי דאיה ליה סהדי דדחלי מימי ורש"י פי' אותן עדים שבאו
משם ומכירין בו מי הוא הא קמן דס"ל למרי להרניש מי הן העדים
שיעידו ואפי' אם היו מעידין שלא בפניו היה מוציא ומזיק להם .
אבל לשולס היכא דלא דחלי . אלא להעיד בפניו דלא כל האלמים
שוין איכא למימר דגובין שלא בפניו מטעם דסכי דיינין לך ולכל
אלמי דחברך ואפי' אם לא הוה ליה להרניש הו דחלי דילמא
האידעיה ליה לבתר הכי כי בודאי ידע מרי דר"ה לא יחייבו לפלוג
עם האח מחוך סכנואס אלא מחמת ידיעה על פי עדות אבל אי
לאו הכי דהו דחלי פשיעא דהו יחא ליה לר"ה להכשיר עדות
שלא בפניו על מרי מאשר הזיקו לאחיו איכא ראיס דילפינ גמי
מקרא פ' הפרה דהממע"ה ואינו פסול בעדות מאלו שהקילו בו
חכמים עפי מקבלת שלא בפניו דהוא חולה או עדים חולים
או מבקשים לייך למדינת הים וקיום שטרות שלא בפניו ק"ל כדבא
דפסק הילכהא דשרי שלא בפניו ופרש"י וכן באשירי דקיום שטרות
דרבנן הוא ואלו בפ"ק דכתובות ואלו נאמנין בגולן מה שראו
בקוטנן שפלוים ואלא כסימומא ומפרש בגמרא משום דרוב נשים
בהלות נשאות גילוי מילתא בעלמא בשיון ולעיל מימי מהדך נמי
הכי משום דקיום שטרות דרבנן סימונ רבנן דרבנן . והשתא אי
הו חמיר להו לרבנן לקבל עדות שלא בפניו אפי' היכא דידעינן אי
דלמלא הוא ודחלי מימי להעיד כמו שהתא סובר א"כ גבי סימומא
אמאי הזיקו לשוב עדות כיון דעדוה דרבנן היא ואפי' פחות מדרבנן
כדפרש"י הנה ס"ל לאידך לאחיו ראיס דלאו כחולה נשאת שטרי
החירו עדות שלא בפניו בקיום שטרות משום דמדרבנן אע"ג
דחמיר כל שכן להזיק למוחזק לאחיו ראיס כמילתא דמדרבנן
הוא אין לריך להאריך יותר בזה והסיה ראיס דפ' כסן גדול
מעיקרא לאו מילתא היא דהוא דיני נפשות דחמירין בהו בכל מימי
חומרא ועבד כעניי סהורגו מי שאינו רבו חייב עליו כסן חורין . ומ"מ
הואיל וגופו קניו לאדון הוא מקרי בעליו ולא הוא עצמו ואם יש
כה ביד חכמים מכה הפקר ב"ד הפקר לקום את האלם להזיקו
ראיה או לקבל עדות שלא בפניו לגבי ממון וכי מש"י ופיקשו איתתא
של זה והתורס אמרס והלילו העדה מ"מ כשתקו שלא לדונו ולהעידו
גם לגבי ממון תקמו ולא חלקו . ומס שדקדקת מלמא לא תקמו לקבל
עדוה שלא בפניו כמה דקדוק משוכם הוא זה דמי ס"ד רהו חמיר
תקלס מחמת שדונו והעידו כו כל שכן אם דווסו על פי קבלת
עדוה שלא בפניו שיארע תקלס מפני יראתו שהרי כסך עובדא
לא היו העדים בפניו כל עיקר רק הדיינים כבשו פייסם ואין
יתכן מאו שתקו שלא לדונו כלל שיחקו שוב לקבל עדוה עליו
שלא בפניו . וכו' דהיכא אשתחן דמעידין על מלכות בית דוד כפייסם
או שלא בפייסם דרב יוסף לא קאמר אלא דגין מלכות בית דוד
כדיליף מקרא אבל כמעידין אוחו לא איירי מידי ותלמודא דפריך
אכסודותא דכסן גדול למלך וסא דתקן מלך אין דנין ב' אדנין אותו
פריך כדפרש"י להדיא . ואשר כתבת מלמא מונס אלא כפ' הגול
כתרא גבי סנהו דהיה הוא חולה כו' לאו מילתא היא דלאו ברשיעי
עסיקינן ובקנסא לא קמיירי דאינו מן הדין אלא משום דהכי
דיינין לאלימא וגם דבר היתן לשיעורין הוא דאיכא אלס דחלי
אפי' שלא בפניו אין לריך להאריך יותר כל אשר כתבתי לא באתי
רק לסתור דבריך ושלא חסבור דכל דבריך כשולחן ערוך הוא אבל
ללרי ולסייע לדברי לא הייתי לריך לכל זה כי לא ימלא כפייסי
לא רמו מהאי טעמא דסכי דיינין ליה לאלם ולכל דכותיה ופשיעא
דאיה ליה ראיס מעובדא דמרי בר איסק כמו שמחלקין בחוספות
וכא"ו אינו אלא פירוש לדברים . גאס הקטן והשעיר שבישראל :

סימן קעז

פרי לדיק סולויס . הנה וחסדא מולויס . אסובי
עמיתו סר' אלעזר י"ו . הנה דרשתי על עין
החקיה

התקנה אשר תקנה אשהקד כנופיה ובהסכמת המנהיג ז"ל שיחזרו
השוחטים השתיטות וגם השוחטים קבלו עליהם ולא נתקיים הדבר
הזה. דע לך שאם כן הוא מה מכוונת הדבר ויש עונש בדבר
שרבים נמנים ומסכימים לדבר מאוס ולעשות גדר וסייג למאות
השם י"ז וחוזרים ומבטלים ע"י אכזב ופלוס או ע"י סגור וקגחא
איש מרעבו האמנם נראה לע"ד דאין לאסור בשביל כך שמיעת
אזתם העבדים אפילו לכתחילה אפילו להסך רבוחת דכתבו לכתחילה
אין סומכין ארוב מוויין אלל שמיעת מומחים סן סג"מ היכא דלא
שחטו לפניו מעולם אי בעינא למיבדקיה אבל היכא דאחמחא
כבר ע"פ המנהיג או על פי טבח מומחה לית לן למיחש דילמא
לא טבח כדון כס"ג עוקמיין ליה אחזקתיה דעדיון מומחה הוא
ודמיו להא דתמיה פ' אין מעמידין חרז שמוכרין בו תכלת הרי
הוא בחזקתה עד שתיפסל ואע"ג דתכלת נמי אינו ניקחא אלא מן
המומחה ושיך בקגחא בדבר כדאיתא פ' תכלת. ולא דמי לייבור
שהטילו חרס שלא לשחוט וזלתי טבחה בו' כדאיתא בתשובה
הר"ש דהתם מפרש הטעם כהדיא דמשום מיגדר מילתא יש כח
בידם לאסור המותר ובגדון דידן כיון שלא רזו הקטל לעמוד
בחקיקתו ומרפין יודים ממוס א"כ ליכא משום מגדר מילתא דמה
לי בטלוס בסוף ומה לי לא קבלוס מעיקרא וכס"ג כתב רמב"ם
בתשובה במדרכי פ' קמא דכ"ב ע"ג :

סימן קעח

ועל אשר דרשתי מה עמדי ממינתה חבירו אם
לריבין להמחין אפילו בשנה פשוטה יכ"א ר"ד
קוחר על חדשי הלכנה לא שמעתי מחמיר בה כלל. וגם מתוך
הסברה והראיה נראה לע"ד. דלא לריבנה דאפילו אי דייקין לשון
המדרכי דכתב דכ"ד חדשים מלאים בעינן לא אחי לומר אלא
דלא נחשוב אחד גולא ואחד חסר אלא כולם מלאים של שלטים
יום אבל לחשוב אחר חדשי החמה הסיח לאו מלאים הוי קרי ליה
ומלאים גופייהו נראה לע"ד דלא נהגין להחמיר דבתשובה מהר"ם
יישג ותיקן אמאי חשבין חדש הטיבור להיטות כיון דנקט התנא
עשרים וארבעה חדשים הוה לן למודק דוקא עשרים וארבעה
חדשים בעינן וטפי לא. ותירוץ דמשום דתנן פ' מי שחזו כמה
היא מיקתו שתי שנים ר' יודא אומר י"ח חדש ופרש"י דת"ק
ור' יודא לעעמייהו דפלוני באל"פ כמה הוה זמן הנקח הטיבור
ר"ג סבר כ"ד חדשים וכיון דהוא פלוגתא היא ונקט התנא
בכתובות כ"ד חדש ה"א אפילו נתעברה השנה לא בעינן טפי
להכי נקט שתי שנים. ואי הוה נקט שתי שנים ה"א למינן שנה
העולם ומכי אחי ר"ה של שנה שנים הוי שריא להכי נקט כ"ד
ע"כ. ומכאן נראה לדקדק דלא בעינן להוסיף יכ"א ר"ד דע"כ
בלשון שנה ליתא אלא מיום ליום כמו ב' בניסן עד י' בניסן דהכי
הוי כהדיא בגדרים פרק קונס המודר הגאס מחבירו לשנה מונה
י"ב חודש מיום ליום וע"כ בכלל כ"ד חדש נמי ליתא דאל"כ
אמאי לא תירק מהר"ם להכי תני כ"ד חודש לאשמועינן דבעינן
להוסיף יכ"א ר"ד או שזריבין כולם מלאים אצאי דחק דס"א
דחושבים לפי שנות העולם כיון דלא נקט התנא שנה זאה כדמתלק
התם בגדרים ע"ג. ואין לי להאריך מזה עתה כי לריך דקדוק
יותר ליישב ג"כ הגס"ה דבמיינון דכתב דלא בעינן חדש הטיבור :

סימן קעטו

והסיח דקשר של תפילין. נראה לע"ד דיפה
דקדקת דאין אורת הדל"ת כלל ברעושה התלווית
דהא בני למימר פרק הקומץ רעושה כשרים אפי' לא ילא מהן
אלא משום חוץ לקשר משמע דאין אורת הדלת כהן וורת הדלת
הוא בקשר לכ"ע וליכא דעמי כהן. וגם איתא התם דשרי
התם לתפור הרעושה שחון לקשר ע"ג. וגם כתב אשירי בשם
שמושא רבה כהדיא דורת הדל"ת בקשר עמו ע"ג וכן משמע
מפרש"י. ונראה לע"ד דלריך שיהא יוכר כמין ד' לאחור העומד
מאחוריו שיראה דל"ת בכתובתו כו' ד'. נאם הקטן והאשיר
שבישראל :

סימן קפ

חזכה לראות בביאה גולא עם כל אחיו בים ישראל
האובי הוחק כד"ד זוסקינ"ט י"ו. אשר שאלתי
מקרב המסענה ג' ימים ולילות לרופים אם יתפלל בכל יום ענינו

או דוקא ביום השלישי. נראה דיתפלל בכל יום במנחה ענינו
דהא קמן דאי לא חייטין לבלומס הים לריך להספלל בכל התפילות
ענינו. וס"י אפילו אי כיומא אריכתא חשבין לסני ימים מ"מ
מתחייב בתפילת תפנית בכל קפילותיו ועשום שמה יאחזו בולמוס
אינו מתפלל בכל יום אלא במנחה. וא"כ שמה יאחזו בולמוס
ביום ב' או ביום ג' ונמלא שקרן בתפילתו בימים הראשונים משום
דכיומא אריכתא אינון הא ע"כ ליתא כדמוכח פ"ק דתענית דכתב
האב דאמרינן דאמר ר"ה יחיד שקבל עליו שני ימים בהא אחר
זה אע"פ שאוכל ושותה בלילה בנתיים לומר מתפלל הפלת תענית
ומפרש שם במדרכי וזכור' דאלסם דרבוהא נקט דלא סימא
הואיל וקבל עליו שני ימים בהא אחר זה והסתיל בתענית יום
אחד ואח"כ אוכל ושותה בלילה בנתיים הוה כדפסקו בתענית
וכאלו אכל בחצי היום קמ"ל דמסחמא אדעתו הוה לאכול בלילה
בנתיים עכ"ל. והשתא אי ס"ד דר"ה דה"א דמה שקבל עליו שני
ימים היינו גם עם הלילה שבנתיים א"כ מאי האי דקאמר קמ"ל דלמחר
מתפלל תפילת תענית אפילו ביום הראשון הוה לריך לאשמועינן
דשפיר מתפלל תפילת תענית אע"פ שאכל בנתיים אינו שקרן
בתפלתו משום דמסחמא דעתו בתחילה הוה כך אבל אי לא הוה
דעתו בתחילה כך שלא להסעמות גם הלילה א"כ הוי ימים כיומא
אריכתא אינון ואין ראוי להספלל בהן תפילת תענית אפילו ביום
ראשון אם יודע שפסוקי בו באכילה כמו הפסוקי בחצי היום
אלא ע"כ לא אמרינן כיומא אריכתא סן אלא לענין זה שאינו
מתפלל תפילת תענית כיון שלמחר הפסוקי באכילה אבל ביום
שקודם הפסקת האכילה הואיל ואחור היום השענה כדון שפיר
הספלל ענינו ביום תעניתיו אפילו קבל ב' או ג' רעושה. ומעשה
ק"ץ הוא אפילו בודאי אבל בנתיים לא חשבין ליה שקרן למפרע
כמו שסוכמתי כל שכן משום חשש בולמוס דאין לחוש :

סימן קפא

ואשר שאלתי ביישוב שיש שם מנין ואין מי
שיודע לקרות בתורה ככלכה בדקדוק ובטעמים
או יש כאן היודע אבל לא למד וחזר לידע לקרות. נראה דאפי"ה
יקראו בתורה כמו שקורין בנכור בברכה כהלכתה ומשפירין בנביא
ואע"פ שכתב הרמב"ם שאם טעה הקורא בדקדוק אחד מחזירין
אורו משמע קלה דאפילו בדיעבד לא ילא אלא כתב עבור א"ח
דראב"ם פליג אהא וכתב דאין להכנינו ולהחזירו על כך מייתי
ראייה מומדע דאם קרא לאסרן חרן ילא ואחור מדרש מייתי נמי
בגס"ה באשירי בשם מהרי"ח פרק במה אשה משמע בפשיטות
דבשעת הדחק קורין לכתחילה בדרך זה וכן ראיתי כמה פעמים
לפני רבותי ושאר גדולים שטעו הקוראים בדקדוקי טעמים וגם
בפח"ה וקמ"ץ סגול' ויר"י אע"פ שנערו בו קלה מ"מ לא החזיר
מכן. אמנם אם יש שם יודע לקרות בדקדוק ואינו מקפידין להשיאו
כדי שילמוד לקרות כס"ג לא יקראו בלא דקדוק כדאיתא בגס"ה
באשירי דלעיל דה"מ דלית רבא למגמר עיין שם :

סימן קפב

והסיח דנשבר העלם למעלה מן הארכובה וחזר
ונתפסל דמספקא לך אי בעינן שיתפסל לגמרי כמו
לא נשבר כדראשונים לגמרי נראה דל"ל וסבי מוכח בא"ז פ' בהמס
המקשה דכתב מעשה שבה לפני ר"י בלוח שנשבר העלם וחזר
ונקשר ואמר שאם אין קולקול בבשר כלל בו'. ואח"כ כתב במעשה
שבה לפני רביו קלוימוס שנשבר העלם וחזר והכריח כאלו לא
היה נשבר מעולם בו' משמע דנקשר העלם דכתב לעיל מיימי לא
אשירי אלא שנקשר היעב אפי' אם רואים בטוב שהיה נשבר אין
קפידא רק שלא יראה קולקול בבשר וסינו משום חשש דלומח
הגידין דלא תרפוחיטו בעלם כלל אבל למעלה מלומח הגידין
דהתרפוחיט משום שזירת העלם ויציאתו לחוץ אם חזר ונקשר
היעב סגי וק"ל :

סימן קפג

הסיח דקשור אמת הגידין לא ידענא מאי
פיבשי לך רש"י פסק לסדיא דק"ל כמחמיר
שכבול ומתחילין מעליו ערקומו' וכלו ממקום שמתפשטין ומתפלגין
וסינו בשור סגדול ושיעורו לרש"י ד' אלבעות ולרמב"ם י"ו אלבעות
ובכסמס דקס יתיב תלמודא סימנא בלטי הוה לומח סגידין בלטי
לא

לא סו' ל"ה ואסא קאי מרדכי דפירש עד מקום שנבלעיס בבשר ורש"י דפירש דקאי אבהמה גסו ופירש בהעלם ערוס היינו לחד מ"ד בגמ' וע"ש בגמרא ולא תקשי לך מידי :

סימן קפד

שלוש רב לאסובי הר"ר אברהם יצ"ו לא אוכל להסתפק מלכתוב לך קטעונים ע"ד הגט כי הקפתי בחשובת חבילות שאין בן ממש ובמילי דכדי דברי הבאי ופוק קראי קראך לברא. מה הבאת ראייה משמות הכתובים בחורה שכתבה שכל מהסס י"ז עליהם השביל ובנצוהא וברוה"ק לשם דרשם וללמוד מהסס עניינים של חורה ואתה הבא לדרוש ג"כ שם של אוחו רווק דלסיק שמיים בן הקדוש נתן משום דנתן הקב"ה בלבו לשוב אשתבשת מיינה וביה ובי לא קראוהו לחורה אליה בן הקדוש ר' נתן ומאי דרשם ברבי וכו' דר"ל לשון ריבוי וגדולה אין רבוי אחר ריבוי אלא למעט ואף כי הגעת את עצמך לחלק בין שמות הכתובים בחורה אמנם חרה לי שכתבה אם אדחוק לומר כך וכי זו היא פרצה דחוקה לך א"כ לא מרווח לך אפילו ברחבה מני ים. ואשר ירדה לחלוק דשלמה ע"ה כתבו לעצמו לשמו לא חילק ולא בילק בזה דאף מה שכתב על עצמו ברוב"ק וללמוד ממנו כתבו. ואשר הארכת מרוב סברות הכרס ומסתמות גרושות ומסתמא שרירא וקיימא שכתב דליך יתכן שאומר שחזר בחשובת מחליף השם מיראה כדי שלא יסורוהו שיהילף שם אביו ושם עצמו לא יתילף וכי ירא הוא מן החזונים הקוראים אותו לחורה או מן הטובים הכתובים ולא ירא מן הריקים ופחחים ומומרים וערלים שיכידוהו בשם עצמו. ואשר כתבה דבאובין חדש ס"ד אהרן חזן ידע בשני השמות מהמם הכתובה שהיאם מונחת בקופסתא כבר כתבתי לכם שלא ראיתי ומלאתי בכל דבריכם הראשונים שבאובין חדש לא ידעו אלא משם דן ובאובין ישן לא ידעו אלא משם נתן הכי אהרן חזן לפיכך חדרשבו אם ידע ושם על לב כלום מה שכתוב הים בכתובה. ואשר הבאת ראייה קתא מאה"ע תשובת סרא"ש קתא משמשת ראייה יש לך בזה אמנם לפי שהקדוק אפי' מעט אין כאלו אפילו זכר לדבר דסרא"ש שורש הפסוק קטע דמ"ט שנים שם אביו פסול משום העשות ואשמעינן דלא דמי לשינוי מקום הלידה דמכשיר ר"י משום דהתם ליכא טענה משום דא"ל לכתוב אכל כאלו שרריך לכתוב אחי למעטי ועוד וכול לומר דהסווא עובדא דיוסף שמואל לא הוה בל להחליף שם אביו אלא אבי אביו או אבי אמו הוה נקרא שמואל וכתב עצמו בו להם דבני בניו הכי הם כבנים ואפי' פסול מפני הטעום. מהקרא דמילתא כבר כתבתי ג"כ למסר"ר יודא כך אלו החדשים והשקראם הגט בלתי ידעתי לא הייתי קורא תגר כל כך מפני שלבי אומר לי דאוחו רווק שיקר במזיד להטעות לו שם אב מהקידושין ועי"כ החליף השם ולפולס דן הוה שמו אמנם מאתי לא תלא חוראה להסיר כלל :

סימן קפה ואשר כתבה לי על דאיתקריא אובין באל"ף ופקפקא בדבר. תמימיני על בעל השלשון כמותך לפקפק בזה הלא ידעת דעיר לשון נקבה היא כמו העיר הזאת קרובה היא ותיא מלצר וכ"כ בגיטין לשון נקבה מהא דיתבא ולא דיתבי ולנקבה כותבין דמתקריא באל"ף כדאיתא בסדוא בסמ"ק. עתה על סדרך כשהלכתי הסם מלאחיותו בסמ"ק ולא ידעתי כבר שהיה כתוב שם אלא אסתרתיה כבר לקרובי מסר"ר יודי"ל ז"ל מדעתי כשספר לי שהיה מסתפק בנט של נקדימות אם לכתוב דמתקריא ב"ל אמרתי לו אם הייתי כותב הייתי לריך לכתוב בלשון נקבה דמתקריא או דמתקריא. גאס הקטן והאשיר שבישראל :

סימן קפו שלומך יבגא לחדא אסובי עמימי מס"ר ישראל יצ"ו על הדגים שנחבשו ומאלאו בן בחוך הקדירה שעל האש ב' קארטין מיייר כפול נדבק ע"י בלק וכתבת דיש רואה לומר דחמץ נוקשה ואינו במשכו אפי' חוך הפסח וכתבת ג"כ דמאלא במרדכי ריש פסחים דישום בזה במרדכי דילן לית מזה לא רמו ולא רמיזה וכן בהוספת אלפס ליתא אמנם י"ל דמי דמי דלסתותו שרי כמ"ש סרמנ"ס בסדיא דמירוח שדבקוס בחמץ דמי דמי לסתותו ואשירי ומרדכי מייחו דבריו לפסק וכן דרש מרדכי דודי הקדוש מס"ר אהרן ז"ל ברבים והסיר לדבק סמוך לפסח בבלק הקדמים שבפני החלונות. ואע"פ שזכרתי בלי ספק שנמנעו מקאת

ב"א בארץ מולדתי לשחוק עם הקרטיין בפסח וכמ"ש לי המשך דרשות הגדול מהר"ר ס"ל קרוב צעירי שמואלו הארץ קבל חומרא זו. י"ל דהטעם הוא משום דמשחקים בן על השלחן שאוכלין עליו ודילמא מקלף אקלופי ונתרי פירורי חמץ מייניסו ואחו לאיערובי חוך המאכל דנראש ודאי דאסור לאכול כמ"ש סרמנ"ס על כעריא"ק אפי"פ שאין מאכל האדם שאסור לאוכלו אפי' אין בו מן החמץ אלא משכו וה"ה דאפילו נוקשה במשכו הוא דאשירי כחז פ' בחרה דע"ז הטעם שהחמירו חכמים לאסור חמץ במשכו טפי משאר איסורין משום דלא בדילי אינשי מיימי ולפי טעם זה חמץ גמור ונוקשה שוין כדמוכה דזיבור קמא דמס' פסחים דרוקא לפי טעם האחרון ז"ל דהחמירו בנוקשה משום דלא פלוג אבל למעמא דלא בדילי לא לריכנא ללא פלוג לגבי נוקשה וחמץ גמור ע"י חערובת. ואם השיבני דמשמע בפירש"י פ' כ"ט גבי חמץ בזמנו בין במיניו כו' דבכרת ולא בדילי תליא מילתא מ"מ משמע נמי דמעמא דלא בדילי עיקר הוא כמ"ש אשירי וא"כ וכול לומר לא פלוג אנוקשה ול"ד לחמץ קודם זמנו דמני לא בדילי ואפי"ה ב"ע ד"ל דכיון דזמן הביעור והסתבחה הוא בע"פ לא החמירו דהשיב קתא בדילי מטעם דהוא עצמו מסדר עליו לשורפם. עוד מלאחי בהג"ה הגדולה שבמיימון בסוף ה' חמץ ומלס ז"ל מטעם שהגעילו יורה וכששפכו המים מוחמין ירדו לבשר ואסרו לשאוב המים בפסח שחמץ במשכו עכ"ל ה"ה קמן דממים המחומלים אינם אלא חמץ ע"י חערובת דודאי אין בן כוית כגדי אכילת פרס ואפי"ה קאמר דאסורין במשכו וס"ה נוקשה בעיניה. ומאן דמייחו ראייה מבלק שבשולי החבית דלא יסיב טעמא כיון דהוקשה כבר אינה ראייה כל עיקר דהתם החמץ עומד בקושרו כל ימי הפסח ולכך לא יסיב טעמא אבל אלו הקרטין שנחשלו ע"י הבישול שנתרכבו ונתרסק החמץ שבהם בודאי שהיה ראוי למרה אותו וכו' יסיב טעמא שפיר ויפס כהכתב דעיינו רואים דלאו כמו עפרה בעלמא הוא :

סימן קפז על סיון שנבטלו בכלי חמץ קדירות וכפוח קך נוסגין פס' ע"פ מס"ר גרשום ז"ל ומס"ר מרקל ז"ל שאין שותין ממנו בפסח רק ציו"ט האחרון דלוי אלא מדרבנן וכן אני נוסג אחרים ואלו הוה לי יין מבושל בכלים מיוחדים לפסח לא הייתי מנע מליטלו ל' טובות. ואע"ג דרש"י וכמה גאונים קמחי כתבו דלין מברכין עליו בפס"ג החוס' פ' הסוכר פירות ופ' כ"מ ובהג"ה במיימון בשם ראב"ה ומסר"ס בהל' ברכות שלו ואשירי ומרדכי כולסו סבדי דמברכין עליו בפס"ג והביאו ראייה מפורשת מירושלמי דפסחים ושקלים דוולחין ודי טובות וסגי גאונים בחדרי איומן וסוגיא דעלמא בחד דירכו אולא :

סימן קפח ושם יודייה אם כותבין אותו היבנה אחת או שהיה והבאת ראייה מטופס דהר"ך ז"ל שכתב פדה אור עמי נדב כה"ג חיבה אחת לא דמי דאותן שמות לא אשכחן דמחלקין לכו בתרי שיטין כמו יודייה כדאיתא בפ' ע"פ אליבא דרב דנחלק לשנים יודי חול יה קדש ומסתמא פ"ל דומיא דהללויה דבכתבים דר' חייה דהוה כותבין בתרי שיטין כדפירש רשב"ס שם. אמנם הוה נראש דכיון דקאמר תלמודא ופליג ריב"ל בהללויה ומאיו למימר דס"ה פליג ריב"ל אידידיה וכדריב"ל קו"ל אפי' כנגד ר' יוחנן כמו שהוכיח ר"ם מההיא דמגילה בהסכ"ג ובסמ"מ ור"י הלכתא כותביה כנגד רב ושמואל כדאיתא פ"ק דיו"ט אך לגבי ר"ח לא ברירא כלל אי קו"ל כריב"ל. ומ"מ וכול לומר דהא דקאמר רב יודידיה נחלק לשנים ר"ל אם ירעה אבל ס"ה אם יכתוב חיבה אחת שפיר וראיה בזה היענה בדקתי בתיקון ס"ת ובס"ת עצמה דכותבין בחד שיטה ואפי' דכפ' א"ט מסיק בסדיא דבתרי שיטין כותבין אלא ע"כ ר"ל אם ירעה ולכך נראש דכותבין יודייה וכה"ג חיבה אחת בנט לא הפסיד :

סימן קפח בחור סוקן שהגיד חדש בשם הגאון מהר"י ס"ל ז"ל על סמוך שמלאכו בכלי חמץ ואסרו ליטות ממנו בפסח. דע כי כך היה מנהג פשוט בארץ מולדתי שכל יין שמלאוהו בכלי חמץ חוץ שלשים יום קודם פסח היו מסרין לשמות ממנו בפסח כמדומה שלא היו נוסגין לאסור באיסור גמור אבל מסרין היו וכמדומה זו לא מחמירין ואינני מעטב על יום

דמי לן תומרא וחסירות יתירא דפחו ביין אבל דבכל מפליט ובולע
כברא לזכר עפי :

סימן קצ

והוליס דחולס שלא סיה לה כח לעמוד וחולס
מיושבת פשיטא דכשירה לכתחילה וראיה מפורשת
בבאח מסכיה דביני עמודים כו' לחד פירש"י וכו' כיון דאינו אלא
למזג ולא לעכב כדתיבא לסדיא בין עומד בין יושב וכל דבר שאין
לו חקיה חשיב דיעבד כדפי' ר"י אהסיה דקדירות של פסח פ' כל
שעה ע"ש . נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן קצא

ועל דרך המנהג דקדקת מן המהמיקן על מה
שמניחין בשר בלא ניקור עד לאחר שלשה ימים
פשיטא דשפיר דאפילו שאר בשר שאין בו חלב אין נוהגין כלל
לכתחילה להניחו בלי ניקור עד לאחר שלשה ימים משום דשו' אין
ראוי לבשל רק ללילות וחיישין דילמא משחלי . אבל השאל לבני קהלך אם
החזיקו איסור בדיעבד אפילו באחרונים ששהה לאחר שלשה ימים חף
ללילה ואם החזיקו בך לאסור למס נחיר להם :

סימן קצב

ועל דבר אחר שאמר ע"ר ז"ל ז"ך טויפין
אוי"ב זי"ן טויגי"ר ז"ל אי"ן זי"ן כוי"ש גי"ן
דע לך דפסק זה שכתב דמי שאמר אם נשאל על נדרי אינו יודע
אין מחזירין לו אינו במרדכי שלנו כל עיקר ומרדכי דבני ריב"ם
אין לנו פס אף מרדכי קצר ושם מלאכה פסק זה ולא כתב כלום
מדבר חבירות והנה נראה דבטוי כה"ג שאומר אפי' בפירוש אם
יעשה דבר פלוני יכפור בהשם י"ז אין זו לא שבועה ולא כתיב ולא
יד הואיל ואינו מוטיא שום רמז שבועה או נדר או איסור נפשו
ולא דמי אפילו למו' שאמר אם יעשה דבר פלוני חבא עליו קללה
זו דהסם נמי אשכחן בתלמוד דארור בו נדוי בו קללה זו שבועה אבל
שבועה כזו לא מלינו וא"כ וכל לומר לריך התרה לגמרי . וא"כ מכל
מקום יאסר לעשות המעשה שקבל עליו משום טעמא דלעיל פן
יכפור י"ז דלא חיישין להכי אלא דוקא היכא דקאמר הכי שלא
ישאל על נדו דהכמים נזרו שלא להסיר שום נדר שיוכל לבא
שום מנשול ותקלה מן הסתרה ודמיה להא דכתבו הסבורים מן
הירושלמי דאין מחזירין נדר של שחוק אע"פ שאין ב"ד מוחזין
ומחזירין כלום על השחוק וכמה אנשים ותקיים רגילים בשחוק אלא
ע"כ אין מחזירין שום נדר שיוכל לבא שום נדוד תקלה . ומן
הדברים שבלב שכתבם פשיטא דאין דברים אלא נס אונס כדאיתא
לסדיא באשירי בהסיה דנודרים להרגין ולחזמין ולאוסין כולי
אישפר הטוב סיהם שסיסה חמותו וכנסה לביה בלי רשותו אפילו
אם ימחה בה דלגבי דידם ליכא איסורא . נאם הקטן שבישראל :

סימן קצג

שלמך יסגא לחדא אסובי עמיתו שאירי כר"ד יודא
י"ן . אשר שאלתיו אם הוכח דבר מוקדם על אזה
חפץ לפני שבוע או יותר כמו שרגילים להסית חפצים זה על זה
בחיבה אי שרי לגער המוקדם מן החפץ הואיל ולא הניחו עליו
במחזיקין לא נעשה בסיס ודקדקת הכי מפ' טול בפרש"י לשון
משמע דלא נעשה שום דבר בסיס אלא"כ סיה על דבר המוקדם
בשילב סיהא מתיישב עליו בטוב אבל מה שמניחין בדרך אקראי
כמו שרגילין להסיס בחיבה חפצים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח
לפנות לכל חפץ מוקדם בשולי החיבה לעצמו כס"ג לא חשיב מניח
אלא שוכח . נראה דאם הונה המוקדם בדרך זה בין השמועות בע"ש
אין לך ראייה מפ' רש"י להסיר דאיכא למומר דוקא בשוכח שלא
מדעה כשכבר סיה נח עליו לא נעשה בסיס אבל במניח בע"ש
אפי' באקראי הואיל ויודע שהמוקדם יסא נח על החפץ בשבת גם
החפץ נעשה מוקדם מפני שמוקדם דעתו ממנו . אמנם בדרון דידן
שסיס נח המוקדם על החפץ לפני זמן מרובה נראה אפילו
הניחו בתחילה בטובו ולא בדרך אקראי שרי משום דבע"ש נעשה
שוכח וכן משמע פירש"י דפירש כשכתב האבן עליה בין השמועות וכן
כתב המיימוני פ' כ"ה בסדיא אבל הנה מעשה על הכר בע"ש
אסור משמע דמקמי הכי שרי . ולא ידענא כלל מה דקדקת מן המרדכי
פ' במה טומנין לפי ס"ג דהסם איירי שהניחו מדעה בע"ש
כמו כל הטמא שסיה בכונה בע"ש :

סימן קצד

מי שהעניו שלשה ימים ושלשה לילות ראיה
למורי הקדוש זקן ז"ל שסיה קורא חגר על

על המבדילין בכניסת ליל ד' ומסתמא לא סיה ס"ל סהא דרמב"ם .
ואחי הארכתו כזה מאחת מהשבותי ודקדקתי הרבה מן האשירי
בשם ס"ג בסוף חגיגה ע"ש וכתיבתי דיש לתקן על שלשה דרכים
היאך ילא ידי הבדלה והמחזור שבכין שישמע צמול"ש הסבילה
מאחרים ויאל ידי מוצאו עמם וכן כוריתיו פס לשני בחורים שהעניו
ביומי הששכב שלשה ימים ושלשה לילות :

סימן קצה

מה שכתבתי אם נוהגין כרמב"ם שכתב דהאידיא
דבקיאי בקביעת דירחא אין מעדיין על החגאי .
נראה דיש לעשות כדברי אשירי דמייסו כך פוסקא לפסק הלכה
ופירש האין יתנה ואי לאו הוה נפקותא לדין לא הוה מאריך ביה
ואפשר דבשון האלפס כתב ובשל סופרים סך אחר המוקל :

סימן קצו

שלוס לך אסובי עמיתו סה"ר אליעזר אשר שאלתיו מי
ששכרה לו חבית של יין ושפך היין לארץ אם
מוחר לשאוב יותר מלזורך היום ובעיה לאוקומי סה"ר לחבית
ששכרה לאסור דוקא מחלף לחלף אבל בארזו חלף שרי כמוהמזרו
לו פירות בחלף ורואים לרמות סה"ר סלסל לדליקה ולהסיר
בחד אוינא ובניה המקורה כמו שחלק בספר התרומה ודקדקת מן
הגמרא דטעמא דרך איסורא משום שמא יביא כלי דרך רס"ר . אמר
כי הרמב"ם כתב לסדיא הכי פרק כ"ב דהיינו טעמא דגזירה זו
ולכך יש לחלק להסיר לית לן רס"ר דאורייתא ונס בחלף המעורבת
כמו שמתקן בספר התרומה . וכו' דבסג"ה במיימוני שם כתב בשם
ר"ח דוקא בשכרה אבל נסדקא דעביד טיף טיף שרי דאינו כסול
כל כך ולפי זה היכא דנשפך לגמרי בארץ צמאי יסא בסול וא"כ
דבסול הוא שלא יבלע בקרקע מאן לימא לן דרך בסול הוא כמו
שכרה דילמא כמו נסדקא הוא . ומאי דמדמית ליה לנחפרו לו
פירות נראה דאין לרמות לאיסורא דהסם איירי בפירות יבשים
דלא מתקלקלי אגב דקרקע אבל כהא במקום פסידא כל היכא
דליכא בסול דאיכא למיחש דחתי מחוך הבטילות לאיסור דאורייתא
שרי ואם שאוב ושופך בכובות קטנות שקורין שא"ף ובתוך עריבות
כה"ג לאו עובדא דחול הוא ובדאי שרי וכן משמע במיימוני
דהיכא דמטני מעובדא דחול לא חיישין דחתי לדי מלאכה
דאורייתא :

סימן קצז

שלמא רב לאסובי שארי מס"ר מיישטר"ל י"ז על
דבר הגע היתה באוב"ן ה"א ידעה בשכר נדרשתי
על ככה מסה"ר סיר"ך וכמדומה לי שדבר השאלה היתה שהאשה
נשאת כבר באותו הגע וע"כ כתבתי להסיר דיעבד אם נשאת
בכורתי שאם הייתי נדרש בלא נשאת לא מחזירין לאסור כל שכן
בענין זה שיש עורה גדול להמציא אחר מן המומר כמדומה לי
שכתוב' פ"ק דעירובין גבי ספק דנדיהם להקל כתבו דכל דבר
שיש בו עורה לתקן חשיב כמו דיעבד . אמנם חמיהו עליך אמאי
קפשיט לך להסיר כולי האי משום השבות ר"י פרק בהרא ופי'
השולח דמתיר היכא דשינס מקום הלידה מטעמא דכיון דאם לא
נכתב כשר אם שינס נמי כשר הרי מתקוקט שמיים בלדו במרדכי
שם פ' השולח דראבי"ה בשם אביו רבינו יואל פוסלו וע"כ אינו
פוסלו משום דאפי' אם לא נכתב נמי פסול דלא אשכחן בטולי
תלמודא שהוא מטבע חכמים וכמה גאוניס וכן אנו לא נהגין ביה
אלא דספירא ליה דשינס גרע משאם לא כתב כלל וכן בחחילת
הסוגיא בשינס שמו ושם פ' במרדכי דאם דלג שם כשר ואם
שינס פסול . והו דטובא יש לחלק בין ר"ד דשינס העד שם אביו
ובין שינס שם הסבר או מקום הלידה דשם הסבר ומקום הלידה
אינס לא מעלין ולא מסינין כלום לפי מטבע חכמי התלמוד
שעבדו מטבעות הטמין אבל שם אב של העד השריבו חכמי
המשנה היכא דלא כתב עד כדתנן בסדיא פ' המגנע ע"ש ואדרבה
רגילין היו לחתום כך בימי חכמי המשנה פלוני בן פלוני כדתנן
וכך היו נקיי הדעת שבירושלים כותבין לפירות קמא שבתים'
לשם וכן מוכח במתניתין שם דמפרש חתימה עבדי ויוני ופרש"י
לשם שסיו חלוקין בחתימתן ע"י שמוות האבות אלמא דסו רגילין
בכסי . ונסי נמי היכא דכתב עד דלא בעינן שם האב דנימא איפכא
היכא דכתב שם האב לא בעינן עד או לא בעינן שם העד עצמו
דכן עצמו עד נמי כשר כדתנן סה"כ וא"כ אין צריכה והכל מטבע
חכמים

חכמים הוא משא"כ בשם הסדר ומקום הלידה כדפרש"י ואע"פ דאזי נמי כהבתי ראי' זו לאוב"ן מפני שאנו מדמין לא נעשה מעשה לכתחילה. ואפשר היה לדמות ק"ח לשלשה עדים הנמאליים החומים נגע ואחד מן קרוב או פסול החקיים העדות בשאר כדאיתא בהדיא הסם וכו' דכח לא מיקרי שינוי כולי האי הואיל וסרגילי כן ועולם כן בחורה דכח פשיטא דיכול כל אחד לכנות שם לעצמו כמו שיראה דאפילו גר ששינה שמו לשם נכרי מקרי שם וגרם בו כשר היינו הוא דוקא ולא שם אביו אכן כמדומה לי שנמאל בתשובה האשירי דאפי' מבני אביו מכיין ע"ש כ"ש כס"ג דאשכחן דאזי מכור ידך מחוקקים ודרשינן מייני' פ' הבא על יבמתו דבני אבות כבנים :

סימן קצח שלמך יסגה לחדא אסובי האלוף מס"ר משכ' יל"ו מאי דקשה לך בתשובה במרדכי פ"ק דבבא בתרא דמשמע הסם דכתובס נבית משכר פעולה ובמרדכי פ' יש מוחלין איתא אופכא אין זו קשיא כל כך דבתשובה דפ"ק דב"ב לא אתי לאורוי לן דין זה אלא דפרישות בנז זמנים ונקט האלמנה ולא נקט היורשים דאפשר הוה עובדה הוה דהוה שם גס כן נכסים אחרים שסיחה יכולה לנבות מסן ובתתה הוה לעבות היורשין לנבות מתאן ולפטור האחרים ואם כן הרי הוה באה נכה היורשים ואפשר במימס קטנים הוה ויתיה כמו אפטרופוס לטס שסמכו אללס. וחדע שבסוף התשובה איתא אלמנה ויורשים חלמא דלא אתי לדקדק בבאי דינא היאך כתובה נבית מנינו שנעשה לנו אוקימתא כמו שנוכל ואית לן נמי לאוקימי כגון שיחה לו כלי לשכר פעולתו ווטולו וחזר וספקידו אללו דכ"ג חשיב מוחזק כדאיתא פ' הוסיב נבי עשק שבר שכיר וחסומת יד ע"ש :

סימן קצט מס שקשה לך אמרדכי פ' מי שמח הוה דמעמד שלשה בנכרי כו' שנית ולא דקדקת יפה דבהדיא כתבו הסוס' ומרדכי ואשירי פ"ק דגיטין הוה דהספקד או הלוה נכרי והנזון והמקבל ישראל לא מסני מעמד שלשה משום דנכרי לאו בר זכיים הוה והיינו מומס כמרדכי פ' מי שמח :

סימן ר ומאי דקשיא לך מתשובה פרק השואל אשר חשיב שאלה בבעלים השאיליני ואשאינך דהא רש"י פירש דהא דפרך פרק האומנים אמאי שמירה בבעלים הוה לא קאי אלא אשמור לי ואשמור לך ולא אשאייליני ואשאינך והוה לא מיקרי שמירה בבעלים מאן לימא לן דמרדכי סבר ליה כרש"י דאי הוה תשובה מס"ר סוס קשה ודאי דמס"ר ס כתב בתשובה בפרק המפקיד על ראובן ושמעון ששאיילו זה לזה סדר קדשים וסדר מועד דסבר כרש"י דמייתי הגמרא וכתב כרש"י ומס' יש לדקדק קתא דלא פשיטא הוה מילתא דרש"י מדכווארך לבארו בתשובה דלא נעשה דלא כרש"י וה"כ אפשר דמרדכי פרק השואל סבר כמשמעות הגמרא דאכולא מילתא פריך תלמודא אמאי שמירה בבעלים הוה. והא דנקט שמירה ולא נקט שאלה י"ל דמילתא דרישא נקט שמור לי ואשמור לך ומכל מקום מדלא פריש תלמודא בקושייתו הכי שמור לי ואשמור לך שמירה בבעלים הוה משמע דמקשה נמי אאחרוני וחדא מינייהו נקט. ואפילו אליבא דרש"י יש ליישב התשובה בקתא ויש לומר דיון דהשאלה אשת ראובן לאשת שמעון הטיגולים סטובים שוין שלש זקוקים ואע"פ שהיא היתה ג"כ לריכה לטיגולים שהרי שאלה מומס גס כן טיגולים פתוחים נראין הדברים שהיתה כפופה לה ומשועבדת דלא גרע מאשקין מיה וכו"ג מיקרי שאלה בבעלים :

סימן רא מה שרזית לחלק ככתב ידו אם כתב חתימתי תהא מעידה עלי כמאה עדים לא מני למימר פרעתי לכל דיעות. אין נראה לחלק דאשירי פ' שני דכתובות פ' טעמא דרב אלפס וחזיריו דנאמן לומר פרעתי ומשום דילמא המלוה זייף ליה לשטרע וטלוס לא חשש לחובצו משום דאין עליו עדים או שמא אינשי משום דלית ליה קלא וסני טעמי שייכי נמי בשטר ושכתוב בו והמא מעידה עלי כו' דבין כך ובין כך אינו אלא חתימת ידו ולא של עדים. וא"ח למס כתב הכי י"ל דשטרע לשטרע להודיעם [תרומת הרשן ח"ב] יא

בחתמתו דסודאח בע"ד כמאה עדים דמי ולא מני למימר לשטרע כתבוני. נאם הקטן והאשירי שבישראל :

סימן רב שלום לך אסובי מס"ר פתחם יל"ו אשר הקשית לי דברי אשירי דפ"ק דסנהדרין אסודי דכתחילה כתב למ"ד אין עירוב פרשיות כתיב כלא יחד שאינו מומס דן מן הסודס אלא שתכמים תקום שלא לרן בפחוס מג' ובדיעבד דינא דיחיד דינא אפי' מדרבנן אבל לכתחלה לא ידון ואח"כ מקשה אליביה דשמואל דאמר שמים שרנו דיימס דין אלא שנקראו ב"ד חניף וסיינו אותו מ"ר דסבר אין עירוב כו' דסיכי דמי אי בדלא קבלוה אמאי דיימס דין הא אפי' שמואל מודה דבעין ג' או יחיד מומס כדפי' לעיל וקשה לך הא פי' אשירי לעיל דבדיעבד דיימס דין. נראה דלכ"מ דע"כ שמואל לאו בדיעבד איירי מדקאמר אלא שנקראו ב"ד חנוף משמע וכו' לא וסא חקנו חכמים שלא לרן בפחוס מג' ומאן דקא עבר אחקתא דרבנן חנוף הוה דמקרי עבריינא לא מיקרי בחמים וכו' פריך תלמודא פ"ק דנדה מאן דקא עבר ארבנן למוט הוה דלא מיקרי רשע נמי לא מיקרי בחמים אלא ע"כ שמואל רוצה לומר דלא קא עבר אחקתא דרבנן וסאח פריך ס"ד וסא דנקט לשון דיעבד ב' שרנו משום דקרו לכו חנופין נקט הכי. ומתוך אשירי דאירי בכה"ג דלכתחילה יכולין למידן אלא שנקראו ב"ד חנוף וכו' לא עיין סיטב האמת כך :

סימן רג ואשר כתבת על הכוא גזירה שחדשו השלטונים בצריסלא"י שהיוודים המחוייבים שבועה יעברו ליבעט בשם המיוחד בקריאתו להדיא ובגילוי הראש וס"ל לדמות זה לשמדה דשני ערקתא דמסנא. לא פירשם דבריך יפה אס כיווני סככרים בסזכרת השס להדיא ובגילוי הראש משום דסבורים סס שבדרך זס שבועה חמודה יוסר על ישראל ולא יסקר בה א"כ אין כוונתן לבעביר על דת אלא להנאחס וכתבו מיימון ואשירי דבכל עבירות שבתורה אפי' בפרסטיא חוץ מג' עבירות יעבור ואל יסרג. האמת כסמ"ק חתמיד דבבר. אבל אס כוונתס כדי לחלל כו' בכבוד שס המיוחד פשיטא דיסרג ואל יעבור אס בפרסטיא ואיני יודע כ"כ איסור מפורש שלא להסכיר השס להדיא ובגילוי הראש לזורך שבועה שמחוייב בה דסא לאו הזכרס לבעטס הוה שזורך הוה להעמיד סחוקי שלא להאמין על שבועתס ובגילוי הראש לא אשכחן קפידא לסדיא לאיסור :

סימן רד ואשר הקשית על המנגב שס"ף מברך בבכ"כ על הכשמים וחזר ומברך לבני ביתו דמ"ס ממי שאינו מריח דכתב ר' אפרים דאזי מוילא ב"ב. לא דקדקת כלום לפריך בקושיא זאח דסס"ף אע"פ שברך על הכשמים בבכ"כ יכול לברך לעצמו עוד בביתו דברכת נסגין הוה ומי יעכב על ידו אס ירלה לברך על הכשמים אפי' בחול ולכך יכול להוילא ג"כ אחרים משא"כ בני זמנינו מריח דאזי רשאי לברך בשביל עצמו כל עיקר שהרי אינו נכנס ואפי"ה אס היתה ברכה זו לבני ביתו. מזה וחובה כמו קידוש וסבדלס יכול להוילא לב"ב ולפטור אותס י"ח ולכך מקשה שפיר כמרדכי מקידוש וסבדלס דמברך ברכות שהן על המטה ולא של נהיין להוילא אחרים אע"פ שכבר ילא הוה ואין רשאי עוד לברך בשביל עצמו וק"ל. נאם הקטן והאשירי שבישראל :

סימן רה הארו בלבנון אסובי סר"ר מייס י"ן מאי דמספקא לך אס יש להאמין לשוחט על שמועת הקיס והביא מר לשון המרדכי כללו של דבר שהוא איסורא דאורייתא אפי' גדול לא מסימן עכ"ל. בעופס שלמו אין כתוב קן אלא כן הוה הלשון כל דבר שהוא בחזקת איסור מן החורס אין קטן ואשח נאמן ולא גדול דלא מסימן כבי תרי ר"ל מסימן כבי תרי דאזי מן הרייקים ופוחים כדמוכה בקונטרס מרישא דמילתא וכ"ס שוחט וטבח המומסס לרבים דיש להאמין וכ"ס לפר"ם דכל דבר שהיה בידו אע"ג דאין עכשו בידו מסימן ע"א אע"ג דאחזק איסורא וכן הוה מסקנת שיטת הסוס' בריס גטין דביבור ע"א נאמן בליסורין וע"ס. ואין חלק דדוקא בסתס שחיטס מסימן ע"א דליכא רישותא אבל בנדון זס דאיתא רישותא לא. הא ליתא דסא עבל ועלס וממלא דבר חוץ עליו דמדמה ליה לחזקת איסור דשחיטס פ"ק

פ"ק דחולין דהסס נמי איכא ריעותא כדאיחא הסס ואפ"ה כי אמר ברי לי שלא היס עליו מקודם לכן היס נאמן כדאיחא הסס . ואין לחלק דר"ד מיקרי לא היס בידו משולם דאם היס שמועט קודם שמיטה ח"כ לא היס בידו להקין בשום ענין דאין ה"כ מ"מ האי חזקה איכסור לא הו"ל אדרבה הו"ל חזקה היחר להאי מילתא דרוב בהמות אינן שמועטות רק חזקה איכסור אכר מן חמי דהו"ל והאי איכסור הוס בידו להקינו :

סימן רו ועל השטר שכתב בו רק וכל הדברים דלעיל עשינו בקיין גמור ואין בו במונח דכשר כו' והביא מר ראיס מן הסוס' דאע"פ דהסס קיין שכתלמוד הוא קיין חליפין . אמר הוא כך דהכי איחא בחוס' דביבור הכחו והחמו אמנס דביבור מהגה ש"מ שכתבו בו קיין כהא שמעתי חילק ריב"א וכתב דקנס מידו משמע דוקא חליפין אבל קנס מיניה משמע שפיר קיין חזקה כ"ש כי האי לישנא ועוד מהן לימא לן דמדמינן לישנא דסופרים לישנא דגמ' ואדרבה מוכח דהאי קיין לאו קיין חליפין איירי מדלא כתב במונח דכשר כו' שהוא לשון שגור שפי כל וכתב קיין גמור ר"ל קיין שמועיל . אמנס לעד"ז דאין להוילא ממון בשטר זה דיד בעל השטר על התחובה וראיס מהשוכב רבינו שמחה ורבינו ברוך פ' מי שמת על שטר שלא נכתב בו קיין פירות כראוי כי לא הקנס לו קרקע לפירותיהם כו' מוכח שם דוקא משום שהיס כחוב בשטר כחומר כל שטרי פירות העשויין כתיקון ונמלא שהעדים העידו שנועשה כתיקון ומש"ס הוכשר השטר אבל בשביל שכתב בשטר שנתנו לו הפירות של הקרקע בקיין גמור לא היס מועיל כדאיחא הסס ע"ש בחוך השוכב כי לע"ד מבורר שם היטב :

סימן רז והיה דלא קבעין זימנא בניסן יתשרי . וכתב מר דרביס וכונין אם התחילו לרדת קודם ניסן דקבעין בניסן מנהג זה לא כדירא לי ואף לפי הטעם שפירש"י לפי שהס ימי קציר ובזיר ה"ט לא שייך כולי האי לגבי דידן דאין אנו עושקין במלאכת שדה עתה . אמנס במרדכי משמע דאיכא נפקותא אף לדין שכתב חו"ל וכן נהגו קדמונים שאין קובלין בבהב"נ בניסן ובימי הסודאים כו' ואפשר הטעם הוא דבניסן ערודין בנג המלוא ובימים הנוראים בעירדת ר"ס ויוס"כ וסוכות ואם ראה מר מנהג כמו שכתב סמך יש לו קתא מסיחא דפ"ק דשבת דאין יושבין לדין מן מנחה ולמעלה ואם התחילו אין מפסיקין ועוד אשכחן כה"ג בתלמוד דתחילת דין ביום ונגמר בלילה וכו"ס בגדול זה . אסוכך הקטן והלשיר שבישראל :

סימן רח יגדל לעד הוד כסאך אסובי שאירי עמיחי מה"ד יוד"ל יל"ו מה באת לדרשני שלא ידעת כי נער ובער אני מ"מ הללע"ד לא אכחד מכ"ה מ"ש אי יש להאמין לנחבל שבעובל כשראו שנסכס שלם חתם ידו וילא חובל אין להאמין להנחבל דכל כס"ג לא תקון רבנן להאמינו דהכי הוא לשון המשנה הנחבל כילד היו מעידין כו' וכ"כ הלשון כל המחברים וכ"כ הרמב"ם מ"מ יש עסק עדות ביניהם אבל אי ליכא עדות כלל ודאי לא מהימן וכע"ג לא תקון וכן הביא המרדכי לשון הרמב"ם אדינא דנגזל פ' כל השבעין חו"ל וכן טוען את חבירו את כלי גזלה וכו' אומר לקחתיו דרך משטן בחוב שיש לי אלך ובעס"ב אומר אין לך בידי כלום אע"פ שסודר כו' עד פה שאמר הוא הפס שסחיר ונחבל ונגזל דין אחד להס ובהדי הדדי מחיילא וככא שהוא התחיל בו דמיא להא דרך משטן לקחתיו . ומ"ש ח"כ מה הועילו חכמים בחקנתן הועילו והועילו היכא דאיכא עדים דאל"כ תקפס לך אדרך משטן נמי מה הועילו אלא שאדרך כו' לא תקון רבנן מידי ולא יכולתי לעמוד על דעתך במס סדרת סמוג מטעם מודע בקנס פטור שלא הדבר ידע בלילה ואין עדים עומים ולמה ירא ומה קנס איכא כהא אע"ג דמשמע קתא מודברי הרמב"ם פ' החובל במזק ולער קנס אינון וכן סמ"ג הביא דבריו בעיוותי לא יכולתי לעמוד על העימן דבהדיא מוכח בשמעתא קמייתא דב"ק דכולהו ס' דברים ממונא אינון גבי אונס ומפסה דממונא הוא ליחתי וכן בכמה מקומות בתלמוד . ואי נפשך לומר דגמירי ליה למימר נמי דגמיר דרא"ן שסקס על הראב"ד דבעין מומחין וכ"ד ואו מודס בקנס בפייסס פטור ואין מומחין עתה

כדאיחא באשירי פ"ק דב"ק . וגם מה שכתבתי ודמיה שחבל בו ודאי אם הניד כחורו פעם שחבל בו בלי פשע וכלי התחלתו אי איכא עדות קך חו לא מהימן לומר הוא החביל וליכא מגו אבל אם הניד בתחילה בכל פעם איכא למימר הפס שאכר הוא הפס שהחיר ולא משקיין ממונא כסוכה אלא כההיא דגמל האחר בין הגמלים דליכא לאשחמוטו וכן הסיא דעלמס לו נשיכס בגבו אבל היכא דליכא כוכחא גמורה אפי' שסיס שונאו אפי' גימס לו סלא כהבס דעביד אימיס כו' ואשכחן פ' סמיחא שור שהיס רודף אחר שור אחר זה אומר שורך הזיק וזה אומר בסלע לקס קי"ל המע"ס ולא כסוממוס דלמר חולקין ואע"ג דאיכא הוכחא גדולס וא"כ ה"נ איכא למימר שלא הפקיעו ממון החובל ע"י שבעס כ"א ע"י עדות . אמנס נראה קתא לע"ד דאף לפ"ד הנחבל החובל היס להסחייב כמ"ס שהודס בעלמו ספרגיס שהסכו רק ברוחב הסכין אי"כ הו"ל לידע שלא כיון להזיק ולהסרו אכר ח"כ מי הסיר לו לקטוע ידו הו"ל להסמיט ממונו דרך נחת כדלמרינן פ' סמיחא הו"ל לשמוטו והכי פסקו רבוותא שם דאם דחפו לחבירו כשסכס לו זה יש לעשות לו דין וכן איחא בשבועת מוסר"ס סוף ב"ק דווקא היכא שא"א להליל א"ע ח"כ חבל בו אז מותר לחובל בו מטעם הנא לסורדך השכס לסורגו אבל כה"ג ספרגיס שלא בא עליו דרך אכזריות לא הו"ל להליל א"ע במכס רשע לחסרו אכר נמי דלא כיון הא קי"ל אדס מועד לעולם ודמיא קתא להא דדרשו רבוטיו ז"ל אם זרחה השמש עליו דמיס לו אם ברור לך הדבר בשמש כגון האב על בנו שרמתי האב על בנו ואינו בא אלא על עסקי ממון לא הסירס הסודס את דמו וראוי לקונסו במלקות ובמיני הרדפות וגם בשלשומי רפוי ושבס שכתב ראב"ה פ' החובל ורוב הגאונים הגובין אחרו בבבל ועבדינן שליחותיכו . אמנס חק ולער ובוטס ר"ס חולק על האלפס פ' החובל וכתב דלייקטיס לכוכסיס כו' וכן כרא"ש פ"ק דב"ק :

סימן רט ומה שכותב ראובן עוד את שמעון ע"ד הסחירה הנה יודי בשבועת מוסר"ס פ' החובל איחא כמעט כהאי גורס דשאלתך חו"ל ראובן שכותב את שמעון שמסר אותו ויש לו ע"א וגם הסכרים מעידין עליו ישבע להכחיס כו' והשבועה מתחלת והגוי משיב בקלרס . אמנס מה שחלקת בין הסגרייס יסא חלקת אמנס מהן קיס ליה בגויס האידנא להוילא ממון מקוקתן באומר דעתו ובהערכת לבו כמו שכתב הרמב"ם פ"ק דב"ק בס' שופטים וע"ש כל הפרק לע"ד לפי דבריו דמיא הא קתא לדין מרומס שאסור לדיין לחוסכו אלא יסתלק ממונו אמנס אם לב דדיין אומר לו שראובן אחר המסירה וסרעו הואת הא קי"ל ב"ד מכין ועונשין שלא מן הדין . ואמרינן פ' בתרא דקידושין מלקין על לא עובס השמועס . נאס הקטן והלשיר שבישראל :

סימן רי כאשר בלא לפני לדין ר' אליעזר בר שלום ור' גרשום בר שלום ולעק ר' אליעזר על ר"ג על אשר נהנו ודחפו בעת סיבוב השענות בנג הסוכות וכיון להזיק כאשר היס שוגא לו כבר זס ימיס ושניס ודחק כ"כ עד שגשבר עלמי כהפו ומקק לרופא לרפואתו ור"ג השיב עסכב כמנהג העולם שרגילין בדחופות בעת הזאת ואם נדחק ממונו בלא כוונתו להזיק אירע לי ועוד האיריכו דברי ריבוסת לפני וגם ראיתי כל עדיוסות ודקדקתי בהס ולא ראיתי שום עדות מבוררת שדחק ר"א מכוו של ר"ג רק אומדנות וסוכחות הכרתי מןן ספדיות אף ע"א שספיד שא"ל ר"ג בלילה שלפני יוס דחפס שדעתו לדחוף למחרת ר"א וכן א"ל בלאתו מבהב"ל למה לא שייעס לבעס"ב שלך כשנדחק עדות זס מבוררת יותר משאר כל העדיות . ומ"מ אם היימו יורדין לעומק דין של תורה לא היסס מספקת עדות זאת דמס שא"ל ר"ג לסעד בלילה כדלעיל אית לן למימר דעביד איניס דגיס ולא עביד כדאיחא בבהדיא בפס"ס כהסיא דאזיל ואינוצר דיקולא דפליא . וגם מה שאמר אחר לאחו מבהב"ל כדלעיל הסוס סודלס חוץ לב"ד הוא ומפי עלמו וגם שלא כנגד הבע"ד ולא מהני מידי כמבואר בל"ו ריש ב"מ ומטעם אומדנות וסוכחות אין לספניס ולחייב אס ר"ג דקי"ל כה"ק דר' אחא פ' סמוכר פירות וססיא דשור שסיס רועס על גב הכסר ונמלא שור הכוג בלאו אע"פ שזס מועד ליגס חס

זה ממנה אין אומרים זה נגחו כפי פסק רב אלפס פ' הפרס
 וכ"ש כדון זה שריק אומדות טפי שיון להזיק דאם לא כיון להזיקו
 אפי' דודאי נחזק מכתו הים פטור מכלום כיון שבשעה שמהם של
 מלוה הויק כדאיתא בא"י ובאשירי בשם הרום' בסוף מס' סוכה. אמנם
 רואה אני וגם לבי אומר לי ששנין כזה לריך גדר וכיון גדול שאם
 ח"ו יארוב איש לרעהו במקום הזה חיבטל מלות הסבוב מפני יראה
 שהיוק איש מפני שגאלו ואף אם היוק איש לחזירו בגופו בעת
 שאלת עומו גדול יותר משאם יעשה כזה במקום אחר ובשעה אחרת
 האחד ממולג בקדושה בהכ"ל והפני שעושה מלות ה"ל בעבירה
 מוסף ע"י צעקת שם עוונות על הבימה שכתוב בה לא יוסף פן
 יוסף ודרשו רבותינו משם שלפני ים אדם רשע מישראל שמכה אותו
 עובר בלאו כיון שקבל עונתו ואף לצבות שמלכה עם המלך בבית. ואחרי
 שהדברים מלאין ומוכיחין שר"ג כיוון לצבות וללמד ר"א בגופו על
 כל כה"ג ב"ד עושהו אפי' אם הים שלא נק' הדין וע"כ בני
 מטיל על ר"ג שיעשה חרטה ומחילה וככה יעשה יך ציוס קס"ה
 בעור שהס"ת על הבימה ממקומו למקום ר"א דרך פני אש"ק וילכו
 שמה טובי הקהל ויאמר לר"א אליעזר חטאתי לאלהי ישראל ואח"כ לך
 כי זלזלתי בקדושתה בהכ"ל ובמלות ה"ו וגם עברתי על מה שהסורס
 חורה שלא להטות וללמד איש את חבירו בגופו וע"י אני מבקש
 סליחה וכפרת מאלתי ישראל ואח"כ מחילה מאתך כי נחמרתי על
 אשר עשיתי. ושכר הרופא שיערתי במדע ביטויית ויהן ר"ג לר"א
 ב' זכובים ואותן ב' זכובים יתן ר"א בידיעה ב' אגסים נאמנים
 לכבוד ב"ס בגרע"ץ לאיזה מלוה שיראה כי אינם באים לו אלא מטעם
 קנס כדי לחזק הגדר כאשר ביארתי לעיל ומש"ס לא חיבתי כלום על
 השתם כיון שאינו מבוחר כשכר הרופא שהוא יודע שילמד ר"א
 להוציא ממנו על ככה. ואם הקטן והצעיר שבישראל:

סימן ריא

שלומך יסגל לחדא אהובי מה"ל ליבא י"ו על דבר
 הגט שנתן אחד מחלמידך על פיך וחזר וקורא עליו
 ערער ומשום דלא נכתב בגט רק שם אחד שיש לו והוא אומר
 שנשחטו שמו כבר מחמת חולי ואותו שם השני לא נכתב בגט כלל.
 ידוע להוי לך דידענא כבר בהאי עובדא וידענא נמי מאן כיח
 ובריס דמה"ל זמל"ן ז"ל שסיס נשוו לכת הגר"ז מעריש"ט הוא
 הקדים וכתב לי המאורע והאריך לו הספור כתב בהדיא שבכיון
 ובדעת נתן הגט ומתלל הוא כי הים מוכרת לך מפני שהאשה
 בגלה זו חטפה וגולה כל אשר לו ואפקא עליה שום ביש ותשב
 מזימה להשיב לה גמולה בראשה וכתב ר"א שקודם נתינת הגט
 הניד ללא"ץ מוג"ל שרואה לרמותה בגט מוטעה ע"י שמים אחרת
 יוסף דאית ליה ואחר כתיבת הגט אמר עוד ללא"ץ הגט פסול ולא
 עלה כלל על לבי לגרסה בגט כשר. כתב עוד שאמת הדבר שאמתה
 לו כמדומה לי שיש לך ב' שמות ואמר לך לא כי לא רלס להודיעך
 כלל אבל לא כתב כלל שהשבעת אותו וששבע על ככה. עוד
 בדבר אחר כתב הפך מורדיך שכתבת שתיינת בשטר כחובת אשתו
 וכל שטרותיו ולא מנאת לו שם אחר והוא כתב שבשטר חיליה
 של אשתו וכן בשטר חיליה שנתן לאשת אחיו מה"ר משה י"ץ כתב
 בשתיסן יוסף יקותיאל ועל כל זה בקשני מאד לבלתי אכניס ראשי
 בענין דבר זה שלא אכניס עמך להחיר אם תכתוב לי. והנה אם
 הים כדבריו שלא נשבע שאין לו שם אחר אפי' דאפי"ס הים מטוער
 הדבר וחיליה למיעבד הדבר להכשיל המורה ולעשות רמאות
 בפסק גיטין דחשו בה רבין עובא להזכר מהולאת לעז עליהם
 ולגרס שום גמגום ופסול מ"מ אפשר הייתי דניה כמאן דאכוסים
 ירדו ולקוס נקמתו ממנה ולהשיב גזילו ולשלם גמולה בראשה כאשר
 כתב בהחללתו אלי. ואפשר הייתי נשמת בשביל כך מלסכסם
 בדבר משום כבוד אבותיו והייתי חושב באולי האמת עמו שעשתה
 לו החל בעקב ורמייה בחק ובושה ויפסד זממו כדרך זה דחשקול
 מערפסא אך כאשר כתבת שהשבעת אותו בשבועת ספר תורה וכן
 נשבע שאין לו שם אחר וגם בשאר דברים מכניש אהם אותו נאמן
 אהם לי יותר ממנו חיליה וחס ליטבע בשוא ובשקר כדי לשלם
 להשיב גמול שכל העולם כולו חדוע בשעת שאמר הקב"ה לא תשא
 און לחוס עליו בדרך זה לכן אהוני דע לך דגראם הגט זה כשר
 גמור הוא אחרי שכל העולם מכירים ויודעים אותו בשם הזה

יקותיאל ובכנויו קיפמ"ן ובמקום הכתיבה והסתייגה וכלל הגבול
 שהוא אינו מוחזק כלל רק בשם הזה ובכנויו לא גרע מהתיבתו
 לבד דמכשור אשירי ככה"ג כשהוא ידוע ויכיר לכל אפי"ס שהוא
 עולם לחורה לקרות בשם המוסק ואפי' לכתחילה וכן לפוס
 חד שנויית בתום' סס. כ"ש כדון זה שכתבת שמוס בואו לארץ
 הטיח לא עלם לקרות בחורה רק בשם יקותיאל ואפי' לאידך
 שנויית דתום' דבעינן הניכס קדושה לשם המוסק היינו דוקא
 לכתחילה אבל בדיעבד ודאי כשר כה"ג דעדיף עפי מגר ששונה
 שמו לשם גיזת וגיזת בשם גיזת דכשר וגראם ודאי דשם של
 יהדות נגד שם של גיזת עיקר טפי משם השני עפי' חולי עיקר
 הוא נגד שם הראשון ואין להאריך יותר כי אין לורך כל כך
 אך אין עליך שום הכסור והרשומת שילא גט זה מתחת ידך כי עשית
 כל לורך כשרי השבעת אותו בשבועת הסורה מאי הוי לך למיעבד
 טפי ואשר כתבת שיש לו מסיחים להוצאת שלפני הזה אחמסה אי
 יודעי ספר הם מדוע לא יחשו עממן מגזירת ר"ת ומכנימיו. ואם
 הקטן והצעיר שבישראל:

סימן ריב

כפרים עם נרדים הוא אהובי וידיי הח"ר זיינו"ל
 כ"ץ אשר דרשתי על מרי ספיקי דדינא לפוס
 ריעתא אשיב לך ולא בהסכמת דעתי כלל כי אם כמראה לך מקום
 הראשון שהוציא ראובן שם רע על שמעון ואשכחה שיקרא.
 נראה לע"ד דאינו חייב כלל לפייסו בממון דהכי פסקין בהדיא
 פ' החובל ביישו בדברים פטור ומוכה מן האשירי לשם דהולאת דבס
 ושם רע בכלל ביישו בדברים אפי"ס שכתבת דירד לחיוו שטורע חזקה
 גרמא בעלמא הוא וגרמא בחקין פטור ולא דמי כלל למסור בדבריו
 מקאל קלי וק"ל. אמנם באשירי כתב פ' החובל דמנדין אותו עד
 שפייסו בו ראי. וגראם לע"ד שאין בזה מדה קבועה לבעלי אורחה
 היאך משערינן הפיוס אלא לפי דאות עיניהם לפי הענין ולפי הזמן
 ולפי המבייש והמתבייש ואם ירלה שמעון שלא להספייס כלל
 ולנטור לו איבה אין איכור בזה כדאיתא בסמ"ג במלאת תשובה
 דמייקי ירושלמי אהא שלא יחא סמוחל אכזרי הא דהינא שלא הוציא
 עליו שם רע אבל הוציא עליו ש"ר אין לו מחילה עולמית. וטעמא
 רב אית ביה לע"ד דדילמא איניש שמע באפוקי קלא בישא ולא
 שמע בפיוסו ולא נפיק להא האי גברא מידי חשדא:

סימן ריג

על דבר אבן טוב שהשאל שמעון לאשת ראובן כאשר לא
 הים ראובן בעיר וגנגד (וראוין) [ושמעון] מעריך אבן
 בדמים יקרים משום דמרגלית אין לו אונאה. האי חזבחה דהא דמרגלית
 אין לה אונאה דברי. רבי יודא היא ופליגי רבין עליה וק"ל יחיד
 ורבים הלכה כרבים ובר מן דין טענה של הכל היא דהא דקרקעות
 נמי אין לכן אונאה ואפי"ס כן שמין אותם בלמנות דהכי פסקו רוב
 הגאונים וכן מהר"ם ואפי' האידנא לא מחייבין אשה אפי' אגוילס
 ופקדון אלא כותבין פסק דין עליה שאם החאלמן או סתגרש השלם
 מה שנתחייבה אבל בעורה תחה בעלה לא אפי' יש לה נכסי מולג
 כדאיתא מבוחר במרדכי פ' החובל אבל אין לפטורה כלל משום
 דאכדס ג"כ אם שלה דמה בכך אין זה גדול מאונס גמור ושאל
 חייב באונסין. והסוה דירושלמי דנתן במקום שנהג לשה אח
 שלו פטור שביאור אשירי ומרדכי פ' המפקיד היינו דוקא לשומר
 חנם וקמ"ל דלא מיקרי פשיעה בהכי אבל לגבי שאל דמחייב
 באונסין פשיעה דלא מהני מה שטען שמעון שיתחייב ראובן שיהיה
 ברפואות אשתו יפה השיב ראובן דאם נתחייב ברפואה מ"מ לא
 הים לשמעון להשאל לאשה שדעתה קלה דבר הדרך שמירה וס"ל
 לאותנים שומר עליהם דהיי דאי הוי ראובן בעלמו בעיר הוה מנער
 ליה שפיר. ועוד דלא עדיף כלל ממי שסלך למדינת הים ועמד אחר
 ופרנס את אשתו דק"ל בפרק בתרא דכתובות שסייה מעותיו על
 קרן הלכי אפי"ס דבעלה חייב במזונות וכ"ש כה"ג דאין החייב
 מבורר כל כך כי הסס. הגראם לע"ד כתבתיו ואם נוגע לך הדבר
 לא באיזה מן הגדדין אל הסמוך עלי כי לא כתבת בהסכמת דעתי כלל.

סימן ריד

שלמא יסגל לחדא אהובי נאמנים ק"ק רגשבור"ק
 הלא המם הר"ר בנימין והח"ר אברלן והח"ר משה
 שאולמן וסר' מאיר הלוי י"ו. אשר דרשתי על עסק חד גברא
 דאשכחתי

דאשכחון יחסי נשבע לשקר על הודאתו וסולחן לתת קנס לעירוים ולדוכוס ולשופטים עבור זה ומלך קהלם נתפטרם עמו כאשר ראיתי בכתב אשכנז שנתקיים ביניהם ששלחם לידו שהתקם ממנו . ועשה ונתפטרם הם ים לכה רשות לסוסיבו עם טובי קהל כאשר הם יושבים לתקן ארבי רבים ובמגדר מילחא ונפקח על עסקי רבים ויחידים אחרי אשר ידעם אותו צבירור שנשבע לשקר ולא קבל תשובה וכפרה פני שמים על ככה ואם תמנישו אותו מלישב בקהל כדמבואר אם תעשו כזה נגד קיום הכתב שבלשון אשכנז שנעשה ביניהם אם לאו ע"כ הורף שאילתכם . איני כדוי ששלחם אלי אמנם כך דעתי נוטה שאין אחס רשאין לסוסיבו בקהל כדמבואר אש"כ ועשה כבר תשובה ע"פ אחד מרבותיו בעלי הורלות דכיון דברי לכוין שנשבע לשקר בשביל חימוד ממון גרע מנגד וגוף דתרחי עבדי ותלמוד ערוך פ' שבעה עדות מניין לדיון שיוצב בחבירו שהוא נגד או גוף שלא יטרף עמו ה"ל מדבר שקר תרחק וטובי קהל כשיושבין לפקה על עסקי רבים ויחידים במקום כ"ד קיימי כדמוכח בהדיא במדכי פ"ק דב"ב דמדמי להו לגזירותיהם להא דכל אשר לא יבא לעלם הזקנים והשירים ולהא דבי שויהא גזר חגיגתא וכיון דהכי הוא אפילו אי הוי מפורש בהדיא בכתב קיום שביניהם שמתלחם לו לגמרי על כל דבר פשע הסודא לשמים ולבריות חלקים יהא לכה להחיר חלק מוצה מי יחיר מקרא מלא הוא אם יפעה איש לאחיו ופללו אליהם אם לה' י"ו יפעה מי יחלל לו ואמרו רז"ל שבעבירות שצין אדם לחבירו אם יביא כל אילי נביות אין מוחלין לו עד שיפייס את חבירו כל שכן איפכא דחיליה שלא יהא כח הקדש ככה הדיוט ק"ו בן בנו של ק"ו דעדיף טפי ואע"פ שנתקיים הכתב בהרס ושבועה ביניהם הרי הוכחנו דלאסרה מן הסורה היא שלא לסוסיבו בקהל ואין התרמות והשבועות חלין אלא על דבר הכרעה כל שכן שאין קיין סודר נהפם עליו . ואף כי דקדקתי בלשון הכתב וכל הלשון משמע שנתפטרם ונתלחם ונתחל לגמרי מה שיש בין כהם לחביריהם ר"ל כל דבר הטוב בעלמיהם שהרי בחיליהם הסכמה כתוב בלשון אשכנז וז"ל או"ר ו"ר ריב"ט זי"ן גנלויב"ן מי"ט אהדר"ן ובסוף כתב ג"כ ממש יוכ"ן מעלר"ן או"ר כב"ן זמל"ן או"ר וזאל"ן גי"ן אייגנד"ר . כל אלו הלשונות אינם חופפים אלא מה שנוגע ביניהם אבל מה שנוגע לשמים אין הלשון הופס . וזכר לדבר הא דתנן בכתובת נדר ושבועה אין לי עליון ועל יורשייך ולא על הבאים מכחך הוא אין יכול להשביעה אבל יורשים משביעין אותה אלמלא אפי' תסם דיורשין מכחו קאחו אפי' מפלגין דבריו ואמר דלשונו אין חופס רק לפוערה ממנו וכל שכן וק"ו בנו של קל וחומר לגבוש אע"ג דפסקין תסם כאלה שאלו בן אימא מרים דבין גקי נדר בין בלי נדר מדינא אין יורשים משביעין אותה אפשר תסם הטעם משום דיורשין מכחו קאחו כדפירשתי ואף כי אשירי כתב תסם לדעה רב אלפס דנגדר ושבועה אין לי עליון מודם אבא שאלו כסמם מחי' ולא קאמר אלא בלא נדר וקיי נדר ונ"ד כאין לי עליון דמיא כדפירשתי הואיל וכתב גי"ן אייגנד"ר . ככתבי לכה בדרך תשובה על שאלתכם לא בפס"ד ביען כי לא שמעתי דברי שנגדיכם . נאם הקטן והלעזר שבישראל :

רמז שרומך

יסגא לחא אסובי מס"ר ישראל י"ו . ע"ד האשם בלחו של ליברמ"ן אשר השנתק כבר עלי ועשה ככתב לי שנים לדקדק יחד וללמד להחיר כי קשה עליהם להמתין עד סיון כע"ל המיטי קלה הלא אינו זמן גדול ואף כי איני יודע לחדש מאחר שכתבתי כבר אכן יפה ככתב דכיון דאינו רק גזר דרבנן שאין להחמיר בה כ"כ לכך דסבר תלמי בידיעתך ורלות עיניך אם סדברים נראין לך דליכא למיחש בהאי דוכתא דאפי לדי קהלה שלפ"ד תעמוד היא בחלימתה אם יא' הדבר תס' להחיר יא' אין מערער עליך ואם ח"ו יקרא עליך ערער תנאלא שיהיה בעורך מהו אין להאריך יותר . ואשר שאלתי על הסודא שבתא לידך דנמאלו כמו שחי מרות ולפי מה שפירשתי נראה שבמקום דבוקים בכבד כמו רוחב אלבע סיו בלחם ולאח"כ נחלקו לב' כיוסין ולפי דעתך סיה לאסור אפי' אי הוו שפכי להדרי משום דלא שרינן בסכי אלא בחדא דמתחי כהרתי וגם נראה לך

להחמיר בב' מרות כאשירי ומיימוני ומא"ר"ם דפליגי ארבי אלפס ור"י מדורא וחזיריהם . דע כי גם דעתי מסכמת להחמיר בב' מרות בגאונים שמעריפיים דגם תסום' דמימיסה אוו שוחים סכרי דעלם סמרה עריפס דכתיבה ריש פ' א"ע וא"כ ס"ה אי משאכחי תרחי דכל יתר כעול דמי לכ"ע ומסר"ם ואשירי דבתרתי הוו אין לבטל דבריהם מדברי ר"י מדורא ובשל תורה סלך אחר המחמיר ואי נהגין כר"י מדורא במילי דאיסורא להחיר במילי דטרפות לא קיים לן סדקת במ"ש בעינן בהמה שמתכו רגליה ובעינן סמפון דאינקב לחזירו חמלא שכתב נגד סגמ' מ"מ איניי כמשי' אח ארי . אמנם מה שנדעתך דאפי' אי שפכי להדרי לא מהכי לא ידענא מנ"לך דכס"ג לא מקרי מתחי כהרתי הואיל ובמקום דיבוקי בכבד נראין כאלהם . וברוחב אלבע במקום דיבוקי ושרשו אחס סן ים לדמותו להא דאמרינן פא"ע גבי שני בני מעיים סיולאוס במקום אחד כסמוך זה כזה דאיכא למימר אפי' אם הם מחולקים כל אורכן רק שבסוף כלום באלבע דחורו וערכו כשירה ונראה דכ"ש אי ערבי בתחלתן כאלבע ואח"כ מתחלקין דהשיני חדא אפי' למ"ד דסבר דבעינן סדרי וערבי בסמוך אלבע ונהי דאין מדמין בתרפות מ"מ נקטינן סברא מסתם דהא קמן סחבורים נקטו נמי סהי סברא דבזעינן ליה אי שפכי להדרי בגורם מקרי טובי :

רמז ומה

שכתבה על שני ושלשי אי איכא שום חשש איסור אס תחלוך לפניו . נראה דאין כאן בית מיוחד וכן עשיתי מעשה עם קרובי מסר"ר וידיל בן מסר"ר שלום ז"ל שהיה עמו שני ושלשי וישבנו יחד בחליהם האמת אמרתי לו בפעם הדיא דיש לחוש לדר"ה דפסל שני ושלשי דכתיבה פ' ז"ב ונסי דלא קי"ל כותים מ"מ הא במדכי בהסוא פירקא מוכח דהשואין שני בנות אחין או בנות אחיות כשרים ואע"פ"כ גריך לזכר שלא יעידו לכתחלה דיש לחוש לב"ד טועין הא קמן דאפי' לגבי ממון חיישינן כ"ס לעינן איסורא י"ל דשתי תסם משום דתלמודא קאמר סתמא בעל כאשורו ולא מפליג בנתרחק קלה ים לחוש לב"ד טועין אבל כאן ים גאונים דפסקו דאפי' ראשון ושלשי כשר כ"ס דלא טעו איניי בשני ושלשי . נאם הקטן והלעזר שבישראל :

ריי ואשר

דרשתי על מה שנתפשט המנהג שאלה תובע את חבירו בשביל אחר ואין הרשאה בידו רק שאומר שרואה להערב הרשאה וטפין את הנשבע לדון ע"י קח ותמיה אהם בדבר כיון דכתב הרמב"ם דאפי' הבה בהרשאה גמורה אין כופין את הנשבע אלא שתק"ח כדי לאיים על הנשבע א"כ כ"ס מי שאין לו הרשאה שאין כופין עכ"ל שאלחך . נראה דאין לסמוע על מנהג זה דבמדכי פ' מרובה בשם רבינו יואל וכן באשירי פ' הגזול קמא מוכח בפשיטות דל"ל סיהא דרמב"ם דכתב הא"ה דקאמר תלמודא כל אדרכתא דלא כתבו בה זיל דון וחי ואפיק לנשפך ליה בה מששא דמלי למימר לאו בע"ד ידיי את . ומקשה אמאי לית ביה מששא הואיל ותלוחו ש"א כמותו למם יתנו ב"ד יד לזה לעכב ממון חבירו שלא כדון . ומתקן דהא דאמרינן דלא מהכי הרשאה לכוף את זה לדון סיינו סיהא דמית ונפלו נכסי קמי יתמי ואשירי מתקן דחיישינן שמה ביטל זה הרשאה ונמאל הנשבע מפסיד משמע דכל סיהא דליכא למיחש לפסידא דנשבע כופין אותו לדון דשלוטו ש"א כמותו ולפ"ז ים ליישב סמוכא שפיר וכיון דקי"ל דזכייס מטעם שליחות אחרבאי א"כ דזכין לאדם שלב"פ ס"כ נעשה שלוחו שלא בפניו טעוהו וחמין טובא דתתמי דהנשבע אינו בעיר והנשבע רואה לייך למרחקים וטוב לא יוכל לסכריחו לדון או כגון אם אחד מחייק בשל חבירו שלא בפניו שאין מוחין בידו אם ים לו אוסב או קרוב שרואה להערב הרשאה שלא יפסיד הנשבע כמו שהוא דן עמו נראה דמנהג יפה הוא לב"ד לתת יד לחובע לסכריח הנשבע ודין מורה הוא להליל העשוק מיד עושקו ובעינן זה כתב נמי אשירי פ' מרובה בשם בעל העשור ותשובתו רב אלפס דעבוד רבנן תקיפה בתרשאה כי סיוי דלא ליפסדו איניי ממומיהו . אמנם סכ"מ דרואין ב"ד שהוא טובה וזכות לבע"ד שהוא אינו כאן אבל אם הוא בעינן זה שום סרואה להערב הרשאה כוונתו מחמת מריבס ומחמת קינאה הנשבע או כדי להבדילו לתת לו ממון פשיטא בדרך זה לית מששא

משעה כתיבתו ואלו כ"ג נאמר אין לדין אלא מה שעיניו רואות נאום הקטן והטעור שבישראל. כן הטיב למס"ר אליה:

סימן ריח

במותב תלמא בי דינא הוינא ואחא לקדמנא ר' גרשון ב"ר שלמה וטעור בת"ע עפ"ה בואם לא יגיד איך שדבר עם הכ"ר מיכל שרא"ץ ואמר סרבה דברים סולמות במדינות על אהיך ואיך שסרגתם הכ"ר דוד בר' יעקב בעלם של מרה אסתר ב"ר אברהם. והטיב איך שהכ"ר מן מבער"ן נדר לו ש"ק שיביא לו כתב עדות מאביו או מאמו וסוף אומר שרואם להביא עדות מהם מחי שיוכל להקרו והדברים האלה נדברו ביום השבת ולמחרת הלכתי עם הכ"ר מיכל הכ"ל ובי' אהשים יהודים עמו חוץ לעיר לדרכיני ואמרת לי ר"מ הכ"ל מסתמא ודאי שמעת כבר בסויתך אלא איך איך נתגלגל הענין עם אוחו ר"ד הכ"ל בחסדך תגיד לי והטיב לי ושבט שבועות גדולות ששאל את אמו כמה פעמים ואמרה לו איך שסקולות בכל המדינות רק עליה ועל בעלם שהם חייבים באבידתו שלא נודע להיכן בא. והטיב לי ר' פיצל הכ"ל שלא שמע מאמו רק שאמרה לו איך שאוחו ר"ד רכב על סוס והיא ובעלה זנוו"ל שרא"ץ ובנה הקטן ובתה הקטנה הלכו עמו מעיר מו"י"א סויו"ן לילך לפראג ובנה הקטן הכסוי אוחו הסוס שרכב עליו אוחו דוד הכ"ל בנחמ ויהא ובעלם הלכו מאחוריו דרך קצר ואוחו דוד הכ"ל נפל מן הסוס לארץ והיא ובעלם ממחרת לילך ולסייע לו ולהגביעו על הסוס והיו סבורים שחשש כחו מהמת חלשות והיו מדברים עמו ורואו אוחו שהיה מת:

סימן ריט

יהא שלמא רבא לגברא רבא מאלוה רבא מס"ר אליה י"ו ידוע להוי לכבוד מר ששמעתי מר' מיכל שרא"ץ איך שאמו אמרה לו המעשה של הכ"ר דוד קוטע"ל ז"ל כך אמרה לו אחי ואישי ובני יחמך ובתי הלכנו עמו מק"ק בודוויו"א והכ"ר דוד רכב על הסוס ובקש בני יחמך לנסוג את הסוס ברכן וכן עשה ושוד יתר דברים ספר לנו כשבאנו אל סיער שבין בודוויו"א לנוו"י"א הויו"ן אז בני נכב הסוס ברכן ואחי ואישי עכבנו אחרינו כמעתי קשה או יותר ובין כך הסוס כשל והוא נפל מעליו וכשבאנו אליו וראינו ששכב על הארץ אזי חרדה אחתנו ואמרנו לבנו ודאי חלשות אחו אוחו וסוף אמר לא אלה הסוס כשל ונפל לארץ ואח"כ ראינו לסגביהו מן הארץ וראינו ש שמת מזה אין להאריך כי יותר לא שמעתי וג"כ לא שמעתי מהאשה עמם אלא מבנה שמעתי שאמרה לו כך. ושלוס מאלה אהובך יוסף בר' יחמ"ל:

סימן רב

אנא מלא פלפלין על כל קוץ חילי חילים אהובי האלוף מס"ר אליה י"ו. ע"ד שגוה מרה אסתר אשה ר' דוד ראיחי כתב העתקה הגאון מס"ר יעקב י"ו שדעתו נוטה להחמיר ותולה שריותא ברעמי העבודה מה ידעתי אשר הוא לא ידע רבי ל"ש ר' חייא מ"ל. אמנם מפני תקנות עגונות אעשה חלקי והכל"ד אכתוב כאשר כתב הרב י"ו ודקדק מדברי רמב"ם דהקטן אינו נאמן אלא כשמעיד לאלתר מדנקט רמב"ם עכשיו באלו מהספד פלוני יפה דקדק דאין ליישב ברווחא אמאי נקט מעשיו אי ס"ל דלאחר זמן נמי הוה נאמנים. והא דכתבת דדפקת לומר דנקט עכשיו אנו באים לרבותא דאפי' אי אמרו עכשיו ז"ל כך היה מעשה אבל לעולם אפי' בלא עכשיו נמי מהימני אין נראה כלל דנקט עכשיו דוקא משום לאשמעינן רבותא ולא משום גופא דא"כ גבי נכרי מסב"ת אמאי לא נקט נמי עכשיו וישמיענו רבותא דאפי' קאמר עכשיו לריך לכוות מסב"ת ולא לשם עדות ולשון המשנה נמי משמע הכי פרק בתרא דיבמות דתנן אפי' שמע מן הסויתוקות הרי אנו הולכין לספוד וכן בתלמוד תהם מפרש הרי אנו באין מהספד פלוני משמע דלאחר קאמרי ורמב"ם לשון התנאים ואמוראים נקט ואילו ואין לומר דלאו דוקא נקט בגלגל לאלתר וס"ה לאחר זמן סא כתב מרדכי פ' א"ע גבי נפלה לאור וכמרו בני משיה דכ"מ דנוכל לומר דלשון התנא דוקא לא משיינן ליה לאו דוקא. ומאי דכתבת דלפום ריהעא קשה מיילי אהדידי דבתחלה קאמר דאין מעידים מפייהם ולבסוף קאמרינן מעידין תמיכי עונא עיך דלא ידענא מאי קשיא כלל דהא דקאמר מתחלה אין מעידין מפייהם היינו כשאין נוחיין עמם ומשל לדברים אלא אומרים מה בסתם ואפי' קאמרו לאלתר מה לא מהי אשל כשנחתיין עמם ומשל לדברים

[תרומת הרשן ח"ב] יב

כמי שמסב"ת כגון הרי אנו באין מהספד פלוני או משלים וטעמים כיוצא באלו וקאמרו נמי עכשיו מהי וכו' פריך תלמודא ודלמא קמלא בעלמא שכיב לכו ומשני דאמרי כך וכך ספדי הוה אלמא דבעינן אמתלא ומתני' נמי הכי דייקא דתנן אפי' שמע מן הסוים איש פלוני מה דיו ר"א אפי' שמע מן הסויתוקות הרי אנו הולכין כו' ר"י מוסף אח"ק דה"ק נקט דוקא נשים דבני דעת ניכחו ואחי ר"י לומר אפי' הסויתוקות שאין בני דעה אבל מ"מ לריכין לתת משל וטעם לדבריהם וביטוי כמסב"ת אבל אי לא"ס אין מעידין והיינו דמסיים רמב"ם ע"פ הדברים האלו וכיוצא בהם ר"ל דלאו דוקא במסויתין מן מהספד אלא אף מסויתין מאורעות אחרים כס"ג מועיל ג"כ ומימני כל כמה דלא אמרי נ"ק מה סתם ותו לא. ומה שבאם לדקדק מדלג נקט רבותא דאפי' הן עלמין בלא עד מפייהם אין מעידין ש"מ דס"ל דדוקא בעד מפייהם לא מהימני אבל אינו גופייהו מהימני לפולס נראה דלאו דוקא הוא כלל כס"ג למגמר מיניה פסק או אורחא דהרמב"ם אבז סיפא נקט הכי משום דבעי לאסוקי עלה הרי ששמעו מן הסויתוקות שהם אומרים כו' עד ס"ו מעיד מפייהם ע"פ הדברים האלו וכיוצא בהן ומשיינן את אשתו עכ"ל. רבותא עונא היא דאפי' עד מפי הסויתוקות מעיד להכי נקט נמי כרישא דמילתא בעד מפי עד ולא כמו שדקדקת מדכתב והרי שמו לשון רבים דאדרבה דוק מסיפא לסיפך דנקט תרי זמנין לשון יחיד ס"ו מעיד ולא נקט הכי אלו מעידים ובתופס יתן מלאחי כך ס"ו מעיד וכן בשאר עופסים שבידי. ותו נראה דלאו רבותא ודאית הוא למנקט שכן עלמם מעידים דאשכחן אדרבא קולא עפי במעיד מפי אחרים מבמעיד הוא עלמנו כמ"ם רמב"ם בחד הכי דמעיד מפי אשם או עבר סני כמה שאמר ששמע מוכן שמה וא"ל יותר וכשמעיד אני בעלמי ראיחיו מה שואלין אוחו הייך ראיית וס"ה דהתם אי אפשר למעיד מפי אחרים לשואלו הייך הים שהרי הוא לא ראה המעשה מ"מ הואיל ואשכחן חומר במעיד מפי עלמו ליתא במעיד מפי אחרים ולא אמרינן כיון דבמעיד מפי אחרים סני בני דרישה ושאלס וכ"ש דליכוי כמעיד מפי עלמו דלא לריך שאלס ודרישה מדלא אמר הכי א"כ ליכא להקשווי דשמיענו רבותא דלעיל דלא רבותא ודאית היא וק"ל. לאשכחן הארכתי לך בזה אש"צ דודאי לא דייקי בדין דיוקי ובדין שימיו דפסקין סורואה ובמאי דבעי לאלתר ואז יוכל להעיד אפי' לאחר זמן. אבז חורפך לא עיינת דחדא דכבר כתבת דלשון המשנה והגמרא משמע לכו להני גאונים מדקאמר הרי אנו באים דאל"כ מ"ל לחלק מדעתו בין לאלתר ולאח"כ ולשון המשנה ובגמ' לא קאי אלא אהגדה לאלתר ולא אראייה לאלתר. ותו דכי דייקא באל"כ מוכח דלאו בבדי איירי דכתב בשם ראב"ן דקטן עסב"ת לאלתר כשר לעדות אשם וראב"ה כתב דאפי' לאח"כ סומכין אקטן בעדות אשם ובמסב"ת אבל במתכוון להעיד לא סומכין עליה אפי' להעיד בגודלו מה שראה בקוטנו משא"כ בשאר מיילי דרבנן דבעודן קטיניס המוכחו רבנן אפי' להעיד עכ"ל. מלשון זה נראה להוכיח דלאחר דקאמר בתחלה ר"ל להעיד לאלתר אחר ראייה ואין ר"ל שראה כמה לאלתר אחר מיתתו כמו שאשם רואה לפרש מדקאמר דראב"ה מסיר אפי' לאח"כ דדוקא במסב"ת אבל במתכוון להעיד אינו נאמן אפי' להעיד בגודלן אי אמרה בשלמא לאח"כ דקאמר ר"ל להעיד לאח"כ הראייה שפיר מסיים עלה אבל במתכוון להעיד אינו נאמן לאח"כ להעיד אפי' בגודלו כלומר לא מיבעיא דאינו מעיד לאח"כ בקטנותו אלא אפי' אם יעיד לאח"כ בגדלותו אינו נאמן אלא אי אמרה דלאח"כ ר"ל כמו שפירשם שראה המת שני ימים אחר מיתתו וקאמר עלה דאם מתכוון להעיד אינו נאמן על כך מאי האי דמסיים עלה אפי' להעיד בגודלו סא לא אמר מידי כמה שהוא מעיד לאח"כ ומה שייך חדוש דמעיד בגודלו להך מלתא דלא ראה המת מיד אחר מיתתו. ותו מאי האי דמסיים נמי עלה משא"כ בשאר מיילי דרבנן ולפי פירושך מה שייך הך חששא דלאח"כ בשאר מיילי דרבנן דדוקא גבי עדות אשם דמת בעלם מינו לחלק בין ראה אוחו מיד אחר מותו ובין ראוהו אח"כ אבל בשאר מיילי דרבנן כגון בדיקת חמץ וחתומין איך יתכן סתם לחלק וק"ל. ומה שבבאם ראייה מפ' הגול מדלג פריך אקטן

והא

והא' אפי' במסל"ת לא מהימן אלא לאלתר השוכן בדרך כהסיה דא"ז לעיל דוקא בעדות אשה מחמירין ובעינין לאלתר למאן דאיה ליה ולא בשאר מיני דרבנן כמו שמהלק ראבי"ה לענין מהסיון להעיד ס"ג מהלק ראבי"ה לענין לאלתר ובלה"ה לאו דיוקא הוא כולי האי ולכך לא מקשה הספר מלאלתר משום דמלינו לתרץ בלאלתר ואע"ג דסתמא קהני דטא בדוכתין עובא וסגיאין עובא משני תלמודא הב"ע הכי והכי אע"ג דסתמא קהני. ומהסיה דפ"ק דב"מ אין ראיה דהא דפריך תלמודא הסא מדלא מפליג ע"כ איירי לזמן מרובה דהיינו משום דאשכחן הנה דמתני' דגנין דמפליג בדיא ותנא לאלתר ולהכי דייקין מדהאי הנה לא פירש ולא מפליג ע"כ סבר אפי' לזמן מרובה אבל כל היכא דלא אשכחן הנה בעלמא דמפליג בין לאלתר בין לזמן מרובה ליכא למידק מידי ובהסיה דנחיל של דבורים לא אשכחן הנה דמפליג בה וכו' לא הוה מלי' לאפלוגי בה דאי הוה הני לאלתר ה"ל דאשה נמי בעי לאלתר והא ליטא. ומה דקדקת מדנקט אשה וקטן יחד משמע דדיון אחד לכן במסל"ת אפי' אי מודינא לך אהך דיוקא מ"מ הא כתיבנא לעיל מהסיה דא"ז דבשאר מיני דרבנן לא בעינן לאלתר בקטן מסל"ת מכל הני נראה כמ"מ מס"ד יעקב ש"י דאין לסמוך על עדות הילדה כיון דלאו לאלתר סכיחא דבריה ואע"ג דראבי"ה מכשיר אפי' לאלתר מ"מ בשל חורה כלך אחר התחמיר והכי פסק מהר"ם בתשובתו ג"כ אעדות דבתי לישנא דאזלין לחומרא אמנם מ"מ דאין לסמוך על העד שהעיד מפי אמו הואיל וכבר יא' מן הכלל וכפר בעיקר וא"כ עבר על כל עבירות שבסורה ופסול לעדות מדאורייתא וכיון דפסול לעדות מדאורייתא א"כ פסול הוא לעדות אשה אע"ג דחזר לדתיו מ"מ לא חזר בתשובה שלימה וכ"כ מהר"ם בתשובה המיומני עכ"ל. דברים הללו לא מהווין לי לגמרי דמ"מ דכיון דלא חזר בתשובה שלימה פסול הוא לעדות אשה נראה לכוניה מאותה תשובה מהר"ם דמהר"ם לא סבר הכי דאותה תשובה איתא במרדכי שלנו פ' השאשה נדרה ממש כמו בתשובה המיומני וז"ל בסוף התשובה וכ"כ הוהעב הזה וכיונא בו שטובלים ופרץ בידם ודבר ידוע שאין מחזיקין עלמן יהודים אלא כדי שיחזרו לו לחבול ושיוכלו לגנוב ולעשות כל האותם דודאי פסול לעדות הוא ובהא כל אפי' שוין דכיון דאידי ואידי פסול לעדות ניכסו דאזלין בחד רוב דיעות ושריא איתתא לאינסובי ע"פ שלשה נכריים המסל"ת ואין דבריו של ע"ה פסול במקום שנים ואפי' לזמן שפטים ליכא עכ"ל מהר"ם מדפסל ושלש מהר"ם לתת טעם אמאי לא מהימן ע"ה הפסול שמשוין דע"כ ס"ל דאע"ג דאותו הוהעב וכיונא בו פסולים משמע אין פסולים מן התורה וכפר הוא לעדות אשה להסירה דאי ס"ד דרשע הוא מן התורה ופסול הוא לעדות אשה להסירה א"כ מכיון דכוכיה מהר"ם דלא מקרי בעל תשובה שלימה עד דחזין מיניה דעיד תשובה מעליהא כהך דמייסי ממלוה רביה ומשקחי קוביא וכיונא בהן מה לריך הו' לומר דבהא כל אפי' שוין דאזלין בחד רוב דיעות ואין דבריו של ע"ה פסול במקום שנים פשיטא ופשיטא דך עד פסול אפי' במקום חד ליתא דכיון דרשע דאורייתא הוא ככ"ג ופסול לעדות אשה אף להסיר בלא הכחשה היאך נעמידנו אפי' כנגד אחד מסל"ת דאיכו כשר לעדות אשה בלא הכחשה ומאי לזמן שפטים הוי שוין כהך כיון דאינו נאמן אפי' להסיר בלא הכחשה ודאי אינו נאמן להסיר דע"כ לא פליגי ר"מ ור"י ור"ש פ' השאשה נדרה אלא בלרס דסבר ר"מ דנאמנת ואסורה אע"ג דאינה נאמנת להסיר וכיונו עממא משום דמוכה מלחא דקושטא קאמרה שברי אוסרסה אבל בחמתה ובה בעלה ושאר נשים דאין נאמנות להסיר לא אשכחן שום הנה בעולם דסבר דנאמנות לאוסרה כיון דאין נאמנות להסירה ואפי' בלרס פסק הרמב"ם ואיירי דקי"ל דאין נאמנות לאוסרה אלא ע"כ מהדוראך מהר"ם להסיר משום רוב דיעות ע"כ סבר משום דעד פסול כה"ג לאו רשע דאורייתא מקרי וכפר לעדות אשה להסירה כיון דחזר לדתיו אמרין דהסיר בלבו לעשות תשובה גמורה ומכיון שברבר בתשובה השיב לדיק כדאמרין פ"ב דקדושין ע"מ שאני לדיק אפילו רשע גמור נקודשה שמא הריכר בלבו לעשות תשובה אלא מדרבנן פסול עד שיטעם תשובה מעליהא. והא

דכתב מהר"ם בנאותה תשובה וז"ל ועולם הוא בפסולו עד שיחברר הדבר שטעם תשובה שלימה כדאמרין פ' ז"ב אין לכוניה מדקאמר לעולם הוא בפסולו כלומר שלא יוכשר לעדות אלא עדות פסול ומדרבנן וכיון דאינו פסול אלא מדרבנן סו"ר מהר"ם להסיר ולומר לנו דאין דבריו במקום שלשה נכרים אע"ג דאינהו פסולין לשאר עדות מן התורה דמ"מ הואיל ועד פסול הוא אזלין בחד רוב דיעות בעדות אשה. וגם הים לדקדק בעדותו של יוסף ב"ר יצחק ששלח לך הכהן אש שטעם שמועתו ממיכל שר"ף שספר אותו מיכל הדברים ומסל"ת ואם הים כך הוי עדות כשירה ואפי' אי משוין ליה פסול מדאורייתא כמו שפסק הרמב"ם לסידיא דלא גרע מגמסל"ת ואם ימלא שלא היה מסל"ת מ"מ מוכך דתשובה מור"ם היה נראה דהאי איתתא שריא לאינסובי ע"פ עדות של מיכל שר"ף אע"ג דלא חזר בתשובה שלימה אלא דלבי נוקף להסיר מעשם זה דלכאורה משמע דכה"ג פסול מדאורייתא ולכך לא מלאהי לבי להסיר על דעתיה לחודיה ובעינין מייך אכובי שאם יזמין שליחות להסיר אשלי רבנא מהר"ף ו"ף. שפעניק לו דבריו אלו אם יכדים עמנו להסיר הו' לא לריבנא למידי ואם עוד יסלק מהדורא הו' אזי אכובי הואיל והסתחלת במלוה גמור אותה ושלח דבריו עוד לשני תופסי ישיבה שהן מוחזקים לבעלי כוראה בדרך הזה אם יכיומו להסיר הני נמנע עממס להסיר וגמעייה לכל חד מנין שיבה מכשורה. נאם הקטן וסלעיר שבישראל:

סימן רבא

שלומך יסגל לחדא. גברא דלבושים מדה אכובי עמיחי מה"ר ישראל י"ז. מ"ש לי מהסוה עובדא מאיתתא חדא דאסיד לם מיכל שר"ף דמת בעלה דדיינין עליה מהר"ף ואני ונאח לכוניה דפסול דאורייתא דעבד תשובה אבל לא תשובה מעלייתא דעדיין פסול הוא מדאורייתא ופסול לעדות אשה מהסוה מתני' פ"ק דר"ה דהנן אלו הן הפסולים משחק בקוביא כו' ומוקמת לה דהתנא ר"ל בלאו הן הפסולין אפי' אי עבדי תשובה דלאו מעלייתא כדמפרש פ' ז"ב ומחך כך באת לדקדק הא דדייקין מהסיה מתני' דגזין דדבריהם כשר לעדות הא דאורייתא פסול איירי נמי בכה"ג דעבד תשובה דלא מעלייתא עובא ופסי איה לן לתמוס עלך שתכחוב דקדוקים אלו למרחקים דמעילת פילא בקופא דמתעא כדי לסתור הדין היכי דמורה במידי בלשון התנא דאיירי שטעו תשובה כל עיקר הא תנא דמתני' פ' ז"ב נמי לא מפרש מידי בלאו הן הפסולין דתנא הסא דאיירי בדעבד תשובה כל עיקר אלא הנה דבריייתא מפרש לכו הסא וכדפוקמין נמי מתני' דר"ה דבלא עבד תשובה כל עיקר אפי' אשמשוין חידוש עובא דהכחו לא פסולי אלא משום דחשידי אמונא ואמאי נחשדונו שיעידו שקר בקידוש החודש ויכל לומר דלעולם קים ליה לתנא דסיכא דעבד תשובה אע"ג דלא מעלייתא כשר לעדות אשה כמו שריתתי לכוניה מלשון תשובה מור"ם ולכך איירי דוקא דלא עבד תשובה כלל משום דרנא להשמיענו זה הכלל כל עדות שהאשם כו' דגזין דדבריהם כשר לעדות אשה הא דאורייתא פסול דמדאצטריך ללשמשוין דהני דדבריהם כשרים מכלל דמדאורייתא פסולין ודלא כד מ"ד פ"ב דיבמות ואי הו' איירי בשטעם תשובה קתא הוי הך דיוקא עשוי וק"ל וכמו שכתרת את עלמך נמי דפשוט אפי' לחיותות הוא. ואע"פ שחזרת להסיר הוכחך ממאי דפריך תלמודא פ"ב דיבמות ממתי' דהסא חרב מנשיא ולא מוקי מתני' בשעבד קתא תשובה ורב מנשיא דלא עבד תשובה כלל לא יכולתי לעמוד על דעתך היאך הבאת הקרבים מיבמות בלולאות דר"ה לחברס להיות אחד דלפי דעתיה ביבמות לחודים תקשה דע"כ לריך אי לומר בלתי הוכחך מר"ם דר"מ איירי בדלא עבד תשובה כלל כל עיקר דאל"כ גזין דאורייתא נמי וא"כ מה פריך עליה ממתי' לוקי מתני' בדעבד קתא ותו תקשה לך אמאי לא מוקי מתני' בדעבד תשובה גמורה וכ"כ מתי' למימרא דלאו לדיוקא ממתי' הסא דלגופיה איצטריך דלא יתאנה אלא ע"כ משמע ליה לתלמודא מתני' בסתמא דלא עשה תשובה כלל א"ג לגבי רשע במיזר ברייתא כס"ג בעינין חלהו וסופו בכשרות והאי מועיד מאי דחזא בעת שהיה רשע גמור אין להסירך יחד מזה. גם מאי דאיתית מפ"ק דחולין

דחולין מהסי' דרב עקן לא ידענא מאי קאמר דאוקומתו דיוסתר
 אשכחן בר מדיין גנון מומר לע"ז בשביל יראה או אכנס או לא
 ע"ז בדבר שהייבין כרה ומיתה ב"ד ומה הבאה ראה מומר
 שהפיקר כיוו דליכא סהם אלא אומדנא בעלמא אבל מי שחזר לדת
 האמת ע"י טבילה והעניות ומלקיות וכופר בע"ז בפה מלא ואמרו
 רבנן כל הופר בם כמודס בכל הסודס כולם אלא דהיישין שמה אין
 לבו שלם בתשובה וטונו לאיערומי כדי שיוכל למלוא חליטו כמ"ש מור"ם
 בתשובה אכ"ג ר"ת לומר דהשפא ו מדרבנן כוה וטכנת דמ"מ
 מומר לחיבונן כוה או חשוד על טערויה כוה אם פסלה כל
 הריקים ופוזמים שבמדינה זו והכא לא דייגיין אך כל מו"מ דידן
 לא כוה אלא תשובה דלאו מעלייתא פוסל מדאורייתא או מדרבנן.
 ואשר השגת עלי במאי דכתיבנא דכיון דכוה פסול להסיר משום
 דעדיון רשע דאורייתא כוה א"כ כ"ש דפסול לאסור וחלקת משום
 דהסיר איכא חוקא א"ל כנגדו וסבכת ראה מן החום פ' האשם
 שלום לא מביעיל לית לך ראה מסתם אלא אדרבה יש משם ראה
 לדידי ואסת חכמת דבור לשיט ושלח לי חלק האחרון ואני אכתבנו
 לך כוה ואפרשנו באמת ויושר וז"ל בה ישראל לכהן האכל בתרומה
 מספקא ליה לרבינו יצחק אי דוקא בתרומה דרבנן א"ל בתרומה
 דאורייתא דמוקמוס אחזקתא דדייקא ומסבכת ועל למה אין
 להאמינא דמוקמוס אחזקתא א"ל מידי דסוה אשני שבילין כו" ע"כ
 ברם הכי כוה כפשת אי איירי בתרומה דאורייתא א"כ שבקינן
 לכו למיעבד תרי קולי מדאורייתא דסתרי אסדדי דישתא לאחר
 בחזקת שטוה מה ואידך אולכא בתרומה בחזקת שטוה חי ומתעליין
 דלתרומיהו אית לכו חזקת סך נישתא משום חזקת דדייקא ומסבכת וכן
 משום חזקת א"ל מידי דסוה אשני שבילין דמטערין לתרומיהו מטעם חזק'
 לכל חד וחד סא קמן דאיכא חזקת להסיר כמו לאסור ואע"ג דמ"מ יש לחוש
 לחומרא עפי מוקולא כהסי' דס"ד דלזלין בהר רוב דיעות דאורייתא
 לראיה מ"מ כ"ד אי סוה רשע דאורייתא פשיטא דאין שומעין
 עדותו דסתורה אמרה אל תשת רשע עד ולהסיר איכא מ"ד דמכשר
 ליה. ומה שחלקת משום דלהסיר היש' דלמא שקיל ארבעס זוזין
 ואסדיד שקרא אבל לאסור מאי איכפת ליה הימא למה או חמות
 שדרכו או איכו גופיה סיי לה ולקרוביה או כמה אמתלאות שמינו
 בדבר ושפיר דייקין אהא דפליגי ר"מ ור"ג ור"ש ברהם אי נאמנת
 לאסור ולא פליגי בכל הנשים שאין נאמנות להסיר אי נאמנות
 לאסור וע"כ דהיינו טעמא דפשיטא שאין נאמנות ודוקא למה משום
 שאסת על נפשם נמי מהיימנין לה עפי. ומה שהשגת דברי מהסת
 תימה דלא מני' לרקוק מלשון סגמ' משום דנקט כל סיכא דאסת
 עד כשר משיקרא דמשמע כשר לגמרי יפה כוונת. ומינה נמי דייקין
 סיי להשיג עליו אך מה שסתרת אותו מפ' סדר דקרא ר"ג ללדוקי
 תועב אע"ג דאין לגמרי לא דקדקת יפה בדבריו דאיכו לא כתב
 אלא משום דאי השיב ב"ה מדאורייתא לא כוה קרא ליה תועב משום
 אסורה לא חנו כדאיתא פ' סוה וכן לא שייך גבי דוקי דלאו ב"ה סוה
 וקרינן ליה ודאי תועב משום דפוקר בכמה מלות ומ"מ לא סיי כל כך
 ראיה דכיון דלא ילא י"ה בתשובה מדרבנן א"כ אינו מקיים דברי
 חכמים וכל שאינו מקיים דברי חכמים נקרא רשע דמוכח פ"ק
 דנדס גבי עד שישו דלעוועת לא דקדקת בדבריו בסא דכתב
 מור"ם באותו הסוועב סיי ג"כ מסל"ת ונראה דחזיק כוה סוה
 מנפשיה בסא דלמה דכול תשובה לא משמע הכי וכוה סוה
 דקאמרין סהס דכיל סוה לחזור קודם שנתקרה עדותו כ"ד ומייחי
 ראיה מתוספת דסנהדרין ואי כוה כבד מסל"ת אך שומעין לחזרתו
 במתכוין לחזור ולהעיד. אך מ"ש דאין לי ראה מנ"ש מור"ם בתשובה
 משום דאיכא למימר דמסופק ועביד סכא לחומרא והכא לחומרא יפה
 כוונת כוה וכך אמרתי לאחד מחבריי כשקריתי עמו תשובה מסרי'ו
 דבריו האחרונים כששלח לי מסר'א דפרגא סיי נראה לנו דחזיק
 ואוקי לנפשיה אמר לי למה ככתב ללך מוקף להסיר סלא ראייתך
 בדורס לפי דעתי אמרתי לו מהאי טעמא דילמא מסר'ם מסופק
 סוה כדלעיל מינה ספק דאורייתא אית לך ביה אי כשר אי פסול
 סוה השיב לי א"כ אין לך ראה כלל אמרתי לו לך ככתב ראייתי
 מדווארך מהר"ם לכפול ולשלם דבריו בתהלה ככתב דתרווייהו פסולי
 עדות ניסו ואזלין בהר רוב דיעוס וכפל ואין דבריו של אחד

פסול במקום שיש או שלשה ואפי' לזות שפחים ליכא אי סוה סוה
 פסול דאורייתא אפי' בספיקא לא סוה לריך להטעים לו כ"כ
 דבריו שהאמין לכדים מסל"ת עפי מיניה ומ"מ דאיוקא דכ"ל לא
 ראיית לסמוך למעבד עובדא להסירא וגם איסור לא ראיית לומר
 כה משום דלב כולגו יודע דמת איתו האיש וכאשר בא אלי אחי
 האשם שסוה כנבוליו וסביא מס"ד זימן עמו להפזירי מאד לחוש
 על עיגון אחותו לא סיי יכול להויתא מפי לא סוה ולא איסור כלל
 אז בקשני שאתן לו העתקות מן העדיות והעתקות עכבד מסר'א
 הראשון ומכתבי ומכתב מסר'א מפרה"ג ובקש מהס"א סל"ל
 להוליכס עמו לארץ לעזו אולי ימלאו לו שם בעלי סודתה מסירין
 ונתרמי לי בזה וכן עשה מסר'א סוה סוה סוה וסוה סוה סוה סוה
 מסר'ד משה דעערוי"ו ומס"ד יעקב דפדואה ומסר'ד סל"ל וכה
 אלי אחי האשם וסר'א לי כתבי הסתירין ואני אמרתי כבתהלה
 לא איסור ולא סוה מפי ילא. נאס הקטן וסלעיר שניסר'ל.
 ואותה האשם לקחם בעל סמוך למפרו"ק ע"פ הסתירין :

סימן רכב שלומך יסגא לחדא. גברא דלבוש מדה. אכובי
 עמיתו מס"ד ישראל. אשר דרשתני על עובדא
 חדא דאשם כהן אחת סוה משכרת לגברא חד איניש מעלי ומיימין
 וגלס בניו סקטנים וסמה שכבו עמה בחדרה וגם בחולה אחת
 שכבה עמסן בחדר וסיה ג"כ לגברא סוה משרת פמו בניהו
 וסבולס רחמס כהמשרת וכנס בחדר סוה וספרס דכדברים
 לקרובים עד שהגיעו דכדברים להסוה גברא כהס"ב טוב עמד
 כהס"ב בלילס באשמורה שליטת וסלך לחדר סוה סוה סוה סוה
 טוב שם וקרא ולא ענה וסיה עס כהס"ב ג"כ נער אחד
 ובעלת ששחר ילחמס המשרת מחדרס ואמרה לעמד מי נועק
 בחדר המשרת וגלגל עמו בדברים עד שהויתא מפיו שסודס לו
 שויה עמה ובקש תשובה על ככה אז קרא כהס"ב ג"כ למשרת
 וסויה אותה בדברים בתהלה אמרה להס"מ ואל' בחי סוה סוה
 לי שזינתס אז חזרס ואמרה לכהס"ב אחת סיי אללי אכ"ר ע"ר
 סו"ט י"ט רע"ט ביי"א מו"ד גלעג"ן ולא פירשס דברים יושר
 כל זס סגיד לך כהס"ב בלי תורת עדות רק כינו לביין. אח"כ
 ילא סקול יובא סכסן בעל האשם להוסיב סלמדיס ועמד ואמר
 בפני רבים וסכבנים שאינו מאמין על אשתו שזס דבר רע כי לא
 מלא כה עול מעולם גס האשם לעקה במד נפש ואמרה שהכל
 שקר וכזב ובקשו סוה ואביס שיכריזו לה חרס עבור עדות וכן
 עשו וסכריזו חרס ושאלס אח סערה אשר שכבה אחת בחדר סנס
 ממנס ילא סקול וסעודה ע"פ חרס שפסס אחת סוה סוכבס
 על מטס אחת באותו חדר ולא על מטס המשרת וסיה נר
 דלוק באותו חדר וכנס המשרת באותו חדר ונפל כנגדו על רגלי
 המטס וסוה סוה סוכבס כמטס ועמדה המשרת וילחמס וסוס
 דבר אחר לא רחמס יושר וזו נפלא קטעס בין מקבלי סעדות ולא
 מלאס האשם וקרובים שהועד יושר ע"כ סוגנון סך עובדא דשאלת
 לך עלס. ועסת חמיסי עליך כי דקדקת בהסתקת כתב מסר'א
 סי' ששלח לי שנית לכחוב סך עובדא בדר אחר דאיכו כתב
 בהך עובדא שהאשם סודיתס שזינתס עמו וככת וססק עלס ממנס
 אחרונס דגדרים ובלורס דלעיל ככתב לי שלא סודית מעולם לסדיא
 שזינתס אלא אמרה ע"ר סו"ט י"ט רע"ט ביי"א מו"ד גלעג"ן
 וסול לפרש דברים שפיר ולומר שזא עליה דרך איברים או נפפס
 ונשתגע עמו וכתב עליה וסנשימו סמנאסילס אבל גוף סמעסס לא
 עשו כהסיא בתשובה סמיימוני דמינה מייחי מסר'א ראיס וכלד
 זס עיקרא דסך דינא תליא אמנס אחרי דמסר'א סי' וכן אסון
 דייניתו אסך עובדא כלאו אמרה עמאס אי לך גס אי אדון
 אכ"ג ואבא בתהלק לרקוק בדברי סוס' סרק ב' דיבמות ובכתובות
 פ' קמא ופרק אע"פ דסתרי אסדדי כמו שכתב ומסוך דקוק זס תלא
 לו סוראס אדון זס כמו שאבאר. סוס' פ"ב דיבמות כהס"ר י"י
 מוקמי סוה עובדא דשליסי דגדרים באומרת עמאס אי לך משום
 דאס איתא דעביד איסורא אירכבי סוס מירכס כיון דשויה נפשה
 חד"א ומוקמי לה דאיתא סריא ר"ל לבעל וסוס' פ"ק דכתובות
 דף י"ג ובפ' אע"פ דף ס"ג משמע נמי מדכריסס דלא סל' לאוקמי

הג"ה

הנהו עובדי באומרת עמאס אני לך וסתתא סהוס פ"ב דיבמות
 ופ' אט"פ נמי דליט נגר וב"ג דפרקויכו אסדיי בחד אפי דהא
 פליגי כהדיא כשלתן ערוך לפניו ונראה דהסיה דיבמות סיינו
 דעת ר"י כמו שהזכירוהו להדיא ודאט"פ סיינו מסקנת רשב"א
 שחבר הסוס' כדכתב וב"ג כו' ולשון זה ככ"מ בהוס' דעת רשב"א
 משנ"ך שחבר הסוס' הוא ופליגי בהכי סברות דר"י אין נראה לו
 לאוקמי הסוס עובדי כזועל משום דלשון איתתא שריא לא משמע
 הכי אלא לגבי בעל האשם כהסיה וימנא ולרשב"א אין נראה
 לאוקמי בעמאס אני לך דאין סברה כלל להסיר כה"ג הואיל
 ושוייה אנפשה חתד"א ואין לומר דרוב גשים משקרות כה"ג כיון
 דאיכא נמי רגלים לדבר כמו שאבאר סא קמן דהסוס' דיבמות
 נמי הו"רנו ליישב שאין לתמוס אמאי שריין כה"ג. ומאי דקשה לך
 מ"ש ממשנה אחרונה דלא חיישינן סהס למאי דשווייה לנפשה
 חד"א פשיטא דמתוך הוא יפה כמ"ש בלשון דהיכא דאיכא רגלים
 לדבר נמי בלא"ה ואומרת נמי עמאס אני כה"ג אין להסיר ותדע
 דהכי הוא דהא סהוס' דיבמות הו"רנו ליישב אליבא דר"י אמאי
 שריין סהוס' עובדא סא שוייה אנפשה חד"א וכן אשירי סהס כתב
 הכי ליישב אליבא דר"י ומאי קשה להו משנה שלימה היא בנדריס
 דלא חיישינן לה אט"פ לא קשה להו אלא היכא דאיכא נמי
 רגלים לדבר וק"ל והסוס' פ"ק דכחצות מי ימנא דס"ל כמסקנת
 הסוס' דפ' אט"פ דלגבי כזועל איירי ולא באומרת עמאס אני לך.
 י"ל כדווחה דמקשה אהא דקאמר הלמודא מלקין על היחוד ואין
 אוסרין על היחוד ומפרש סהס דמלקין קאי אשנייה ולא על א"א
 משום דהסא מויליא לעז על גביה וא"כ ע"כ אין אוסרין על
 היחוד אפי' לזועל שאס חסור לו אהס מויליא לעז כדאייתא פרק
 שני דיבמות סא ביש לס בניס כו' להכוס גלוזיס דמפרשים
 השיטת סא מבעלס ותו דאין אוסרין על היחוד משמע כלל אין
 אוסרין לא לבעל ולא לזועל מדלא פליגי באוסרין גופיה וטלי
 בא"א ולא בפנייה וא"כ תקשה סהיא דשגלי נדרים ומתוך דנוח
 שאני דאפילו אי ימנא דס"ל לחוס' דפ"ק כר"י דפ"ב דיבמות
 איכא נמי ליישב מתך סברה מדלא מפליג כולם בא"א בין אוסרין
 לאוסרין משמע להו דאין אוסרין כלל משום יחוד וא"כ תקשה
 סהיא דנדריס דמשמע סהס אי לאו עמאס דניחא ליה דלימות
 כו' אסורה וסיינו ע"כ מטעם יחוד דאי לאו יחוד סא משנה
 שלימה סהיא דאפי' אומרת עמאס אני לריכא להביא רחיס לדבריה
 וא"כ כו"ל לפלוגי בין אוסרין לאוסרין וכ"ה כוליה ביחוד לחוד
 קמפלגי ולא ביחוד כהדי עמאס אני ודאי אי סוי מלקין נמי בא"א
 סוי שפיר לפלוגי הכי דאט"ג דמלקין יחוד לחוד אפ"ה אין
 אוסרין עלס אבל כיון דאפי' מלקות בא"א ליכא סוס ייחא עפי
 לפלוגי בא"א כוליה ונימא סכי דאט"ג דיחוד כהדי עמאס אני
 אוסרין עלס ביחוד לחוד לא אוסרין וק"ל והו"רנו לפרש דנוח
 שאני אט"ג דאיירי באומרת עמאס אני לא סוי כני כדפירשתי
 סארבתי קתא ללא טורך דאין כאן דוחק כלל אי סברי הסוס'
 פ"ק כמו כפ"ה אלא לטורך מלחא אהריני נשיקנא להארין. ומסתתא
 נראה דאפי' לדברי הסוס' דפ' אט"פ סמחמירין עובא ואפי' אי
 סוס חוס' דיבמות וכל גהלוזיס סברי כוותייהו אפ"ה נד"ד שריא
 דהא כהבו סהוס' פ' אט"פ כהדיא [דהא] דאין להסיר באומרת עמאס
 אני דוקא משום דשויה נפשה חד"א אבל משום דנראין סדבריס
 אמת לא סוי אוסרין אלא הואיל ויש רגלים לדבר כדפי' לעיל ואיסו
 נמי מודה לא אמר כה"ג דהנשים משקרות להאכילה דבר סאסור לה
 וכיון דהכי סוא א"כ כ"ד סכבעס"ב אף ע"ג דגברא מעלי ומסימן
 סוא ולב סבעל סומך לדבריו מייסו לא סוי שום קלקול אלא ששמע
 סודתס סאמרה עמאס אני וא"כ אף אס יאמין לו בודאי סךך
 סודיס לו מ"מ לא סוס אכירא ליה אלא מטעם דשווייה אנפשה
 חד"א ולא משום שאלו סוכרים ססדנר אמת כדפירשתי לגבי יודס
 לא שייך כלל לאוסרס משום דגברא דמסימן שיש לו לב לסמוך
 עליו קמססיר דהא איכא ידעס אי קלקלס אי לאו ומס שייך
 שיסמוך לבס ע"ד סל זס ולגבי דבעל אין כאן דבריו לאיסור דלגבי
 ידיה ודאי אמרינן נהנס עיניס כאהר ולכך אמרה עמאס אני
 ולפיכך ממ"נ שריא ק"ל כי לפ"ד אמת ולייב חלוק זס. ומ"ש דמשום

לאשם כסן סיא נחמיר כס עפי ואט"ג דאיס לן לרדיו להסיר
 כדאמרינן פרק האשם רכס איסור כהוס סאי נראה דאין כאן
 בית מוחס דלא כלל מילי אמרינן איסור כהוס עפי חמיר מדלא
 משני הכי פ"ב דכחצות אהא דפריך אנושסת סעיר סכבסס
 כרכס אלא דוקא כהא שנישאת לחמד מעדיה כמו סמחלק מסר"א
 שי' אי משום דהרי וסרי איכא לזוט שפתיס עפי דאפי' חד לגבי
 חד איכא לזוט שפתיס כדאייתא פ"ב דכחצות ותו נראה לומר
 דדוקא אאיסורי כהוס דלגבי ישראל שרי כדפירשית סהס דאיירי
 כה"ג שאסוריה ואמרו לא מת כחצות עסס ששאלס זס ואח"כ מת ומנלא
 אסורה לו משום ז"ה כה"ג אמרינן איסור כהוס סאי דכיון דלישראל
 שרי ודוקא לבסן קדשסו חורס לאסור לו סקפידס חורס לקדשו כדי לבדר
 קדשסו ולהחמיר על סמוחס שגטוו לו יוחר מיישראל אבל מילתא דלישראל
 נמי סוי איסור לא שייך סהס וקדשסו ולכך קאמר איסור כהוס סאי
 ולא קאמר לבסן סאי משמע דוקא איסור דליתיס אלא כהוס.
 ומ"ש סמרנייס לומר דלא אמרינן כדיון דיוך נהנס עיניס
 באחר דקלווחס ואמרה סאוהבס אס בעלס ומכחשס כל סאווריס
 ססודיס דעומאס סיא אין מוכח מילתא דלא נהנס עיניס כאהר
 סנ"מ מדפסק אגרא ודקארי לה מאי קארי לה דע"כ אהס זאס
 אס אמת סוא ססודית ככר סהיא נטמאת א"כ אה"כ שסחסס
 דעתס אי סחממ עלמס אי סחממ אביס וקרוביס דאלפוס ססחשס
 בידיס ורגליס ולא חורה מיירי שנטמאת מגודל כהוסס ופנס משפחס
 ולפ"ז וכל לומר נמי דלעולם כשאמרה עמאס אני נהנס עיניס
 כאהר וסא"כ זכרס סיא בעלמס או סוכירוס ואלפוס מרוב כושח
 ופנס שיאלו לה ולמטפחחס נחחוקס נגד יזרס ולכס וסעלימס
 עיניס מאחר שנתנס בו סחלס וספכס דבריס ק"ל מוס אין להארין.
 ואי ס"ל לרקדק כדיון זס כך סוס לן לרקדק כדיון דסעיד כבעס"ב
 שסחלס כפירס ואמרה לסד"ע עד לבסוף סאמר לה ססחשוד
 סודס סודתס גס סיא מוכח מילתא דלא נהנס עיניס כאהר דאל"כ
 מעיקרס ס"ל לסודות וכסברא זו אמרינן כמס דוכיון כהלמוד
 דשק מעיקרס ולכסוף לזוט ובעי סלמודא ככל דוכתב עמאס
 וסאל' אמאי שתיק מעיקרס דאי לאו סכי אמרינן מדשק
 מעיקרס אט"ג דלוח לבסוף לאו כלום סיא אמנס סא נמי לאו
 מילתא סיא דסחס נמי עמאס דאמרינן מיסוד קסדר אמאי דשק
 מעיקרס וכו"ד אי נמי דמסר קסדר אפ"ה שפיר דמי דכחלס
 לא סיס דעתס לומר שקך ולקבל כושח ופנס כסביל אחר שנתנס
 בו עיניס אה"כ מככסס יזרס לחס עין כאהר ואמרה עמאס אני
 אט"פ שאינס עמאס. ותו דמוכח כהוסבס כמיימון כסיוס אוחס
 כהוסבס דאייתי לה מסר"א יז"ו כאהר ששמע מאסורי סובתל כו'
 דחיישינן שסעריס סיא ותעסס דבריס משוויס כדי שתיסרר לבעלס
 משום שנתנס עיניס כאהר וא"כ כ"ד נמי ימנא סכי וסא דמיימון
 פט"ו דסוי סעס מרנייס אהריס דחיישינן לה משום זונס לק"מ
 דסחס מיירי דדומס סיא מוכרסס כ"א כדמוכח כסופס פ' חרוסס
 דסחסס ספס סרמב"ס אס דבריו אלו ולא דמי לאיתתא דאיירע
 כס חד עובדא דמרנייס עלס כסרס. ותו דכסל איירי לענין שאלס
 יזרס כסן ליסאלנס וסוי קלל דקמי יסוואין אבל קלל דכתיב יסוואין
 לא חיישינן ליה לא ידענא אס סנתן ג"כ לזס כסל דאוקיימסל לה
 כפנייס אפס אי קשס ליה סא ק"ל דאס סחשוד עודנו מודס שזינס
 עמס אט"ג דלגבי ידיה לא מסימן דאין אדס מסיס עלמו רשע
 לגבי כהריס מסימן כמו פלוגי רבעני לרזוני כמלרף עס אחר להורגו
 אליבס דרכס והכעס"ב נמי מעיד סהיא סודית שנטמאת וסוי
 כסודלס אחר סלוואס סמלטרפין ואלו לא אמרינן שנתנס עיניס
 כאהר ס"ל עדוס גמורס ע"י יזרוף דנעמאת ומאל לימא לן דאפי'
 כה"ג מסי עמאס דנהנס עיניס כאהר אינס אחרי שכתב ססבעל
 בית והסשוד קרוביס סס כפסולי וכתב כהוסבס כמיימון כהוסבס
 מור"ס ג"כ אהסס שסחסס דבריס מכוועריס דסעידו ר' סאלתיאל
 וכיון וכבס מור"ס דלא חשיבי אלא כע"א ואין לאוסרס ע"ש דעובא
 מקיל מור"ס סלל לאסור אהס לבעלס ואט"ג דרגיל סוא ככ"ע
 למעבד כסל לחומרס וסכל לחומרס א"כ אין לנו אלא ללחס בעקבותיו
 דכתיבס וגדול סיס יודע דעת כל סקדמויסי. מ"מ אל ססמוך
 על דברי להוחס כלל אה"כ מסר"א מורס ג"כ לססיר לסדיא סהא
 דעתי

דעתי ג"כ מסכמת עמו להחיר והסכים גם אהם עמנו והסתדל אהם ג"כ וסימנו עוד בעלי הוראות בסדן כי יסידי דיימטיים לכל חד שיבא מכשורה אבל אם מהר"ה לא יורה להדיח להחיר יסוד דברי לעיל ולהחיר ג"כ בעלים אפי"ג דלית לן ראייה ברורות להחיר מכל מקום כיון דלעיל דלא גמירי דינא איתחזקה באיבורא וחיישין דלמא לן יס"ר דביומיון חשרו תרבה . נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן רבג

על דבר האשה מיי"דל אשה לעמ"ל מהודענה לך כי זה קרוב לשניהם שלחו אלי הסה לדקדק אשרותא דילה ולסתירה וכמעט ברור וגם ודאי לי שלא שלחו לי בפעם סתיה העדיות מן הכתרים שסאחד שמו יעק"ל והשני פיט"ר עונק"ל רק העדות שנומר ראיתי ולא היה מספקא לי גם לא ראייה לדקדק כלל בשר שריותא משום דסמך לאותו הפרק התרתי אותה האשה מפ"לן ששלחת אלי להחיר וגם האשה מפרה"ג שתיא עתה באי"ג רבבתי לדין להחיר בלאו הפרק והיה מסתפיה ליקרו לן כי דינא דשריותא אמוס אלו ראיתי בפעם סתיה אלו העדיות מן הגוים כמו שסם כתובים והתומים לפי קרובים לדבר שלא הייתי דוחה הדבר כך בשתי ידים ע"כ אסובי עמיהי לריכה לעמוד על העיקר אם נחשבנה העדיות בלי חיובא ואם נמלאו אמת ונכון חזרתא על כל לדי לדין וי"ל דהאי איתתא שריא לאסובי והואיל ונכנסה לעדות אשה גמור אהם להחיר והני מבאר לך דעתי על כל לדי ולעל אשר באת להחמיר מכתן . הסתלה להחמיר משום דאיכא למימר דסוכרי הראשון מטין כרי לאיים או כדי להפאר שיש לו מעות דע כי בתשובה המיומיוו השייכים לספר נשים אותה התשובה דמור"ם ארוכה מתחלת חזרו על כל לדי לדין ומבואר שם באורך יותר הרבה בהוכחות וראיות מן השלשן שכתב מהר"ק מן המדברי הארוך וכתב ושם ושלב דלא תלין דלמירמא איתתא או בשום אמתלה להחמיר אפי"כ מוכח מילתא טובא מתוך דבריו דמשקך ע"ש תמלא בשר סעיב . ומה שחלקה דסייני דוקא פשיטא כששמע ישראל מן הרואה עלמו אבל לא נכרי מפי נכרי כבר הסתפק זה קרוב לעשר שנים דאין נראה לחלק כמו שבאר בתשובה שהזכרתי לעיל בתחילתה כתב מהר"ם ח"ל וליה דין דהאי איתתא שריא לאסובי דאין לך עזום גדול מנכרי המסיח לפ"ת כי למא לא יחשוב מסל"ה אי משום דקאמר למא אינכס קוברין אותו יודי שסרג כי הוא טובב בלאו מקום כו' מדקאמר אין לך עדות גדול מנכרי משמע דעדיפה מעדות שאר פסולים כמו אשה ועבד ובאשה ועבד משום שלמה היא דמשיאים אשה מפי עבד ומפי שפחה . עוד ראיתי תשובה ח"ל ובכל מאי דמתימן ישראל בעדות אשה להחיר מתימן נכרי מסל"ת משמע בפשיטות דאפי' בעד מפי עד מסיני נכרי מסיח לפי חומו כמו בישראל וכו' דמתמיתין פרק בתרא תנן אמרה לן לכתהיה ספונדקיה נאמנא ופרש"י כשהביא ראיה שהפונדקיה נאמנה להעיד אלא מופי מה שהמיתוס לפי שמסית לפ"ת היתה אבל סתמה שמסכות להעיד אינה נאמנה לדברי ר"ע הוה קמן דלר"ע גרועה אשה כסנה מנכרית מסיתה לפי חומו ולדין להווי אופכא דאשה מפי אשה נאמנה ולא נכרי מפי נכרי והרמב"ם כתב ח"ל העד שאמר שמעתי שמה פלוני אפי' שמע מאשה ששמעה מעבד כשר לעדות אשה ומשיאין על פיו אבל אם אמר העד או האשה או העבד מה פלוני אפי' ראיתי שואלים אותו היאך אשה יודע והרי מוכח מדבריו דאיכא דאמר ע"ש השמועה והואיל ואפי' אפטר לבדוק ולדורשו מספקא לנו עדותו בסתם לא דייקא העד הראשון אלא כיון דקאמר שמעתי שמה די בזה וה"ם בעדות נכרי מסיח לפי חומו דמ"ש אין להאריך יותר מזה . ומה שכתב דרמב"ם מ"ריך מה וקברתיו כמו שכתב בחרי דוכתי בספרו אדוכתא קמייחא יפה סעיב לך מהר"ק דהסם לא איירי אלא כגון טבע במים וכו"ג דרגילין למימרא בזה בדדמי ואפילו אם נשקף לומר דהכי נמי ראוהו מגוייד ואיכא למימר ביה בדדמי מ"ע ים לחלק דרמב"ם איירי בלאו שראו העניינה דאמרי טפי בדדמי כמו שמתקב באשירי פ' האשה בתרא ועובדא דין לא

יג [תרומת הרשן ח"ב]

ראו הכנה בשעת הריגה אלא לאח"כ . אמנם אדוכתא מתייבא דכתב ח"ל ילאו ישראל ונכרי מעמנו למקום אחד ובה נכרי וסתיא לפי חומו ואמר איש פלוני שיאל עמי מכאן מה משיאין את אשתו אפי' שאין נכרי יודע אותו האיש והוא שיאמר וקברתיו עכ"ל מסכה מוכח בפשיטות כדבריך דאפי' במה סתם בעינן וקברתיו ובע"ה לא אכן דקדקתי בדבריו מהא דכתב אפי"פ שאין נכרי יודע אותו האיש ומסיין דקדק זה לרשות פסקים שכתב הרמב"ם בהסווא ענינא כולם מפורשים בחלמודא בעדותא דאבא וידן ולא מוכח סתם דמייירי דאתא לאשמועינן דאפי' אין נכרי יודע אותו האיש אפי"ס קשה הווי להרמב"ם אמאי בעינן וקברתיו כדאיחא סתם בחלמוד כלל הוי עובדא דמיייתי דמחיר דאמרו וקברתו ולא יוחא כלל למימר בכלו דקבלה בידם היתה דעובדא כך הוה אלא ס"ל לרמב"ם דלכתי בעינן וקברתיו משום דלא ידעו הנכרים אותם האנשים אלא שאמרו אותן שילאו מכאן ולכאן ולכן בעינן וקברתיו אפי"ג דמסיק תלמודא דלא בעינן וקברתיו אלא ברענן ועובדא דיון שידע נכרי את לעמ"ל לפי הנראה מתוך דבריו ח"כ לא בעינן וקברתיו . וכן מוכח בתשובה מור"ם דלעיל שהחיר ע"פ נכרי מסיח לפי חומו אפי' בלא קברתיו שהרי אמר נכרי אהם למא אינכס קוברים יהודי שסוכב בלאו מקום משמע כהדיא דהוא לא קברו ומסר"ם בתראם הוה ודע דעת כולם דהסמכת הוה והסווא תשובה דבמרדכי כתב מאן לימא דנכרי מסל"ת לא בעינן וקברתיו לכו תשובה מור"ם הוה שסוכרו בם גאונים אחרים ובתרא אותה תשובה מיד כתב תשובה מור"ם נו' משמע דקמייחא לכו דיליה הוה וחקי כי רב אלפס סבר דאפי' בטבע במים לא בעינן וקברתיו וכתב מור"ם פרק נערה דמוהגין לפסוק כרם אלפס כדבר שלא נחלקו עליו הסו' מסקנא דמילתא שלא נכנו סעולם כלל למר וקברתיו . ומה שכתב דאיכא למיחש שמה ראשו לאחר שלשה ימים ובפנים נחבולת גם זה תמלא בתשובה דלעיל בשר סעיב דלא חיישין לכתי בהא סליקא ובתרא נחיתתא דשפיר תעביד דתסתרי לכתי איתתא לעלמא לאחר שנתקף לך קבלה העדות . נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן רבד

יודע רזי חרשי המודות ישים חקן שסניע לנבירות והאל ית' אביר הכהיל אמרות טסורות וכלל שבתו בשנים מעטות ס"ה הישים והמופלג מהר"ר דוד בן סח"ר משה ז"ל . אסובי על אשר דרשתי על דבר אשה אחת ליהודי עמה שיסבה עגונה זה י"ב שנים כי לא ידעה מה היה לו לבעלה שהרחיק ממנה נדוד ועשה מקרוב בל אחד ושמו ר' עובדיה ב"ר אברהם ז"ל והעיד בפני ב"ד איך סתיה בלאך לנ"וא בקהילת גרדי"עא ונחאכסן שם בבית אחד שמו דוד ש"ל לשם ושמו ר' עובדיה מר' דוד סג"ל פעם אחת בדרך שמועה לפי חומו שכומו לפי שלש שנים נחאכסן ג"כ אשכנזי אחד והיה שמו משה והיה אדם ציוני לא ארוך ולא נוך ביותר ושעדותיו היו שחורות ומסוללות וחוטמו היה קלה עמוקה שקרין מורע"כט והיה צניחו כמעט שנה ומת שם וכו' ר' דוד סג"ל סיבה ממייתתו וגם שאר בני הקהל לשם ידעו מזה כל זאת העיד ר' עובדיה והעיד ג"כ שהעיד אותו משה מנעוריו אבל לא ידע בלאו פעם סתיה לו אשה עד שבל וכו' ר' איש אחד סתיה לו אשה ושמה מרת לפורה והיא יסבה עגונה י"ב שנים בשביל בעלה אך אמר ר' עובדיה סג"ל יודע אני באיזה קהילה הוא מת והעיד דברים לעיל בפני ב"ד עד כאן חוקף הדברים . ועשה אסובי מר מתייבתי מדוע ערחת כל כך לשלוח כ"כ דרך רחוקה אלי כאשר יש לכם בקרב מלומדי מלהמם הגורי חרב יושבי על כסאות הסוואה מ"מ לא אחזיר לירכס ריקס ואכתוב למר את סתיה בעיני וכאשר סרווי מן השמים וקלת אשיב על דבריך . דהא דבאת להחיר משום סימנים בקומם ופאר ושיעור והשקף לומר דוקא בסימן ארוך וגון לחודים לא שיינן אבל סיבא דאיכא בהדיס ג"כ סימנים מתואר ושיעור מוכינן עליהו לא משמע סכי כלל מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב שהעיד אחד שמת ישראל במקום פלוני וכן וכן היתה אורתו וכן סימנים היו בו אין אומרים מתואר דעתיו מסתמא איתו האיש הוא עד שיכיר כו' מדכתב

מדכחב קך וכך סימנים היו בו משמע בהדיח
 שהפיד על כמה סימנים ועל כמה לורות אך שאין מובסקין והפ"ב
 כתב דלא מהני אלמא דלא מלרפיין חרי ותלת סימנים לכוניל
 הואיל וכל חד לא מהני וכן מלאתי בהשבות האשירי עובדא חדא
 כמעט ממש כהדין עובדא שהפיד אחד ג"כ שמת ראובן בן יעקב
 והיה אדם בינוני לא ארוך ולא גוף והיו פניו אדומים ועיניו שחורות
 ובאת אשה אחת והמרה שבעלה היה יקרא כך וכך וכך סימנים היו
 בו וגם שאר בני אדם ידעו כך שאמת אמרה אבל העד שהעיד
 לא ידע כלום ממה שהיה היתה אשתו של זה וכחב אשירי עלה
 דאין להחירה כלל מחמת הסימנים לפי שאין מובסקין כלל כי כמה
 בני אדם נמלאים כהן בינונים בקומה וגם שפניהם אדומים
 ועיניהם שחורות. ונראה ב"ד אלו העיד שהיה חוטמו שקועה
 היבבה כמו חרום דקרא דמפרשי רבנן שהוא טהל שתי עיניו כאחת
 היה סימן מובסק דב"ז כתב להחיר ולסמוך על סימן שהיה
 חוטמו עקין גבשושית וחשיב ליה סימן מובסק דמדאורייתא הוא
 לכ"ט והמכין עלים אפי' לענין איכורה ונראה דהרום כל כך כמו
 שפי' היו סימן עפי מגבשושית שעל החוטם אך דקדקתי בדברי
 העד ולא העיד אלא שהיתה קלת עמוקה וזה מלוי בכמה בני אדם
 וכ"ט שערות שחורות מכוללות דשחיתי עפי אמנם אשירי חסיר
 עובדא יודים משום עעם אחר דכיון שהעיד שמת ראובן בן יעקב
 ולא הוחזקו ראובן בן יעקב אחר מוך מעל אשה, זחא סמכין עלה
 דרב אלפס פסק דלענין למישרי אחתה לעלמא הניח בהד לטיבותא
 לא הוחזקו אפי' דשחיתי שירתה והע"ג דלענין גט אשה צעין
 תרתי לטיבותא לא הוחזקו ולא שחיתי חלק אשירי משום דהתם
 אפשר בגט אחר לכך אזלין לחומרא אבל לענין אשה שנתכסה
 בעלה מעיניה ומעיי כל אדם לריכה להיות ענוה כל ימיה ולכך
 מקילין. ועוד הדרך ובאר יפה בהשבותא דאיתתא שריא משום
 דקי"ל כרבא דלא חיישינן לחרי יתח ריש גלותה ואל לריכין בדוק
 כלום אי איכא חרי ולא הוחזקו לפיטו מדקאמר רבא פ' האשה
 שלום א"כ תבדק כל העולם כולו כלומר וכי יוכי דלא דקדין כל
 העולם כולו ה"ל לא דקדין כלל אלא משום כבודו דאבוה דשמיאל
 שלחו דתבדק בנהרדשי כו' והביא רביה מדברי רמב"ם כל מה
 שכתב מילתך כן מובאל ויתר ראיות מדבריו אין לורך לטותה.
 וכתב ב"ד מני אי לא הוחזקו שני משם בן יונתן שנתכסו מן
 העין אחתה שריא ואפילו אם נמלאו משם בן יונתן עובא והן
 לפיטו בחיים עודנו מה בכך אין להסתפק בהן אלא צעין שני
 משם בן יונתן שנתכסו מן העין וק"ל ונראה דל"ד אי לא הוחזקו
 שני משם בן יונתן איכא תרתי לטיבותא לא הוחזקו ולא שחית
 שירתה דכיון שהעיד שאשכחתי היה שמת סביר ידוע דלא שחיתי
 מנאשני בני ברית מאשכח לארץ ליע"וה דאשירי כתב ג"כ בהשבותא
 דלא מיקרי שחית שירתה רק בשוקים גדולים ובני דינא דר"ה
 דשחיתי רבים עובא משום הנין נראה אם לא הוחזקו להם שני
 משם בן יונתן שנתכסו מן העין דהך אחתה מרה לפורע שריא לעלמא
 ויוכל מר להחיר לכל גבר דחיליבין אך בתנאי זה אם ידוע למר
 שהעיד שהיה דלא חיישינן בנידי לאסודי שיקרא וכל שכן דכ"ג
 דסבורין הן שבודאי לא יבאו לידי הכחשה מחמת ריחוק הדרך
 כי יש לתמוה קלת על אשר כתב שישבס ענוה י"ב שנים וזה
 שמת אינו כי אם שלש שנים נמלאו שבט' שנים לא ידעה מה היה
 לו לכך אם נראה למר שיש שום עיקול וכלל ועוקבא בסודעת
 עדות זאת כעון אם השדוכו להפיד וכס"ג אינו נמנה להחיר כלל
 שלא להחזיק ידי רשעים שבאים לפרון גדר וגזירות חכמים אבל
 אם בעדות נחום ונושר שאין יוכר בה שום עולה מספקת הוא
 להחיר השטה שוחת לעלמא. ואם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן רכה אהובי ה"ר חיים מאייגר"א אשר דרשתי אי שרי

לשנות הכלונסות לפתים שמשמנים בו ה"ס"ת
 לקריאה לוחות היום נראה לש"ד דאע"ג דהא כלונס תשמיש
 דתשמיש הוא ושרי כדמוכח פ' בני העיר דפרוכת גופים לפ"ד אי
 לא דעייפיין בו לפעמים ה"ת הו' תשמיש דתשמיש וכל שכן ה"י

כלונס דאזיו אלא תשמיש לפרוכת ואין לחלק דכיון דהאי כלונס
 מעמיד הפרוכת איכא למימר דהו' כמו פרוכת גופים דאשכחן
 בעלמא סכל סולך אחר המעמיד אין לומר כן דלא עדיף מדרגא
 לפרוכת דלית ביה נמי קדושת פרוכת כדמוכח התם אפי' ג'
 דמעמיד. מ"מ נראה דהו' דבתי מילי לית בסו כמו קדושת ארון
 אבל יש בכך כמו קדושת בסכ"ג דלא גרידו מספסלים וקחדרים
 דאיתא בירושלמי דאית בסון קדושת ב"ה כדאיתא באשירי ומדכי
 פ' בני העיר וה"כ נראה דחשיב הורדה קלת לעשות פתים מן
 הכלונס ומ"מ תשמיש דתשמיש הוא ומכ"ט בפחים שאינו אלא
 לסימנים בעלמא לאורך בני אדם שלא יעשו ולא כל כך לנוי ס"ת
 ולא למלבוש ולא ללינוש. ואם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן רכו גברא דמשחמט מיליה. כל רז לא אהס ליה. אהובי

עמייתי מהר"ר חיים יל"ו ע"ש תורתם וכל הכלים
 חליך שלי"ט. ערחת פרתת מר ללא לאורך הלא כדי היתה לסמוך
 על עמלך אפי' במילתא דלריכא רבים כל שכן כדא מילתא דאין
 נראה לע"ד שיש בית מיוחד לפי העדות אשר ראיתי דאחכמים
 הסוה גברא צעדים דלא נתן לאבי הנערה הקרוזין והלעיר כי
 אם דרך שליחות ופקדון מ"מ אי לאו דאיתכחש אחרתו לא
 סמכין כיון דכבר שיה ליה חשיכה דאיכורה לאסור בקרובותיה
 אחסו אשר כתב מר דנגלים לדבר הוא זמנ שחמך קן כהחילה
 היתה כוונתו כדי ליפטר מן הסקס אי אומדנא מוכחא הוא איכא
 למיסמך עלם וכן מלאתי להדיא בהשבות הרא"ש היכא דאיכא
 אומדנא דמוכח שכיונתו לשקר לא משגיחין לדבריו אבל כדון זה
 אפי' אי אחכמש לא מכוונתין ליה לאסורה כמו שכתב מר היכא
 דהיא ספרת לאו כל כמיניה והכי איתא בסדיא באשירי פ' המגרש
 שמועטס בא לפני רביוו תם בלאחד שאמר קדשתי אחות אשתי
 קודם שקדשתי אח אשתי והאחות אשה היתה נשואה כבר ואמר
 שהיו עדים בדבר והם במדינת הים ופסק רביוו תם כל זמן שלא באו
 עדים יוכא למיחש למידי דלא נאמן לאסור כו'. וכן מלאתי בהדיא
 בהשבות הרא"ש דלא חשיבין קלה ככלום על פיו וה"כ אפילו אי
 אורו עביר ואפיק קלה לאו מלתא היא ובסדיא איתא פ' המגרש
 לא שישמשו קול הכרה אלא גרוה דולקות ומעוה מועוה כו' או
 כאורך מימרא כדי שיאמרו פלוני מסיבן שמע מפלוני ופלוני מפלוני
 כו' ובהאי עובדא איתא כל הני. עוד כמו שכתבתי מה שנתקדשה כבר
 קודם הקול לר' איזיק ובסדיא פסקין פ' המגרש דאפילו לקלה
 דבתר אירוסין לא חיישינן ואף דמהר"ם פסק דמצטלין קלה היכא
 דאשתכחתי שיקרא כה"ג. ועוד בר מן דין נראה לע"ד דליכא למיחש
 למידי כפי דחיישינן לודאי סבלנות או לקלה דקדושין נמורים אבל לקלה
 דקדושין דסבלנות לא אשכחן דחרי חששות וינכו כל שכן בגבוליו עשה
 דמנהג פשוט הוא דרובא מסבלי וסדר מקדשו אפי' לפירוש ר"ח יוכא
 אלא חומרא יתירא דחיישינן למיעוט וגם מהר"ם לא ראה ליכנס בספק
 וכל זה היכא דידעינן בודאי בשליחות הסבלנות אבל קלה דסבלנות
 פשיעא דלא מחמירין ביה כולי האי. סנהא לה לעיות דעתי כתבתי
 ואין לסמוך עלי. ואם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן רכז שפתים ישק משיב דברים נכוחים מאזין ומבטין

מרגיש ומקשיב אהובי עמייתי האלוף מה"ר חיים
 יל"ו. מאי דקשיא למר פירש"י מנתיב דפי' דוד גזר עליהם יפה
 כתבת דברים אלו נערוה ים דבור גדול זה דשם פרש"י ג"כ דרוד
 גזר עליהם והקשה רביוו תם עליו ופירש הוא משום לאו דלא
 תתחקן בס' ורוד לא גזר עליהם אלא עבדות ויש שם גיליון ו"ל
 ומה שפי' בקונטרס דגזר חמנות ר"ל שגזר עליהם עבדות כדי שלא
 יתחמנו בהם כו' והיינו כפירוש ר"ח וה"כ מוכח לע"ד פ' הערל
 גבי פלוט מוחל בנתיבים דבנתיבים איכא לאו דלא תתחקן וע"ש אי
 איכא למר ספרים מובמות יתברר לו בסדיא דהכי איתא אבל עדיין
 קשיא דמר לא איתריין אמאי שיה פ' המגרש כהדיא משום
 דלא תתחקן ונראה לע"ד ליישב דכפ' המגרש לא נשע לפרש משום
 דהו' גזר עליהם דאיכא למיעטו ממה נפשך אי היינו מבינים רש"י
 דר"ל דגזר עליהם חמנות הוא עושה מכה הנמרה דפ' הערל
 כדלעיל דמוכח שם בהדיא דמדאורייתא אסירי להסתחן ממכה
 סוככות

וכוחות דמיימי רבינו תם ואי היינו מצינים כגיליון דלעיל דר"ל ולא עבדות דליבא למיטעי דעבדות ממש גזר עליהם ואיכא לאו דלא יסיה קדש וא"כ הוי מתייתין עעות לגמרי דאין עליו קידושין כדאיתא ברישא להדיא לאחך לעבד ולנכרי כו' אבל באלו נעדות ובסיווקין ליכא למיטעי אפילו אי אמרינן דעבדות ממש גזר עליהם מתיישב כסוגיא וק"ל אע"ג דכחוספות באלו נעדות מקשה ממי אי עבדות ממש גזר עליהם אמאי יש להם קנס דהא על השפחה אין לה קנס הא איכא למדתי כדדחו הסוספות משום דאגטרו נפשיה עפי משפחה ואע"ג דהסוספות סבדו סבדו ז' מן סידושלמי איכא למימר דאהא לא חש רש"י :

סימן רכח

והסיה דעופס הגט דקדק מר בלשון רש"י המיהי אמאי לא דקדקת ג"כ דכתחילה לא כתב כי אם אחד ופטורין ואח"כ דרתי פטורין שבוקין ואח"כ תלחא ונראה לע"ד דכל גאון תפס לו שופרא דשטר לא לפי דעתו ואין קפידא בדבר. ומה שיש בידי למאן טעם אבכר למד לע"ד נראה דרש"י מוסיק וסולך בתחילה כתב ופטורין דהאי ליטנא איתא בלשון הסמרגס אונקלוס ושלחם מצינו אשר שלחם כו' מתרגמין ויפטרם ואח"כ כתב ופירש ומוסיף ושבקית תרגומו של ועזבתי והאי ליטנא נמי אשכחן גדל איכות על כן יעזוב איש כו' ודבק באשמו ור"ל דהאי גברא עזב את אשמו ואח"כ מוסיק ליטנא דתירובין דהיינו עיקר הלשון הופל בגט דגרושה מתרגמין מתרבהא והא דלא חקדמיה קודם גט פטורין מואחר דעיקר הלשון הוא או לכתבין לגמרי לבסוף י"ל דגט פטורין כתיב ממש כהאי ליטנא כתרנומו על ספר כדיתום אבל ספר תרובין לא אשכחן כלל במילי דגט דבלשון קודש קרי ספר כדיתום ובתרגום גט פטורין וא"כ ח"כ לא לכתבין כלל ח"כ ה"א דחזר בו בשיטה אחרונה מואחי ליטנא משום דכתבין לעיל והאי טעמא דליות דלעולם לריבין למוסיף לאשמועין דלא חזר וא"כ לכתוב רק חד ליטנא ולא יוסיף הא לא קשיא מידי דשפיר דמי למכתב כמה ליטנא לשופרא דגטא ולסמ"ג ולמכנינו דכתבין שפ"ת ופס"ת ותפ"ס נראה לע"ד דהאי סברא אית לן דכל ליטנא משמע כדיתום טפי מחבריה שבקית תרגום של עזיבה הוא הפחות ופטורין הוא תרגום של שלח משמע טפי דלוח טפי מעזיבה הוא ותירובין תרגומו של גירושין טפי משלוח וכל זה ק"ל וא"כ ספיר כתב ופס"ת כמ"ס לעיל דמוסיף וסולך הוא ובסוף על כרחינו אנו לריבין להפך דספר ואגרת לשון הקדש הוא וגט לשון חכמים ותרובין הוא ואין סברא הוא לסקדינו ולשון הקדש ואין לומר נמי אמאי לא כתבין בסוף ספר שבוקין ואגרת פטורין הא לק"מ כמה טעמים חדא דמחני' נקט הכי כהדיא דהו גופו של גט כהני לישני ספר תירובין ואגרת שבוקין ואין אנו רשאין לשטתו ועוד דבתרגום איתא כהדיא גט פטורין ולא חכני לן כלום אי הוי כתיב ספר שבוקין דלכתי לא הוי ז' ואף ז' לגמרי מכה תירובין ופטורין ואין לגמרי מוסיק והולך בעין כדלעיל ובין דבסיפא בע"כ לריבין להפך גם המלעמא לריבין להפך ולאקדומי זמנא חדא ופטורין דלא לימר האי ליטנא לא מעלי הוא ואינו לגמרי לשון הבדלה בין איש לאשמו ונסיק מנייה חרובה היכא דאמר פטורין וק"ל והאשירי דכתב שפ"ת תרי זמני אשפר דלא חש אהא להפך המלעמא משום טעמא דכתבנה דכתבנה וכתב גם המילעמא כמוסיף וסולך לבד בסיפא מודם משום ליטנא דקרא קודם לשון תרגום כדלעיל. נאם הקטן והלעזיר שבישראל :

סימן רכט

שנס עובס ומתוקס תהא לך נכתבה ונחקקה מרעות מלכא דכתיב ארקה אחובי מו"ר פרי י"ו אשר דרשתני בעיניי שבעת נשים אלמות על כתובתן שאין להם עדות קיום. דע כי מו"ר דסל"א הוה ליה ולאשתי קהלו יר מיוחד וכן עשה בקרוב בהדס תמוז שערך מתמת דברי ריב אשר בשער' ואכז זה שאלני על נשים אלמות שאין שטר כתובתם בידיהם אם מגבין להו לפי הסדרגל אשר במדינה שכתבים רבים לנשיהם אמנם אין מנהג קבוע להן כמו לבחולות כי הרבה אנשים משנין זס כנה וזה כנה והשכתי לו בפשיטות דכיון דאין מנהג קבוע לכן אפי' אי אישטתה דרוב אנשי המדינה כותבין בסך אחד הואיל ואשטתתי ממי טובא דכתבי מאי דכתי קי"ל אין כולבין בממון אחר

הרוב והא דפריך פ' שני דכתובות הלך אחר רוב נשים לרבי פריך כדאיתא תם וסחום' והגליון דמפרשי דלשמואל נמי פריך מטעם חזקה הנוף הסוף עממא לא שייך הכא אבל במדינתנו אשטתיו"ך ואנשים מנהג קבוע לאלמות מאתים ליטר"א ויוע"ד כמו לבחולת ארבע מאות ליטר"ין אין רגילין כלל לשמות פ"א ע"י שניו היווג כגון זקן עשיר הוטא עמייה כדי לשמשו בכס"ג רגילין לפעמים שכותב לה סך מועט נ' או ס' ליטרא וכדרך בבחולת כן אלמות וע"כ מנהג פשוט במדינתנו להגבות לאלמות כמו לבחולת אע"פ שאין שטר כתובתן בידיהן לכל אחת כמנהג המדינה סך רג"ל כדכתב מרדכי ס"פ הוטא בשם מסר"ס הלכה למעשה ובשם כל גדולי אשכנז מהר"י ז"ר מנח בשם כל גדולי ארץ ואלקראי בעלמא מלחא דלא שכיח כלל לא חיישין דמיעוט דמיעוט הוא ואכס"ג אזלין בתר רובא דרובא בממונא וסבאחי ראיות ליה עכ"ל. אמנם בסגנון זה אשר כתבת שכתובתה בידה אלא שאינה מקוימת מזה לא דרשוני ועסה ראיתי שבכדבר זה חלקת וסיה נראה לך אע"ג דאין כתובתה בידה לא מגבין לה אלא מנס כיון דאין לכן במדינתכם מנהג קבוע אע"ג דסכא דכתובתה בידה אינה לריבין לקיימה דלא חיישין לה לזופא ונחלק עלך מהר"א י"ו ולע"ד נראה לי דבריו מדברין ואף כי אינו כדי להכריע ביניהם. ועסה אבכר אשר באת להוכיח דלא טעינן מזויף אכתובה מדלא כתבין עליה הספק אין ראיה כלל דרגילות דסנפק הוא לאחר חתימת השטר זמן רב כשדואגים שימותו עדי החתימה או ילכו להס ואשם היושבת תחת בעלה אף אם תדאג שמה ימותו או ילכו עדי החתימה יריאה היא לחזר אחר קיום משום איבה פן יאמר לה בעלה עיניך נתת במיתתי ובגירושין כדאמרין פ' חזקה בכתובת אלמות למעוטי שטר י"ל דס"ל איבה דאמר לה נתת עיניך במיתה ובגירושין ומשום סך השטא שנקא לשעבודא להקטות לזוקה כ"ש בשב אל העשב וא"ת המניע הקיום מבעלה לאו מילתא היא דכל כי תלחא אית לכו קלא כדאמרין בסעולה. ואשר חלקת מדעךך דלא חיישין לזופא משום דיראם לזיוף משום דאית ליה קלא ויחר טעמא דרית להוכיח סברות אלו מן הסוספות במשנה דריש גיטין מדינקטו שטר מוכר או מהנהג ולא נקטו כתובה דקיימו בה נראה דראיה קלושה היא זאת להוכיח דין וכלל גדול כזה ממש דאין כחן ראיה כולי האי מידי הסוספות מוכיחים תם מסברת העולם ולא מתוך התלמוד ואי הא קאמרי לא שבקת חיי ס"א דשבקת שפיר משום דרוב נשים לא יחשו לזיוף משום דמספק לא קעקרי נשטייהו דשמא לא תבא לידי גבייה דלא תתגרס וסיה תמות החלה ש"מ מיהא אחרי שוכחנו דטעינן מזויף וא"ת תמוז לזיוף אחר מיתת בעלה י"ל תקנה שיאמרו לה סודשים מיד הו"אחי כתובתך לראות מה כתוב בה ולא יבא לה פנאי לזיוף וכו"ג. ותו דתקא ואוקמת אנשפך טובא דלא נטעון ליתומים לררי אשפסס במינו דאי הוי אביון קיום הוי עיני מזויף וכתב דלררי לא אשכחן איונין ומה כן הא נאכחו נמי לא שכיחא ואפ"ה טעינן לה כמנו וחלקת דנאכחו טענה טובה היא דנאמן אביון בה בלא מנו סר פרוע דאין נאמן אביון אלא מכה מינו דאי לאו אמרינן ליה שערך בידי מאי צעי וטעינן להו ולריכת למימר דשאי פרוע דשכיח הוא וכל זה דוחק ופירש חד לד ותו דלררי באלמות שכיח כדאיתא בהסיה בתוספות ואשירי ומרדכי פ"ק דב"ב משום דכתבתי ב"ד קאחי וכתב אשירי שם דשכיח הוא להפשיט לררי דוקא סמוך למיתתו וא"כ נטעון לכל היתומים דלררי אשפסס סמוך למיתתו כמנו דמזויף ומתשפח אין לך ראיה כלום מר' יוסי דלא חייש לררי דתם איירי כדריה טעינן עם אשמו בכתובתה דלררי לא שכיח והוכחה מר' יוסי אליבא דר' פפא ואליבא דרבינא בין לרבין בין לר"י. אמנם שרא לן מר נראה צעויי שנגת קלת בראיה זו דאין לך ראיה דלררי גריע מפירעון אלא אליבא דר'י ואליבא דרבינא ועיין ותמאל ותו נראה דלגבי מה אפי' פסאוס דליכא למיחש ללררי כדכתב אשירי פ"ק דב"ב נראה דטעינן ליתמי מזויף אכתובה דאי ס"ד דלא טעינן לה מהסך טעמא דכתבת ח"כ אליבא דרבינא דלעיל דמשני דטעמי דרבנן משום דחיישין לשתי כתובות ולכן לא יחזיר ופרש"י ותוליא על יורשים שטר אחר שטר והשחא מה חיקן הבעל דאין מחזירין לה הכתובה דחושדה דתגבס

ב' פעמים אם תזייף כתובה אחרת תבא בכתובה זאת הנמלאת ותגבה בה כזאת כיון דלא עמינן לירושין מזייף הכתובה ולגבי זיוף זה אולי לכו כולי פעמא דידך דאינה יראה מקלה דמוכנסה היא בראשונה ואין הבעל נמו ויכל לתקן הדבר ופיו דכתבו הסוס' ללא שבקת חיי משום זיופה אלמא קרוב וקל הדבר לעשות וא"כ מה חיקן שלא להחזיר מהאי דהקשה לך מוכר"ה דאין תקנה בהנפק נמי דאיכא למיחש למיתת הדיינים לא מחזור לי דבריו דמ"מ הבאה ראיה מדזיכירי עלמא למועבד קיום אשטרות ולא הכתובה אלמא לא חיישינן בה לזיופה ויפה כתבת כמה לדדין כמועיל בה הנפק ועוד לא אחר דכחזיקו עדי חתימה עושין הנפק מיוקום מה שהקשה לך ממכר דהיה ליה נמי קלה לא ויהרו לי דבריו גם בזה דע"כ לריכזה לתקן בין קלה דהכח לקלה דבי תתא כדאיכא בהדיא בתוספות פ' השולח. עוד כתבת שלא להגדיך קיום מעט אומדנא כגון שאין הכתובה גדולה משיעור לפי מה שהוא ויהא לא נראה דלאפקי ממון בעינן אומדנא דמוכחא וכיון דהרבה פעמים גורעים ופוחסים בליה עממא ואמתלא ידוע אין כאן אומדנא מוכחא כלל :

סימן רל

והסווא דמרח אחר שטר חוב של סבירי עד שהביאו לידי פרתון והורד לו מן הבעלים רביעית ונתקבל קנין ע"ז וכתב דהורה אחד מדייני דשפילי דלא קנה השכיר משום דאין אומוס נקנית אלא בכתובה ומסירה. וראה דמשום הא אין מזיחין להסווא דיינא ודאי לאו שפיר עביד למיגמר עממא לאישי דשוויים נפשיהו הדרנין אבל מ"מ לא ברירה כל כך דזה השכיר ברביעית שלו וליכא למימר דכיון דשכר פעולה לאו בעי קנין א"כ קנה בפעולתו בכל אשר התנה ופקדו עמו וסוי כאלו כתב ומכר לו לכאורה לא משמע הכי מפרק בתרא דע"ז דאמרין ההם לא קשיא הא דקאמר הבעלי נ"י בעלה זה הא דקאמר הבעלי לי בעלה הסס ופרדן עלה טוב זה נמי הא לא משך כו' ומקשה מה אשרי מ"מ שלא משך הא שכר פעולה לא בעי קנין וביאה דבר שותפין עליה שכר הוא בפעולתו קנה שכרו ומסיק דיש לוקדק משם דהשוכר הפועל בחפץ פלוני אינו חייב לתת לו החפץ אלא מוכן ונ' דמיו חס יראה אלא א"כ במשך החפץ או שהיה החפץ ברשות השכיר עכ"ל מהכא מוכח דאינו קונה בפעולתו ממש דמה שהתנה לו אלא שכרו בדמים א"כ כ"ד נמי לא קנה בגוף הכתב שהרי לא נכתב ומכר לו כי סיכר דהשכיר לא קנה בגוף החפץ כיון דלא משך וממלא דלא קנה אלא שכרו בדמים כפי מה שהיה שום רביעית הכתב כשהתחיל לטרוח בו אבל מה שנפרע ממנו אחר"כ מסיבין זכר בו דבר שלא היה בעולם הוא כיון דלא זכר בגוף הכתב. ומה דמיתו לאריס ולגם בהמה ומחזירו כדי לסקון בולדות שומלים בדשלב"ל ולא לסקינהו בזוי לא דמי כלל דהאריס זכר בגוף הקרקע ע"י חוקה שמעבדה בה על תנאו זה וכן הפס בהמה מהחילה משיבתו זכר בה על תנאים הללו כמו השוכר בית לדור בו וק"ל דשכירות קרקע נקמה בכסף ושטר וחוקה אע"ג דדירה דבר שאינו נקנה כדאיכא פ' מ"ג יודר פלוני בבית זה לא אמר כלום משום דלישתא בבריה אפי' נקנה בכסף שטר חוקה אלא א"כ השוכר זכר בבית כדי לדור בו ולא לענין אחר כלל ה"ל האריס זכר בחוקה בשרה כדי ליעול ממנו מהאם שליש ורביע ואשכחן נמי קנין לתנאין כזה בריש התפקיד דקנה בהמה לכפילה ולא לענין אחר כלל ודוקא ע"י משיכה דמשיקרה דמוכח הסס מדקאמר איכא בינייהו דקוימא באגס אבל כ"ד אין כאן קנין בכלום דלמא זכר בו בשט"ח זה. ומאי דוכחת דאם איכא דאריס קנה בגוף הקרקע א"כ לישלוג ביה ר"י ור"ל לא הוכחת מידי דכלא"ה קעביד לריכחא הסס פ' השולח דאי איתמר בהא ה"ה משום דאדעתא דלרעא נחית אבל הא דאדעתא דפירי נחית כו' וא"כ אריס דלאו אדעתא דמכירה נחית כלל אלא כדי שיהול לו התנאי כ"ע מודו דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי. ומאי דקשה לך גבי שם בהמה מחזירו האחריות על המקבל הא ליתא דאין לשון קנין כן אלא כדי לחול לו התנאי כמו השוכר בית וקונה שבתו בכסף שטר חוקה ודאי אינו חייב כלום באונסי הבית וק"ל אונס נראה דיש לתקן בהסווא דלשיירי פ' בתרא דע"ז דהסס כיון שלעולם לריך לתת לו החפץ הרי נתקיים לשכיר תנאו כדאיכא פ' מי שאלחו ביכא

דליכא לעשרי קמחין אמרין מ"ל אלטלים מ"ל דמים א"כ כ"ד אי לא יקנה בגוף הכתב א"כ לא נתקיים לו תנאו והשוכר שיעבד א"ע לתת לו שכרו כן ובריש אע"פ כתבו בתוס' בשם רבי' אולי דיכול אדם לשעבד א"ע על דבר שלב"ל והכי דחקין למלא טעם ודאייה כדי לקיים מהגב הפשוט גם בארצו שיעורחין עבור חובות למחלה שליש ורביע אין פולה פס לחזור בדבר. ומה שכתבת שקבלו קנין סודר שמה לא גמר להקמותו אלא בשטר ותלקס כיון דע"ס הוא דלא בקיאי בדיני ועבדי כולי מיילי בקנין לא מחזור לי תלוק זה דא"כ פלוגתא דרב ושמואל איירי דוקא בת"ח וכן כמה כלתה שמכרו לנו חמשים בתלמוד בדרך זה פ' המדיר בכתובות לר"מ אין אדם מוילא דבריו לבעלה דאדם יודע דאין מקדים דשלב"ל ונעשה כאומר יקדשו ידי לעושיהם ובהגב רבות ל"ל דכלתו איירי בת"ח אלא כ"ל לתקן דהסס גבי מתנת שכ"מ דלאפקי ממונא מנייה קאמי אמרין שמה לא גמר להקמותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה וגמלא נשאר לו הממון אבל כ"ד נראה דבריש דהשכיר בקם לקבל קנין ולא בעל הכתב דלדידיה למה ליה קנין וכיון דקנין זה לעוילי ליה ממון קאמי לא אמרין שמה לא גמר להקמותו אלא בשטר ובכל מאי דנקנס לו ויחא ליה אי בפעולתו אי בקנין וכס"ג מחלק פ"ב דקדושין גבי מהיום ולאחר מיתת לענין גירושין וקדושין דאי איתמר בגירושין ה"א משום דלרמוקי קאמי ולכן מספקין אי תנאי אי חזרה אבל קדושין דלקרובי קאמי ודאי תנאי הוא ולא חזרה :

סימן רלא

היה דאשם שמכרה מודעה שלא מחלה על זכוסה שלא יוילא כבעל ממקום אביה ששאת שם פשיטא דמהני דאפי' גילו דעת בעלמא סוי מועיל ואין לריכין ראייה ע"ז. נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן רלב

על כתובות האלמנה יפה כתב מהר"ש מהל"א וכן איי רובג במדינה זו כיון שנוהגין להרבות לאחיה ולמעט לאחיה ואין כתובות האלמנות שוות לא הו כמעשה ב"ד ומש"ס ג"ל דלריכס קיום בעדים. ומה שכתבת במדינה ריו"ס ובגליל התחתון אין כתובות הבתולות שוות ואין לכן קצבם ואפי"ס מנבינין להו בלא קיום אמונא כדסהו מר במדינתנו עריר סוי מר בנידס' ולא עיין מר שפיר במנהג המדינה במדינה ריו"ס עד לקובלינא"א ובכל מדינה ורמק"ן פייער"ן שוב"ן לבר רענגשפור"ק בכל אותן המקומות נוהגין לכתוב לכתובת ק' זקוקים כסף ושותפין בסכתובת ק' ליערין דכסף דהיינו ק' זקוקים ומש"ס סוי כמו מעשה ב"ד כיון דכולם שוות וכ"כ האשירי פ"ק דכתובות א"ה משפחות כהנים כותבין לכתובות ד' מאות זו וכתב האשירי דהוי כתנאי ב"ד אבל במדינה זו כיון דכתובות האלמנות אינן שוות פשיטא דלא סוי כתנאי ב"ד וק"ל. מנגיל התחתון דהיינו מקובלינא"א והלאה כתובת בתולה ס' זכובים ואלמנה ל'. ברענגשפור"ק לכתובת מאה לערין במשקל הברזל דהיינו מאהים זקוקים כסף לאלמנה ל' ליערל דהוי ק' זקוקים כסף בכל אותן המקומות סוי כתנאי ב"ד כיון דכולם שוות ובכל אותן המדינות נוהגין שהחתן מוחס הכתובה ובשמואל"ן שמטירין חתימת החתן סני וכשאינם מכירים חתימת החתן אז לריכין להביא ראייה באיזה מדינה נשאת ונס לריכס להביא עדים שכתובת נשאת וכשאינן לה עדים על זה אז לריכס להביא עירי קיום וכן סייתי נוהג כשהיייתי באותן המדינות אבל כשהיייתי במדינה זו כיון שהחמנים אינם נוהגים לתתם הכתובה אינו נשביע שום אלמנה אלא א"כ יש לה עדי קיום. וא"ה אמאי אין כותבין הנפק על הכתובות כמו על השטרות ומשם אחת מביא ראייה דלא עמינן מזויף הכתובות מה ראייה היא זו מה תקנתא יש בהסנפק אי חיישינן למיתת העדים חיישינן נמי למיתת הדיינים וגם אשטרות לא איתבריר לן מה מושיל בהסנפק וכמה זמנין שקלי וטערי קמי מוריטו מהר"י מונ"ז ז"ל מה תקנתא יש בה"ז בהנפק ולא שמעתי ממנו שום טעם ברור רק שינויא דחיקא. וא"ה דכתובות יש לה קול ומש"ס מסתפי לזיופה אבל הלאה מאן דזייף בלעמא יזייף בגמין במתני' בדבור אס יש שוררין כתבו הסוס' ומזיחין ראייה דעמינן מזויף ליתומים דאל"כ כל אדם יכתוב שטר

מכר ומתנה על חבירו ויזיל על היתומים ומכר ומי יש לו קול כדאמרינן בפ' ח"ה מהן דזבין בפדיוניה וזין מהאי טעמא משקינן מלקוחות אפי' במכר בעדים בלא טעור ולטעמא דידך כיון דמכר יש לו קול ומאי לא אמרינן לא הויף ולוידך ניסא נמי מייקתי החוס' ראייה מיהא דטעמינן ליתומים מוויף האמר שאני טעור מכר כיון דמכר יש לו קול והאי ל"ל קול מוכח מילתא דמוויף הוא אבל בדוכתא אחריתי לא טעמינן מוויף אלא ודאי החוס' מביאין ראייה כיון דאשכחן דטעמינן מוויף ליתומים לא חלקו חכמים ואיכא נמי לומר איפכא מהכחרא גבי מכר טעמינן מוויף ליתומים אפי' דאיכא לממר חזקה ח"א טובע אלא ח"כ יש לו ואיכא לומר לא הויף אימיס לויפי אפי' חיישינן לזיזופא כ"ס לגבי כחובה דאשע משיזא לזיזופא דסכל וידעינן שיש לה כחובה ודאי מעיזא ומעיזא וכו' אמרינן פ"ב דכתובות אבל הכא כיון דאיכא עדים דקמסייעו לה מעיזא ומעיזא ואם האלמנה ספקא סבכסיס ויש לה מגו כגון שיטלה לטעון אין בידי כלום אפשר דאמנה בלא עידי קיום כיון דאיכא לה מגו אבל דבר אריך דיקדוק גדול דבמלתא כל דהו אין לה מגו עכ"ל תשובת מהר"י ווי"ל. ילמדינו רבינו בענין טעמינן טעמינן נשים אלמנות נשואות על כתובתה מאי דינה חיה בכו כי מהר"א מה"ל חמה עלי טעמינן אותה ובכח טעמינן כחב בהשבעה שאין להשביע אשה על כתובתה בלא עידי קיום דק לבחולות הנשואות שיש להן קצבה כמנהג המדינה וכן [סורה] מהר"א כ"ן ז"ל. והשבעתי לו שאין המנהג כן בו' ק' היתה שאילת מה"ר פד"ן למסר"י ווי"ל והאריך ברואות לא ראייה לכחוב ש' חמאלא כן תוך תשובתו של מה"ר איסר"ל ונתן תשובה של מהר"י ועיין לעיל :

סימן רלג שלומך יסגל לחדא אחובי עמיית מה"ר יודא י"ז על אשר שאלתי על פדיון הבן שאירע בשבת היאך ישעו ספדיון וגם אם אירע כך כשנתן האב דמי ספדיון בע"ס כמו שרגלים מקנה הסכמים עשירים להחזיר. דע כבר נשאתי ונחתי בדבר זה הרבה עורה עלי לכחוב המשא והמתן מסקנתי היתה להמתין עד יום ח' אחר השבוע כי הוכחתי מפרש"י בפ"ק דביאה דמתנות כ"ג ע"ס חולין גמורין אין קפידא בשחייתן וכן משנה שלמה בערבין דאם משסה אינו עובר אלא דאין להמתין שום מלוה ויכח דמשסה כדי לקיימנה מן המוציא שפיר דמי וכשזומה שכן הוא המנהג גם מה"ר שמשון ז"ל ספר לי בשיתו פ"ס חמאלא כך בספר חבור אחד מן המחברים דלא שכיחי :

סימן רלד והא אירע כך שנתן המעות בע"ס והחזיר סכמן אפי' יש לחוש לדברי ח"א נראה דודאי לא היה לנו לחוש לדברי יחיד נגד רוב כל הפוסקים אך דספוס' פד"ק מרובה בשמעתין דרשנאם ספקו בפשיטות כשמואל דאין פדיון אפי' נחאלכו המעות ור"כ ח"ס אפי' החזיר והאמר דכ"ס הוא אפי' החזיר ודברי החוס' עיקר ס"ס ככ"מ. וא"ה אין כאן לומר יזיל לחומר משום דספדיון אינו חמאלא ממון כסן הא ליתא דאשירי פסק כרב לגבי שמואל דכנו פדיון היינו מטעם דקי"ל כרב באיכורי אלמא חשיב ליה איכור אפי' פדוהו כסלכחו ולכן יכח דאפשר לפדות פעם שנית כדי לקיים דברי החוס' וא"ז שפיר דמי טפי. והו דקורא חיי תגר על הברכה שמברך חיי הבן בע"ס דאכתי לא מטא זמנא דפדיון והאפשר יש לדמותו לברכה דבר חובה בע"ס דמברך טעם גדולה קודם הלילה והתם נמי לא מטא זמנא דכ"ה דאינו חמאלא משתקע החמה אלא כיון דלא אפשר בענין אחר אין קפידא ויש לחלק דכחא אפשר להמתין כדלעיל אין לי פנאי להאריך יותר :

סימן רלה אך מה שכתבתי דאם היה נוח הבן לכסן היה יולא בך כמו בפטר חמור כדחתא היה דא דפטר חמור גופיה לא ידענא מטיבן דייקת דיולא אפי' ונתן סבכור לכסן דילמא לעולם לריך לפדות או לערוף והא דילפון מהקדש היינו דא"ל דוקא שם אלא פדוהו בשאר דברים כשיוי אבל מ"מ פדויה בני ואפי' אי מהי החס היינו משום דהחמור קדוש גופו ככורה ואפי' בהכחא קודם פדויהו משא"כ בן בכור [תרומת הרשן ח"ב] יד

דליף בסדיא מקרא דחולין גמור הוא למאי מציעה ליה לכסן אי לעבד אין בן חורין נעשה עבד אי לבן הא לאו זרעיה הוא : **סימן רלז** מה ששאלת הא מה דכתב במרדכי בסנהדרין דמי שנתבע לשנים דפסול לשבועה אין דין זה נוסב בינינו לא ידענא חילוף מנהג בספק זה בין דורות הראשונים לדורותינו אך מה שחלקת בין להחזיק ממון דפסול ובין נשבע שיכח דנשכך עליו השבועה ונשבע לטעור דכשר אדרבה איפכא ח"ס דנשבע להחזיק אין פסול לדעת האלפס פ' כל השבעות נמי דבי כופר במלוה כשר אפילו נשבע דלמלא אשמוטי הוא וכ"כ במרדכי בסנהדרין וס"ה להחזיק ממון שאינו של פקדון אמרינן דלמלא אשמוטי הוא אבל נשבע לטעור כו' כנשבע על הפקדון : **סימן רלח** מה שכתבתי מאי זה טעם רנילין העולם לומר זה רבו על זה בשביל שלמד ממנו זמן אחד תוספת או פירות והאשר הרב שמע מן התלמיד יותר חידושים ממה שמע הוא ממנו. אין לדקדק כ"כ אחר זה סמנא כי מנהג אבותינו תורה היא וקלם ראייה יש לי לה מתוספת דברות אין לי פנאי להאריך :

סימן רלח חמנה מה שכתבתי אם אין לתלמיד רשות לחלוק על רבו באיזה פסק וסודאם אם יש לו ראייה מן הספר ופסקי גאונים ספק מדעת הרב נראה ודאי אם הוראות ברורות קתא וטורא דשמעתא משמע כדברי התלמיד למה לא יחלוק כך היתה דרכה של תורה מימי התנאים רבינו הקדוש חלק בכמה מקומות על אביו ועל רבו רש"י באמוראים רבא היה חולק בכמה דוכתי על רבה שחיה רבו כדאיתא במרדכי פ' מילד. הרגל בגאונים אשירי חולק בכמה דוכתי אמר"ס שחיה רבו מובטק. אין לי לבאר יותר מה כי דברים אלו לריבין תלמוד מפס אל פס נאם הקטן והאעיר שבישראל :

סימן רלז שלומך יסגל לחדא אחובי עמיית מהר"ר מאיר י"ז סני ערוך ברוב עסקים ואין לי פנאי להאריך חמנה אשר הקדש מתשבעת מור"ס דפ"ק דעירובין ופ' סדר דתתרי אסרדי דפ"ק דקדק מדשמיט רב אלפס אפי' מילתא דליכא מאן דפליג עלה שמע מינה דסבר ליה דלא דסלכתא היא ובפ' סדר כתב איפכא האי מילתא חוס קשה לי לפי כמה שנים לא פליגי למיקס ביה אטעמא שפיר. אשכ נראה קתא ליישב דהסיה דפדק סדר מכל לומר שחיה בדעת רב אלפס שלא הוסיף לחיותי משום דליכא מאן דפליג עלה הואיל ולא חזינא מיניה דאלפס דאיתיי. מסתו דינא אבל הסוה דלורס הפחה דפ"ק חזינא מידי דאלפס דאיתיי שאר מיילי דלורס הפחה מאי דפסיק ביה תלמודא בלא פלוגתא והשמיט פך ש"מ דסבר דלאו סלכתא היא ובכתי מתיישב לשונו של מור"ס שפיר הכא והכא :

סימן רמ ומצורע מגעל החליטה. אין מוסגין בגבוליו לחלוץ במגעל שאינו חתוך בלדו ולא מאחוריו כל עיקר וכן קבלנו בשם השר מוויאשע"ט ז"ל וקושטין הראשונות על בשר השוק מבחון. ולא על אונן המגעל כלל וכן חמאלא בסמ"ג בשם ה"ר יקר שראש המעשה מה"ר שמואל מאייבר"א וסרלוטות לבנות בו לגמרי אך אם הושחרו קתא מחמת סקניס לא קפדנו ואינוו פתוח לרוב לפיו רק אין אונן ונגעות זו לזו. כי היכי דלא ליסוי מעל. דמעל וחזרתי לפי כמה שנים צעוד היתה מדינת אושטרייך על מכונס שלה מהר"ר יעקב ס"ל לגבי השר שישלחו לו אחד ממגעלי אביסס וכן עשו :

סימן רמא ואשר כתבתי אם יש כח ביד הרבנים עכשו להקל בדבר מטעמא מה שכתבתי עליו החיבורים שהוא אסור. פשיטא שאין להם כח ואין יסכן שימלא לאיש לבדו לחלוק על החיבורים שנתפסו ברוב ישראל אם לא שהוא מקובל מרבותיו סגדולים דלא נהגו כפי כאשר הוא בידינו במקלס מקומות אבל מסבנת עזמו לא :

סימן רמב ואם טוחנין מיני האשש שבלשון פיה"ס כגון ורייד"א וועסלי"ן כיון דעיקר הלשון במדינה היתה

ופליגתא דרבנותא נמי פסק סוה אס התפלל לדרעס ר"י לריך לחזר סוי כאלו לא התפלל כלל. ולא דמי לשאר ברכות דק"ל סיכא דאיכא ספיקא לא מברכין דגבי ברכות לא אמרינן סלואי ויברך אדם כל היום כולו וכ"ע דה"ג מחדש בתפלתו ורואיני כו"ל שסודו שלא לחזר ודרשו כך ברכים :

סימן רמז ועוד מסופק אי אשר ראיתי בטופס הגע ססדר מורי לאברהם לוק"ד וכתב בו אלא פכ"פ העומד היום במקום פלוני וכל שום ותיכס וכו' ובתופס שלנו אינו כך אלא אלא פכ"פ וכל שום ותיכס העומד היום. לפוס משמעות טופס שלנו מכוון קלה יותר דמה לנו להפסיק בין שם המוצק ובין וכל שום ותיכס ואת"ג דבטופס ראבי"ה דמיימי לס במרדכי כתב ג"כ העומד היום קודם וכל שום ורא"ה לע"ד דהיינו משום דזכור ג"כ מקום הדירה ושפיר דמי למכתב סבי כי סיכי דליק נמי וכל שום על מקומו ועל מקום אבסחיה אבל מר לא כתב כי אס העמידה ונראה לע"ד דלא שייך למקרי מקום העמידה מקומן אלא מקום הלידה או מקום הדיור וכן אלו אין רגילין לכתוב מקומות אינו ומקום אבסחיה כלל כי אין אנו כותבין כי אס מקום העמידה. בדרך שקלה וטריא כתיבנא דא ולא כקורא תנר כלל :

סימן רמח עוד מסופק אי אס משיבטין יורשין שבועה שלא פקדו בטענת שמה דבפרק הניזקין כתב מרדכי בשם מהר"ם דלא משבטין לאו ודלא כרשב"ס. וה"ו כתב ג"כ כרשב"ס גבי שטר כ"ס פ' המוכר אס סביק כמדומה לי שראיתי רבואי שחייבו לי שבטע ואת"ג דבעלמא ק"ל בפלוגתא דרבנותא לא מהייבין למחזיק אפשר סמוה אהא דגבי שבועה סיכא נמי פסק ר"ם כלישנא דמיקל ולא איחייב אלא סיכא דאיכא דרנא דעמונה וכתב בקה"ס במיימון דהכונן כל בתי דינין האידנא להשביע וגם ר"ם בעלמו חזר בו. ואפשר דורות האחרונים סהניגו כך מפני הרמאים כדאשכחן במיימוני ובסמ"ג במזנה שבועה וחרמות שהניגו דורות האחרונים מפני הרמאים. וגם רש"י חולק קלה על סדרת מהר"ם דפי"ק דכתובות דהלא אומר איני יודע לריך לי שבטע שאינו יודע והאי נמי טענה שמה הוא דאין יכול לידע אס הוא יודע אס לאו ויש לחלק בין הא ובין שטר כ"ס משום דאיכא טענה חשובה בהריווייה וראוי להסתפק אבל מאן דטעין בימימי מילתא דאית ליה על אביוון כלי דא סוכסא ועסק שבועה אמאי נחייבונא לי שבטע :

סימן רמז ועוד מסופק אי אשר שקבל טעם מחלב ולא היה בו טעם לבטלו ונאסר ותוב נגע בשבוא חס בבשר אחר וכתב מרדכי בשם ר"י כן בספר הארומה דלוינו אסרו בלא רועב בשמעתין במיפת חלב וסוכיוו סברא זאת מהסיה דמינר וכסה דכתב אפיפת חלב שגפל על חתיכה בשר וקשה לע"ד דמאי שנה מהא דכתב בספר הסרומה דבשר בחלב שאני משאר איסורים להא דחתיכה הראייה להסתכנד לא בעילה דוקא בשבוא שורשו של איסור ולא שחאכרה ע"י בעילת איסור וגבי בשר שחאכרה מחלב לא אמרינן סבי ואינה בעילה ואף כי משנס שלימה היא בע"ז דחתיכה הראייה של בשר בחלב אינה בעילה. הכך חמסס שאלות דלעיל שאל מורי הנאון ממסרר"י ווי"ל ותשובתו לא ראיתי :

סימן רנ שלומך יסגא לחדא אכובי עמימי מהר"ד דוד ורנ"ק וי"ו אשר דרשתי בדיון קרוב ונסתחק ויש לו עדיין בנים ממנה דפליגי בה ר' יודא ורבנן אס חוששין לר' יודא לכחלה לענין גיטין וקידושין שלא להכשירו לעדות כמו ששמעם אמרו דכל סיכא דיש פלוגתא דרבנותא דתנאי חד אכר ומד שרי את"ג דק"ל שרי מ"מ איני מנריך לכחילה כדי לנאח ידי כולם וראיה מפ' המגדש מהא דאחקין מן יומא דנן ולעלם נגטין לאשוקי מדר"י וכפרש"י שם אמנה ששמעתי משמי שהבאחי ראיה אכ"ג מהסס אך סיימת דברך ככתבך דמסתמא טעמס סוי שלא להזיזא לנו על משפחות ישראל וטעמס פרש"י להדיא באותו מיתרס סמוך ובאותו דבור ממש וכתבה הראייה ומשמעות קלה מדעתך ותמימה ששמעתי וראית מקלה ולא כולם. אמנם מה שאמרתי ופסקתי כבר אהא אמרתי שגאלתי מפני מה עורחין כולי האי לפעמים עורה רב להמליח

הסיה פיהמ"ם והנכריס קורין האשה כך בלשון פהמ"ם. דע כי בחשורו פ' השולח משמע קלה דאלוין בחר קריאת הנכריס דכתב שמוסין באשכנז כס"ג לכתוב כל שום ותמיכה מפני קריאת הגויס ע"ס אמנם אחרי שפירשו החוס' והחיבורים דאפי' בשם המוצק לא לריבין לכתוב שני השמות אלא כגון ביהודה וגליל ולא במקום אחר וכל שכן בכמייס דכשר בדיעבד לכ"ע אפי' אי לא כתב שום כימיו דאין לדקדק כולי האי וכל שכן אס כתב כל שום ותיכס דסגי בסכי ויש לכתוב הכנוי שקורין בו הסיודיס דלעולם עיקר טפי. אמנם בעיירות וסכרות שמשמתינן שמוסיהן בין יהודים לנכריס הפהמ"ם בזה לריך לדקדק אס לכתוב שמיס ושמתני שבפרה"ג טבתינן ספיר בלשון פיהמ"ם לא ידעתי סאמה. נאס סקמן והלעיר שבישראל :

סימן רמג שלום ושלום אחריה ותקום אכובי מועד הסיס והמופלג מה"ר שלום יל"ו סנה אהוי כאשר כתבה לי אס יש כח בבני הוישוב שאין להס רק ה' או ו' לכוף זה אס זס שיסכרו מנין ויחפללו בעשרה סמוד מה טוב ומה נעים היה הדבר מן הטעמים שכתבה. אמנם בהשבעה מור"ס במרדכי פ"ק דב"ב ובסג"ס במיימון משמע דלא כייפין רק בימי הנוראים וכגון שאין להס סכריס רק ב' או ג' וכן דומה לי שאין סמנהג בשאר הגנה לכוף אה"כ יש מנין להס מיושב בעיר כופין לשטר שליח לצור או כגון ג' או ד' עשיריס ויש להס סמוד משרתים ומלמדים למלואת סמנין כה"ג כופין ולא בעיר שיש בה רק ד' או ה' בני ברית וכן משמע במיימון בסלכות תפלה. נאס סקמן והלעיר שבישראל :

סימן רמד תזכה לשם ולהסלה וקרנך תרום מעלה מעלה אכובי עמימי האלוף מה"ר אליס יל"ו. אשר שאלתי שיעור סמוס בוצב שמתחך או נפסק מקלחו יס ככתבה למתמיתין דפרק כל הפסולין מהסיה עובדא שקשרו הסינקוקס זכונה סעלואס כו' מוכה דכוס מוס והשיעור מוכה מפ' אלו מומין דתנן סהס זכב שנסנס מן סעלס ולא מן ספרק ופרש"י לשס דחוליות יש בוצב כמו שאנו רואים וסן קרויין פרקיס ואס נפנס במקום חיבור לא דרנא בריא משס איני לומד דכ"ס אס נפסק לגמרי ממקום שמתחילין החוליות ולמעלה דכוי מוס אבל מן החוליות ולמעלה לד שיער סוכב ודאי לא כוי מוס. והסיה דנפגמה אזנו מן הסכוס נראה דסכוס הוא קשה במשמוש סיד ויש לו גובה קלה מבפנים בתוך סחון ובאזני סהרס נמי ניכר כך דכל בשר שהוא קלה קשה וקלה כך ואלו קורין אותו קרושפי"ל וסו נקרא סכוס כמו ראשי כנפים והסכוסין כפ' כי"ד לוין במשנה ע"ס. נאס סקמן והלעיר שבישראל :

סימן רמה גם אכילת מרור אס אדם יכול לנאח ידי חובתו בקלה אחד עם סעלין שלס כמו שהוא את"פ שאין בו כוית. מטעם דבריה שגיבא ולא בעינן כוית כהסיה דירושלמי סהביא הר"ס כפ' כי"ד מברכין אפי' לא אכל אלא פרידה אחת של ענב או של רימון לריך לברך אחריו. ולע"ד הרי דכריס ק"ו דאפי' ברנכס דכויב ביה אכילה כהדיא באורייתא אפי' סכי תשיבין בריה פחות מכוית כ"ס מרור דלא כתוב ביה אכילה כלל דיאכלוהו אפסח קאי וכ"כ הר"ס בערבי פסחים להדיא טעמא דבעינן כוית במרור משום דמברכין על אכילת מרור ואין אכילה פחות מכוית ולא יהא לשון ברנכס כמאי דכתיבא באורייתא. וריתי לחלק בע"ד דלא מהני סכא טעמא דבריה משום דאין כל סבריה ראי למאנה דהא אין וילאין בשרשים לברבי ר"ת אבל לגבי ברנכס אחרים אפי' אס אין אוכל כל סבריה כגון שמשמר הגרעיני לריך לברך אחרים משום דאכל כל מה שראוי לאכול ואי בעי נמי אכיל כוליה אבל סכא שרשים לא שייכי למאנה וסרי סבריה ססירה בע"כ :

סימן רמו ועוד מסופק אי סיכא דאיכא פלוגתא דרבנותא בתפלה אי חוזר אי לא חוזר כגון בזכרתי ומי כמוך מי בעינן למיסדר מהאי טעמא דסלואי שאדם יתפלל כל היום כולו וקא מפרשי רבנן היינו דוקא בספק הספלל והר"ס שמוסיק שם דאין לך חידוש גדול ממה שספק לו אס הספלל

למאילא עדי חתימה בניטין והאדנא בזמניו שאין האשם מוציא
 כנגד כלל לגבות זו וכל בניטין קודמין מיד המנהיגים וגומין אותן
 א"כ עורה זו למש כיון דק"ל הלכות רווחת בישראל דעדי מאכרה
 כרתי וא"ל עדי חתימה אפילו לכהילה וקירלתי משום דאשכחן
 סתמי משניות דל"מ דר"מ גט שאין עדים מחומים זו הספא
 בעלמא הוא תפקינן נפשינן מפלוגתא דר"מ והבאתי ראיה מפרק
 המגדש ומפרש"י כדלעיל. ונראה קצת דלאו בכל פלוגתא דהנאי
 תפקינן נפשינן מפלוגתא אפ"ג דהלכה רווחת היא דלא ק"ל כמאן
 דאמר הלך אחר המחמיר אלא היכא דהווי מן הסברא והכחן
 דהלכה כמאן דאסור כההיא דר"מ דסתמי משניות סבדי הכי וכן
 הכיחא דרבנן דר' יוסי דסתם משנה דלא לא באתי בוותיחו סבדי
 והו דיהודי ורביה הלכה כרביה ברוב מקומות אבל כך דר' יודא
 בתלמודא מוכח בעובדא דמר עוקבא ובני חמוס דלא ק"ל כר'
 יודוס וכן פסקו לסדיא הרמב"ם והמ"ג ואשירי דלא כר' יודא.
 ומש שכתב שרשב"ם לא פסק להדיא כר' יודא אלא דמשמע הכי
 מדמוקי כר' יודוס וי"ל קצת דלרווחת מילתא פירש סבי כדרכו לאוקמי
 ככ"ע משום דמתבי הסם מההיא בריתא חיובתא למש אמוראי
 בעי לאוקמי דאין לו בניס ויאל ככ"ע ולא תימא כיון דתנא
 ומתה בתי משמע דכל היכא דמתה בתי ככל עיני כשר הוא
 והו דכנדון דידן הפסול מעיקרו אינו אלא מדרכנן דפסק הרמב"ם
 להדיא דפסול קרובי האם ופסולי חיתון אינו מן החורה אלא
 מדרכנן וכס"ג לא פליגי אלא הפסול קרובי האם כדמייטי קרא אבל
 הפסולי חיתון לא פליגי. ואשר חלקת סיכא דהבנים פסולים לעדות
 לקרובי אשתו שמתה ובין דאין פסולים לה אף נראה להלן דנראה
 טעם דסוף עלמו עדיין אגיד בכו וחשיב לכו לקרוב כדראשונה
 מהמת חיבה עולן וכן משמע מעובדא דמר עוקבא דקאמר אלו בקירא
 דבקינא בכו משמע איכו גופים. ומש שכתבתי אי מקרי דיעבד
 אחרי שנתא קודם שתיבעל פשיעא דדיעבד מקרי דלפוליא מבעלה
 או אפילו להלכימס קדושין וחופס וישיבאין אחרים היינו דיעבד
 ובכ"פ שני דיבמות מחלק יש לה בניס לא תנא אין לה בניס תנא
 ובכל שאר דוכתין כל היכא דקאמר אש נשאת לא תנא היינו אפי'
 אין לה בניס. נאם הקטן והלעיר שבישראל :

סימן רנא שלומך יסגא לחדא הובני עמיית מוסר הלעיר
 י"ו. אשר דרשתי אש יש לכתוב רעדי"ם בעי"ן
 נראה דפשיעא שכן נוחבין כמו גע"ל רע"ל שג"ל שכל העולם
 כך נוחבין בעי"ן. ומאי דמספקא לך שכותבין אה העיר בלשון
 ביסמ"ם רעדי"ם נראה דא"ל רעדי"ם שקורין בו האשכנזים אינו
 אלא לשון קיזור מלשון ביסמ"ם דך דרנן של סבסמ"ם להאריך
 סמלה בלשונם בל"י או בל"א וס"א נחשילת הכיבס ג"כ ממוספת
 ואריכות לשונם וכס"ג כיו משם כחניכתי דקרוכה ושוה לשם דאפי'
 לכחשילת כשר בחיבס לבדו כזאת כדאיתא פרק השולח. נאם
 הקטן והלעיר שבישראל :

סימן רנב מן דבשמיא יפיש חייכון ויסגא יומטון ויארך
 שלומכון אסובי סיקדים קהילות הקדש וחבורות
 הקדושות קלוי"א וגעל"ן וגויל"ך ובראשיתם האלף מוסר יויב"ם
 והחונים עליו הגביר סר"ל ליפמן וסיקור סר"ל קושמן י"ו. כהכס
 סניעני ועסא אבאר חוקק וסיק דבריהם הלא הוא אשר לא
 סתראו כל עיקר לקבל עליבם הסקנות והגזירות שהקנו וגזרו
 עתה מקרוב מוסר זעליקמן ומסר"ל מאן ומסרימיהם שנאספו
 עליבם בני"ג וחתנו טעמים ומוקוס לדבריהם בעבור כי שלא
 מדעתיהם נתקן ונעשה כי גם מקלם דברים אשר בהקנות אין
 רוב ליבורים יסלים לעמוד בהם ופרעמם אחת מוכן אשר נתקן
 ונגזר שאם הולך ספיקא בלשון כתב הסקנות בשאר מדינות דהיינו
 בכלל זה געל"ן וגויל"ך יפרש לסם מסר"ל בני"ג ותקסו זו יחא
 לשכים וללויים לבני שרי המדינות אלו מתרי טעמי חדא תפני
 ריחוק וסכנת הדרכים ואורך שיסתלקו מבית דינם מסר"ל הכזר
 אשר לסם מנסה ודבר בכל לרכיסם. גם מסר"ל סנ' כתב אין
 סודיע כבר למסר"ל ומסר"ם שרלמו ותפלו לידע תחילה בביאור
 ולא ברמיזה כפרעות ולא בכללות מה ירלו לתקן ובאיום עיני וכתק

המוס ויאלים ובעיני אחר לא יתראה עוד סודיע לסם דחיות ותנאים
 אשר מוכן לסם בלשונם שאין בדעתו ליכנס אה"כ יראה תחילה
 מסות ואיתות הסקנות ומסר"ל לא רלס להודיעו בביאור ובכבוד
 וכחכ לו כי עוד לעלמו לא יודע מה יהיה ומש יעשה ומסר"ם סביב
 לו בלשון המספיק זה לשונו שאין לבו שיסא ממש ביום סוועד
 כסוף לגמוד הסקנות וגם שאין בדעתו לחתום ולמסר אף אה
 יוסכס בדבר רק בהסתמכות והמלכה ואשר שלח מסר"ל אה בנו
 שמש ליום סוועד ע"ז כתב שלח עשה זה רק לכבודו של מסר"ל
 למלאות בקשתו ולא לחתום. ומש שחתם בכתב אביו כתב שמתח
 יראתו וגיוסו ואיום דמסר"ל חקק לך מסר"ל ויפמן המזכר כתב
 אף סודיע למסר"ם רבו גם לסר"ל זעליקמן שאין רלמו כלל ועיקר
 לקבל עליו שום תקנות וגזירות בניגרות טעמי וחרימות וזאתי
 בקסותו ונתן טעם לדבריו טעמים נכונים מיראת סכנת לו בדבר
 וגם ססביר לסם דלא בדיחא דעתיה כלל בהקנות הללו גם מקלחכס
 אשר הסם מתלמידי מסר"ל יראים פן יאמר להכריחם. בניגרותו
 לקבל עליבם בע"כ ומכל הכי טעמי הסכמתם כולם לעמוד על
 משמרכם זאה בכל. כהכס לבחתי ליכנס בהקנות וגזירות הללו
 כסוייתם לקבל עליבם כלל ועיקר ובקשתם מאתו ומחברי שאירי
 מסר"ם ועמיית מסר"י בא"א להסכים עמכם ולהורות לכס
 אה אשר תללו ודי מוכתכם וסני משיב על ראשון ראשון כאשר
 יורונו מן השמים. ונראה דכונס ג' המדינות סג"ל אשר על החתום
 וכל הנלוים אליבם אין עליבם חיוב והכרח כלום ליכנס בגזרות
 וסקנות הללו ולקבלם עליבם ואין זה לריך רליס כל כך כי אין
 יתכן לספיע על קולחכס שלח מדעתיהם כ"ס כאשר כתבתי שאין רוב
 ליבורים יסלים לעמוד באלו הסקנות וכן כתבתי כבר למסר"ל
 זעליקמן שאין נראה כלל שיש לו כח ויד להכריח אפילו סמוכים
 אליו אלא בגליל העליון דבריינו"ם וסואיל ומסר"ל נתן ומס"ר משה
 מי"ך ויחר לומדים ובעלי בתים ממאיתם לקבל עליבם הסקנות
 ואחר שנעשו שלח מדעתם כתבתי לו רליות מספיקות לדעתו סבור
 הייתי שיהיה ידו סולדת בפוערים כי כתבתי לו בדרך נועם
 ומסוסס קצת וגליתו לו ברמיזה סוכותם ודיוקיס גמורים שאם
 יעמדו כנגדו לומר אדרבה על גזרתיסם ועושתין שלהם יועיל
 ויאסור ושלן ויחר ויבעל. ועתה על דילכון סני מבאר דעתי
 ואמר אני שאם כדבריהם עליבם כלום ואם הם ושלום יבא מסר"ל ומסר"ם
 הסקנות והגזירות עליבם כלום ואם הם ושלום יבא מסר"ל ומסר"ם
 ומסרימיהם כולם או מקלחכס לסחיקם עוד עליבם ולהעיל עליבם
 עושתין וחרמותם בסביל כסם על סולכס או על מקלחכס גם על אחד
 מוכס יש כח ואומן בידכס לעמוד כנגדם ולומר אדרבה בפה מלא
 וימול ויתקיים אה שלכס ואת שלהם הרום ובעל גם כח זה
 יהיה גם ליחיד מכה. ועל חתימת בנו של מסר"ל סני דן שאם
 יתבררו הדברים כאשר סכרתי לעיל שמסר"ק סיס מנזס ומאיתם
 על בנו דמסר"ו סג"ל עד שחתם אומר אני דכס"ג לא חלה
 קבלתו דחשיב קבלה באונס ואפ"ג דאין סואונס מוזמן לפניו אלא
 יראה דבר ודלגתו חשיב אונס וכס"ג איתא במדכי פ"ג דשבעות
 בשם ר"י דספועה והגבית שקבלו אבותינו בערבות מואב ס"ל
 מודעא רבא עלם כעל סהיא דסר סני שכסס עליבם כניגות משום
 דבערבות מואב נמי סוו יראים פן יניעוס במדבר עוד ולא יכניסם
 לארץ וילין מיניה סתם מסר"ם דכ"ס יראה ואיום כשר וסם ואפי'
 אה ברלון גמור חתם בנו דמסר"ו מ"מ סואיל ומוכה קלח מתוך
 הכחבים ששלח מסר"ו כבר למסר"ל ומסר"ם ובכתב שהשיב לו
 מסר"ם דלא אסוק מסר"ל אדעתיה שיחוסם כל כך מהר לפי זה
 נראה דלא מסימן בנו כנגדו לומר מדעתו וברלמו ובשליחתו חתמתי
 אפי' אה יאמר בנו שאביו אוסו לחתום אה"כ סהיס בידו כתב
 סימנו שיסא פיהו כקיו וידו כידו בעיני אלו הסקנות ולא אמרינן
 מסתמא לא חיקף איניש למיחתם מכה אטוס אלא ח"כ טוס כדאמר
 פ' סמג"ש ופ' גט פשוט דלא חיקף איניש לשויים שמים דאבוס
 סימן כחשימתו דסרכס יש לחלק דודאי מאוי שארס עובר על מצות
 אביו אבל אינו רגיל שמקיל ומחלל כבוד אביו דוגמא לדבר רוב
 השולס עוכרים על מצות סמקוס ב"ס אביו טעבשים כלל יוס אבל
 אין

אין רגילין שמקילין ומחליטין כלפי מעלה וכיון דליסו לא חסם
 אלא מכה אביו ולא מכה עצמו ולגבי דאבא בעלה בעלה חסימו נמי
 לגבי דידים וק"ל. וכל התלמידים אי דן דכיון דכתבו דכתיב תקומת
 וגזירות אינן יכולין לעמוד כס"ג כ"ג אין מחוייבין לקבל גזירות הרב
 וכי מוכה מכה אחת דכתב ה"ר ליפמן דגזרו הראשונים ולא קבלו
 מינייהו כו' שלא ביאר כל הדרך ואי אבאר בפ"ק דשבת אמר שמי
 והלל גזרו ולא קבלו מינייהו ואחו תלמידיהו וגזרו וקבלו מינייהו
 ואין ר"ל דכא דלא קבלו מינייהו דשמאי והלל שלא כדין עשו שלא
 קבלו דכ"ג כ"ג אמרין פ"ק דחולין דר"מ ור"ג וביה דינו גזרו
 על הכותשים ולא קבלו מינייהו ורב אמי ורב אחי גזרו וקבלו מינייהו
 ופירש"י הכס דלא מפני שיהיה רב אמי ורב אחי גדולים מר"מ
 ור"ג וביה דינו אלא שבימים הראשונים לא היו יכולים לפרוש מן
 הכותשים לך לא קבלו מפני שלא היו יכולין לעמוד בה ובימים
 האחרונים היו יכולים לעמוד בה וכה"ג איירי ה"א דשמאי והלל
 ותלמידיהו והסתא הלל הוא נשיא ושמאי הוא אב ב"ד כדאיתא
 בתניינא והפ"ה לא קבלו מינייהו משום דלא היו יכולים לעמוד בה
 בימייהו כ"ג גזירת הרב לתלמיד ככ"ג דא"ל לקבל דעדך ואליה
 כה הנשיא על כל ישראל ליהרר בכבודו ומוראו מכה הרב על
 התלמיד כדמוכה בחלוקי מלוא דקומה וסידור מכל הני נראה
 כמו שבארתי למעלה וכו' לא מירי. נאם סקטן והלעזר שבישראל:
סימן רנב מהלכיה רבא שלמא לאמרכלא רבא דלויאי שר הסורס
 מהרר"ז י"ו כג"ל מהודעין לך אשר האלוף מס"ר
 נחן ומס"ר מיינ"ן סגני ליה י"ו שלחו אלינו על התקומה גדולה
 והקבועה אשר נקבעו ונסדרו עשה מקרוב אפומי דמר ואפומי
 דהאלוף מס"ר מאן ויחר לומדים י"ו גזרתי גזירות ועונשין
 דהאלוף ולקיימן וכתבו שכל אותן התקומה גזרות ועונשין נעשו שלא
 מדעתם ובלתי רלוים גם רוב אנשי גבולת אליה ותקפיה הארץ
 כוורת"ש אופר"ס מגי"ן ורקבור"ט לא ראו ליכנס בהן כל עיקר
 עומדים ולוחים דלא יחא ליה בסון וכן ראיתי בכתב מהר"י
 אהרן לורי"ו שכתב תרי זמנין דרוב אליה ארץ לא יחא לכו כלל
 ליכנס בהתקומה גם מהר"י ווי"צ"ש י"ו כתב שכל אנשי גדולי
 ארצו מיאוו מלקבלם וה"כ פלא נשגב ארץ יעלה לדעת להחיות
 ולחקן עליהם בע"כ שלא מדעתם והלא ידעת אשר כתב במרדכי
 פ"ק דב"ב בשם ר"ח דלכסיע על קילתם אכבד' הונו מדעת
 כולן קאי ואף אם נפטר לומר גדול אהם מסן ומש"ס יחייבו
 למילת לך מ"מ הא מסיק הסם במרדכי דוקא בגדול שאין בדורו
 כמותו אליה כמו ולא קאמר גדול שאין בעירו או בגבולו כמותו
 אלא בעינין שאין בכל סדור כמותו ונסי דראב"ה פליג הסם בהכרח
 עניינא במרדכי על ר"ח ומסיק דהרוב יש לו לטוף המושע לקבל
 גזרות בעל כרחם י"ל דוקא רוב לגבי מיעוט משום דק"ל בכל
 הסודר מיעוט לגבי רוב כמאן דליחא וכדיליף בפ"ק דסוריות מקרא
 דרובו ככלו או כגון כי נשיא דכוס ממונה לקדושי סדור אבל
 בגדול בעירו או בגבולו לא אשתתף מאן דפליג וסבר דאליה כמו
 להחיות ולחקן שלא מדעת כלל וכ"ש דכתיב שכנגדם נמי לא קטלי
 קמי באגמא אינן ויולא להם שם בגדולתם לכן אמר לי לבי לטשיאכס
 עשה וחשייה לבלתי חפזו דעתכם לגזור ולעשות כגדויו וחממות על
 כל איתן שכנגדיכם הן גדול או קטן רבים או יחידים כן יקומו
 כולם או מוקלתי או אפי' יחיד מהם ויכריזו אדרבה מהאי דריש
 לקיש ומלא דברי האחרים מותרים ודברי המותרים אסורים
 ויתחלל שם שמים ויחמרו הסמוך וזוה מפרסותו כו' ועל כל הנעשה
 עד היום לא חלו גזרות ועונשין כלום כמבואר לעיל ומה טוב ומה
 נעים שכן הסמוכים אליהם אנשי חכמים יודעים שפר דבר לעשות
 ומלאו עמם ליכנס בדברים הללו ולעשות ביניהם ולמה תריבו
 שלא נכתב לי מקרוב ממג"ן שהאבן פינה מן החומה המקפה
 כל בני בריה אשר נבולבס משלפומי האומות הגמון ממג"ן פרץ
 פרצה בד' מקומות וזדעזע כל החומה וחלילה לעמוד בלב חלוק.
 נאם סקטן והלעזר שבישראל:

סימן רנד נאם יכון כס ושיבתך אבוי ה"ס מס"ר יוחנן י"ו
 אשר כתבה לי על דבר ר' חנינא כבר ידעתי

שאיסו נערד באותו מחלוקת כי כבר שלחו שכנגדו גם כן ליד
 מיוחד כנס כמו ח' ימים שבת עשה מחנגד של ר' חנינא וקבל
 עליו הרבה איך שדוחסו ומעט אס דינו ונדעו לסוב אחר מה
 שקבל מורשה שלו בהרס פס שיבא הוא עלמו לבריאל"ו
 וכנסו חלומות רבות ונעתייהו וספיקו בי עד בוש שכתבתי לר'
 חנינא כתב אזכרה ובדרך עשה שלא יבוג אחר מאשר נקבל
 בהרס ואל יעיל תנאים ואמתלאות בדבר וכס"ג ועשה בנא לירכס
 רבי טוביה והראה לי כהבין וגם העידות דאפיך מיפך כולי
 מלחא גמריה בלבי לבל מהספק בהם לכתוב אפי' טרם אחת עוד
 בעינין הוה מהספק האזה ואיך אך חס יתלחו טעמיהו הוה
 אלי ברעון שויסם כאשר קיימו עליהם בהרס אפסוק לכס דיון
 כאשר יורויו מן השמים ועל דברך אשיב לך אשר כהנתם סודר
 מפורסם שסכנה היא לר' חנינא שיבא בעלמו לבריאל"ו ומתוך
 כך דעתך שחוא פעור מן החרס והנאת ראוה מהא דפערין נשבע
 לשרע לו ולאחרים לא יוכלתי לעיין יפס ראוה זו חס דעתך
 ששבעת המורשה אינה חלס משום שנשבע לשרע לרבי חנינא
 נראה דאין זה רעת אחרים אלא הרעת עלמו ששלחו של ארס
 כמותו וק"ל דמורשה שליח שווייה ותו דהתם לא איירי אלא
 לעיין פעור קרבן כדמוכה בכמה מילי אבל לעיין אסור פשיעא
 דלא בעיין הרעת דומיא דהתבס. אמנם נראה וודאי אי אחייליך
 אונסא כס"ג שאנשים כשרים ואמנים יעידו שיש סכנה לרבי
 חנינא לבא בעלמו לבריאל"ו לאו דוקא סכנה טריגה אלא אפילו
 תפיסה או גזילה מאנשים וטריגה כס"ג פעור הוא מקבלת החרס
 דנדרי אונסים ושבוטות אונסים החרס חכמים כדאיתא בסריא פ"ד
 דנדריים וה"ה ישכור חירוס בעד מאס מגס ויך וישב לבטח באי
 נמי חשיב אונסא כדאיתא פ' כל הגט אשו סרקא דדינרים בני
 למיחב לם הא כמ"ד יש אונס בגטין ע"ש ואמרין פ"ד דשבוטות
 מוסתין לישרי ליה מר אלא מלעזר מכו מדמוקי לה נמלעזר ולא
 נשאר במסתקן וכגון שאין הסכנה גמורה בודאי משמע דכלל אר
 סכנה שרי. ונראה דאפילו חס לא נהדרת אונס וסכנה אלא ידוע
 וברור לאנשים כשרים ואמנים שנשעת קבלת חרס סיה באונס
 וסכנה לר' חנינא לבא בעלמו לבריאל"ו אמרין אן ססדי להכי
 לא שוייה למורשה שליח להקים עליו ולאסור חירב על נפשו בהרס
 שיוכס בסכנה ובלאו הכי בטורח יש לנו ראוה מן החלמוד שיוכל
 השליח להקים חירב שנשועט על המשלה שיתקשר המשלה באותה
 שבוטת ע"י השליח והוא לא ליוכו בפרוש לאסור חירב שנשועט
 אע"פ שתתן לו הרשאה שיבא ידו כידו ופירו כפיו כלל דבר דמיו
 לומר דאמר אי קם באסור שבוטת על ידו אלא שכבר דקדקתי
 כך סברא מפ' השולח גבי דמייחתי ר' יודא ראוה מהא דנשבעו לכן
 נשיא העדה דאויכו נמי כוה אפוערופא ושלמים של העיר ע"ש
 הנה השבתי לך דעתי אבל לא בדרך פסק כלל. נאם סקטן והלעזר
 שבישראל:

סימן רנה תכתב ותחמם לשנה טובה ומחוקק אבוי ה"ס מס"ר
 יוחנן י"ו כאשר בקשתי על דבר אותו רעבי"ל
 דע אבוי כי לא מלאתי לבי להסכים לדברך עשה בעבור דמילתא
 דתמיסה היא בעליי הסמוך עם ואף בלב מורה הוראה דליון איניש
 לנפשים ובקל לבעל דין לחלוק ובשכבר אישע לי כיואל בוס ע"י הר"י
 מדבור"א שמידי ג"כ אחד ללרבו ונתיח לו בסכמנה ושכנגדו ברח
 והלך לו לבתי דיון מהר"ר ז"ל ומסר"א ש' וכתבו מנגד אמנם
 כתבו שלא ידעו מהסכמתינו מ"מ זאת היתה הגרמה שנתגדו
 דס"ל מילתא דתמיסה דליון איניש לנפשים. ואמת גם לרדי קשה
 לסרגיל מפני תקנת סדור מחשש דיינים מקולקלים כי הסכמים
 רבים אבל כיוודעים מועטים וכ"ש כאשר ראיתי שמהר"ק יוחס
 מלחמתו אלו סייתי מחדש על ידך דבר היו נוטים להסתלק ויחיו
 מחזרים בכל המקומות להמליח להם עוזרים ומלא ש"ס מהלל
 ואף כי אין איש מלחמה חכי ע"כ אמרתי טוב לכאוב למהר"ק
 מדוע יכנס בקשרי מלחמה עם אותו רעב"ל ואוקיפו לטשמיטי
 שבוטות וכן אכתוב לו עסק ע"י יר מיוחד דבני בריאל"ו אשר
 עמדי גם סארין לי על יד מעניינים רבים וכפי דעתי לא ייח
 מלסכסב

מלשיב לי תשובה ברורה מאז ידעתי מה לכחוב כי בקל לי יותר ועל דבר מסר"ם מה אעשה לך לפי דעתי לא חפצתי לדון עמו בבניסל"ו או בשווידי"ן בני דינא דמסר"ף אם חפצתי בזה אכחוב לו יפס ואם לאו אזיקתי לך אין בידי להכריחו כלל יותר כבר ייחדתי לכם דיינים ונאמנים לא אצו ליכנס בזה. ועל דבר זוזאח שכ"מ יפס כוונת דיון דלגשים מועטים בישוב אי אפשר קצת להסתלק וכו' כמו ס"ס על גטין דאברס רוס' מה אעשה אם יתענו הגשים לא מידי היא זאח לסס אני כחבתי את אשר עם לבני כאשר הורונו מן השמים :

סימן רנו

הבעל שיש לו אשה מותרת ויראה לישא אחרת בארבעת"ף ובכל אגפים וזוגים להאריכה לגרסה כשיראה לישא ומכאן לה גט ע"י אחר דכות הוא לה דבדלתי מזה היא בין הנכרים ומוטב לה הזנה פנייה ולא הזנה אשה וז"ל אחר נעשה לה שליה לקבלה אבל בריו"ם לא קפדי ומש"לן אשה אחרת בלי גירושין דס"ל דאכתי לא תיקון בגאון. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן רנז

על זוארי דהבא מיניכא ריכא בר ריכא. אשלא ברבנא מסר"ר רפאל י"ו. יודע למר כי הניעני הריב בין הכ"ר ברון ובין הכ"ר יעקב מזל גיטך אהובי מסר' חיים י"ו וכן מזל שכנגדו הכ"ר ליוזא סכ"ר ברון ורואתי דברך ודברי מסכימך וכן דברי בעלי סודאם שכנגדך הלא הסם מסר"ו לוי ומסר"ו יינט"א י"ו ואיני כדי להכניס ראשי בין הרים גדולים וכ"ס אשר ראיתי שושק גזירות מורי הישם מסר"א דלית ליה פירכא מקמייה דבריה ברורים כתב בספר אגודה דכל הקורא לחניו כמזמר דינו כקוראו ממזר. ובעינות דעתי ראיתי ג"כ להדס ראיה לדבר מהא דגריסין פ"ק דכתובות לעולם אל יפחה אדם פיו לשטן מאי קרא כסודם היינו מאי אסדר לכו שמעו דבר ס' קאיני סדום וכלל לא חשיד קודשא ברין הוא למיעבד מילתא בלא דינא אע"כ דא ודא אחת היא פ"מ אומר אני לפי דעתי דלא סיימוס קמי מר הישם מסר"א י"ו דינא דהאי גברא הכ"ר ברון יען כי ראיתי כחוב לי ששים מעולם מרואס לדון בלשון ראובן ושמעון לב"ד השום לחוב או לזכות ופסק עלינו סדין עד שלא נשמעו דבריו וידוע למר שכשינוי מועט מתחלקים הטעמים בזני ממונות שסס כמעין הנובע ואף כי ח"י כתב בתשובה בזהו פירו שדנים על כס"ג לפי הקטעורים שקטערו והכעירו עד שאמר לו גירופים וכ"ס לאשוקי ממונא דחמיר טפי משמעתא כדמוכח בסימנא דשליחותא דבי דינא פ' כגזול בהרא וז"ל הוא סגורא לע"ד שילא ידי חובתו באשר יתירא למינה דינא ע"י טענות בלשון ראובן ושמעון ולקיים באיסור אשר יסא נפסק עליהם חמסס אם יעמוד מורי מסר"א בדבריו אחרי אשר יראו לו דבריו יכיו דבריו אל בעלין אלו. נאם הקטן והלעזר שבישראל :

סימן רנח

ויש מנהג במדינתנו שלא לפסול שום ב"ד לסדר סכ"ד וכן מנהגם עוד היום בגזולינו ובעצור זה הסווא גברא דשמים וייד"ל כשתחלק עם זעליקתן עריס"ע היה בידי להכריחו לניאושט"ע עבור כי היה בשרות שלנו אלא אמרתי אע"פ שמסר"ו ערו"ו פסול לעדות אין בידי להכריחו מב"ד הסמוך לו ועם יסודר לכס ב"ד כמנהגינו ולכן נאטרך ללכת לכבוד תורהו ואע"ג דיש להחיר אחר המנהג ידע מר גדולי עולם ישבו בארץ מי ישנה את מנהגם :

סימן רנח

כדי ליפטר ממורי מוקד דברי תורה של שמחה קא בעינא מיניה דמר אי אית לו שום ד' סיתר או טעם שאין רוב העולם מקפידים על סדס שוטע כברכת לולב כי בעינתי דקדקתי בכל הספרים ולא מלאתי שום ד' דנפקיא ביה אפי' דיעבד כגהו דלא קיימי הלה בחד קינא שמעתי ממסר"ר יעקב ס"ל אחר טעם למנסג בשם רבו הסר ז"ל אמנס הטעם עמנו לא נאמר לי. במרדכי פ' אלו דברים כבדכות כתב בשם בריוו אפרים ז"ל ואיני מברך על סדס שוטע יש ואלו בו לתלמידי משמע קצת דנס בימיו נהגו. לברך עליו בלולב דאל"כ למס סיו מברכים עליו לנשמים אלא מעטם דאחעביד ביה מל"ס כדמפרש

בטור ח"ה ומסחמא דוקא קאמר רבינו אפרים דקדי ליה סדס שוטע ולא כבדיחותא בעלמא. נאם הקטן והלעזר שבישראל :
סימן רס אין שואלין בשלום אשה כלל כ"ס אשה כמותך אינה שרייה בשלום את מרת סעגדל אלמנת סר' פלטיאל כ"ץ ז"ל קול ענות אנוכי שומע עליך זממה את עקלקלות און זממה החשובי לגזול ולכחש הון עתק של ח"ח מסר"ר יוחנן י"ו חסום פייך כחלמים לכפור דברים סידועים ומפורסמים לרבים ובפרט לקדוץ דודך וגואלך ודוד בעליך ס"ס המוחזק לאיש המימן. והלך מישרים סר' וחיאל כ"ץ ואף כתב יד של בעלך הסכם והסגון ז"ל מעיד ומוכיח על שקרך מלבד שאר עדיות שיפבררו על הדבר שבעליך ז"ל סודס והשבע סמוך לפטירתו שסכום מחייטו מועטת היחס מעט מעט מאשר נמלא סכום נכסיו ואף כי לפי הגרסה והשטמט לא סוי אמיד אפי' לאחד משכניו שסיה לו משלו כ"כ סכום כנמלא ברשותו אחרי פטירתו וכלל זאח לא חתני לך והעני פיך והשטמי לעלם דרשעים ללכת בדרך העמים ופושעים לגזול ולכחש ולכזב לספר בריות ואלמלא שלא שמעתי ג"כ תשובתך הים סדין נוהג לי לפסוק עליך כדון חורס קרוב בעיני שטייתי מהייבך מהאי טעמא שסוס דבעליך לאו אמיד הוא כדאשכחן פרק סתתב גבי ר' מיישא דקאמר תלמודא חדא דידענא ביה בר' מיישא דלא אמיד ועוד סא קיטיב סימנים ופי' שם רשב"א כסום' ובמרדכי איסא נמי להסווא פירושא דטעמא דלא אמיד לחוד סוי מספיק דאמרינן דלאו דר' מיישא סוס ולא אליטריך ועוד דקיטיב סימנים אלא דלא ימא דילמא דאיניס אחריני סוא. ובגדון זה דאח תוכעת את כחובתך ממס נפטר אי לאו דשל בעליך סוא לית לך עליה ולא מידי ולאידך פירושא נמי דמלריכין שני טעמים דלא אמיד ודקיטיב סימנים להוילא מחזקת כיתומים איכא דכל סני עדיות ואומדות דלעיל אפי' אי לא נחשבינכו לעדות כשר להוילא ממון מ"מ מכלל אומדתו וכוכחא למלחא לא נפקי וי"ל דעדיפי מסימנא להטטרך לטעמא דלא אמיד. ואם נפטר לומר שמ"מ כחובתך קודמת לבעלי סחוב גם על זה יס תשובות ישרות נטוחות מפורשות בפסקי הגאונים אין לריך עתס לבא לבארם כי ביקן אשר לא שמעתי תשובתך לא אחרת ח"ו למסר"י י"ו סוס פן ספדרי בלכך והשיאך רוסך לעשות גדר מחילס לשקרך ושוחתך ותשנא לאחד מבעלי זרוע או למיך ואנס וחמסור לו ממוך לנדן או באיח זכות שיהא לו בו כדי שיליך באלגומו ובחוק ידו וכמלא בדרך זה בעלי דיקך לקיי כפלים ססרחקת שטנודו והביעותו מזורף לאשר יקשה לו מאז להוילא את שלו ברין. ע"כ ראיתי לגזור בגזירס חמורס ובעולם נח"ס על כל בני ברית סן מיושבי מדינתך סן מיושבי מדינא ואלוית אחרות שאל יעלה על לב איש לישאך ולקחת מנכסיך אפי' דבר מועט לא לנדן ולא לחורת נכסי מלוג ולא בשום זכיה עד אשר חבררי לי תשובתך על כל אשר שרמזתי לך מן סרבי וחיאל כ"ץ דודך יפרש לך יפה כל דדרי זכיות וברורי עדיפותו של מסר"י בעבור כי בחוונא דליבא דקך עמינא קא יתיב ותשיבי עליסן מה שחרי וסיה אם אראס בדברך תשובות שראוין לססתפק בסן לפי דין תורה לא אכריחך שפבררוני לדין ביניכס אך חקבע לכס ב"ד כשום לשניכס אבל אם ימלאו דברך דברי עקלקלות ותוואנה אדע מאז מה לעשות ואם חתני כסף סוררת ולא שמעתי לי ולא חענתי דבר תשובה או החללות סוך שני חדשים אחרי ראוך כתבי זה מ"מ סחא גזירתי קיימת על הנאים לישא אוקף כמבואר לעיל. ונראס לי ראיה דמן דינא סני סוס לן למגזר דהן בסוף ב"ק אין לוקחין מן הדועים עוים כו' ואין לוקחין מן השומרים פירות ועלים כו' ומפרש הסס סטעס משום דסחמא גזולים סס כ"ס רוב נכסיך דאיכא אומדותו טובא דנגזילס קאחית להחיק ככו ואע"ג דקי"ל כשמואל דאמר גזלן אפי' כשאר מיעוט משלו לוקחים סימנו היינו טעמא דתליק דמלוחו מיעוט שסוא שלו קמוזן אבל לדון דידן מה שסיהס מוסרת ומותנת לאיש מוכח מילתא סוי דממון סגזול סוא כדי לסרחיקו מבעל דיקך. עוד מזכיר אנכי לכל רואי כתבי זה ושומעי קריאתו שאם ישנס אנשי און ומרמס יסיווך ויפחוך לעשות עושר בלא

כלל משפט ולתפוש ולסחוק בשל אחרים ויאלפוך למיטען שקרא
 ולסביב דברי ערמה הרי סן ככלל מחזיקו ודי רשעים ומסויישים
 לעובדי עבירה וזוהמים יד לפושעים וראויין לקללם קללם נמרזת.
 ואמר אני כי מסרם לא ידע כשהסביבך על כחובתך שהיה דעתך
 לעקלקלות ולעוות ולשקר דאל"כ היה הרבה לתמוה עליו למה
 נתן לך יד לקלקולך. ואם הקטן והאציר צבישראל:

סימן רסא

באשר חרדי עמו לד"י לך על הדבר עוד יותר לא תפליא לא
 אחס ולא כל השומעים אלי כי סמכתי על דברי הסוף גברא
 דמסיון כר"י כ"ץ דודך שכתב לי בצוכחות ואומדנות דמוכחות
 שדעתך לכת עקלקלות ולעשוק את מסרי"ו י"ו מלבד מה שראיתי
 עוד בכפל בכתיב אחרים נכתבו מידי גברי דמהימני אשמוען
 עובא טוין לזכות דמסרי"ו י"ו. ואי לא דהוי מסתפינא ח"ו סן
 הייתי מכריחך להוילא ממון שלא כדון הייתי כותב עליך מרורים
 יותר לפי אומדנא דדעת' אך לא הורגלתי בכך שבה לאל להוילא ממון
 זולתי ע"פ עדות ור"ה וד"י. לכן עוד חזרתי לגזרתי הרשעוה
 שלא תבא וגם לא יתעסק לך שום אדם לזונך לאיש עד אשר
 תרדי עם מסרי"ו לד"י כב"ד דבריהם ל"ו ע"פ מסרש"ע ושאר
 סלומדים סם ולומדי סווידנ"ך כאשר יורו אחכם לטעון לב"ד חשוב
 כ"ד הסוה לטויכס לשם השלחו דברייכס וכאשר יהא נפסק ביניכס
 כן יתקיים מלך שייכס ותעשי זאת הוך ב' חדשים אחרי רחוקכס
 כתבי ואם את מעכבת או תעשי שום דחייס תבא גזרתי קיימת
 עליך כדלעיל. ואם ח"ו שמסרי"ו יעשה דחיות נגדך תפטור
 ומגזרתי לטעיל ויתברר זה מי הוא הדוחה ומעכב ביניכס ע"פ סרוב
 והלומדים סכ"ל ואני כותב עתה למסרי"ו ע"י שלוחו שיבא מוזמן
 לך לד"י ויקבל עמך דיינים בלי דחייס גם אחיךך בחוקף שחלך
 עמו בדרך אמת ומיישריס יאכבוך כי הדע שלא אחיחנו כלל ביד
 ששקיו חבל ג"כ חלילה לי להכיר פנים לו ולהדרו ברובו כלל. ואם
 הקטן והאציר צבישראל:

סימן רסב

שומך יבגא לחדא חסובי האלף מסר"ד יוחנן
 י"ו אשר נסתפקת על דברי היבס ויבמס בכמס
 גוויס ספיקא לפוס דינא דגמרא ולפוס תקנות הקבלות. דע כי
 תקנות הקבלות לא ברירא לן ולא בקיאיין כסו וסבורים אחנו דלא
 ברירא לשום אדם בדורנו כל חילוקי עניינים הלא כתב מסר"ס
 בתשובתו דלא ידע דתקנו סקסילות אלא הא ידע שיחלקו כל סממון
 אחר החליטו וכ"ס אנו יתמי דיתמי דלא ידעו עפי מייס. ומה
 שסתפקת לנו טוסה סתקתא אמריין לאו מר ברין דרבינא חסוס
 עליס והלבוין מוכיח דלא דווקא והגני מבארס לע"ד כפוס דדייקינא
 מן הגמרא ומפרש"י וסחוס' ותבורי גאוניס נהירא דתחלת תקנת
 סקסילות יתיה מושס חשש פלוגתא דרבוותא דר"ח ור"ת וספר
 סחרומס ומסר"ס כולס פסקו דק"ל כאבא שאל דמלוס חליט
 קודמת ואם היה כונסס שלא לשם שמים היה פוגע בערוס ומשוס
 סכי סרגינו יבמיס להרחיק סיבוס ולידבק בחליטס וכסי איחא
 בתשובס כמרדכי פ"ב דיבמות המתחלת אלכס לי כו' מ"מ פסק
 ר"ת וחביריו דאי ידעיין סיסו מחכוניס לשם מלוס שבקיין ליה
 ליבס כדמנואר כסדיא בדברייכס ומתוך כך חשו הקבלות דילמא
 אחי בזמנין עובא דלא ליטוון למלוס ובשביל סממון יעשה עלמו
 כמכוין למלוס ויפן אמחלס ועשס לדבריו ושוב לא יהא כח בידינו
 לעכב על ידו עמדו ותקנו שיחלק בממון אחר חליטס כדי
 לפייסו בחאי סממון וס"ג אשכחן בחלמודא דסיו רגיליס לפייס
 סיסס לחטוק בממון חלוק לס ע"מ שתתן לך מאתים זו. כך נראה לנו
 עיקר עשס התקנס:

סימן רסג

ומסתתא נראה לן חילוקי ספיקתך ומה שרואה האב
 לתפוס מס שבידו משוס דהאב קודס לכל יונאי
 יריבו ליה מששטא בטענותיה דכיון דאין כאן מותר על כחובתה
 ממה נפשך איסתלק איסו אי יבומי מתייבמי סכונס יבמתו זכס
 בכל נכסי אחיו דלא קי"ל כר"י אלא כרבנן ואי מחלך חלויס האשס
 לטעיל

נגזס כחובתה וסיו קודמת אפי' נגד האיש כ"ס נגד אביו וסכתיבס
 נגיבס ומסלקת כל סוורביס ואם תקנו סקסילות שיתפוס סיבס
 משלס כדי שיתרסס לחלוק מאי חיה ליה לאב לגבי סך מלחא
 ואפילו אח"ל דסיבס זוכס מן סדין סואיל ואי צעי מייבס מ"מ
 האב לא שייך ליה מידי דהאי זוכתא. ומה שנסתפקת סיכא שנסכיס
 מרוביס יותר מרדי כחובתה אי חולקת סיבמס עם סיבס שוס
 צשו לפוס ססברא סך מלחא לא לריבא ר"ה דליח ליה טעמא
 כי האי דלס יתיח סמס עשרת אלפיס וכחובתה ד' מאות טיעול סיא
 ס' אלפיס מלחא כי סך סוס מרפסא איגרא ואח"ל דתקנס קבועס
 תקנו לפי שרוב פעמיס אין חיי סכנסיס מניעיס לכחובתה וא"כ
 לריכיס למימר דהסו מדותיין שלטולס יחלקו סממון שסיח סמס
 שוס צשו כשני אחיס לא מוכיח סכי מרברי מסר"ס כלל שכתב
 ח"ל מלוות ס' ליטריין סני"ס לא ינוו לס מחלקס וכסתא אי
 כוו מחקי שלטולס יחלקו שוס צשו א"כ לא אחיו לס חלוקס
 מכת כחובס דהא גביא עפי מכתובתה ומה ככך אי כחובס נגיבס
 ממתנת סכ"מ ואח"ל דלא סוס ססס שיעור כחובס מה ככך הרי
 אמרנו שסושו מדותיסי. ולשוין דסמ"ק אל יעיך דשפיר מקריא
 עסירס אותס שיש לס שיעור כחובס עתס כדורותינו שטותיין
 כחובות גדולת. עוד נסתפקת אס האשס מועלת נדווייתס ברשס
 וחולקת במוחר מנס מאתיס וחוספות נראה לי דלשוין מסר"ס משמע
 דחולקים סכל צשו דכתב ואם תתראה לחלך חולגיין לס ותתן לס
 כל חיי ממון כתקנו' סקסילות הרי כתב כסדיא כל חיי ממון לא פרט מידי
 ומדכתב אח"כ סיבא לס מס שצוצס וססיא ע"כ קאי נמי אכסי לאן
 ברזל כדון כל אלמנא מוקמי כולי מלחא אחר עניינא דאפי' אמורא
 ס"ל לפרש כ"ס גאון. עוד נסתפקת אס שאר האחס חולקין עם גדול
 האחין במס שיטול מן חלילס או אס גדול אחין מועל כל סכנסיס
 אפילו אס סס מרוביס יותר מן סכחובס סואיל ומתראה לייבס
 וסא דתנן הרי כוא כשאר אחין בעיס לאוקמי סיכא דלא בעי
 ליבומי משוס סכי קנסיון לס ודייקת סכי כי סיכי דלא לכוו סברת
 סס"ד וסאלמס ספוכיס פירוש דחוק ורחוק כוא זה עייין כפרש"י
 פירש כסדיא בתחלת סתקיס דרין פשיטא פירש דס"ד דלא לכוו
 גרע משאר אחין וסחרין פירך מכו דתימא דלכוו עדיך סא קמן
 ע"כ דליפא לדיוקך. וכו דוק מסיפא דמתני' סכונס יבמתו זכס
 כנכסי' ופרך- הגמרא עלה מאי טעמא ומשני יקוס על סס אחיו
 כתיב וסרי קס משמע כל כמס דלא קס אינו זכס כנכסיס אע"ג
 דבעי למיקס וכו ר"ה מפ' האשס שפלו דאמריין ססס סכוא
 גברא דנפלא יבמס כו' עד מאי דעתך משוס נכסי פליגנא לך
 ופרש"י סס כסדיא מאי דעתך קשע עליך שאזכס כנכסי אחיך
 כדתנן סכונס יבמתו זכס כנכסי אחיו פליגנא לך כאלו סיסס
 חוץ לס וססס לבי סוי ליבומי זכס סיה כס פוסל לסוסלו ממון כגט
 שלא סיה יוכל לייבס מטעס גזירה דרבנן דגע אינו פוסל כדאורייתא
 כדליפא לסדיא פ' ר"ג דסכי קי"ל כרבנן דלא פסיל גט ומתמר
 אלא מדרבנן ואפי"ס אי סוי חוץ לס ככס"ג לא סיה אלא כשאר
 אחיו ס"ס כדורותינו שסניסו חכמי דורות לסרחיק ביבוס מטעס
 חשש דררא דערוס ססיא איסור כרס חליבא דאבא שאלו כדפרישנא
 לעיל וס"ס וכו ססברא וכ"ס דגט ואפילו חליטס לא פסלס למיקס
 עלס בלאו. וססיא דא"י מתקנת ר"ג ע"כ לריבנא לסלק דתסס אין
 סרחקת סיבוס מלך סיבס דא"י כתב כסדיא אפילו לר"ת אי סוי
 מיבמוס לא מפרידין אותס אלא סכוא אונס מלך תקנת ר"ג דלא
 סיכי מידי לייבוס חבל כל סיכי דליכא דררא דליסורא כד
 ייבוס גופיס מדמיין להסיא דסאשס שפסלס וס"ס סיכא דאיסי לא
 בעי לסתיבס לא כפיין לס דססס ודאי לא סוי מכוניס לשם מטס:

סימן רסד

ומאיך ספיקא נמי אי חלקי אחין במאי דנפל
 לס מחליטס ל"ל דאין זה מתקנת סקסילות כיון
 דפרשינן עעס התקנס משוס כדי לפייס סיבס שלא יחר אחר
 סיבוס ואנן קי"ל דמלוס כגדול ופלגי אמוראי כגמרא בחליטס
 גדול ויבוס קטן איזס מסן עדיך ופסק סימני אשיי דיבוס קטן
 עדיפי ור"ת מוקי לס ססס בתוספות דאייירי באוחס שמתכוניס
 לסם מלוס וידיי אן כס כך כדפרש ססס. אכל כדורותינו פרישנא
 לטעיל

לעיל שחשו הקטילות לתקלה בזה דילמא יאמר שמתכוין ובלבו אין
 מסתוין אלא למנון איכא למימר דודאי חליטא גדול עדיף ולא שבקינן
 לקטן לייבם כלל וא"כ לא זריכא לייבם רק גדול אחין וק"ל. ואשר
 נכתבתי חס היבמה אינה רואה לחלק כלל כל דבר זה מפורש בדברי
 מר"ם ובסג"ה באש"ר פ' אע"פ בולכו כתבו דרינא דמורדת
 אינה לה ובמורדת פסקו להדיא דלא מפקינן נדווייתה מנחה
 ידה ומ"ש הרמב"ם שאין שומעין לה אפשר ר"ל נמי דכתבינן
 עליה גרמה מרד ומ"ש שפסקינן כותבתה וכו"ג. אמנם בשמחה
 מסר"ם דרינא דמורדת פ' אע"פ כתב נסדיא היכא דאימרתא
 מחמת ממון או מחמת קרובים כו' יבדיקנן כוליה לדידיה כו' כדאימרתא
 פסק וכו"ג לענין יבמה כיון דדיינין לה דינא דמורדת ידעינן
 שאין כוונתה רק כדי להחיק הממון ולא משום שגאה דקשה לה
 להיות שפלה וכנגעת מפניו ולחוק לו מנעלו או משום שמתביישה
 בכך א"כ לא שייכא הכא תקנת רבנן סבוראי דהלא לתרבות רעס
 ויבדיקנן ליה כוליה כדלעיל כך ר"ל אבל לא ברורס כולי האי.
 ועל כל הדברים הללו טוב ציינו שכתוב ספקות סללו למשריו
 שזולד ומגדל סגבול שנתקו תקנות הללו פשיטא דאיכו דקי
 וידע בענין עפי מין חס תרלה לכתוב לו דבריו טוב הדבר :

סימן רסה

הטוב הטוב שהבט עליונו מחבירו על אשר חשדו במכירה
 והזיקו לישבע בפני השלטון ר"ל דלא מחייב מדי
 דנבטת לא מחייב עד שיסתוין לביים זה כיון להועלתו ולחוליה
 זכותו לאור ומה הוה ליה למיעבד. ובפ"י ונחלין גרסינן עבדי
 גבחה אחת מכרנו לי רעוך שבבע ועול כו' ואי אמרת כו"ג לריך
 לפייבו לפי שחשדו בגניבה אמאי נקט הספר תביעה כזו דלא
 אצטריך למידי לענין אוחו הדין שבה לאשמעינן ע"ש :

סימן רסו

ואדם שנשבע שמו מחמת חולי היאך כותבין ראוין
 שמשון או ראוין דמקרי שמשון. דע כי זה קרוב
 לשפי שנים ומחלה חזרת נע להוליכו ללג"ה יבט והיה עמו פס
 מהרר"י ברא"ה פ' והסכמתו כולנו לכתוב משה דמקרי יודם
 וכו' משמע במדכי פ' השולח דכותבין מרים דמקרי שרה ולא
 כתבין מרים שרה דמרים היא עיקר שמה כמו ב"ד דשם השני
 עיקר כדאימרת בסמ"ק. מ"מ הכותב ראוין שמשון לא פסלינן ליה
 כלל וטעמים ודאי חוסמין ראוין שמשון וטעם יפה לחלק בדבר.
 נאם הקטן והאשיר שבישראל :

סימן רסז

בחזנה דליבא יסיב ושקיל וערי ומחויב. אהובי
 ס"ד יעקב י"ו. מה באת להכות בקקני ושמה
 אפי' חדש אין בו ואף כי אין וכו' להשיב דביי ממות חס לא
 שבוכרתי לפסוק דתון מרעון בעלי דתון או דייניהם וכו"ש בענין
 זה אשר לפי דמתי מילי דעקופי קחזין סכא כי חס"ר נתן וכו"ר
 משה גר"מ כתבו לי האי עובדא גופא וכתבו שבוכרו משי
 בעלי דינים ברעונם לכתוב לי ביען כי קרובים המה ואין רעונם
 לחוק ע"י ב"ד וטעמות וזיר הלזה אשר הביאני מכתבך יחדו כו"ר
 יושא בע"ד אבי החתן. כ בודאי יש דברים בגו ואלמלא דמספיקא
 דסדיומי לרעות רוחא לא הבכתי לשום אחד מכס דבר בשביל
 עסק זה או ספק זה. ועתה הלע"ד אכתוב לשניכם בלשון אחד
 ברישיתא בעלמא ולא דנחיתא לעומקא דדינא כי היכא דלא לסמוך
 עליו סר"ן ס"ל הוא הוסיף לכתוב גופא דעובדא דהשטר על
 בעלי החמות היה ביד החתן או ביד אביו והיה כתוב בו שכל
 שמתקן השטר יפרשו לו המעות וכן עשו בעלי החמות ופרשו
 להחזן ואף כי קרובי אבי הנזכרת נישאו בדבר לא הסגיה כי החתן
 קבל עליו לפטרו מהיקוח שקבל על ככה. עוד כתב שהותנה כי החתן
 בחתלה שלא יזיאו בעלי החמות המעות מתחת ידם תוך שנה וחאה
 המירה תוך חצי שנה ואז הו"א המעות מיד אחר כך. עוד כתב
 שהחתן ענין כבר קודם שהמירה פתח פתוח וא"כ היה מקה טעות
 מעיקרא אבל מזה לא כתבה דבר לא ידענא איזה מילי דקוטעת
 איטן ומספיקא קבעין לכתוב עלין. אשר כתבה דלא דמי האי
 עובדא לפוגתא דרש"י ור"ם נסתיא דכתב לה כמות וכלים
 כו' משום דהאי אונסא דלא שכיח הוא דמי לאכלא ארי. יפה חלקת
 אהובי וכן יש בידי תשובות הרא"ש דכתב ח"ל ראוין שבוכרס

אשחו בשעת הגזירה אע"פ שלא היחה עמו שנה זכה בירושתה
 ולא דמי לנדוויית החמים דהכא ליכא אומדנא דדעתה דלא עלו
 על דעה גזירות הללו וגם לא לתקנת ר"ת דדוקא בנדוויית משום
 ענמה נפש סיקן אבל לא בירוששה שפלה לה והבו דלא לוסיק
 עלה ע"כ סא קמן דאפי' במיתה דלא שכיח לא דיינין הו"א
 אומדנא דלא כתב לה אלא ע"מ ששהנה בהו ממנו ור"ל באונס
 כס"ג לא חסיק דעתיה כלל וה"כ מייסי פ' מי שחזו תרי עובדא
 דהוה קביל עליה כל אונסא דלתיליד ואירע אונסא דלא שכיח
 ומסקינן הוה אונסא דלא שכיח הוא לו ואסיק דעתיה ומחאי
 טעמא נמי לא מהי מאי דההנה בפירוש שאם תמות תוך שנה
 שוחזר הכן ליורשי המת כאשר כתב לי סר"ן הג"ל דדוקא אמיתה אחי
 דשכיחא ולא אלא דלא שכיחא אע"פ דהתנו בפירוש כההיא דמי
 שחזו אבל מאי דלא אחי בתנאי כפול ללע"ד דלא גרע כמו
 בשביל כך כדפירשו החוס' פ' שאיש מקדש ג' חלוקים היכא דאיכא
 סוכהם גמורה אפי' גילוי דעתא לא בעינן ויכא דאיכא קתח
 סוכהם בעינן גילוי דעתא ולא תנאי כפול ויכא דליכא סוכהם
 כלל בעינן תנאי כפול ושהתא גם נדוויית החמים לר"ם איכא
 סוכהם גמורה ואפי' גילוי דעה לא בעינן כמו שפסק דלא זכה
 הבעל. ואפי' לרש"י דמפרש סכא שמעתתא מן האירוסין משמע
 אבל מן הסגולות גובה הכל מ"מ איכא קתח סוכהם דלא כתב לה
 אלא ע"מ כו' וסגי בגילוי דעה בלא תנאי כפול דלא מפלגינן סברת
 רש"י כ"כ מסברת ר"ת וכו' דהא תשיב קללה וחס לריק כחכם
 וא"כ ודאי איכא סוכהם קתח ומחאי טעמא נמי כיון דאחיי בפירוש
 לא מהי מה שנתנו ביד שליט אפי' אי בעינן תנאי כפול לפי פסק
 ר"ת דמה שכתבו החוס' פ' נערה דמוקי הו"א וחס לריק כו'
 שהחתן מוחזק ללע"ד דאין הטעם משום דכיון דמוחזק הוא לא
 מפיקין מיניה דא"כ ה"ה ספק לרבנן דפליגי עליה דר"ל ואין סברא
 לומר כך כלל אלא כיוון טעמא כיון דאפקינן לנדוויית מרשוסיה
 גמר ומקרי ואסה דעתא מיניה והאי גברא כיון דאחיי בפירוש
 ע"כ כי לא אסה דעתא מיניה ולא גמר ומקרי וא"כ לא הוה כל
 הטעמים ומספיקים לזכות החתן אלא משום טעם דלא שכיח הוא
 כדלעיל. ואף מטעם זה יש לחלק דאם נתפשט בארץ תקנת ר"ת
 שחוקן שלא מחוך הסלכה להחזיר הנדוויית תוך שנה ראשונה א"כ
 היה לריך החתן להחזיר אפילו באונסא דלא שכיח כדלעיל מוכח
 מהתבואה הרא"ש שדחה סברא דאומדנא ומטעם דלא שכיח ותקנת ר"ת
 נזקק לסברא אחרת ואין לומר נמי מילתא דלא שכיח לא תקמו
 ביה רבנן דע"כ אין. לומר הכי אלא כיון דתקון רבנן בחד אונס
 ה"ה בטולכו אי שייך בהו חד טעמא דהא החוס' בכתובות פירשו
 דשלש ענייני אונסין הן ואונס דלא שכיח כלל כההיא איו גט
 משום דלעשות לא מוכי אדעתיהו וכן לפירוט נמי ליכא למיש
 משמע דוקא משום דלא שייך ביה הטעם מש"ס איו נע ולא משום
 מלחא דלא שכיח לא תקמו ביה רבנן משום לעשות ומשום פרוות.
 ומ"מ בנ"ד יש לחלק קתח וימא כיון דר"ת משום ענמה נפש
 תיקון כס"ג שנתמדה הבח חייטינן לענמה נפש דאב כדאמרין
 פ"ד מיתוס כמאן קרינן האידינא כו' וקתח בעין זה פי' ר"י פ'
 מי שמה גבי בני רובל שלא דקדקו חכמים בדבריהם ולא החזירו
 בבית המדרש ס"ג וכל לומר דלא הזכירו כלל ר"ת בתקנתא
 וכו"ג ובחילוק כל דכו אמרינן בהו דלא לוסיק עלה אבל אין לומר
 משום דלא אחיי בפירוש א"כ מחיל לתקנת ר"ת הו"א ליחא דעביד
 איניש דזבין דיניה כדאמרין פ' ח"ה. ומה שטען החתן פתח
 פתוח מלאחתי וא"כ לפי דבריו כנסה בחזקה בתולה ומלאח צבולה
 דמסקינן פ"ק מכתובות דמקח טעות לגמרי הוא ולפ"ז לא היחה
 אשחו ואין יוכה נדווייתה ללע"ד אפי' חס טען פתח פתוח וטענה
 דמים ואפילו קבל בפני ב"ד לר"י וריב"ם שפסקו דלא קי"ל כר"י
 דמייסין משום חזקה דאין אדם עורה כו' אלא כו' אשי דאמר
 תני כל שלא מושגם וא"כ חתן שאינו ממניד שוביבים למשמעו
 ידע דלא מסימנין ליה אי עמי וסביד וקביל אפילו אישכתחא
 בעולם ומחוך כעם ושנאה קאווח בחר הכי. וכו' אי הוה חתן כחור
 הוא וסכה הזאת נוגרת א"כ בפתח פתוח לא מסימין כדמסקי רב
 אחא

התשובות והפסקים האלה נשמחו ממקומן

שאלה קצה

ככמו עיירות וסגים יסודיים - לשלוח דורות לבומרים ולשלטונים בינם שמיני לניחל בשמחה דשין להם השנה יש חשש זסירות בדבר או לאו :

תשובה

יראה דיש לזכר בזה שלל ישלחו ממש באוחו יום אלה יום קודם או אחריו וכן העתיק אחד מן הגדולים מדרשות הר"ח ח"ו שיש לזכר בזה בקל"ד ופנק"ש שלהם שלא ישלחו ממש באוחו יום אמנם כדומה לי שעכשיו מקפידין הם ביום שלאחריו דעיקר כוונתם מה שפאיים בדורותם ביום שמיני דקל"ד כיום משום דסמנין להו מלחא לכל השנה כולה כמו שאנו מסמנין כמה מיילי לסמן טוב ויפס בר"ם שלנו ולהכדיל בין הטמא ובין הטוב ולכן ביום שלאחריו כן מאי דהו הוא אבל ביום שלפניו כשמעריב היום קאת מהקבל להם ולכן מראה מי שרגיל לשלוח ביום שלפניו ואירע שחל בשבת שלא יוכל לשלוח בו מראה דה"ל לזכר מלכות ביום עלמנו דאי יאחר שהו לים איבה הואיל והרגיל כבר ואשקתן פ"ק דע"ז דר' יהודה לא חייש לאויל ומודה משום איבה וכ"ש בזמן הזה דלא שפתי טלי האי דאזלי ומודו. והף דכתבינן לשיל דעיקר כוונתם למסמנין מלחא ולא בשביל יראה ביום הזה ואפילו אי לא הו לכו יום אד כל עיקר כוח מסמנא להו מילחא משום החלחא שנתם :

שאלה קצו

כומר תקף או שר שיש לו אלא או שחי וערב קבוע בבגדו או בכובע ובא יודי כנגדו לכבדו להשחחות לו ולספור מלגפתו מפניו שרי או אסור :

תשובה

יראה דטוב לזכר ולמנוע בכל היכולת מלהשחחות נגדו בכס"ג דהשחחיים הוא מן העבדים שקייב עליהם כרת ומיתות כ"ד לכל ע"ז שבעולם אפי' אינה עבדותה כן וכן זכורני בימי חורפי שבוחר מפראוסין שהיה בווי"א ממונה על כל הכנסים שהיו שם בפראוסין וכל אותן הסומרים שחי וערב קבוע להם ככרובלים כשהיו היסודים באים אליו בשביל עסקיהם ידע שלא יבדוהו בעבור הטובעה שנגדו בפניו היה רגיל לכפול הסרבול ולכבותה כדי שיוכלו לכבדו. אמנם מלאחי ממש כנודן זה הטמא מתפוצת מהכ"ר יאחק מאופנהיים ח"ל על אודות הסומרים שיש להם אלא קבוע לפניהם כבנדיהם אם מותר לקום בפניהם ולהסיר הכובע. מראה לי שנתחם להם ולקום מפניהם ולהסיר הכובע נגדיהם מאחר שאין עשין עלמן ע"ז ואינם נעבדים אלא מפני גדולתן שהם שרים לא מפני שחי וערב שלהם וראי' מפ' ד' מיתות דקאמר להם אי אחת משחחיה אבל אחת משחחיה לאדם כמותך יטלי אדם נעבד כהמן ח"ל לא העבד אלא מותר להשחחות למי שאינו נעבד. אבל מ"מ יעניו עיניו בכל היכולת או יקום ערס בואם עכ"ל. והיינו ממש כמו שאלוהינו ואעפ"י שגדלה לחלק בראייתם ואיכה למימר דודאי שרי להשחחות לאדם שאינו נעבד ובלבד שאין לו אלא בפניו שלא יראה כמשחחיהם לאלם וסבי איחא בחוס' פ' כלל גדול לחד שימי דלסכי לא השחחיהם מרדכי להמן אליבא דרבא דפטר עובדי ע"ז מירחא אלא משום דשמי ללמים היה לו לסמן על לבו. ובא"ז בה"ל ק"ש כתב דאסור להשחחות במודים בהפלתו כשהסכרי בא כנגדו עם שחי וערב. וכה"ל אמרין פ"ק דע"ז נחפזו לו מעותיו לפני ע"ז לא ישחח ויעלם דנראה כמשחחיהם לע"ז ואם אינו נראה מותר ומעין המוסך מימי לפני ע"ז לא ישחח וישחח מפני שגדלה כמשחחיהם לע"ז ואם אינו נראה מותר ופירש"י אינו נראה מותר כגון שפונס לאחוריו או לזדיין או כה"ל ואע"פ דבשחחיה ומלקט משות שנתפזרו לו שפיר יש לו לחלות שחחיה ומשחחיהם בשביל לרכיו ולא בשביל ע"ז אעפ"כ אסור אח"כ שיהא אינו נראה כגוף השחחיהם וס"ה בללם בבגדו דאע"פ דיש לחלות דבשביל הגדולה משחחיהם ולא בשביל הללם לא שרי. ושמא י"ל דכשתפזרו לו מעות ובשחחיהם הואיל ולא שכיחי כולי האי לשחח ולהשחחות כענין זה ומאן דחי ליה שחחיה ומשחחיהם לא מסיק דאעפ"י דבשביל המעות או כדי לשחחיה שחחיה אלא סבור ודאי שלע"ז היה משחחיהם דשכיחי טפי מן האומות לכך בעינן אינו נראה כגוף השחחיהם. אבל כנ"ד דרגילות הוא עובא להשחחות ששרים ולשלטונים שחיב שפיר אינו נראה. וי"ע גבי הא דכתב

לעול משחי וערב קבוע כנגדי השרים מפראוסין ח"ס יראה להסיר כסן ע"י מהא דכתב במרדכי ר"פ הללמים כסן ראבי"ה דשחי וערב שוטפים לזכרון לא מחמירין בזה וכן אלו השרים אין להם שחי וערב אלא לטודיע שהם מאותה המדינה. אמנם סתם דמרדכי כסן ראבי"ה לא קאי אלא דאין לאסור אותו שחי וערב כדאמרין ללמים שנגבדו אבל לענין נראה כמשחחיהם להם אפשר אין לחלק. הנראה לענ"ד כהבתי :

שאלה קצה

מומר שילא מן הכלל וחד לדת האמת לריך להסחפך כסיגופים גדולים כפי מה שעבר על כל מוצא שחחורה או לא לריך כולי האי :

תשובה

יראה דאין להסויף ולהרבות עליו יותר מדי מפני שסודו רע יותר מבעל שאר עבירות לפי שהרגל בין הנכדים בכל עבירות לבו ואיכה למיחא שן יבעע בהשבתו. וכן מלאחי בספר המזוהר (קול' באורך שנקרא ס"מ מאורך דאין) קולי באורך שנקרא סמ"ג דאין מאורך] להסכיד עליו סיגופים כפי מה שחי דאין מעט אחר לפי שאין לך סיגופים גדולים ורעים מאשר סובל בכל יום שמשחלק מכל הטובות והסגולות שאכזרים שרוים כסן וסוף היה ג"כ קבר שרוי כסן עמסה ומקבל עליו תמיד פחדים ובללות ורשעות וזרות שהאומות מזירים לישראל וקודם ששב לא היה לו דאגה בכל זאת ומלא השבתו גורמת לו כל סיגופים הללו ולא דמי לשב מן העבירות או ריחות דברשעו ומי היה בכל לזות הללו וחסבותו לא גורמת לו לזות הללו וקל לבין. הנראה לענ"ד כהבתי :

שאלה קצט

כל העבירות שגאמרו כסן יעבור ואל יסרג כגון בשאר עבירות בר מע"ז וגי"ע וש"ד אם יתראה אחד ליהרג כדי שלא יעבור ובה למלך האיך מודין לו :

תשובה

יראה דהאי מילחא תליא בפלוגתא דרבנותא הרמב"ם כתב על כה"ג שאם ימסור עלמו ליהרג שרי זה מחייב בנפשו. ובהג"ה באשירי פ"ק דכחכותה כסן מהר"ח מחתפק בה אי שרי אי אסור ובאשירי ובהג"ה באשירי כסן ר' יצחק בע"ז כתב דשרי ואינו מחייב בנפשו וכן מלות קמן כתב דמידת הגה"ה

בחס' פולטי פ' סורר ומור' משפט דאסור להיות נהרג אם נאמר בו יעבור ואל ירג ענו הוי דקטיל אשכפתה ועדי לחיותה בשבת וע"פ. עד כאן :

וכהו נראה וסוף פלוגתא דרבנותא אזלין לקולא באיסור בסכנת נפשות כדפסק הלמודא בפ' מפנין בפלוגתא דאמוראי דספק נפשות להקל וכן פסק אשירי במס' יומא בפלוגתא דרבנותא. אמנם י"ל סוף דלענין קידוש השם שלא הקפידה חורם על אבד נפשות מישראל ואמרה מסור עמך על קידוש השם לא ילפינן לה משאר ספקא דלית בהו משום קידוש השם ונראה דלפי הענין שזרואין אלו כוונתו מודין לו :

שאלה רעו

חכם נידה אחד בשביל שסך עם עבירות בערכאות של זכרים ולא רשע לדון עמו בדיוי יסודים כי סמך על הקפידה עם הערכאות שחכם בודאי לפניהם וכאשר נידה החכם על ככה גרם עם השררה שגזרו בקנס חמור שכל מי שיחזיק יודוי על זה פלוני ילקח כבובד וחומר מחוייבין לזיבור ליכנס בספק סכנה של עונש השררה שיחזיקו הנידוי ואולי יענשו או אין לריבין :

תשובה

יראה דלא מחוייבים ליכנס בסכנת עונש השררה בכס"ג וכן ראיתי מעשה בימי חורפי שאפי' התלמידים לא החזיקו בנידוי וחרם ששטיל הרב שהיה במלכות אחר כי המושל שהיה באותו מלכות של התלמידים איה וגזר בעונש גוף וממון על כל המחזיקים בחרם ובפסע סוף חד מרבנותא הויא ראייה לדבר מהסוף דכתב אשירי פ' ואלו מגלחין דמותרת כהם אין אוכלין וזוחין עמו ואין יושבין בד' אמות שלו חוץ מבניו ובני ביתו ואשמו שמתחייב עמו ע"כ. הא קמן דבני ביתו הואיל ואריבין לו ומולתו לא היה להם פרנסה ומש"ה שרי אלמא דלא מחייבין לקפח פרנסתו בשביל הגדוי ולב כ"ד מתנה על כה"ג בש"כ גזירה המושל בקנס ועונש דכתב ממכר הוא דיש לירא שיטעם כ"כ שיטערך כל ימיו להיות חסר פרנסה וממונה. אמנם נראה דדוקא בכס"ג שנתחדש בדברים שבינו ולבין חבירו עבד עניי ממון וכס"ג שסוכרין השררה שלהם סוף והממשלה לפסוע ולדון ולגזור ולאות

השממות

כרונם ואין כאן פריקה עול הדת והתורה אם הולך בחוקה ובאלמות
עם חבירו אבל אם התרימוסו ונדושו בשביל שעבר עבירות בפרסביא
נדבדים שבינו ולבין המקום ב"ה כס"ג מחייבין נפשינו ליכנס
בספק עונש כדי להחזיק דחינו ותורתנו ומשום קדושת השם
כדאשכחן פ' מי שמתו דרב אדא בר אבהו חזא להטיא גברא דהוי

לבוש מלבוש כלאים סבד דישתאל הוא קרעינכו מיניה בשוקא
ותשיב סהס דמסר נפשו על קדושת השם דמסתמא סיה לו לירא
מן הלושג ולא שש ומסר נפשיה וריך לתא לב לפי הענין .
כנראה לעניינת דעתי כחבתי :

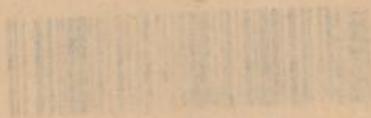
מפסקים וכתבים

למכור לבומרים קלפים ודיו מהו ליהן להם יעים סנקראים
וולעד"ר ווי"ש לשקלים סנקראים שולפ"ד סלומדים כחיבה שלהם
שמה עדיף הכולס מקלף ודיו דלא נשתייר שום דבר מהקולמוס על
סקלף כמו סאלפס וגם סמרדכי פ' גע פשוט גבי גע שמכח זס
כשר סקולמוס משל אחרים או מכל מקום הוי מסייעו . לא יטלני
לכאר לך שאלה זו יפה כי אין א"ז גדול לפני פס מוישע"ט פ"ז .
אמנם בקרוב בהיותי במרפור"ק שם א"ז גדול מכל סדר מיין ויתר
מסכתות וראיתי בו אותו פסק לסר"ד אליעזר מפיה"ס אלא שבסוף
הסכים לי משום תומרא בעלמא כך נראה לדקדק שם . והנה
ידעתי שיש בעיך א"ז גדול מן החבור כולו ע"ש :

סימן כז שלומך יסגא לחדא אהובי עמיחי מה"ר יודא יל"ז
על מכירת הספרים פסולים לבומרים איני יודע היחד
אם ידוע שאותן ספרים ספר יראתם שמהן מומרים ועובדים
לע"ז כדאיתא להדיא בנמרא פ"ק דע"ז . אמנם אם אין ידוע מה
היא הספר יש להסיר דחלין ברוב ספרים דרוב ספריהם מספרי
משפטים ספרי רפואות וספרי חכמות סבוכה ותשבורת ומוזיקא
ואשילו אם הוא ידוע שספר יראתם אם אינו מוכר לכומר אלא
לכרי אחר אפשר יש להסיר משום דאלפני דלפני לא פקדין גבי
כרי כדאיתא פ"ק דע"ז :

סימן קיב ומט שכתב הא"ז שרבי אליעזר מפיה"ס אוסר

ULB Düsseldorf

17275 461 01

THE

THE

THE

THE

THE

THE

